

Antal tjänstemän samt aflöningar till dessa och kostnader i öfrigt.

*Kronofogdar
och länsmän.*

Indragning af häradsskrifvartjänsterna i enlighet med detta alternativ skulle visserligen, såsom ofvan nämnts, i någon mån öka tjänstarbetet för de kvarvarande fögderitjänstemännen, kronofogdar och länsmän, men dock icke i sådan utsträckning, att däraf borde föranledas någon ändring i det under alternativ III föreslagna antal kronofogdar och länsmän eller de för dessa tjänstemän där ifrågasatta aflöningsförmåner, som alltså skulle blifva desamma under båda alternativen.

*Länsskrifvare
och deras biträden m. m.*

Länsskrifvarna, hvilka enligt organisationsförslaget skulle blifva 24, nämligen en för hvarje län, komme tydligtvis att få ett mycket ansvarsfullt och kräfvande arbete, och tjänsterna blefve med all säkerhet slutplatser. Med hänsyn härtill och i betraktande af de aflöningsförmåner, som under de andra alternativen föreslagits för häradsskrifvarna, anser kommittén, att länsskrifvarnas aflöningar borde bestämmas till: lön 3,000 kronor, tjänstgöringspenningar 1,700 kronor samt två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, att utgå efter respektive fem och tio års tjänstgöring äfvensom ortstillägg å 300 kronor till en tjänsteman i Stockholms län och å 150 kronor till tre tjänstemän i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

För att den nya organisationen med endast en länsskrifvare i hvarje län skulle kunna behörigen fungera, blefve det nödigt, att till länsskrifvarens förfogande ställdes erforderligt antal tillräckligt kvalificerade fasta biträden samt nödigt anslag till bestridande af kostnader för tillfälliga biträden och renskrift.

Då länsskrifvaren skulle befrias från mantalsskrifningsförrättningarna, komme för honom tiden mellan den 1 november och den 14 februari att blifva ej så obetydligt mindre upptagen af göromål än den öfriga delen af året. Arbetet under denna tid bör därför ligga till grund vid bestämmandet af antalet *fasta biträden*, och detta antal bör icke tilltagas större, än att biträdena under nämnda tid finge full sysselsättning i tjänsten. Vid beräkning af antalet för hela riket synes man böra utgå därifrån, att länsskrifvarna och deras fasta biträden skulle öfvertaga det arbete, som påhvilat de nuvarande häradsskrifvarna personligen. Dessa senare äro för närvarande 117 stycken, om man medräknat lappmarksfögderiet,

där kronofogden fullgör häradsskrifvargöromålen med untantag af mantalsskrifningarna. Länsskrifvarna skulle blifva 24, hvadan det skulle behövas 93 fasta biträden för att fylla häradsskrifvarnas arbete. Antalet torde dock skäligen böra beräknas till i genomsnitt 4 på hvarje län eller således till 96. Visserligen skulle länsskrifvarna blifva så upp-tagta af kontroll öfver biträdenas arbete, att de icke kunde helt öfver-taga det arbete, som presteras af 24 af de nuvarande häradsskrifvarna, men å andra sidan får det icke förbises, att den nya organisationen ej skulle möjliggöra arbetets jämnare fördelning under och på de olika arbetsperioderna.

Länsskrifvarnas fasta biträden, hvilka ovillkorligen borde besitta för-måga att på egen hand verkställa debiteringsarbete, måste, för att tjänsterna skulle kunna rekryteras med lämpligt folk, gifvas en fast ställning med samma aflöningsförmåner, som gälla för landskontorister. Det torde dock få anses lämpligt, att i hvarje län ett af biträdena erhöle en fördelak-tigare ställning. I regel skulle man då på denna plats få den äldste och erfarnaste af de fasta biträdena, och man skulle i honom hafva en fullt lämplig och van person till vikarie för länsskrifvare vid ledighet eller vakans. Aflöningsförmånerna för detta biträde, som skulle kunna be-nämnas förste kontorsskrifvare, torde böra sättas till: lön 1,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor samt tre ålderstillägg, hvar och ett å 300 kronor, efter respektive fem, tio och femton års tjänstgöring, äfven-som ortstillägg å 200 kronor för 1 tjänsteman i Stockholms län och å 100 kronor för 3 tjänstemän i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. De öfriga fasta biträdena kunde benämnas andra kontorsskrifvare.

Att länsskrifvarna och deras fasta biträden skulle åtnjuta en månads semester årligen, lärer vara själfallet.

Det arbete, som icke medhunnas af länsskrifvarna och deras fasta biträden, måste utföras af *tillfälliga biträden* eller renskrifvare. Under tiden från den 15 februari till den 1 november skulle tillfälliga biträden säkerligen icke kunna undvaras. Behovvet af dem komme att framträda starkare, så snart taxeringslängderna i maj månad inkommit och allra mest efter pröfningsnämndens afslutande. Vid undersökning af behovvet af tillfälliga biträden har det synt, att deras antal icke borde sättas lägre än de fasta biträdenas eller 96.

Tillfälliga biträden kunna uppenbarligen erhållas för jämförelsevis låga aflöningar, hvilket äfven framgår af häradsskrifvarnas uppgifter om deras utgifter för skrifbiträden, men, då det är af vikt, att man under den bråda tiden med debiteringsarbetet hade att tillgå en stam af vana tillfälliga skrifbiträden, torde man icke böra räkna med lägre aflöning till dem än 1,500 kronor för år, och får man antaga, att dessa tillfälliga biträden skulle blifva använda omkring två tredjedelar af året. Kostnaderna för dem, därest antalet för hela riket, enligt hvad ofvan angifvits, bestämdes till 96, skulle med nyss angifna beräkningsgrunder komma att uppgå till 96,000 kronor för år.

Att ens approximativt beräkna kostnaderna för det biträde, länskrifvarna skulle behöfva anlita utöfver ofvannämnda fasta och tillfälliga biträden, erbjuder naturligen stora svårigheter. Till grund för en beräkning af dessa kostnader skulle möjligen kunna läggas häradsskrifvarnas uppgifter om deras utgifter för liknande ändamål. Häradsskrifvarnas samtliga utgifter för biträden och renskrift hafva under år 1909 uppgått till omkring 140,000 kronor. Detta belopp motsvarar således kostnaderna för allt det arbete, som häradsskrifvarna icke kunnat själfva utföra. Då länskrifvarnas och deras fasta biträdens arbetsprodukt torde kunna anses motsvara de nuvarande häradsskrifvarnas, borde utgifterna för länskrifvarnas tillfälliga biträden och renskrifningarbete således egentligen motsvara häradsskrifvarnas förenämnda utgifter, 140,000 kronor. Nu har likväl här ofvan redan beräknats, att tillfälliga biträden åt länskrifvarna skulle draga en årlig kostnad af tillhoppa 96,000 kronor, i följd hvaraf ytterligare skulle erfordras endast 44,000 kronor för länskrifvarnas utgifter för renskrift m. m. Med så lågt belopp torde dock icke vara lämpligt att räkna, enär statsverket borde betala ifrågavarande arbeten något bättre, än hvad häradsskrifvarna nu behöfva göra, samt häradsskrifvarnas ifrågavarande utgifter helt visst få anses såsom minimibelopp. Höjes ofvannämnda 44,000 kronor till 100,000 kronor, torde beloppet blifva fullt tillräckligt.

Länskrifvarna måste uppenbarligen hafva stora *expeditions- och arkivlokaler* och torde komma att få vidkännas ej obetydliga *expenser*. Utgifterna för förhyrande af nämnda lokaler likasom också för lokalernas renhållning, städning och uppvärmning äfvensom *expenserna* borde i

första hand bestridas af länsskrifvarna, men, då de gifvetvis skulle erhålla ersättning af statsverket för ifrågavarande utgifter, blefve det nödvändigt att för ändamålet anvisa ett särskildt anslag, och vill det synas, som om detta skulle blifva tillräckligt, därest det bestämdes till i genomsnitt 2,500 kronor för hvarje län.

Den föreslagna indragningen af härads-skrifvartjänsterna skulle icke medföra någon ökning i länsstyrelsernas arbetsbörda utan snarare en lindring, och på grund häraf har antalet tjänstemän hos länsstyrelserna och aflöningarna till dem likasom ock kostnaderna för extra biträden m. m. här upptagits på enahanda sätt som skett under alternativ III.

Hvad under alternativ III anförts rörande kostnaderna för inventeringar hos kronofogdarna samt kontrollen vid kronouppbördsstämmorna bör gälla äfven för alternativ IV.

I fråga om polisväsendet på landsbygden, har kommittén, såsom angifves å sidorna 362—366, ansett, att detsamma under förevarande alternativ skulle ordnas på samma sätt som under alternativ III.

Då den här ofvan för länsskrifvarna föreslagna aflöning torde få anses fullt tillräcklig och de icke skulle behöfva vidkännas några utgifter i och för tjänsten, borde de nu till härads-skrifvarna utgående provisioner, debet-sedellösen och öfriga extra inkomster i tjänsten indragas till statsverket. Med hänsyn till hvad å sidorna 157—159 sagts om härads-skrifvarnas extra inkomster i tjänsten, lärer man kunna beräkna, att statsverkets årliga inkomst på indragningen i fråga icke skulle understiga 300,000 kronor.

Till äfventyrs skall det anmärkas, att härads-skrifvarnas extra inkomster i tjänsten på grund af sin natur äro underkastade växlingar och äfven kunna till största delen försvinna samt att man fördensskull icke borde taga någon större hänsyn till den inkomst, som genom deras indragning skulle tillföras staten. Härtill kan dock genmäljas, att man af samma skäl icke heller vid bestämmande af härads-skrifvarnas aflöningsförmåner borde fästa vidare afseende vid deras extra inkomster i tjänsten. Detta har likväl hittills ansetts böra ske. Provisionerna, som

*Läns-
styrelserna.*

*Inventeringar
hos krono-
fogdarna och
kontroll vid
krono-
upp-
börds-
stämmorna.*

Polisväsendet.

*Indragning
af härads-
skrifvarnas
provisioner.*

saken hufvudsakligen gäller, hafva beräknats icke blott täcka härads-skrifvarnas direkta utgifter till erforderliga biträden för debiteringen af de medel, hvarå provisionerna utgå, utan jämväl lämna häradsskrifvarna skälig ersättning för deras eget arbete för debiteringens verkställande och öfvervakande. I den mån debiteringen af ifrågavarande medel upphör att ske genom häradsskrifvarna, minskas väl deras arbete likasom ock deras omkostnader, men däraf torde ej följa, att de kunde vara nöjda med en minskning af sin nuvarande behållna inkomst af tjänsten. Därföre lär, i den händelse provisionerna skulle bortfalla eller i betydligare mån minskas, detta framkalla anspråk på höjd aflöning för häradsskrifvarna. Om för öfrigt efter en eventuell indragning af häradsskrifvar-tjänsterna de medel, hvarå provisionerna utgå, upphörde att debiteras genom länsskrifvarna, skulle sådant i utgifterna för aflönande af biträden åt länsskrifvarna medföra en högst betydande minskning.

Det anförda äger gifvetvis sin analoga tillämpning äfven beträffande den under alternativ I föreslagna indragningen af kronofogdarnas provisioner.

Kap. II. Polisväsendet på landsbygden.

A. Den nuvarande polisorganisationen och dess uppkomst.

a) Den ordinarie polisbevakningen.

Den nuvarande organisationen af polisväsendet på landsbygden består af dels den ordinarie dels ock den extra polisbevakningen, hvilka båda stå under inseende af Konungens befallningshafvande såsom högsta polismyndighet i länet.

Den ordinarie polisbevakningen utgöres sedan lång tid tillbaka af kronofogdar, länsmän och fjärdingsmän, hvarförutom hit kunna räknas polismännen i de köpingar, hvilka utgöra själfständiga kommuner.

Samtliga den ordinarie polisbevakningens organ förordnas af statsmyndighet. Att Konungens befallningshafvande, kronofogdar och länsmän, hvilka äro statsorgan med många tjänsteåligganden vid sidan af dem, som afse polisväsendet, aflönas af statsverket ligger i sakens natur. Fjärdingsmansbefattningen åter är ett menighetsbestyr och däraf följer, att fjärdingsmannen aflönas af vederbörande kommun. Vidkommande polismännen i köpingar, som utgöra egna kommuner, bekostas deras aflöning af vederbörande köping. Efter år 1864, då genom den nya näringsfrihetsförordningens utfärdande köpingarna fingo en förändrad ställning, har nämligen Kungl. Maj:t vid meddelandet af köpingsrättigheter städse föreskrifvit, att den nya köpingen skall bekosta dels skäligh aflöning åt en polisuppsyningsman, hvilken antages af Konungens befallningshafvande, dels ock, om och när anställandet af en eller flera polisbetjante till uppsyningsmannens biträde finnes erforderligt, jämväl sådant biträde.

Såsom högsta polismyndighet inom länet åligger det Konungens befallningshafvande, enligt gällande instruktion, att hafva omsorgsfull vårdnad därå, att allmän ordning och säkerhet upprätthållas samt, i händelse däremot brytes, vidtaga erforderliga åtgärder äfvensom i öfrigt tillse, att begångna brott blifva i laga ordning befrade.

Kronofogde åligger att hafva noggrann uppsikt därå, att allmän ordning och säkerhet inom hans fögderi upprätthållas samt att, om förbrytelser däremot förekomma eller sådana öfverträdelser af lag och allmänna stadganden upptäckas, som tillhöra allmän åklagares handläggning, antingen själf eller genom underlydande länsmän ombesörja deras lagliga befrande samt i öfrigt vidtaga alla de åtgärder, som jämlikt lag och gällande författningar däraf kunna påkallas.

Den för länsmännen gällande instruktionen innehåller enahanda stadgande med de ändringar, som följa af länsmännens ställning såsom underlydande till kronofogdarna. Såväl kronofogde som länsman äger enligt promulgationslagen till strafflagen att på eget ansvar utöfva häktningsrätt.

Fjärdingsmännen däremot äga icke utöfva någon själfständig verksamhet i polisärenden, utan hafva egentligen endast att ombestyrja verkställighetsåtgärder. Enligt gällande instruktion åligger dem uti ifrågasvarande afseende att till länsman eller kronofogden inberätta, då gröfre brott blifvit begånget eller något förehafves, som störer eller hotar allmän ordning och säkerhet, samt lämna den laga handräckning, som vid sådana tillfällen kan påkallas, att enligt föreskrift af kronofogde eller länsman biträda vid personers häktning samt att lämna vederbörande erforderlig handräckning för lösdrifvares anhållande.

I fråga om polisuppsyningsmännen i förberörda köpingar har Kungl. Maj:t vid meddelandet af köpingsrättigheterna förordnat, att sådan polisuppsyningsman har att under åtnjutande af det skydd, som tillkommer länsman eller stadsfiskal, handhafva köpingens säkerhets- och ordningspolis, åtala där timade brott och forseelser af den art, att allmän åklagare äger befrä dem, samt för öfrigt i alla ärenden, hvilka angå köpingens befolkning, fullgöra de bestyr, som åligga fjärdingsman.

b) Den extra polisbevakningen.

Under senare tider har det visat sig, att på landsbygden — fränsedt köpingar, som utgöra egna kommuner och således själfva bekosta sitt polisväsen — den ordinarie polisbevakningen icke allestädes och under alla förhållanden är tillfyllest. I municipalsamhällen, vid järnvägsstationer och större industriella anläggningar äfvensom å andra platser, där för längre eller kortare tid en mera afsevärd mängd folk finnes samlad, eller å orter med mera lös befolkning har nämligen visat sig behof af ett intensivare polisskydd, än den ordinarie polisbevakningen kan lämna. Detta behof, som särskildt under de sista årtiondena med deras lifliga utveckling af näringslifvet framträdtt i allt större omfattning, har äfven föranledt, att på sidan om den ordinarie polisbevakningen på landsbygden uppstått den så kallade extra polisbevakningen. Den extra polisbevakningen erhåller förordnande af statsmyndighet och lyder under vederbörande kronofogde och länsmän. Dess åligganden äro efter de olika förhållanden, som föranledt polisens anställande, af mycket växlande beskaffenhet, men i allmänhet hafva de extra polismännen, i motsats till de ordinarie polisorganen, icke andra åligganden än sådana, som afse polisväsendet. Gemensamt för de allra flesta extra polismännen är, att det åligger dem att vaka öfver allmän ordning och säkerhet inom sina respektive tjänstgöringsområden, tillse efterlefnaden af lagar och ordningsföreskrifter, söka upptäcka begångna brott samt lämna kronofogde och länsman det biträde i polishänseende, som af dem påkallas.

Den extra polisbevakningens aflöning bekostas i allmänhet till en del genom frivilligt åtagna bidrag af landsting, kommuner eller enskilda samt till återstoden af statsmedel, för hvilket ändamål ett särskildt anslag årligen anvisas.

Första gången, som anslag af statsmedel beviljades till extra polisbevakning på landsbygden, var år 1875, då Riksdagen på grund af enskilda motioner ställde till Kungl. Maj:ts förfogande för hvart och ett af åren 1875 och 1876 ett anslag af 20,000 kronor, att i mån af behof användas dels till aflöning och underhåll åt särskild polisstyrka, som till ordningens och säkerhetens uppehållande kunde i följd af särskilda

förhållanden behöfva anställas å en och annan ort på landsbygden, dels ock till belöningar åt krono- och polistjänstemän och betjante samt andra, hvilka inlagt utmärktare förtjänst om gröfre brotts upptäckande samt förbrytares efterspanande eller gripande.

Vid 1876 års riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning om anvisande i enahanda syfte för år 1877 af ett anslag å 40,000 kronor, därvid af vederbörande departementschef till stöd för framställningen åberopades det allmänt kända behovet att för upprätthållande af ordning och säkerhet vidtaga kraftiga åtgärder, hvilket behof departementschefen dock ansåg i någon mån äfven härleda sig därifrån, att, så länge arbetet med landsstatens reorganisation då ännu påginge, det syntes mindre lämpligt föreslå inrättandet af nya länsmansdistrikt. Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning bifölls äfven af Riksdagen.

Under de därpå följande åren utgick anslaget med enahanda belopp, till dess detsamma för år 1883 höjdes till 50,000 kronor. Därvid uttalades tillika, att bidrag af anslaget borde tilldelas företrädesvis kommuner, hvilka ville själfva lämna motsvarande tillskott, eller där lands-ting eller enskilda vore villiga att för ändamålet bidraga, från hvilken grundsats, i hvad anginge anslagets användande till aflöning åt särskild polisstyrka, undantag borde medgifvas endast i särskilda fall, då vederbörande pröfvade behovet af förstärkt polisuppsikt oafvisligt och bidrag till bestridande af kostnaderna därför icke kunde erhållas.

På Kungl. Maj:ts framställning höjdes anslaget sedermera af 1892 års Riksdag till 65,000 kronor, att utgå enligt hufvudsakligen samma grunder som förut.

Med tiden visade sig äfven sistberörda belopp otillräckligt, hvarför Kungl. Maj:t vid 1899 års riksdag gjorde framställning om anslagets höjande till 95,000 kronor, hvilken framställning äfvenledes bifölls af Riksdagen. Beträffande grunderna för anslagets utgående vidtogs ingen annan ändring, än att det tillkännagafs, att från anslaget äfven finge gäldas godtgörelse till extra fjärdingsmän, som anlätades för förstärkt polisuppsikt, hvarjämte framhölls, att i de fall, då extra polisbiträde påkallades vid hälsobrunnar, marknader, kapplöpningar eller dylikt, sådant ej utan oafvisligaste behof finge lämnas, därest icke vederbörande deltog i omkostnaderna med skäligt belopp.

Den 22 november 1901 uppdrog Kungl. Maj:t åt den så kallade landtpolis-kommittén att inom civildepartementet biträda vid utredning af frågan om erforderliga förändrade anordningar beträffande landtpolisen. Innan sagda kommitté afgaf sitt slutliga utlåtande, ingick den med hemställan om anvisande af ett särskildt anslag å 25,000 kronor för att i mera vidsträckt mån än dittills möjliggöra åtgärder för gröfre brotts upptäckande m. m. Det hade nämligen visat sig, att mera vidtgående åtgärder erfordrades för åstadkommande af ett bättre polisväsen på landsbygden. Särskildt hade man under senare tider erfarit, hvilka svårigheter det mötte för landtpolisen att upptäcka och gripa föröfvare af äfven de allvarligaste brott mot lif eller egendom.

Vid föredragning af kommitténs nämnda hemställan inför Kungl. Maj:t den 11 januari 1902 uttalade också vederbörande departementschef till statsrådsprotokollet såsom sin åsikt, att anledningen till dessa svårigheter i icke ringa mån låge i den svaghet, som alltmer kommit att vidlåda landtpolisens organisation. I fråga härom åberopade departementschefen därvid en af Konungens befallningshafvande i Stockholms och Östergötlands län gemensamt afgifven skrifvelse af den 14 december 1901.

Uti denna skrifvelse hade nämnda två länsstyrelser, efter erinran om landtpolisens nuvarande organisation, vidare anfört, bland annat, hurusom kronofogdarnas befattning med polisväsendet vore, på grund af dessa tjänstemäns utbildning och tjänstegöromål i öfrigt, i allmänhet ringa eller ingen. I följd häraf och då de för anställande af extra polismän påräkneliga medel vanligen helt och hållet åtginge för anordnande af polisbevakning på särskilda platser, där på grund af tätare bebyggande eller andra orsaker patrullering af polismän eller förstärkt bevakning året om eller å särskilda tider visat sig oundgängligen nödvändig, hade man för bestridande af polistjänsten på landsbygden i allmänhet endast att påräkna länsmännen och fjärdingsmännen. Då fjärdingsmännen vanligen saknade all polisutbildning och ägde en ganska inskränkt befogenhet som polismän samt deras tid dessutom upptoges af en mängd andra handräckningsgöromål, låge hufvudvikten i fråga om polisbevakningen och polistjänstgöringen å landsbygden på länsmännen och det sätt, hvarpå dessa förmådde fullgöra sina åligganden uti ifrågakarande hänseende. Den mängd af olikartade, för polisväsendet

främmande göromål, som åtföljde och utgjorde det väsentligaste i länsmännens tjänstebefattning, gjorde det emellertid för dem, trots fjärdingsmännens biträde i ett eller annat, omöjligt att åt polistjänsten ägna den tid och de krafter, som vederborde. Då denna icke heller utgjorde det hufvudsakligaste i länsmännens befattning, blefve deras utbildning icke företrädesvis riktad därpå, och ofta följde af de olikartade göromål, som tillhörde länsmanstjänsterna, att till innehafvare däraf måste befordras personer, som visat sig dugliga och skickliga i fråga om expedition och öfriga utom polisväsendet liggande tjänstegöromål men icke såsom önskvärdt vore dokumenterat sig som polismän.

I enlighet med den framställning, Kungl. Maj:t i anledning af landtpoliskommitténs ofvan berörda hemställan gjorde till 1902 års Riksdag, delades ifrågavarande anslag så, att för år 1903 beviljades särskildt anslag af 95,000 kronor till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet samt särskildt anslag af 25,000 kronor till åtgärder för gröfre brotts upptäckande samt förbrytares efterspanande och gripande, under medgifvande tillika, att reservationer å det förra anslaget jämväl finge, när sådant funnes behöfligt, användas för det ändamål, det senare anslaget vore afsedt att tillgodose. Enahanda beslut fattades vid 1903 års riksdag för år 1904. Vid sistnämnda års riksdag vidtogs beträffande ifrågavarande båda anslag allenast den ändring, att anslaget till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet för år 1905 höjdes till 110,000 kronor. Sedermera beviljades enahanda anslag för de följande tre åren eller till och med 1908, då åter en höjning af anslaget ägde rum, hvarför längre fram redogöres.

Den 28 maj 1902 afgaf landtpoliskommittén utlåtande och förslag angående de åtgärder, som kommittén ansåg erforderliga till afhjälpan af missförhållandena beträffande polisväsendet på landsbygden. De af kommittén i sådant hänseende föreslagna åtgärderna gingo ut hufvudsakligen därpå, att kronofogdar och länsmän skulle beredas godtgörelse för vissa af polisåtgärder föranledda resekostnader och andra utgifter, att inom länen skulle med aflöning af statsmedel anställas i detektivtjänst förfarna polismän, benämnda länsdetektiver, att statsmedel måtte beredas till understöd på vissa villkor af ridande polis för särskilda orter inom riket samt att, där staten eller enskilda tillhörigt telefnät funnes, kostnadsfri telefon måtte af staten beredas kronofogdar, länsmän och

länsdetektiver. I sammanhang därmed framhöll kommittén önskvärheten af, att äfven extra polismän och fjärdingsmän måtte förses med fri telefon på landstings, kommuners eller enskildas bekostnad.

Då chefen för civildepartementet den 12 januari 1904 underställde Kungl. Maj:ts pröfning frågan om regleringen af utgifterna under riksstatsens sjätte hufvudtitel, redogjorde departementschefen för landtpolis-kommitténs förslag äfvensom för innehållet af däröfver afgifna uttalanden och uttalanden samt anförde därefter, det han ansåg förslaget om ersättning åt kronofogdar och länsmän för deras af polisåtgärder föranledda utgifter synnerligen välbetänkt. Till bestridande af dessa utgifter, i hvad de afsåge själfva tjänsteresorna, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att höja sjätte hufvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar — hvilket anslag dessutom under de senare åren väsentligt öferskridits — från dess dåvarande belopp, 13,294 kronor, till 50,000 kronor. För beredande åt kronobetjäningen, utöfver ersättningen för nyssnämnda tjänsteresor, af godtgörelse äfven för vissa andra af deras polisverksamhet föranledda utgifter ansåg departementschefen höjning böra ske af sjätte hufvudtitelns anslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. Hvad angår kommitténs förslag om beredande af telefonförbindelse åt polisfunktionärer på landsbygden, föreslog departementschefen, att staten skulle i viss mån ersätta kronofogdar och länsmän utgifterna för anordnande af telefonledning till deras tjänstelokaler. Kostnaderna härför borde jämväl utgå af sistnämnda anslag, hvilket med hänsyn äfven därtill, att det samma under senare år betydligt öferskridits, föreslogs höjdt från 185,743 kronor till 285,751 kronor.

Den af kommittén föreslagna anordningen med anställande af länsdetektiver ansåg departementschefen däremot icke böra, åtminstone för det dåvarande, genomföras, utan borde enligt departementschefens åsikt frågan därom anstå, till dess frågan om ny lönereglering för landsstaten komme under ompröfning. Det syntes departementschefen icke heller böra då ifrågakomma, att statsverket i den omfattning, landtpolis-kommittén föreslagit, skulle bidra till anordnande af ridande polis, utan borde jämväl denna fråga prövas i sammanhang med löneregleringen för och därmed möjligen förenad omorganisation af landsstaten. Men för att möjliggöra ett något mindre bidrag af statsmedel till anställande af

ridande polis å orter, där behovet af sådan särskildt starkt gjorde sig gällande samt nödiga medel icke kunde på annat sätt anskaffas, hemställde departementschefen, att anslaget till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet, som, äfven oafsedt de nya krafven, visat sig otillräckligt, måtte höjas från dåvarande beloppet, 95,000 kronor, till 110,000 kronor.

I enlighet med hvad departementschefen sålunda hemställde, gjordes äfven framställning till 1904 års Riksdag om höjning af ofvannämnda tre anslag under sjätte hufvudtiteln, hvilken framställning blef af Riksdagen bifallen.

Den 17 juni 1904 utfärdades ock kungl. kungörelsen angående ersättning åt kronofogdar och länsmän för vissa af deras polisverksamhet föranledda utgifter äfvensom för telefonafgifter.

Löneregleringskommittén.

Sedermera den 8 december 1904 uppdrog Kungl. Maj:t åt löne-regleringskommittén att vid fullgörande af dess förut nämnda uppdrag angående reglering af löneförhållanden m. m. vid landsstaten taga i öfvervägande landtpoliskommitténs utlåtande, i hvad det afsåg anställande af länsdetektiver och ridande polis.

Hvad beträffar frågan om anställande af länsdetektiver hade Konungens befallningshafvande i Stockholms och Östergötlands län redan uti deras här ofvan berörda gemensamma framställning uttalat sig om nödvändigheten af och sättet för åstadkommande af en förbättring af polisväsendet på landsbygden samt därvid föreslagit, att saken borde ordnas efter följande hufvudgrunder.

Vid sidan af nuvarande polisfunktionärer och med bibehållande af deras befattning med polisväsendet skulle inom hvarje län omedelbart under Konungens befallningshafvande anställas skolade polismän — läns-poliser — med utbildning såväl för detektiv- som ordningspolistjänst. Antalet af dessa polismän borde i allmänhet sammanfalla med fögderiernas, med ökning eller minskning, där sådant af förhållandena påkallades. Konungens befallningshafvande skulle indela länet i länspolisdistrikt och för hvart och ett antaga en länspolis med bestämd boningsort. Hans åligganden, som borde i en af Konungens befallningshafvande utfärdad instruktion närmare bestämmas, skulle vara: att jämte kronobetjäningen inom distriktet söka upptäcka i synnerhet gröfre brott, efterspana förbrytare, företaga polisundersökningar och hålla uppsikt öfver lösdrifvare; att efter

fastställd plan vissa gånger i månaden företaga patrullresor genom distriktet och efter order jämväl utom distriktet göra efterspaningar; samt att efter Konungens befallningshafvandes uppdrag utföra tjänsteåtal. Hans arfvode skulle utgå af statsmedel, och i arfvodet borde ingå förutom anskaffnings- och slitningsersättning för uniform jämväl anskaffnings- och underhållskostnad för häst eller ock visst belopp såsom godtgörelse för resor inom distriktet.

Landtpoliskommittén hade därefter i sitt förslag om en länsdetektivinrättning upptagit det hufvudsakliga, af hvad dessa hufvudgrunder innehöllo, men därvid till en början anmärkt, att, då man med anordnande af detektiv polis för hvarje fögderi knappast skulle kunna gifva full sýselsättning åt detektiverna, förslaget syntes böra genomföras med i regel länet såsom distriktsenhet. Enär emellertid särskilda förhållanden kunde föranleda till, att för två eller flera angränsande län en eller flera gemensamma länsdetektiver borde anställas eller en länsdetektiv för vissa delar af olika län, hade kommittén ansett, att Kungl. Maj:t borde, efter sig företeende förhållanden inom de olika länen, bestämma länsdetektivs distrikt. Vederbörande länsstyrelse skulle förordna detektiv för ett år i sänder med befogenhet att när som helst entlediga honom. Han skulle stå helt och hållet till Konungens befallningshafvandes förfogande men kunna ställas under närmaste förmanskap och inseende af någon tjänsteman vid landsstaten eller polismästare eller borgmästare.

I fråga om ridande polisen hade landtpoliskommittén föreslagit, att statsmedel skulle beredas till understöd af ridande polis för särskilda orter i riket och att såsom villkor för erhållande af anslag för sådant polisskydd skulle stadgas, att det skulle åligga den landsort, som ville komma i åtnjutande af dylikt anslag, att vare sig genom enskildas eller kommuners sammanskott eller genom landstings anslag bekosta första uppsättningen af minst tre för ändamålet fullt dugliga hästar med erforderlig mundering samt uniform och beväpning för två ryttare, med rätt för orten att därefter af statsmedel årligen, så länge stationen vederbörligen uppehöles, uppbära hälften af årsunderhållet, däruti inberäknad nyanskaffning af såväl hästar som mundering och uniformspersedlar, allt enligt af länsstyrelsen vederbörligen granskad och godkänd räkning. Sådan polisstation skulle stå under närmaste

uppsikt och kontroll af en utaf länsstyrelsen särskildt förordnad polisman och dess verksamhet bestämmas genom af länsstyrelsen utfärdad instruktion.

Vidare må erinras, hurusom landtpoliskommittén uti motiveringen till sitt förslag beträffande den ridande polisen anmärkt, att en hela rikets landsbygd omfattande preventiv polisuppsikt icke kunde för kostnadsfrågans skull ifrågakomma och dessutom i vidsträckta, endast glest befolkade delar af landet ej heller kunde anses erforderlig, men att däremot sådan polisuppsikt borde i de orter, där ett kostnaderna motsvarande behof verkligen gjorde sig gällande, öfverlåtas åt ridande polis, i enlighet med hvad redan ägde rum i Malmöhus och Blekinge län, där ridande polis uppsatts med medel från enskilda och landsting.

Frågan, huruvida uppsättandet af ridande polis borde ifrågakomma, finge således enligt landtkommitténs åsikt bero af lokala förhållanden. Det låge i sakens natur, att en så kostsam inrättning kunde ifrågasättas endast i de orter, där en större rörlig arbetarbefolkning visat sig göra samfärdseln på de allmänna vägarna osäker samt i öfrigt störde lugnet och ordningen. Såsom utgörande en utveckling af den med statsmedel understödda, redan införda förstärkta polisbevakningen på landet, syntes den ridande polisen endast i det fall böra understödjas med statsmedel, att de särskilda orterna vare sig genom enskildas eller kommuners sammanskott eller genom landstings anslag bekostat den första uppsättningen samt därefter bidrage till det framtida underhållet. Men hade uppsättningen af ridande polis bekostats af orten, då hade enligt kommitténs mening staten därigenom erhållit det kraftigaste bevis för, att ett verkligt behof af sådant polisskydd förelåge, och då torde ock statens plikt att med orten deltaga i uppehållandet af detta skydd vara oafvisligt. Kostnaderna för uppsättning af ridande polis vore äfven så stora, att den ort, som iklädde sig en sådan utgift, borde tillförsäkras rätt till statsbidrag.

Uti sitt underdåniga betänkande den 27 februari 1906 anförde löneregleringskommittén, att vissa af densamma, på sätt här förut i historiken rörande fögderiförvaltningen omnämnts, framställda förslag till bättre fördelning af arbetet mellan kronofogdar och länsmän borde, därest förslagen genomfördes, för länsmännen medföra en icke oväsentlig lättnad

i deras nuvarande arbete, hvarigenom för dem bereddes möjlighet att ägna ökad tid åt polisgöromålen. Dock torde enligt kommitténs uppfattning fortfarande blifva oundgängligt att å vissa orter på landsbygden, där för längre eller kortare tid en större folkmängd funnes hopad, ej sällan till en betydande del bestående af mera rörliga element, hafva anställda särskilda polisfunktionärer, åt hvilken bevakning, såsom antagligen växlande å olika tider, dock ej torde böra gifvas allt för fasta former. Det syntes kommittén alltså icke påkalladt, att någon ändring vidtoges i själfva det nuvarande systemet för polisbevakning på landsbygden, utan borde denna vid sidan af den ordinarie kronobetjäningen och fjärdingsmännen besörjas af särskildt förordnade polismän samt kostnaden för denna extra polisbevakning i första hand bäras af kommuner och enskilda på vederbörande orter, men fortfarande understöd för ändamålet lämnas af staten i skälig omfattning.

Hvad angår landtpoliskommitténs förslag om anställande ytterligare vid sidan af den ordinarie kronobetjäningen af så kallade länsdetektiver, fann löneregleringskommittén sig icke äga anledning tillstyrka detta förslag. Genom den enligt nådiga kungörelsen den 17 juni 1904 kronofogdar och länsmän tillagda ersättning för vissa af deras polisverksamhet föranledda utgifter, genom den af löneregleringskommittén föreslagna mera bestämda arbetsfördelningen emellan kronofogdarna och länsmännen, genom det särskilda anslaget till åtgärder för gröfre brotts upptäckande samt förbrytares efterspanande och gripande hade utvägar vunnits för en mera effektiv och nitisk polisverksamhet, så att, om de nu angifna anordningarna vederbörligen utnyttjades, de dittillsvarande polisfunktionärerna på landsbygden borde åtminstone i allmänhet blifva i stånd att nöjaktigt fullgöra, hvad dem åläge äfven i afseende på uppspaning af brott. Att i undantagsfall biträde af särskildt skolade detektiver behöfdes, torde nog vara en sanning, men det kunde ej anses påkalladt att för dylika tillfälliga behof skapa en permanent institution sådan som den af landtpoliskommittén föreslagna. Mest ändamålsenligt för dylika tillfälliga behof vore att i samråd med polismyndigheten i någon stad med mera utveckladt polisväsen på förhand träffa någon anordning, hvarigenom tillfälle bereddes till erhållande af skolade detektiver. Slutligen uttalade löneregleringskommittén farhågor för, att länsdetektiver i

de flesta delar af landet knappast kunde finna tillräcklig sysselsättning i detektivtjänst, och därmed vore fara, att deras intresse och duglighet komme att slappas, så att de blefve af mindre värde just för det ändamål, hvarför de tillkommit.

Beträffande åter den ridande polisen biträdde löneregleringskommittén i allt hufvudsakligt landtpoliskommitténs förslag allenast med den inskränkning, att bidrag till uppehållande af sådan polis borde efter Kungl. Maj:ts pröfning kunna för ett år i sänder erhållas, dock högst intill hälften af årliga underhållskostnaden samt under villkor därjämte, såsom landtpoliskommittén föreslagit, att denna polis, hvars verksamhet skulle närmare bestämmas genom af länsstyrelsen utfärdad instruktion, ställdes under uppsikt och kontroll af en utaf länsstyrelsen särskildt förordnad polisman.

1908 års
Riksdag.

Då chefen för civildepartementet den 21 februari 1908 underställde Kungl. Maj:ts pröfning frågan om landsstatens lönereglering och organisation, framlade departementschefen tillika förslag till ordnande af polisväsendet på landsbygden.

Enligt departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet borde nämligen jämväl frågan om beredande af erforderligt polisskydd på landet då lösas. Ofta nog hade, yttrade departementschefen, på landsbygden förekommit oroligheter, som icke alltid kunnat af den i orten tillgängliga polismakten stillas. Man hade understundom nödgats anlita rikets krigsmakt för stälfjande af orostiftarnas framfart, men militärmaktens ingripande torde dock endast i yttersta nödfall böra för det inre lugnets uppehållande ifrågakomma, särskildt numera, då krigsmakten till väsentligaste del bestode af rikets värnpliktiga ungdom. Tvärtom hyste departementschefen den öfvertygelsen, som han trodde delas af det allmänna tänkesättet, att landet både ville, borde och kunde med civil polis sörja för vidmakthållande af allmän ordning ute i orterna. Frågan gällde efter departementschefens uppfattning att ordna detta civila polisskydd så, att detsamma under vanliga lugna förhållanden kunde anpassas efter hvarje Orts särskilda behof och att detsamma vid utomordentliga tillfällen skulle kunna svälla ut enligt på förhand gifna föreskrifter, utan att man därför behöfde i afvaktan på sådana olyckliga

tillfällen hålla i overksam beredskap större eller mindre polistrupper. Men för detta mål kräfdes, såsom lätteligen borde inses, penninguppföringar, större än vårt land tillförene gjort i detta hänseende.

Planen för ett effektivt polisskydd på rikets landsbygd ansåg departementschefen böra fotas på de bestående förhållandena och gå ut på en fullt naturlig utveckling af dessa.

a) Ordningspolis i allmänhet.

Departementschefen tänkte sig således, att staten fortfarande, men i ökad grad, skulle lämna bidrag till den förstärkta polisbevakning på rikets landsbygd eller med andra ord ordningspolisen, hvilken med understöd af statsmedel uppehållits sedan mera än 30 år. I afseende å detta statsbidrag gällde, som bekant, att sådant bidrag skulle företrädesvis tilldelas kommuner, hvilka ville själfva lämna motsvarande tillskott eller där landsting eller enskilda vore villiga att för ändamålet bidraga, samt att undantag härifrån finge medgifvas endast i särskilda fall, då behovet af förstärkt polisuppsikt funnes oafvisligt och annat bidrag till kostnaderna därför icke kunde erhållas. Förutsättningen för statsbidraget hade således varit, att orten skulle lämna »motsvarande tillskott» och att statsmedel skulle finnas tillgängliga. Men att detta icke alltid varit händelsen, visades däraf, att Konungens befallningshafvande i länen

begärde år 1904	kronor	107,150: —,	men	erhöll	kronor	95,700: —
» » 1905	»	126,000: —,	»	»	»	107,250: —
» » 1906	»	116,650: —,	»	»	»	109,525: —
» » 1907	»	134,475: —,	»	»	»	110,900: —

Att större kraf på bidrag af statsmedel icke uppställts, torde uppenbarligen berott på vetskap om tillgängliga anslags knapphet. Enligt af löneregleringskommittén insamlade uppgifter från alla rikets län ställde sig statens och orternas tillskott ej heller så, som man af de i ämnet gällande bestämmelser kunde vänta. Statens bidrag hade nämligen ett år varit 87,585 kronor, men orternas 249,574 kronor, hvadan statens bidrag utgjort omkring 25 procent i stället för 50 procent af det hela.

Äfven om man icke för det dåvarande hade anledning att frångå den som grund antagna proportionen af statsbidrag till högst 50 procent af årskostnaden, syntes det departementschefen däremot, som om lands-

bygden i allmänhet borde tillförsäkras rätt till undfående af detta bidrag, förutsatt att behovet af polisförstärkningen af länsstyrelsen pröfvades vara oafvisligt. Man finge nämligen icke förgäta, att en af statens allra främsta uppgifter vore rättstillståndets uppehållande, och redan ortens beslut att lämna den erforderliga aflöningen torde enligt departementschefens uppfattning på ett öfvertygande sätt vittna om, att ett verkligt behof af polisskydd föreläge. Därtill komme, att vederbörande länsstyrelse hade att vid rekvisition af anslag redogöra för förhållandena och att pröfningen ytterst berodde af Kungl. Maj:t. Dock höll departementschefen före, att, såsom det dittills varit sed, den extra polisbevakning med större eller mindre befogenhet, som erfordrades för mera tillfälliga orsaker, såsom vid järnvägsbyggnader eller andra till sammandragning af en större mängd folk föranledande särskilda förhållanden, borde bekostas uteslutande af den, som vållat behovet af polisbevakning, vare sig nu detta vore staten eller enskilda.

Ökningen af statsbidraget till den förstärkta ordningspolisen be-tingades sålunda enligt departementschefens mening dels af, att statsbidraget verkligen borde utgå med hälften af årskostnaden, men dels äfven däraf, att länsstyrelserna borde sättas i tillfälle att utan afvaktan på förhöjning af det till fixt belopp satta statsanslaget bereda flera platser, som kunde vara i behof däraf och ville lämna erforderligt tillskott, förmånen af särskildt polisskydd. Slutligen komme, att staten enligt departementschefens uppfattning icke fyllde sin uppgift för rättstillståndets upprätthållande, med mindre staten lämnade sin kraftiga medverkan till utvecklingen och underhållet af såväl ridande polisinsti-tutionen som detektivpolisväsendet äfvensom själf ansvarade för ett för utomordentliga tillfällen afsedt reservpolisskydd.

b) Ridande polis.

Vidkommande ridande polis ansåg departementschefen, i öfverens-stämmelse med hvad såväl landtpoliskommittén som löneregleringskom-mittén hemställt, att af anslaget till förstärkt polisbevakning på landet borde under de förutsättningar, som af båda kommittéerna uppställts, utgå statsbidrag till de stationer för ridande polis, hvilka kunde komma att å en och annan ort uppsättas. Vål vore denna form af polisbevak-

ning icke ännu i vårt land mycket pröfvad, men de goda resultaten af den ridande polisens verksamhet i Malmöhus och Blekinge län vore tämligen bekanta, och enligt departementschefens uppfattning funnes all anledning till sådan polisbevaknings införande äfven annorstädes, exempelvis i de tätt bebyggda delarna af landskommuner, som angränsade till större städer, samt i ett och annat industridistrikt. Men departementschefen förmålde sig vara i så måtto skiljaktig från löneregleringskommittén, att han i likhet med landtpolis-kommittén ansåge, att, där en ort genom inrättandet af en station ridande polis om minst tre för ändamålet fullt dugliga hästar med erforderlig mundering samt två ryt-tare med uniform och beväpning visat sig vilja på ett verksamt sätt upprätthålla ordningen, där skulle ock statsbidrag till den ort utgå med hälften af årskostnaden, så länge stationen nöjaktigt uppehöles. Det vore nämligen knappast antagligt, att någon ort ville påtaga sig den första uppsättningen inför endast en fakultativ utfästelse af staten att lämna bidrag till årsunderhållet.

c) Länsdetektiver.

Såsom förut nämnts, ansåg sig löneregleringskommittén icke äga anledning tillstyrka landtpolis-kommitténs förslag om anställande vid sidan af kronobetjeningen af så kallade länsdetektiver, utan förmenade löne-regleringskommittén, att behovet däraf vore, utom i vissa undantagsfall, undanröjdt genom särskilda, af samma kommitté anvisade och här ofvan relaterade åtgärder.

Denna åsikt kunde departementschefen icke dela. Väl ansåg departementschefen, att ett effektivare polisskydd på rikets landsbygd borde fotas på de bestående förhållandena, men departementschefen höll där-jämte före, att detsamma borde framgå som en naturlig utveckling af dessa befintliga förhållanden. Just detta ägde enligt departementsche-fens mening rum beträffande det förslag till inrättande af en visserligen ej mångtalig, men dock särskildt organiserad detektiv poliskår, som departementschefen ville framställa. Kronofogdar och länsmän, hvilkas antal, enligt den af honom då föreslagna organisationen af fögderiför-valtningen, skulle väsentligt inskränkas, vore, enligt hvad landtpolis-kommittén anmärkt, i hög grad upptagna af en mängd utom polis-

väsendet liggande tjänstegöromål, hvilka åtminstone tidtals hindrade deras verksamhet såsom polismän. Vål vore det sant, att dessa tjänstemän, trots mångfalden af sina åligganden, under åtskilliga delar af året borde äga ganska god tid för sin polisverksamhet, men tidtals åter vore de upptagna af sådana tjänstegöromål, som hvarken kunde eller finge uppskjutas ens på kortare tid. Äfven med bästa vilja vore de då icke i stånd att tillfredsställande fullgöra sina polisåligganden, isynnerhet om det gällde undersökningar för utredande af gröfre och mera invecklade brottmål, hvilka undersökningar ej sällan vore af den omfattning, att de för effektivt utförande kräfde, att vederbörande polisman åtminstone någorlunda odeladt och kanske för längre tid kunde ägna sig däråt. Detektivtjänsten vore för öfrigt af den art, att den gärna kräfde alldeles bestämda anlag, till hvilkas förefintlighet hänsyn ej alltid kunde tagas vid befordran till kronofogde- eller länsmanstjänst.

En ytterligare omständighet, som stundom måste utöfva ett hämmande inflytande på kronofogdes och länsmans polisverksamhet, vore, att dessa tjänstemän vore till sin verksamhet bundna af området för tjänstgöringsdistriktet. Det insåges lätt, att i våra dagar genom de lättade kommunikationerna med därpå föranledd liflig samfärdsel öfver vidsträckta delar af landet uppdagandet af ett brott eller förbrytares ertappande mången gång kräfde spaningar vida utöfver ett fögderi eller länsmansdistrikt, och ofta torde polismannens efterspaningar ej ens kunna begränsas af länsindelningen. Vare sig att en annan polisman då fortsatte spaningarna eller vidsträcktare befogenhet kunde för den, som begynt dem, utverkas, uppstode ett ofta menligt dröjsmål.

Dessa af landtpoliskommittén uttalade tankar förmälde sig departementschefen icke kunna annat än gilla, och ansåg han, att de anmärkta hindren för de dåvarande polisfunktionärernas effektivare detektivtjänst skulle i högst väsentlig grad häfvas genom anställande, där så pröfvades lämpligen kunna ske, af särskilda skolade detektiver. Dessa behöfde, såsom ofvan antydts, åtminstone ej för närvarande blifva synnerligen mångtaliga. Tvärtom höll departementschefen före, att mångenstädes två län kunde efter öfverenskommelse emellan länsstyrelserna förena sig om en man eller tre län om två män, hvilkas distrikt i hvarje fall borde af Kungl. Maj:t fastställas. En hufvudsak vore utan allt tvifvel,

att detektiven blefve af sin tjänst fullt upptagen. Det gällde nämligen för polismän kanske i högre grad än för andra, att en oafslätlig öfning och träning i tjänsten vore ett livsvillkor för en fullt effektiv verksamhet. Efter vederbörande länsstyrelses aftal med lämplig polischef i stad borde således detektiven blifva bunden vid denna stads polisväsen den tid, då hans verksamhet till äfventyrs icke påkallades ute på landsbygden. Departementschefen hänförde sig därvid till det exempel från Malmöhus län, hvarmed landtpoliskommittén tämligen utförligt belyst frågan. Mot visst månadsarfvode borde därför detektiven anställas vid en stads poliskår, under polischefens inseende och närmaste förmanskap tjänstgörande där, men med skyldighet att efter länsstyrelsens order ögonblickligen lämna tjänstgöringen vid stationen för att helt och odeladt ägna sig åt viss spaningspolistjänst ute på landsbygden. Instruktion för hans tjänstgöring skulle fastställas af länsstyrelsen.

Emot det sålunda anförda skulle man till äfventyrs invända, hvad ock redan på ett och annat håll erinrats, att dylikt detektivbiträde borde kunna i förekommande fall erhållas mot skälig godtgörelse från större städers detektivstationer. Detta kunde vara sant i ett och annat enstaka fall. Men erfarenheten torde hafva ådagaladt, dels att sådant biträde ofta alldeles icke stode att få i det ögonblick, det behöfdes och då något verkligen kunde uträttas, dels ock att en stads detektiver stode alldeles främmande för lokala och personliga förhållanden å den plats ute på landet, där deras tjänst påkallades. Af yttersta vikt ansåg departementschefen, att en för visst eller för vissa län förordnad detektiv polisman finge tillfälle, när tiden det tilläte, att efter af länsstyrelsen fastställd plan genom resor göra sig förtrogen med den landsort, där han skulle fungera, på det att han vid inträffande fall skulle vara någorlunda hemmastadd i trakten. Någon svårighet syntes ej böra möta att bereda länsdetektiv kostnadsfria resor, förutom å statens järnvägar, jämväl på de enskilda, vare sig att bestämmelse därom infördes i blifvande koncessioner eller öfverenskommelse måste träffas med styrelser för redan trafikerade banor. Det syntes nämligen departementschefen påtagligt, att detektivens resor skulle för den allmänna trafiken i och för sig blifva af synnerligt gagn; ju tätare de infölle, desto bättre.

Ehuru departementschefen ansåg, att länsdetektiv såsom utgörande ett organ för den egentliga justitiepolisen, kompletterande kronofogdes och länsmans speciella verksamhet i denna riktning, borde bekostas uteslutande af statsmedel, trodde dock departementschefen, att man med exemplet från Malmöhus och Gäfleborgs län, där dylika polisorgan anstälts med understöd af landstingsmedel, borde tills vidare låta landsortens förseende med länsdetektiver blifva beroende af hvarje landsdels behof af och intresse för en dylik förstärkning i dess spaningspolis. Det vore klart, att länsdetektiven borde utom sitt månatliga arvode beredas godtgörelse för resor och andra sina utgifter enligt af länsstyrelsen fastställda grunder och efter vederbörligen granskad och godkänd räkning. Men hade länsstyrelse hos landsting eller eljest utverkat erforderligt belopp för anställande i ett eller flera län af en länsdetektiv, inklusive ersättning för resor m. m., ansåg departementschefen, att hälften af årskostnaden borde utgå af anslaget till förstärkt polisbevakning på landet.

d) Tillfällig reservpolisstyrka på landet.

Slutligen redogjorde departementschefen för den anordning för förstärkt polisbevakning på landet, hvilken vore afsedd att införas för sådana, såsom departementschefen yttrade, tyvärr allt vanligare fall, där en folkmängd samlade sig tillhopa och störde lugnet eller allmänna ordningen samt visade trotsighet mot offentlig myndighets befallning.

Departementschefen betonade därvid, att regeringen syntes oeftergifligen böra utan anlitan af militär handräckning vara rustad att äfven i sådana fall svara för ordningen i landet. Men därför erfordrades, att offentlig myndighet kunde till sitt förfogande snabbt samla erforderlig civil polisstyrka. Dittills hade, som bekant, detta icke i vårt land låtit sig göra. Då det af lätt insedda skäl ingalunda torde böra sättas i fråga, att staten skulle hålla i överksam beredskap en större poliskår, stationerad på en eller flera platser, hade departementschefen sökt utfinna en möjlighet att, enligt på förhand träffade anordningar, snabbt samla och till viss ort försända en annorledes till buds stående civil polisstyrka. Vid öfvervägande af de resurser, som i detta afseende kunde erbjuda sig, och då organisationen af frivilliga poliskårer icke syntes lämna den

tillfredsställande garanti, som staten hade af nöden, ansåg departementschefen, att frågan knappast kunde lösas på mera än ett sätt.

I sådant afseende ville departementschefen föreslå, att Kungl. Maj:t lämnade sitt tillstånd därtill, att med vissa större städer, där polisorganisationen kunde anses vara på ett tillfredsställande sätt ordnad, aftal träffades därom, att staden mot erhållande af en efter viss grund utgående årlig ersättning ställde till förfogande åt staten visst antal polis-konstaplar af den i staden fast anställda poliskåren för att i samma ögonblick, som däraf gjordes behof, på statens bekostnad försändas till viss uppgifven plats för att där ställas under högsta befäl af någon utaf vederbörande länsstyrelse i orten utsedd kronofogde eller annan lämplig polisman. Erfordrades ej större styrka, än att den kunde fyllas af städer inom länet, skulle länsstyrelsen äga befogenhet att utan vidare inkalla denna styrka, hvaremot, om behofvet ansåges kräfva större antal polismän, än att det egna länet kunde lämna dem, framställning syntes böra göras hos chefen för civildepartementet. För att ej blott vid dylika tillfällen utan öfver hufvud i allmänhet ordna denna angelägenhet inom civildepartementet skulle departementschefen äga till sitt ständiga biträde en särskildt mot visst arvode förordnad lämplig person af de under öfverståthållarämbetet lydande ämbetsmän.

Till grund för denna departementschefens hemställan låg en den 12 november 1907 aflåten framställning från sakkunniga, hvilka haft i uppdrag att inom civildepartementet biträda vid beredning af förslaget rörande reglering af löneförhållanden m. m. vid landsstaten äfvensom i samband därmed stående frågor.

Enligt sagda framställning hade de sakkunniga tänkt sig hufvudgrunderna för den föreslagna uppgörelsen med städerna sålunda.

För hvarje polisman, som af stad ställdes till statens förfogande, skulle staden af statsverket erhålla en årlig godtgörelse af 500 kronor. Då sådan polisman inkallades till tjänstgöring för statens räkning, skulle staten öfvertaga hans aflöning, som under denna tjänstgöring skulle utgå med det belopp, för dag räknadt, som han enligt för staden upprättad stat ägde af staden uppbära, ökad med 50 procent. Alla kostnader för manskapets transport till och från tjänstgöringsorterna och underhåll därstädes skulle bestridas af statsverket.

Öfver de sakkunnigas förslag inforrades ytanden af länsstyrelserna och städerna. De inkomna svaren utmärkte, att städerna, som i allmänhet mycket välvilligt upptagit förslaget, erbjudit sin medverkan till dess realiserande med en konstapelnúmerär, som icke obetydligt öfversteg hvad som ifrågasatts. Dock hade af en och annan stadsstyrelse framhållits, bland annat, *dels* att ett eventuellt aftal med staten förutsatte samtycke af manskapet, som icke antagits med skyldighet af tjänstgöring på annan ort, *dels* att den föreslagna ersättningen af statsmedel syntes väl låg och snarare borde bestämmas efter någon procent af vederbörande stads utgifter för polisväsendet, *dels* att den ifrågasatta dagaflöningen till utkommenderadt manskap måhända borde sättas lika för alla inom samma grad *och dels* att staten borde åtaga sig att ersätta ej allenast under sådan kommendering inträffad skada å uniform och persedlar utan ock den i dess tjänst inkallade poliskonstaplar tillskyndade skada till lif och lem.

Af de inkomna svaren framgick vidare, att städer, som hufvudsakligen åtnöjdes med de föreslagna allmänna villkoren, hade erbjudit manskap till ett antal af 195, hvaremot andra städer, som funnit ersättningen för låg eller önskat densamma bestämd efter någon procent af stadens verkliga utgifter för sitt polisväsen, skulle under förutsättning af bifall till sina anspråk uppställa omkring 48 man.

Samtliga länsstyrelser med undantag af fem hade funnit förslaget praktiskt och välbetänkt eller i hvarje fall icke haft något att däremot erinra.

Efter att hafva framhållit, att erforderlig hänsyn måste fästas vid vissa af de från städernas sida gjorda erinringar, men att det ville synas, som om icke några hinder skulle möta mot förslagets genomförande på antydt sätt, förklarade departementschefen, att, då, enligt hvad ofvan angifvits, för särskilda tillfällen kunde uppställas en styrka af 150 till 200 man, han ansåge, att landets behof af lugn för ofvanberörda eventualiteter borde vara tillfredsställt.

Under åberopande af hvad sålunda anförts hemställde departementschefen, att under förutsättning af erforderligt anslag från Riksdagens sida nådigt bemyndigande måtte i sinom tid lämnas honom att till af honom föreslagen, här nedan angifven numerär få för viss tid, med viss

ömsesidig uppsägningsrätt träffa aftal å statens vägnar med lämpliga städer hufvudsakligen på de ofvan omnämnda grunder, som af flertalet hörda stadsstyrelser ansetts antagliga, dock att modifikation af villkoren borde i mån af behof få i vissa fall äga rum.

Innan departementschefen därefter öfvergick till kostnadsberäkningen, ansåg han sig böra vidröra en organisationsdetalj, som löneregleringskommittén upptagit i sitt betänkande, i det att kommittén uttalat önskvärdheten af föreskrifter i ändamål att åvägabringa större likformighet och bestämdhet i afseende å den särskilda polisbevakningen. Det hade därvid syntes kommittén önskvärdt, att de särskilda polismännens befogenhet blefve närmare och mera enhetligt bestämd, icke så att alla tillades enahanda befogenhet, då behovvet därutinnan kunde vara väsentligt olika allt efter olika orter och förhållanden, men så att i dylikt afseende vissa principer genomgående gjordes gällande. Vidare borde i sammanhang därmed också benämningarna å dessa polismän närmare anslutas till den dem tillagda olika tjänstebefogenhet, så att polismän med enahanda befogenhet i allmänhet erhöle samma benämning.

Hvad kommittén sålunda anført, syntes departementschefen vara af den vikt, att, när fråga då vore om ett tillfredsställande ordnande af landtpolisens organisation, äfven denna enskildhet borde af Kungl. Maj:t pröfvas och afgöras. Det kunde nämligen icke vara med god ordning öfverensstämmande, att, enligt hvad kommittén genom infordrade uppgifter från de skilda länen utrönt, sådana växlande benämningar på landtpolismän förekomme som polischef, polisinspektör, extra länsman, vice länsman, polisuppsyningsman, extra polismän. Ej heller syntes det förhållandet tillfredsställande, att dessa funktionärer dels med dels ock utan Kungl. Maj:t:s tillstånd bekläds med åtals- och häkningsrätt, några med båda dessa befogenheter, andra med endera af dem. Flertalet så kallade polisuppsyningsmän hade dock annan ringare befogenhet, merendels måhända jämställd med fjärdingsmännens. Med länsmans befogenhet verkade sålunda år 1905 i skilda län 15 särskildt förordnade polismän, med åtals- och häkningsrätt 20, med endast åtalsrätt 10, med häkningsrätt 43 samt med annan ringare befogenhet 397.

Departementschefen ansåg, att i öfverensstämmelse med hvad Kungl. Maj:t pläгат stadga för orter, hvilka undfinge köpingsrättigheter, Kungl. Maj:t:s föreskrift borde inhämtas för det fall, att eljest på landet behof uppstode att åt viss polisman inrymma åtals och häktningsrätt.

Hvad därefter beträffar frågan om lämplig benämning å de befattningshafvare, som vid sidan af kronofogdar och länsmän handhade landsbygdens säkerhets- och ordningspolis, ansåg departementschefen det ingalunda oviktigt, att benämningen anpassades efter uppgiften och att, då denna egentligen sönderföller i två, den ena med åtals- och häktningsrätt, den andra utan dylik befogenhet, benämningarna borde blifva två. Titeln polisuppsyningsman vore visserligen i vårt land både gammal och vidt utbredd, men dels vore den i sin nuvarande användning tvetydig, i det att den på en del platser betecknade den större befogenheten att häkta och åtala, hvarom nyss är sagdt, å andra åter endast vanlig patrullerings- eller konstapelstjänst. Ordet länsman vore benämning på en tjänsteman med många olikartade uppgifter, och då de nu ifrågavarande personerna icke utom polisväsendet handhade en länsmans göromål, vore denna titel ej passande för särskilda, för landsbygden anställda polismän. Med anslutning i viss mån till hvad i en inom civildepartementet år 1907 af dåvarande sekreteraren Hj. von Sydow utarbetad redogörelse föreslagits, fann departementschefen benämningen poliskommissarie tillfredsställande för de särskilda polismän på landsbygden — äfven köpingarna — hvilka bekläddes med befogenhet att åtala i egenskap af allmänna åklagare och att häkta. I denna mening användes benämningen flerstädes utomlands, så i städerna som på landet, och det torde ej kunna nekas, att densamma både hindrade förväxling med den urgamla benämningen länsman och tillika angåfve tjänstnehafvarens, med länsmannens likställda vidsträcktare befogenhet. Nära till hands erbjöde sig då också för departementschefen att såsom benämning å särskilda landtpolismän med den inskränkta befogenhet hufvudsakligen att patrullera och fullgöra en fjärdingsmans polissyssla föreslå ordet poliskonstapel, som därjämte framför polisuppsyningsman hade fördelen att vara kortare. Den passade ock såväl för gående som ridande polisbetjante.

Vid sidan af kronofogdar och länsmän skulle således på landet kunna finnas poliskommissarie, länsdetektiv och poliskonstapel, alla benämningarna visserligen af främmande ursprung, men dock redan införlifvade med det gängse språkbruket samt signifikativa.

Hvad slutligen beträffar kostnaderna för den föreslagna polisorganisationen, erinrade departementschefen, hurusom från och med år 1903 anslaget till landtpolisväsendet varit uppdeladt i två skilda belopp, ett för aflönande och underhåll af förstärkt polisbevakning på landet och ett annat afsedt för gröfre brotts upptäckande och förbrytares efterspanande.

Det förra hade år 1907 upptagits till.....	kronor 110,000: —
det senare till.....	» 25,000: —
	<hr/>
	kronor 135,000: —

Såsom ofvan antydts, höll departementschefen före, att Riksdagen borde medgifva en ökning af anslaget till förstärkt polisbevakning på landet, dels i syfte att anslaget till orterna verkligen komme att utgå med hälften af årskostnaden dels ock på det Konungens befallningshafvande utan afvaktan på erforderlig förhöjning af det starkt anlitate, till fixt belopp satta statsanslaget måtte blifva i tillfälle att bereda flera platser, som kunde vara i behof däraf och ville lämna erforderligt tillskott, förmånen af särskildt polisskydd. Att någorlunda exakt angifva hvilket belopp, som härför erfordrades, läte sig knappast göra, men höll departementschefen för sannolikt, att, då statens bidrag, enligt hvad han visat, merendels betydligt understigit, hvad detsamma efter en proportion af 50 procent bort utgöra, man antagligen borde för det dåvarande räkna med en höjning af 40,000 kronor.

Ännu större svårighet mötte vid att beräkna kostnaden för anställandet af länsdetektiver dels därför, att man ännu ej visste, i hvilka landsorter dessa polismän kunde komma att med landstingsbidrag eller eljest blifva engagerade, dels ock af den orsak, att arfvodesbeloppet sannolikt komme att växla på olika orter. Att döma af den aflöning, städerna bestode sina öfverkonstaplar och detektiver, ville det dock synas, som om arfvodet för en detektivpolis knappast kunde sättas under 2,000

kronor, helst denne funktionär enligt sakens natur icke skäligen kunde påräkna en fastare anställning utan, med risken att kunna för olämplighet när som helst afskedas, måste betinga sig ett relativt högt arfvode. Härtill komme de växlande utgifterna för hans dagtraktamente under resor och för öfriga af tjänstgöringen föranledda kostnader. Men departementschefen höll för sannolikt, att hela årskostnaden för en länsdetektiv — som år 1901 i Malmöhus län var endast 3,076 kronor 95 öre — skulle uppgå till i medeltal 5,000 kronor, hvaraf på statsverket skulle falla hälften med 2,500 kronor. Antoge man så, att det första året 8 länsdetektiver tillsattes, skulle alltså kostnaden belöpa sig för staten till 20,000 kronor. Någon ersättning från den stad, där länsdetektiven stationerats, för de tider, då han, fri från resor på landsbygden, borde vid stationen tjänstgöra, torde ej böra ifrågasättas, utan torde stadens förmån däraf uppvägas af den kontroll öfver länsdetektiven, hvarom aftal med polischefen borde träffas.

Enahanda svårighet inträffade vid uppgörande af kostnadsförslag för ridande polis. Ett underlag för beräkning af årliga kostnaden för en station om två ryttare med tre hästar hade man dock i landtpolis-kommitténs uppgifter därom för rikets två sydligaste provinser. Denna beräkning lydde så:

»*Årligt underhåll:*

karlens arfvode 1,000: — à	kr.	1,200: —
beklädnadsbidrag	»	150: —
andel (för en häst) i stallhyra, foder och underhåll, försäk- ring, hästskötare, veterinär m. m.	»	900: —
för underhåll och nyanskaffning af munderingspersedlar...	»	50: —
andel i arfvode åt en förman	»	100: —
		<hr/>
	kr.	2,400: —
eller för en station om 2 ryttare med hästar	»	4,800: —

hvertill kommer årliga kostnaden för reservhäst».

Med ledning häraf beräknade departementschefen den årliga kostnaden för en station med 2 ryttare och 3 hästar på följande sätt:

»enligt det förestående	kronor 4,800: —
en reservhästs underhåll m. m.	» 900: —
nyanskaffning af hästar, medeltalsberäkning	» 300: —
för stegrad kostnad, som torde uppkommit efter år 1901, då förestående öfverslag gjordes	» 400: —
	<hr/>
	kronor 6,400: —
hvaraf skulle på statsverket belöpa	» 3,200: —
eller förslagsvis för 10 stationer	» 32,000: —»

Vidkommande det reservpolisskydd för utomordentliga tillfällen, hvilket departementschefen, såsom ofvan nämnts, föreslog böra beredas riket genom aftal med de städer, där polisorganisationen befundes vara på ett tillfredsställande sätt ordnad, ansåg han, att det kontraherade manskapets numerär till en början kunde sättas till vid pass 150 man. Med hänsyn till vederbörande städers behof att anställa reservkarlar i stället för det stammanskap, som kunde utkommenderas i statstjänst, torde en årlig ersättning af förslagsvis 500 kronor för hvarje af staten betingad karl böra till staden utgå, oberoende af om hans tjänst något år toges i anspråk eller icke. Härför erfordrades således 75,000 kronor, men staten hade därjämte att under eventuell kommendering bestrida manskapets jämte nödigt underbefäls aföning med skälig förhöjning, dess transport, inhysning och förplägnad, skadestånd m. m., som i blifvande kontrakt komme att inrymmas. Afsattes för transport och förplägnad m. m. ett belopp af 38,000 kronor, torde årsanslaget i öfrigt icke böra bestämmas lägre än till 100,000 kronor, hvaraf ock torde kunna utgå arfvode till den polistjänsteman, som kunde blifva till departementschefens biträde anställd i och för ordnande af dessa ärenden.

Emedan slutligen Kungl. Maj:t ej borde sakna medel i sin hand till extra åtgärder för gröfre brotts upptäckande och förbrytares efterspanande särskildt i de landsändar, där detektiv polis ej hunnit anställas, ansåg departementschefen, att 10,000 kronor borde för detta ändamål i beräkningen ingå, hvaremot under förutsättning af bifall till nämnda anslagskraf det dittills för förstärkt polisbevakning på landet

samt för gröfre brotts upptäckande i riksstaten uppförda extra anslag af tillhopa 135,000 kronor torde kunna utgå.

Ett sammandrag af ofvan gjorda beräkningar finge alltså följande innehåll:

för förstärkt ordningspolis i allmänhet på landsbygden	kronor 150,000: —
för till denna kategori hörande beriden polis, förslagsvis år 1909 vid 10 stationer om 2 ryt- tare och 3 hästar	» 32,000: —
för likaledes förslagsvis antagna 8 detektivstationer till åtgärder i öfrigt för gröfre brotts upptäckande och förbrytares efterspanande	» 20,000: —
för föreslagna aftal med städer om cirka 150 man reservpolismanskap med underbefäl m. m.	» 10,000: —
för transport och underhåll däraf m. m. vid even- tuellt anlitande	» 100,000: —
	» 38,000: —
	<hr/> kronor 350,000: —

Denna beräkning fann departementschefen visserligen låg men trodde, att man för år 1909, då polisorganisationen borde enligt antydda grunder komma till stånd, kunde stanna vid nämnda anslagsbelopp desto hellre, som det utan svårighet insåges, att anslagsbeloppet, med hänsyn till de skilda posternas natur, åtminstone till en början borde äga karaktären af ett förslagsanslag. Att första året, innan ännu orternas intresse af att i fullt organiserad samverkan med staten tillförsäkra sig ett kraftigare polisskydd blifvit utrönt, fixt bestämma anslaget, ansåg departementschefen icke tillrådligt. Emellertid vore det sannolikt, att anslaget framdeles, därest organisationen befundes verksam och praktisk, kunde fixeras, äfven om detsamma i sådant fall måste sättas högre, än från början föreslagits.

I anslutning till det anförda tillstyrkte departementschefen, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1909 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 350,000 kronor att användas till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet, där sådan kunde af förhållandena påkallas, under medgifvande tillika, dels

att af detta anslag ett belopp af 10,000 kronor finge i län, där länsdetektiv ej anstälts, användas till åtgärder i särskilda fall för gröfre brotts upptäckande och förbrytares efterspanande och gripande dels ock att Kungl. Maj:t finge af anslaget använda lämpligt belopp till årsarfvode åt en polistjänsteman, som förordnades att inom civildepartementet biträda ej mindre vid uppläggning och förande af register öfver den polisstyrka, som kunde komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsens förfogande för beredande af polisskydd vid oroligheter på rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet af frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall.

Såsom villkor för erhållande af bidrag från det sålunda ifrågasatta polisanslaget föreslog departementschefen:

att bidrag till aflönande af poliskommissarie och poliskonstapel på landet måtte med hälften af därför belöpande kostnad tilldelas företrädesvis kommuner, hvilka ville själfva lämna motsvarande tillskott, eller där landsting eller enskilda vore villiga att för ändamålet bidraga; att undantag härifrån endast finge medgifvas i särskilda fall, då behovet af förstärkt polisuppsikt funnes oafvisligt och annat bidrag till bestridande af kostnaderna därför icke kunde erhållas, äfvensom att i de fall, då extra polisbiträde påkallades vid hälsobrunnar, marknader, kapplöpningar eller dylikt, bidrag från polisanslaget ej utan oafvisligaste behof finge lämnas, därest icke vederbörande deltog i omkostnaderna med skäligt belopp;

att, där genom enskildas eller kommuners sammanskott eller genom landstings anslag helt och hållet bekostades första uppsättningen af ridande polis med minst tre för ändamålet fullt dugliga hästar jämte mundering samt uniform och beväpning för två ryttare, bidrag till framtida uppehållande af sådan polis måtte årligen, så länge stationen vederbörligen uppehöles och mot det att orten försköte härför erforderlig årskostnad, åtnjutas af statsmedel med hälften af därför belöpande kostnad, däruti inberäknad nyanskaffning af såväl hästar som mundering och uniformspersedlar, allt enligt af länsstyrelsen vederbörligen granskad och godkänd räkning samt under villkor därjämte, att dessa ridande poliskonstaplar ställdes under uppsikt, kontroll och förmenskap af en utaf länsstyrelsen särskildt förordnad polisman;

att, då enligt landstings beslut visst län för sig eller två län gemensamt anvisade nödigt befundet anslag för anställande af en länsdetektiv samt härför erforderliga medel inom orten förskötes, bidrag till länsdetektivs aflöning och öfriga utgifter för hans verksamhet finge, efter för hvarje år afslutad och af vederbörlig myndighet granskad och godkänd räkning, utgå af därför anvisade statsmedel med hälften af ortens kostnader för sådan detektivs verksamhet; samt

att länsstyrelse i län, för hvilket länsdetektiv icke blifvit förordnad, skulle äga att i förekommande fall, när sådant pröfvades oundgängligt, hos Kungl. Maj:t göra framställning om särskildt bidrag utaf det för gröfre brotts upptäckande och förbrytares efterspanande anvisade anslag.

Kungl. Maj:t, som biträdde departementschefens ofvan återgifna förslag, underställde detsamma Riksdagens godkännande i den till 1908 års Riksdag aflåtna propositionen angående lönereglering för landsstaterna i länen m. m.

Uti afgifvet utlåtande öfver propositionen fann statsutskottet sig böra biträda nämnda, af Kungl. Maj:t framlagda förslag rörande organisationen af polisväsendet på landsbygden. Hvad särskildt beträffar reservpolisen framhöll utskottet, hurusom de senare årens erfarenhet gifvit vid handen nödvändigheten af att, till undvikande af anlåtande af rikets krigsmakt till stillande af oroligheter af större omfattning, hafva tillgång till en i antal tillräcklig, i ordningspolistjänst tränad poliskår, så förlagd, att den med största möjliga skyndsamhet kunde sammandragas och afsändas till den plats, där dess ingripande påfordrades. Kungl. Maj:ts förslag om att för sådant ändamål genom aftal med städerna tillförsäkra sig rätt att vid förefallande behof få använda en del af städernas poliskårer syntes utskottet lyckligt funnet särskildt med hänsyn därtill, att genom en dylik anordning å ena sidan med all sannolikhet skulle erhållas för ändamålet särskildt lämpad personal och å andra sidan staten befrias från nödvändigheten af att hålla i overksam beredskap en större poliskår, stationerad å en eller flera platser. Utskottet, som lämnade utan erinran hvad Kungl. Maj:t i öfrigt hade föreslagit beträffande polisväsendet, hemställde därför om bifall till förslaget.

Förslaget blef ock i enlighet med utskottets utlåtande bifallet af Riksdagen.

B. Polisorganens antal m. m. samt statsverkets utgifter för polisväsendet.

Såsom förut nämnts, äro kronofogdar, länsmän och fjärdingsmän samt polismän i köpingar, hvilka utgöra själfständiga kommuner, att räkna till den ordinarie polisbevakningen på landsbygden. *Den ordinarie polisbevakningen.*

Hvad beträffar kronofogdarnas och länsmännens antal och aflöningar, tillåter sig kommittén att hänvisa till redogörelsen för fögderiförvaltningens nuvarande organisation.

I fråga om fjärdingsmännen har kommittén, då några väsentliga ändringar med afseende å deras antal och aflöningsförhållanden icke torde hafva inträffat under de senare åren, ansett sig kunna nöjas med de uppgifter, som i sådant hänseende lämnades af löneregleringskommittén i dess betänkande angående reglering af löneförhållanden m. m. vid landsstaten. Enligt dessa uppgifter funnos vid början af år 1905 inom riket anställda 2,779 fjärdingsmän. För 2,777 af fjärdingsmännen, rörande hvilkas aflöning meddelande lämnats löneregleringskommittén, utgjorde densamma:

i 965 fall	högst 50 kronor
» 793 »	51—100 »
» 617 »	101—200 »
» 224 »	201—300 »
» 178 »	mera än 300 »

Vidkommande åter polismännen i köpingar, som bilda egna kommuner, har kommittén icke funnit erforderligt att lämna redogörelse för antalet dylika polismän och deras aflöningsförmåner. Kommittén har nämligen ansett, att någon förändring i nämnda köpingars polisväsen, hvilket till organisationen är att jämställa med städernas, icke har något närmare sammanhang med frågan om ordnandet af polisbevakningen på den egentliga landsbygden.

Till nyssnämnda köpingar kunna jämväl hänföras köpingarna Ljungby

och Båstad, hvilka, ehuru de icke utgöra egna kommuner, likväl bekosta de därstädes anställda poliserna.

Att dessa båda köpingar själfva tillgodose sitt polisväsen beror nämligen icke, såsom i vissa kommuner och municipalsambällen är händelsen, på frivilligt åtagande utan har sin grund däri, att Kungl. Maj:t vid meddelande af tillstånd för de olika köpingarna att på bolag öfverlåta rättigheterna till utskänkning af spritdrycker inom köpingarna såsom villkor härför stadgat, att vederbörande köpings andelar af afgifter för och vinst af brännvinsförsäljningen i densamma skulle företrädesvis användas till bekostande af den polisbevakning, som köpingen med afseende å ifrågavarande rörelse kunde anses pliktig att hålla.

*Den extra polisbevakningen.
Orädningspolis i allmänhet.*

Om man bortser från poliserna i ofvan berörda köpingar, funnos, enligt från länsstyrelserna infordrade uppgifter, år 1910 på rikets landsbygd 533 polismän med mera fast anställning, hvarjämte inom de olika länen ett växlande antal polismän förordnats att tjänstgöra vid marknader, torgdagsmöten, större folksamlingar, badorter, flottningar, hämmande af skogseldar, järnvägsbyggen och andra dylika tillfällen, då oordningar befarats eller eljest förstärkt polisbevakning varit af behovet påkallad. Kostnaderna, hvilka i allmänhet bestredos med såväl statsmedel som tillskott från kommuner, municipalsambällen, bolag eller enskilda, uppgingo för de mera fast anställda poliserna till 454,950 kronor 76 öre, däraf 185,353 kronor 23 öre gäldades med statsmedel. Några fullständiga uppgifter om totalkostnaderna för de tillfälligtvis förordnade poliserna hafva icke erhållits, hvarföre här kan angifvas endast statsverkets kostnader för ifrågavarande poliser, hvilka uppgått till 17,542 kronor 21 öre. Emellertid må anmärkas, att de tillfälliga poliserna ofta aflönats enbart af kommuner eller enskilda men understundom enbart af staten och att, hvad kommunernas och enskildas utgifter för dylika poliser beträffar, dessa tillhoppa säkerligen högst väsentligt öfverstigit statens.

Bland de mera fast anställda poliserna hafva här medtagits 3 extra länsmän i Stockholms län, 1 extra och 4 vice länsmän i Södermanlands län, 1 extra länsman i Värmlands län samt 1 biträdande och 2 extra länsmän i Norrbottens län, hvilkas aflöningar tillhoppa uppgingo till

25,050 kronor, däraf 8,850 kronor utbetalades af statsmedel. Vidare må erinras, att till nyssnämnda poliser äfven räknats poliserna å orter, som, efter det de af kommittén infordrade uppgifterna inkommit, undergått sådana förändringar i administrativt hänseende, att orterna själva skola bekosta sitt polisväsen. Statens utgifter för polisväsendet på landsbygden lära dock icke böra beräknas till lägre belopp, än här ofvan angifvits, ty, om ock en tillfällig minskning skulle hafva inträffat, torde denna i det stora hela motvägas af de ökade kostnader, som staten måste vidkännas för förstärkningen af polisväsendet å de orter på landsbygden, hvilka till följd af den alltjämt fortgående utvecklingen med nödvändighet kräfva ett förstärkt polisskydd.

Vidkommande de mera fast anställda polismännens tjänstebefogenheter ägde nyssnämnda länsmän i denna sin egenskap, på ett undantag när, såväl häktnings- som åtalsrätt. Den i Värmlands län i Charlottenberg stationerade extra länsmannen var nämligen försedd med endast åtalsrätt. Af öfriga ifrågavarande poliser voro åtskilliga utrustade med nyssberörda befogenheter eller endera af dem. Stora flertalet saknade dock både åtals- och häktningsrätt och voro närmast att likställa med vanliga poliskonstaplar.

Första upprinnelsen till den ridande polisen är att söka i *Blekinge* Ridande polis. län, där särskildt stenhuggeriindustrien på 1890-talet samlade till trakten af Karlshamn en mängd svenska och tyska arbetare, som gjorde samfärdseln å de allmänna vägarna osäker samt störde lugnet och ordningen på landsbygden. För medel, hopbragta från enskilda och landstinget, uppsattes då i Karlshamn år 1896 den första gruppen ridande polis, bestående af två poliser med hvar sin häst samt erforderliga, förhyrda reservhästar. Efterhand som nyttan af ifrågavarande anordning blef genom erfarenheten ådagalagd, hafva nya stationer inrättats, så att, enligt af kommittén för år 1910 införskaffade uppgifter angående den ridande polisen i riket, sagda år i länet funnos tre stationer, nämligen en i Karlshamn, en i Ronneby och en i Karlskrona, hvardera omfattande 2 poliser med 4 tjänstehästar. Med hänsyn till nämnda stationer har länet uppdelats i 3 tjänstgöringsdistrikt. Sålunda utgör staden Karlshamn

med omnejd ett distrikt, staden Ronneby med omnejd ett andra distrikt och Karlskrona stads icke planlagda område med omnejd ett tredje distrikt. Enligt länsstyrelsens förordnande lyda poliserna vid stationen i Karlskrona närmast under polismästaren i nämnda stad och de vid stationen i Ronneby under borgmästaren i denna stad. Öfver polismännen vid stationen i Karlshamn, för hvilka kronofogden i länets västra fögderi förordnats till chef, utöfvas närmaste tillsynen af stadsfiskalen i Karlshamn. Förutom dessa ridande poliser fanns år 1910 i länet ingen annan extra polisbevakning än 2 polisuppsyningsmän, den ena stationerad å Sturkö och den andra i Lyckeby. Det kan därför sägas, att i Blekinge län den extra polisbevakningen så godt som utslutande är byggd på ridande polis. Utgifterna för denna länets extra polisbevakning bekostas af landstinget, ofvannämnda tre städer, de större landskommunerna samt bolag och enskilda med bidrag af staten.

Utom i Blekinge län fanns det år, som kommitténs uppgifter afse, ridande polis anställd äfven i Östergötlands, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro samt Västmanlands län. I dessa län utgör emellertid den ridande polisen, i motsatts till hvad som är förhållandet i Blekinge län, endast en förstärkning af den egentliga extra polisbevakningen inom länen.

Den ridande polisen i *Östergötlands* län utgöres af 8 poliser och 1 kommissarie, hvilken äfven är beriden. Poliserna äro uppdelade på patruller om 2 man och förlagda på 3 stationer, af hvilka den i Linköping består af 2 patruller samt de i Åby och Skenninge hvardera af 1 patrull. I allmänhet gäller om den ridande polisen, att 2 poliser hafva till sitt förfogande 3 tjänstehästar. Oaktadt den ridande polistyrkan i Östergötlands län, såsom nyss nämnts, uppgår till 9 man, finnes emellertid endast 1 reservhäst till dess förfogande. I stället har man försett samtliga poliserna med velocipeder, hvilka användas växelvis med tjänstehästarna, dock så att velocipederna företrädesvis sommartiden komma till användning. Några särskilda föreståndare för de olika stationerna finnas icke i detta län, utan förestås den ridande polisen i dess helhet af den i Linköping stationerade kommissarien. Kronofogdar och länsmän hafva således här icke något öfverinseende öfver den ridande polisen. För *Kristianstads* län uppgår antalet ridande poliser till 6.

Dessa äro till lika antal uppdelade på 3 patruller, af hvilka en är stationerad i Broby, en i Tomelilla och en i Klippan. Stationerna stå under förmanskap af länsmännen i de olika orterna, hvarförutom stationen i Broby har till föreståndare länsnotarien i länet samt stationerna i Tomelilla och Klippan till föreståndare vederbörande kronofogde. Antalet ridande poliser är störst i *Malmöhus* län. År 1910 funnos sålunda i länet 19 ridande poliser däraf en var anställd såsom extra. Dessa poliser, som stå under befäl af en kommissarie, äro uppdelade i patruller om 2 man och till olika antal patruller stationerade på vissa orter inom länet med en kronofogde till föreståndare för hvarje station. Sålunda finnas 2 patruller förlagda i Svedala, 2 patruller i Sjöbo, och likaledes 2 patruller i Hälsingborg samt 3 patruller jämte den nämnda extra ridande polisen i Eslöf. I *Göteborgs och Bohus* län finnes ridande polis anställd endast inom Örgryte socken. Den ridande polisen utgöres här af 2 poliser, hvilka stå under en polisinspektör. Vidkommande slutligen Örebro och Västmanlands län anordnades ridande polis därstädes först under loppet af år 1910. Den ridande polisen i *Örebro* län, hvilken står under förmanskap af en poliskommissarie i Örebro, är fördelad på tre stationer, nämligen en i nyssnämnda stad och en i hvardera af köpingarna Hallsberg och Kopparberg. Hvarje station har en länsman till föreståndare och består af 1 förste, 1 andre och 1 tredje konstapel med befälsrätt och tjänsteansvarighet i nu nämnd ordning. Ut i *Västmanlands* län åter är den ridande polisen fördelad på 2 stationer, af hvilka den ena, som är förlagd till Västerås, står under befäl af stadsfiskalen i nämnda stad och den andra, som förlagts till Norbergs municipalsamhälle, till befälhafvare har länsmannen i Bergslags fögderis första distrikt. En hvar af dessa stationer består af 2 poliser.

Förestående redogörelse är byggd på länsstyrelsernas uppgifter om förhållandena år 1910, och, ehuru en eller annan ändring torde hafva inträffat, har man ansett sig här kunna lämna sådant ur räkningen.

Om man bortser från föreståndarna och förmännen för de olika stationerna, funnos sålunda år 1910 inom riket anställda tillhopa 56 beridna poliser, af hvilka 2 innehade befäls grad och återstoden utgjorde manskap. Kostnaderna för den ridande polisen i dess helhet — arfvodena till nyssnämnda föreståndare och förmän sålunda äfven medräknade — uppgingo för nämnda år till 170,274 kronor 47 öre, däraf 84,837

kronor 22 öre gäldades med statsmedel. Härvid är dock att bemärka, att kostnaderna för den ridande polisen i Örebro och Västmanlands län afse för det förra länet endast 7 månader och för det senare länet 8 månader, enär ridande poliser därstädes ej varit i verksamhet längre tider af ifrågavarande år, samt att i ofvannämnda totalsumma icke ingå utgifter för under året bekostad första uppsättning af ridande polis, till hvilka utgifter statsbidrag icke utgår.

Kommittén har ansett erforderligt utröna, huruvida den i kungl. propositionen till 1908 års Riksdag upptagna, å sidorna 320 och 321 här förut återgifna beräkning af årliga kostnaden för en station om två ryttare med tre hästar öfverensstämmer, med hvad denna kostnad i medeltal numera utgör. Enligt från vederbörande länsstyrelser för sådant ändamål inhämtade uppgifter ställde sig under år 1910 ifrågavarande kostnader, rubricerade i hufvudsaklig öfverensstämmelse med kungl. propositionens kostnadsberäkning, sålunda:

	Öster- göt- lands län.	Ble- kinge län.	Kri- stian- stads län.	Mal- möhus län.	Göte- borgs och Bohus län.	Örebro län.	Väst- man- lands län.	Summa.	Me- dium.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.*)	Kr.)*	Kr.	Kr.
Karlarnas									
arfvode	2,600	2,833	1,900	2,700	2,650	2,600	2,600	17,883	2,555
beklädnadsbidrag	300	400	403	** 825	800	300	300	3,328	475
kostpenningar	1,400	—	1,460	1,460	—	1,440	1,360	7,120	1,424
Hästarna.									
Stallhyra, foder och underhåll, försäkring, hästskötare, vete- rinär m. m.	1,600	1,697	1,468	2,060	2,080	1,256	1,370	11,531	1,647
D:o d:o för en reservhäst.....	—	675	734	460	1,040	628	685	4,222	537
Underhåll och nyanskaffning af munderingspersedlar	75	70	145	350	65	50	185	940	134
Nyanskaffning af hästar, medel- talsberäkning	—	300	200	330	*** —	225	300	1,355	271
Andel i arfvode till en förman	600	234	300	300	200	467	300	2,401	343
Summa	6,575	6,209	6,610	8,485	6,835	6,966	7,100	48,780	7,386

*) afser kostnad för 1 år, ehuru ej kalenderår.

**) afser äfven beväpningskostnad m. m.

***) svar ej afgifvet.

Beräkningen i propositionen har alltså visat sig något för hög i fråga om stallhyra, foder och underhåll m. m. men däremot betydligt för låg beträffande karlens godtgörelse samt andelen i arfvodet åt en förman. Hvad ersättningen till karlen angår, sammanhänger detta hufvudsakligen med, att vid den i propositionen gjorda beräkningen icke medtagits någon särskild ersättning till karlen vid dennes tjänstgöring utom stationen. Att så icke skett läser bero därpå, att någon dylik ersättning icke förekommer bland de utgifter för ridande polisen i Blekinge och Skåne, hvilka upptagits i landtpoliskommittens till grund för nyss angifna beräkning liggande redogörelse för ifrågavarande kostnader. Af undersökningen framgår emellertid, att sådan särskild godtgörelse numera i allmänhet utgår, så att endast de ridande poliserna i Blekinge län fortfarande icke åtnjuta någon dylik ersättning. Anledningen härtill torde vara den, att i detta län ridande polisernas patrullronder icke äro längre, än att de hvarje dag hinna åter till sin station. Under sådana förhållanden behöfva icke för karlen förekomma sådana särskilda utgifter för kost och logi m. m., som gifvetvis blifva oundvikliga, därest han måste taga nattkvarter utom stationen.

Från att år 1908 hafva varit 2 har antalet länsdetektiver i riket under de följande åren ökats och uppgick år 1910 till 5. Af redogörelsen för uppkomsten af den nuvarande organisationen af den extra polisbevakningen på landsbygden framgår, att man i fråga om länsdetektivernas tjänstgöringsområden ursprungligen tänkt sig, att mångenstädes 2 län skulle kunna efter öfverenskommelse emellan länsstyrelserna förena sig om 1 detektiv eller 3 län om 2 detektiver. En dylik anordning har dock hittills icke vunnit tillämpning mer än i ett fall. Af de ofvan nämnda 5 länsdetektiverna är det nämligen blott en, hvars tjänstgöringsområde omfattar 2 län. Sålunda fanns vid sistnämnda tidpunkt 1 länsdetektiv anställd för hvar och ett af Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Gäfleborgs och Västernorrlands län samt 1 länsdetektiv gemensam för Örebro och Västmanlands län.

*Läns-
detektiver.*

Kostnaderna för länsdetektiverna under år 1910 uppgingo till 14,070 kronor 22 öre, däraf 7,035 kronor 11 öre täcktes med bidrag af statsmedel. Härvid är dock att märka, det kostnaderna för länsdetektiven för Västernorrlands län, uppgående till 2,816 kronor 46 öre, däraf 1,408

kronor 23 öre gäldades med statsmedel, belöpte sig endast på tiden från och med maj till och med december månad af ifrågavarande år. För Uppsala län har från och med 1911 års ingång anställts länsdetektiv. Denne, som jämväl är anställd såsom konstapel vid Uppsala stads detektivkår och härför uppbär ett årsarfvode af 800 kronor, åtnjuter i egenkap af länsdetektiv en årlig aflöning af 1,200 kronor äfvensom resekostnadsersättning. I Stockholms län har länsdetektiv anställts från och med den 1 november 1911.

Huru kostnaderna för ofvannämnda grupper af den extra polisbevakningen på landsbygden, dock ej i köpingar, år 1910 ställde sig för de olika länen, framgår af tabellen å sidorna 334 och 335.

*Tillfällig
reservpolis-
styrka på
landet.*

Enligt den i det föregående omnämnda planen för 1908 års polisorganisation skulle för anordnande af tillfällig reservpolisstyrka på landet med vissa städer, där polisorganisationen kunde anses vara på ett tillfredsställande sätt ordnad, träffas aftal, hvarigenom dessa åtog sig att ställa till förfogande åt staten ett visst antal poliskonstaplar af den i staden fast anställda poliskåren att vid förefallande behof försändas till viss uppgifven plats för att där ställas under högsta befäl af någon utaf vederbörande länsstyrelse i orten utsedd kronofogde eller annan lämplig polisman. I öfverensstämmelse härmed hafva mellan staten och flera af rikets städer träffats särskilda aftal angående tillhandahållande af reservpolisstyrka. Innehållet af dessa aftal är i hufvudsak följande.

Vederbörande stad förbinder sig att, där för ordningens upprätthållande å någon ort inom riket, hvarest oordningar af större omfattning utbrutit eller hota utbryta, chefen för civildepartementet så pröfvar nödigt och finner det kunna ske utan fara för säkerheten inom staden, tillhandahålla visst antal fullt tjänstedugliga, skickliga män af sin ordinarie poliskår. Vid fall af sådana oordningar, som nyss nämnts, eller fara därför inom det län, hvartill staden hör, åligger det staden att ställa nämnda polisstyrka till förfogande, så snart Konungens befallningshafvande i länet, jämväl med hänsyn till hvad säkerheten fordrar inom staden, beslutat dess tillkallande. Den personal, som sålunda för hvarje fall påkallats, skall, försedd med nödig beklädnad och öfrig erforderlig utrustning och beväpning, inställas till tjänstgöring — där så

af chefen för civildepartementet eller Konungens befallningshafvande pröfvas erforderligt, genom stadens försorg — å tid och ort, som för tillfället blifvit af chefen för nämnda departement eller Konungens befallningshafvande bestämd; och skall personalen under tjänstgöringen ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som lämnas af polismyndigheten i tjänstgöringsorten. Staten ersätter staden med ett årligt belopp af 500 kronor för hvarje polis af manskapet samt ett efter den högre aflöning, som från staden för hvarje fall utgår till befälet, lämpadt högre belopp för hvarje befäl, som ställts till förfogande. Staten bekostar därjämte den för hvarje fall utgående polisstyrkans transport till och från tjänstgöringsorten samt bostad och kost för densamma under tjänstgöringstiden. Härutöfver utgår för hvarje dygn, som helt eller delvis användes till resa till eller från tjänstgöringsorten eller till tjänstgöring, hvarom är fråga, till hvar och en af polismanskapet af statsmedel särskildt arfvode af fyra kronor samt slitpenningar af persedlar med 40 öre. Inträffar under tjänstgöringen skada å persedlar, hvilken ej är att hänföra till slitskada, ersättes densamma af statsmedel efter värdering, hvarförutom, då någon eller några af personalen af staden försetts med häst eller utrustning för sådan, kostnaden därför ersättes af statsmedel. Staten förpliktar sig vidare att, om någon af polispersonalen under tjänstgöringen i fråga drabbas af sjukdom eller olycksfall eller eljest ådrages kroppsskada, hvartill han ej genom grof vårdslöshet själf är vållande, bekosta hans vård å lämplig anstalt eller, om anstaltsvård icke ifrågakommer, hans underhåll under den tid, han af sjukdomen eller skadan är oförmögen till tjänstgöring, äfvensom i anledning däraf erforderlig läkarvård och medikamenter. Därest omständigheterna sådant påkalla, kan därjämte den sjuke eller skadade under den tid, han till följd af sjukdomen eller skadan är oförmögen till tjänstgöring, af statsmedel tillerkännas helt eller afkortadt dagarfvode, efter som af statens vederbörande myndighet för särskildt fall pröfvas skäligt. Medför skada, som nyss nämnts, för framtiden bestående förlust eller minskning af arbetsförmågan, utgifver staten till den skadade en årlig lifränta från och med dagen, efter hvilken denne upphört att åtnjuta såväl underhåll och vård genom statens försorg som dagarfvode af statsmedel, eller från den senare tidpunkt, då skadan medfört för framtiden bestående förlust eller minskning af arbetsförmågan, dock att lifränta icke utgifves i fall, där ej arbetsförmågan blifvit nedsatt med minst en tiondedel. Har skadan

Kostnader för

L ä n.	mera fasta poliser.			tilfälliga poliser.	
	Antal.	Summa kostnad.	Statsbidrag.	Statsbidrag.	
Stockholms	1) 29	31,306 72	18,570 —	950 —	
Uppsala	14	10,070 —	3,250 —	171	
Södermanlands	2) 17	20,865 —	6,367 50	— —	
Östergötlands	28	20,460 —	7,330 —	1,013 —	
Jönköpings	27	18,046 66	8,598 33	251 50	
Kronobergs	7	2,550 —	1,050 —	183 88	
Kalmar	7	4,600 —	1,950 —	—	
Gottlands	1	800 —	400 —	94 35	
Blekinge	2	2,700 —	1,350 —	367 14	
Kristianstads	22	14,755 —	7,452 50	270	
Malmöhus	60	64,290 —	27,365 —	700 5	
Hallands	3) 4	5,350 —	1,400 —	99 1	
Göteborgs och Bohus	44	46,607 57	24,375 —	150	
Älfsborgs	42	40,250 —	18,055 —	1,009 1	
Skaraborgs	15	5,496 —	2,748 —	1,326	
Värmlands	4) 32	19,375 —	9,615 —	— —	
Örebro	12	8,630 —	4,050 —	950 1	
Västmanlands	21	6,190 —	2,945 —	— —	
Kopparbergs	23	21,030 —	4,985 —	15	
Gäflleborgs	33	19,270 —	6,675 —	20 —	
Västernorrlands	18	19,010 81	11,362 90	3,068 27	
Jämtlands	6	5,800 —	3,000 —	1,525	
Västerbottens	9	3,368 —	1,684 —	— —	
Norrbottnens	6) 60	64,130 —	10,775 —	5,375	
Summa	533	454,950 76	185,353	17,542 21	

Kostnader för						Anmärkingar.	
ridande polis.		länsdetektiv.					
Summa kostnad.	Statsbidrag.	Summa kostnad.	Statsbidrag.				
—	—	—	—	—	—	1) Däraf 3 extra länsmän, helt aflönade af staten med 5,000 kronor.	
—	—	—	—	—	—	2) Däraf 5 extra eller vice länsmän för en kostnad af 9,350 kronor, däraf statsbidrag 2.150 kronor.	
26,852	76	13,426	38	—	—		
—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—		
19,700	—	9,550	—	—	—		
19,860	97	9,930	48	—	—		
70,643	88	35,321	94	4,600	2,300		
—	—	—	—	—	—	3) Därjämte aflönade af enskilda 13 st. under vissa tider vid förlusteställen, badorter m. m.	
10,173	53	5,086	76	—	—		
—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	4) Däraf 1 extra länsman i Charlottenberg, helt aflönad af staten med 500 kronor.	
13,643	93	6,821	96	2,092	27	1,046	14
9,399	40	4,699	70	2,019	94	1,009	97
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2,541	55	1,270	77
—	—	—	—	2,816	46	1,408	23
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
170,274	47	84,837	22	14,070	22	7,035	11

5) Statsbidraget kommer att sökas inom närmaste tiden.

6) I antalet ingå 2 extra och en biträdande länsman för en kostnad af 10,200 kronor, däraf statsbidrag 1,200 kronor.

medfört döden och har den skadade ingått äktenskap, innan skadan inträffade, utgifves lifränta till änkan från dödsdagen och så länge hon lever ogift samt till hvarje minderårigt barn, som födts, innan skadan inträffade, eller födes efter densamma i ett därförut slutet äktenskap, likaledes från dödsdagen och tills barnet fyllt femton år. Lifräntans belopp bestämmes för hvarje fall med hänsyn till arbetsförmågans minskning och öfriga förekommande omständigheter af Kungl. Maj:t eller på sätt Kungl. Maj:t bestämmer.

Aftalen gälla tills de å endera sidan uppsägas. De kunna likväl upphöra att gälla endast vid kalenderårsskifte, och uppsägning skall för att vara giltig hafva skett senast den 31 augusti före det årsskifte, vid hvilket ett aftal önskas häfdt. De första aftalen ingingos år 1908, då 31 städer utfäste sig att från och med den 1 januari 1909 tillhandahålla reservpolis. Hvilka dessa städer voro, framgår af nedan intagna tabell, som jämväl innehåller uppgift om det antal poliser, de olika städerna skola tillhandahålla, äfvensom de till städerna för hvarje år utgående ersättningsbeloppen.

S t a d.	Poliskommissarie.	Öfver- eller inspektionskonstapel.	Manskap.	Ersättningsbelopp.
Stockholm	1	3	25	16,900
Uppsala	—	1	6	3,630
Nyköping	—	—	3	1,500
Eskilstuna	—	—	3	1,500
Linköping	—	—	3	1,500
Norrköping	—	1	4	2,660
Jönköping	—	—	5	2,500
Växjö	—	—	4	2,000
Kalmar	—	1	4	2,680
Visby	—	—	2	1,000
Karlskrona	—	1	6	3,660
Kristianstad	—	—	6	3,000
Malmö	—	1	12	6,700
Hälsingborg	—	1	8	4,665
Halmstad	—	—	3	1,500
Göteborg	1	2	16	10,560
Transport	2	11	110	65,955

S t a d.	Poliskom- missarie.	Öfver- eller inspektions- konstapel.	Manskap,	Ersättnings- belopp.
Transport	2	11	110	65,955
Vänernborg	—	—	3	1,500
Mariestad	—	—	2	1,000
Sköfde	—	—	3	1,500
Karlstad	—	—	5	2,500
Västerås	—	1	5	3,150
Gäffe	—	1	7	4,500
Hudiksvall	—	—	2	1,000
Härnösand	—	—	4	2,000
Sundsvall	—	1	5	3,140
Örnsköldsvik	—	—	2	1,000
Umeå	—	—	2	1,000
Skellefteå	—	—	2	1,000
Luleå	—	—	3	1,500
Piteå	—	—	1	500
Haparanda	—	—	2	1,000
Summa	2	14	158	92,245

Någon uppsägning af eller ändring i de år 1908 träffade aftalen har icke ägt rum. Under år 1909 tillkom ytterligare ett aftal, i det att staden Östersund förband sig att från och med den 1 januari 1910 tillhandahålla 4 poliser af manskapet mot en årlig ersättning af tillhopa 2,000 kronor. Utom förenämnda ersättningsbelopp hafva under hvar och ett af åren 1909 och 1910 utgått 2,500 kronor till person, som inom civildepartementet biträdt vid uppläggning och förande af register öfver reservpoliskåren samt vid beredningen af frågor om samma kårs användning i förekommande fall. De så att säga mera konstanta kostnaderna för reservpoliskåren under nyssnämnda år hafva alltså uppgått till respektive 94,745 och 96,745 kronor. Tilläggas må, att ytterligare aftal träffats med Örebro stad, som åtagit sig att mot årlig ersättning af 4,000 kronor från och med 1911 års ingång tillhandahålla 1 öfverkonstapel och 6 konstaplar.

Hvad vidkommer reservpoliskårens tjänstgöring, voro under år 1909 utkommenderade 18 poliser med befäls grad och 79 poliser af manskapet. Det därpå följande året eller år 1910 voro endast 2 poliser med befäls grad och 42 poliser af manskapet utkommenderade till tjänstgöring.

Kostnaderna för kommenderingarna uppgingo under år 1909 till 36,356 kronor 87 öre, medan desamma för år 1910 stannade vid ett belopp af 8,236 kronor 43 öre. Totalkostnaderna för reservpoliskåren skulle således utgöra för åren 1909 och 1910 respektive 131,101 kronor 87 öre och 104,981 kronor 43 öre. Dessa kostnadssiffror utgöra dock icke några exakta uttryck för de verkliga kostnaderna, då det i en hel del fall inträffat, att reservpolisen under dess tjänstgöring på landsbygden tillhandahållits bostad och kost, utan att vederbörande härför ifrågasatt någon godtgörelse från statens sida. Närmare uppgifter rörande reservpoliskårens användning inom riket under åren 1909 och 1910 samt statsverkets kostnader härför meddelas i nedan intagna tabell. I denna tabell upptaget antal polismän för ett län utgör summan af de i de olika poliskommenderingarna ingående antalen polismän af befäls eller manskaps grad, under det att antalet tjänstgöringsdagar i länet utgör summan af de särskilda polismännens tjänstgöringsdagar.

I detta sammanhang har kommittén velat framhålla en omständighet, hvilken torde förtjäna att särskildt beaktas. Enligt hvad tabellen utvisar, har under orosåret 1909 endast några få poliser kommit till användning inom Malmöhus län. Dessas tjänstgöring var förlagd utslutande till Limhamn, där 3 poliser tjänstgjorde från och med den 7

Uppgift rörande reservpoliskårens användning under åren 1909 och 1910 samt statsverkets kostnader härför.

Utkommenderad polisstyrka.					Summa kostnad.	Län, inom hvilket tjänstgöringen ägt rum.
Antal polismän.		Stad, därifrån styrkan utgått.	Tjänstgöring.			
Befäl.	Manskap.		Antal ställen.	Antal dagar.		
<i>År 1909.</i>						
—	2	Växjö	1	18	138	Kronobergs län.
—	6	Kristianstad	5	344	2,316	98 Kristianstads län.
—	5	Malmö	1	100	378	40 Malmöhus län.
—	3	Halmstad	1	165	1,277	50 Hallands län.
8	55	Göteborg	4	526	5,120	25 Göteborgs och Bohus län.
2	16	Vänersborg och Göteborg	3	179	1,670	25 Älfsborgs län.
—	9	Karlstad	4	279	1,940	22 Värmlands län.
10	96	Transport	19	1,611	12,841	60

Utkommenderad polisstyrka.					Summa kostnad.	Län, inom hvilket tjänstgöringen ägt rum.
Antal polismän.		Stad, därifrån styrkan utgått.	Tjänstgöring.			
Befäl.	Manskap.		Antal ställen.	Antal dagar.		
10	96	Transport	19	1,611	12,841	60
2	21	Västerås, Eskilstuna, Uppsala, Gäfle och Stockholm.....	4	804	6,370	47
1	9	Stockholm och Uppsala....	1	396	4,005	90
1	16	Hudiksvall och Gäfle.....	1	290	3,334	24
1	17	Stockholm, Sundsvall och Gäfle.....	2	488	6,048	80
2	20	Skellefteå, Umeå, Uppsala, Gäfle, Hernösand, Ornsköldsvik, Sundsvall och Stockholm.....	1	255	3,755	86
17	179	Summa	28	3,844	36,356	87
		<i>År 1910.</i>				
—	4	Göteborg.....	1	8	57	33
1	7	D:o.....	1	8	141	53
—	2	Karlstad.....	1	16	128	50
—	2	Västerås.....	1	4	32	80
—	24	Gäfle.....	1	1,088	7,465	20
1	3	Östersund.....	1	26	411	07
2	42	Summa	6	1,150	8,236	43

till och med den 10 augusti 1909 samt 2 poliser från sistnämnda dag till och med den 23 september 1909. Orsaken till att så få poliser blefvo utkommenderade till tjänstgöring skulle därför kunna tänkas vara den, att man på länets landsbygd icke var i behof af ett större antal reservpoliser. Detta torde likväl icke hafva varit förhållandet, utan orsaken lär, enligt hvad kommittén inhämtat, vara att söka däri, att de städer inom länet, med hvilka aftal angående tillhandahållande af reservpolis träffats, nämligen Malmö och Hälsingborg, med hänsyn till hvad säkerheten inom desamma kräfde, icke kunnat afvara flera poliser än de utkommenderade.

Statsverkets kostnader för den extra polisbevakningen på landsbygden under år 1910 ställa sig enligt här ofvan lämnade uppgifter sålunda:

för mera fast anställda poliser	kronor	185,353: 23
» tillfälligt förordnade »	»	17,542: 21
» ridande polis	»	84,837: 22
» länsdetektiver	»	7,035: 11
» reservpoliskåren	»	104,981: 43
tillhopa kronor		399,749: 20

C. Ifrågasatt organisation med distriktpoliser.

Vid en undersökning af frågan om kronofogdetjänsternas indragning finner man snart, att indragningen betingar en omläggning eller åtminstone en högst väsentlig förstärkning af den nuvarande polisbevakningen på landsbygden. Ty vare sig länsmännen få på sig öfverflyttade samtliga eller endast en del af kronofogdarnas nuvarande tjänsteåligganden, blifva de till förfång för sin polistjänst ännu mera än hittills bundna af för denna tjänst främmande göromål. Indragningen skulle på sådant sätt försvaga det redan nu ej särdeles starka polisskyddet på landsbygden. Detta måste naturligen förebyggas, och det framstår därför såsom en nödvändighet att i sammanhang med en indragning af kronofogdetjänsterna ordna polisbevakningen på landsbygden på ett tillfredsställande sätt.

Vid utarbetandet af de två alternativa, i det föregående återgifna förslagen till fögderiförvaltningens ordnande i händelse af kronofogdetjänsternas indragning har kommittén icke förbisett nyssnämnda nödvändighet. Kommittén har emellertid ansett frågan om ordnandet af polisbevakningen på landsbygden böra göras till föremål för en särskild undersökning.

Då kommittén gick att företaga denna särskilda undersökning, förelåg först frågan, huruvida behovet af förstärkt polisbevakning lämpligen skulle kunna tillgodoses genom en omdaning af den nuvarande fjärdingsmansinstitutionen på sådant sätt, att fjärdingsmännen blefve verkliga polismän.

Förslag rörande sådan ombildning af nyssnämnda institution hade nämligen, såsom förut i historiken omförmälts, väckts af 1873 års landsstatskommitté, och dessutom hade i en till kommittén för yttrandes

afgifvande remitterad underdånig framställning svenska polisförbundet, hemställt, bland annat, att fjärdingsmännen skulle ersättas med polismän, fullständigt oberoende af kommunerna i fråga om tillsättande och afskedande. Kommittén fann sig emellertid böra grunda sin undersökning rörande polisväsendets förstärkning på, att fjärdingsmansinstitutionen bibehölles orubbad. Det ansågs nämligen, att man icke, innan andra försök gjorts att ordna polisväsendet på landsbygden, borde bestämma sig för en anordning, som skulle innebära ett upphäfvande af denna institutions urgamla egenskap af ett menighetsbestyr. För öfrigt torde man äfven med en förändrad polisorganisation komma att behöfva fjärdingsmännen för en del göromål, som polisorganen icke utan hinder för sin egentliga verksamhet skulle kunna påläggas.

Vid ordnande af polisbevakningen på landsbygden i händelse af kronofogdetjänsternas indragning måste man naturligen först och främst sörja för, att den minskning i länsmännens tjänstgöring såsom polismän, hvilken vållas af indragningen, ersättes. Men dessutom får det tillses, att det behof af ordningspolis för den egentliga landsbygden, hvilket otvifvelaktigt redan nu förefinnes, i möjligaste mån blifver tillgodosedt. Utgående härifrån tänkte sig kommittén till en början, att den nuvarande extra polisbevakningen i samtliga dess här förut angifna former borde bibehållas samt att vid sidan af densamma borde anordnas en fast kår af poliser med skilda tjänstgöringsdistrikt. Antalet sådana poliser inom hvarje län skulle föreslås af vederbörande länsstyrelse och af Kungl. Maj:t bestämmas för en tidsperiod af fem år i sänder. Distriktpolisen, hvilkens göromål skulle fastställas genom särskild instruktion, borde hafva att biträda länsmännen i handhafvandet af polisväsendet och skulle i sådant hänseende hufvudsakligen hafva till åliggande: att dels verkställa patrulltjänstgöring enligt viss plan äfvensom närvara vid marknader, torgdagar och andra tillfällen, då större folkmängd vore samlad, dels ock på order af vederbörande skyndsamt begifva sig till ort, där distriktpolisens ingripande för ordningens upprätthållande eller återställande erfordrades; att söka upptäcka begångna brott eller förseelser; att verkställa förberedande polisundersökningar och därom till länsmannen afgifva rapport; att i enlighet med bestämmelser i utfärdad instruktion anhålla och inför vederbörande länsman inställa dels bettlare och lös-

Plan för organisationen.

drifvare dels ock för brott misstänkta personer; samt att, då länsstyrelsen sådant beordrade tjänstgöra utom tjänstgöringsdistriktet.

*Frågor till
länsstyrelserna.*

Kostnaden för en dylik kår distriktpoliser kunde icke beräknas, utan att kommittén kände, huru många distriktpoliser erfordrades samt huruvida och i hvilken mån kårens anställande kunde verka till minskande af den nuvarande extra polisbevakningen. Länsstyrelserna anmodades därför att hvar och en för sitt län meddela svar å i utsändt cirkulär uppställda frågor i berörda hänseenden. Samtidigt tillspordes länsstyrelserna, dels huruvida den ifrågasatta organisationen med distriktpoliser ansåges lämplig och i sådan händelse behöflig dels ock i hvilken omfattning kronofogdetjänsternas indragning, därest distriktpoliser icke anställdes, kunde föranleda till ökning af kostnaderna för den extra polisbevakningen i länet. Svar begärdes dels under förutsättning, att vid kronofogdetjänsternas indragning fögderiförvaltningen ordnades efter kommitténs förut omförmälda alternativ I, dels ock för det fall, att vid indragningen kommitténs alternativ II tillämpades. Och då inom kommittén ifrågasattes, att den förstärkning af polisväsendet på landsbygden, som antogs erforderlig äfven vid kronofogdetjänsternas bibehållande och fögderiförvaltningens ordnande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts proposition till 1909 års Riksdag — alternativ III — skulle kunna ske genom anställande af distriktpoliser, begärdes svar å ofvannämnda frågor äfven för det fall, att sistnämnda alternativ komme att tillämpas, därvid här ofvan sist angifna fråga ersattes med fråga rörande kostnaderna för tilläfventyrs behöflig ökning af den extra polisbevakningen, i händelse distriktpoliser icke anställdes.

Länsstyrelsernas svar.

Då kommittén nu går att redogöra för de ingångna svaren å förenämnda frågor, erinras, att redogörelsen icke omfattar Konungens befallningshafvande i Stockholms län, enär svar från denna länsstyrelse ej inkommit.

Innehållet af svaren dels i fråga om erforderliga antalet distriktpoliser under de tre i frågocirkuläret angifna alternativa former för fögderiförvaltningen dels ock rörande förändringen i statsverkets kostnader för den extra polisbevakningen under hvart och ett af nämnda alternativ, särskildt med och särskildt utan distriktpoliser, har i korthet sammanförts i efterföljande två tabeller.

Länsstyrelsernas svar rörande antalet erforderliga distriktpoliser.

L ä n.	Nuvarande antal länsmansdistrikt.	Distriktpoliser anställas.			A n m ä r k n i n g a r.
		Antal, om fögderiförvaltningen ordnas enligt kommitténs			
		alternativ I.	alternativ II.	alternativ III.	
Stockholms.....	23	—	—	—	Svar ej afgifvet.
Uppsala	19	¹⁾ —	—	—	¹⁾ Det antal, hvarmed länsmansdistriktens antal eventuellt minskas. ²⁾ I medeltal 1 för hvarje länsmansdistrikt.
Södermanlands	12	¹⁾ 12	12	²⁾ 12	
Östergötlands.....	29	35	35	¹⁾ 25	¹⁾ Det antal, som erfordras för att ersätta den extra polisbevakningen, som bör upphöra.
Jönköpings	23	14	14	—	
Kronobergs	17	5	5	—	1 distriktpolis för hvarje fögderi.
Kalmar	25	40	30	20	Antalen beräknade med hänsyn till patrulleringstjänstgöringen. För fullt effektivt polisskydd fordras respektive 24, 18 och 18 distriktpoliser.
Gottlands	6	6	2	2	
Blekinge.....	9	9	9	9	¹⁾ Erfordras <i>en</i> under] förutsättning, att han blir länsdetektiv. ²⁾ Minst 1 för hvar och en af länets 241 landskommuner. ³⁾ Antalet kan nedbringas, om patrulleringstjänsten ej göres obligatorisk.
Kristianstads	23	23	23	¹⁾ 1	
Malmöhus.....	26	¹⁾ 241	²⁾ —	³⁾ —	¹⁾ Svar ej lämnadt, då organisationen ansetts olämplig.
Hallands	11	19	19	—	
Göteborgs och Bohus	21	21	21	7	¹⁾ Möjligen något mindre antal. ²⁾ Svar ej lämnadt, då organisationen ansetts olämplig.
Älfsborgs.....	29	29	15	6	
Skaraborgs.....	27	31	31	24	¹⁾ Svar ej lämnadt, då organisationen ej ansetts lämplig för länet.
Värmlands.....	19	24	24	15	
Örebro	17	32	25	15	¹⁾ Svar ej lämnadt, då organisationen ansetts olämplig.
Västmanlands	16	16	16	¹⁾ —	
Kopparbergs	35	35	31	27	¹⁾ Svar ej lämnadt, då organisationen ej ansetts lämplig för länet.
Gäflleborgs	29	12	8	8	
Västernorrlands	30	33	33	18	¹⁾ Svar ej lämnadt, då organisationen ansetts olämplig.
Jämtlands.....	26	26	¹⁾ 26	²⁾ —	
Västerbottens	26	¹⁾ —	¹⁾ —	¹⁾ —	¹⁾ Svar ej lämnadt, då organisationen ej ansetts lämplig för länet.
Norrbottnens	18	20	20	5	

Länsstyrelsernas svar rörande ändring i

L ä n.	Förändring i statsverkets nuvarande kostnader för den egentliga om fögderiförvaltningen ordnas enligt							
	alternativ I.				alternativ II.			
	Med distriktpoliser.		Utan distriktpoliser.		Med distriktpoliser.		Utan distriktpoliser.	
	Ökning.	Minskning.	Ökning.	Minskning.	Ökning.	Minskning.	Ökning.	Minskning.
Stockholms	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands	—	1,300	¹⁾ 9,000	—	—	1,300	¹⁾ 9,000	—
Östergötlands	—	2,200	¹⁾ 9,000	—	—	2,200	¹⁾ 9,000	—
Jönköpings	—	—	¹⁾ 10,500	—	—	—	¹⁾ 10,500	—
Kronobergs	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar	—	—	¹⁾ 6,000	—	—	—	²⁾ 4,000	—
Gottlands	—	200	¹⁾ 3,000	—	—	200	²⁾ 2,000	—
Blekinge	—	600	1,500	—	—	600	1,500	—
Kristianstads	2,500	—	¹⁾ 7,500	—	2,500	—	¹⁾ 7,500	—
Malmöhus	—	¹⁾ 28,000	41,000	—	—	—	—	—
Hallands	—	—	¹⁾ 4,500	—	—	—	¹⁾ 4,500	—
Göteborgs och Bohus	10,000	—	15,000	—	10,000	—	15,000	—
Älfsborgs	—	—	¹⁾ 21,750	—	⁴⁾ —	—	²⁾ 11,250	—
Skaraborgs	—	468	¹⁾ 12,500	—	—	468	¹⁾ 12,500	—
Värmlands	—	6,000	6,000	—	—	6,000	6,000	—
Örebro	—	4,500	¹⁾ 7,500	—	—	4,500	¹⁾ 7,500	—
Västmanlands	—	—	¹⁾ 16,000	—	—	—	¹⁾ 16,000	—

kostnaderna för den extra polisbevakningen.

extra polisbevakningen, kommitténs				Anmärkingar.
alternativ III.				
Med distriktpoliser.		Utan distriktpoliser.		
Ökning.	Minskning.	Ökning.	Minskning.	
—	—	—	—	Svar ej afgifvet.
—	—	—	—	Den extra polisbevakningen för närvarande tillräcklig.
—	1,300	²⁾ —	²⁾ —	{ ¹⁾ Statsverkets häft i aflöningen till 12 poliser inalles 18,000 kronor. ²⁾ Kan ej i ärendets nuvarande skick angifvas.
—	²⁾ 23,000	—	—	{ ¹⁾ Statsverkets häft i aflöningen till 15 poliser inalles 18,000 kronor. ²⁾ Det nuvarande anslaget till extra polisbevakningen inklusive ridande polisen.
—	—	1,500	—	{ ¹⁾ Statsverkets häft i aflöningen till 14 poliser inalles 21,000 kronor.
—	—	—	—	Uppgift ej lämnad för alternativen I och II.
—	—	²⁾ 2,800	—	{ ¹⁾ Statsverkets häft i aflöningen till 15 poliser inalles 12,000 kronor.
—	—	—	—	{ ²⁾ " " " " " 10 " " 8,000 "
—	—	—	—	{ ³⁾ " " " " " 7 " " 5,600 "
—	200	²⁾ 1,000	—	{ ¹⁾ " " " " " 6 " " 6,000 "
—	600	1,500	—	{ ²⁾ " " " " " 4 " " 4,000 "
—	—	—	—	{ ³⁾ " " " " " 2 " " 2,000 "
2,500	—	¹⁾ 7,500	—	¹⁾ Statsverkets häft i kostnaden för 1 länsdetektiv och flera extra polismän.
—	—	—	—	{ ¹⁾ Nuvarande anslaget. Uppgift för alternativen II och III har ej kunnat lämnas.
—	—	—	—	¹⁾ Statsverkets häft i aflöningen till 6 poliser inalles 9,000 kronor.
¹⁾ —	—	¹⁾ —	—	{ ¹⁾ Ökningens belopp ej angifvet. Ökningen större, om distriktpoliser ej anställas.
—	—	²⁾ 4,500	—	{ ¹⁾ Statsverkets häft i aflöningen till 29 poliser inalles 43,500 kronor.
—	—	—	—	{ ²⁾ " " " " " 15 " " 22,500 "
—	—	—	—	{ ³⁾ " " " " " 6 " " 9,000 "
—	—	—	—	{ ⁴⁾ Ökning, men beloppet kan ej uppgifvas.
—	468	—	—	¹⁾ Statsverkets häft i aflöningen till 25 poliser inalles 25,000 kronor.
—	6,000	¹⁾ —	—	¹⁾ I hufvudsak samma ökning proportionsvis som i alternativen I och II.
—	4,500	²⁾ 6,000	—	{ ¹⁾ Statsverkets häft i aflöningen till 10 poliser inalles 15,000 kronor.
—	—	—	—	{ ²⁾ " " " " " 8 " " 12,000 " 8 po-
—	—	—	—	{ ³⁾ liser torde efter hand erfordras.
²⁾ —	²⁾ —	—	—	{ ¹⁾ Statsverkets häft i aflöningen till 16 poliser inalles 32,000 kronor.
—	—	—	—	{ ²⁾ Svar ej lämnadt, organisationen med distriktpolis ansedd olämplig.

L ä n.	Förändring i statsverkets nuvarande kostnader för den egentliga om fögderiförvaltningen ordnas enligt							
	alternativ I.				alternativ II.			
	Med distriktpoliser.		Utan distriktpoliser.		Med distriktpoliser.		Utan distriktpoliser.	
	Ökning.	Minskning.	Ökning.	Minskning.	Ökning.	Minskning.	Ökning.	Minskning.
Kopparbergs.....	—	5,000 ¹⁾	18,000	—	—	5,000 ²⁾	15,600	—
Gäflborgs	—	350	10,500	—	—	250	8,000	—
Västernorrlands	—	—	15,000	—	—	—	15,000	—
Jämtlands.....	—	—	¹⁾ —	—	—	—	¹⁾ —	—
Västerbottens	—	—	800	—	—	—	800	—
Norrbottens	—	—	¹⁾ 15,000	—	—	—	¹⁾ 15,000	—

Af dessa tabeller framgår tydligen, hvilken stor skillnad i behovet af förstärkt polisbevakning enligt länsstyrelsernas mening i allmänhet förefinnes mellan å ena sidan alternativ I och II, hvilka ansetts mera jämställda, samt å andra sidan alternativ III. Ur motiven till länsstyrelsernas uttalanden härutinnan torde följande böra återgifvas.

Genom kronofogdetjänsternas indragning och fögderiförvaltningens ordnande enligt alternativ I eller II skulle länsmännen få på sig öfverflyttade i förra fallet så godt som alla kronofogdarnas nuvarande tjänsteåligganden och i senare fallet det hufvudsakligaste af desamma. De skulle därför blifva upptagna af göromål, som säkerligen i många fall vore dem till hinder vid utfövan af deras polisverksamhet. Vissa tider på året skulle de blifva alldeles hindrade att handlägga polisgöromål. En länsstyrelse har till och med förmenat, att länsmännen icke skulle få tid öfrigt att fullgöra ens häktnings- och åklagargöromålen än mindre taga verksam del i arbetet för ordningens upprätthållande. Det skulle därför blifva oundgängligen nödvändigt att till deras förfogande ställa skolade och pålitliga polismän, hvilka kunde biträda dem vid handhafvan-

extra polisbevakningen, kommitténs				Anmärkingar.
alternativ III.				
Med distriktpoliser.		Utan distriktpoliser.		
Ökning.	Minskning.	Ökning.	Minskning.	
—	5,000	^{s)} 14,400	—	(¹⁾ Statsverkets hälft i aflöningen till 30 poliser inalles 36,000 kronor.
—	250	—	—	(²⁾ " " " " " " 26 " " 31,200 "
—	¹⁾ 8,000	2,500	—	(³⁾ " " " " " " 24 " " 28,800 "
—	—	¹⁾ —	—	(¹⁾ Härvid är förutsatt, att den extra polisbevakningen indrages och ersättes med distriktpolis.
—	—	800	—	¹⁾ För närvarande ingen ökning i afsevärd grad.
—	—	2,250	—	Svar ej lämnadt för det fall, att distriktpoliser anställas.
—	—	—	—	¹⁾ Statsverkets hälft i aflöningen till 20 poliser inalles 30,000 kronor.

det af polisväsendet, vare sig nu dessa blefve distriktpoliser eller extra polismän. Antalet sålunda erforderliga polismän har i allmänhet under sistnämnda båda alternativ icke ansetts kunna beräknas lägre än antalet länsmansdistrikt. Här må äfven förtjäna återgifvas länsstyrelsens i Uppsala län anförande i fråga om behovet af den ifrågasatta organisationen med distriktpoliser. Länsstyrelsen, som funnit organisationen nödvändig endast under alternativ I, anser densamma icke innefatta någon principiell reform utan allenast ett upplifvande af kronofogdeinstitutionen under ett annat namn. Kronofogdeinstitutionen kunde hvarken under det ena eller det andra namnet bestå utan att vid sin sida hafva särskilda polisfunktionärer och måste sålunda suppleras med en tjänstemannakår af den ifrågasatta arten. Till en början och så länge de nya länsmansplatserna ännu innehades af personer, hvilka beklädt de nuvarande länsmansbefattningarna, komme behovet icke att göra sig så starkt gällande, men så småningom och allt eftersom den nya kronofogdeinstitutionen inlänkades i samma historiska utvecklingsspår som den gamla, komme det att blifva oafvisligt.

Genomförandet af alternativ I eller II har sålunda ansetts betingade en högst betydande ökning af polisbevakningen på landsbygden. Att emellertid, på sätt kommittén enligt frågecirkuläret antagit sannolikt, polisväsendet äfven under alternativ III kräver förstärkning, framgår otvetydigt af tabellerna, och detsamma har äfven uttryckligen framhållits af vissa länsstyrelser. Länsstyrelsen i Malmöhus län har i sådant hänseende erinrat, att flertalet af länets länsmän redan för närvarande vore af andra göromål så upptagna, att de icke i regel kunde ägna sig åt den tjänstemannaverksamhet, som skulle komma att åligga distriktpoliserna, hvarför också dylika poliser äfven under ifrågakvarande alternativ erfordrades. Enligt länsstyrelsens i Jämtlands län åsikt torde i allmänhet kunna sägas, att länsmännen icke ens under nuvarande organisation kunde på ett verksammare sätt tillgodose *ordningspolisen*. I detta län med dess glesare befolkning, där ordningspolis endast på vissa platser eller vid vissa tider vore i större mån erforderlig, hjälpte man sig dock för närvarande med den extra polisbevakning, som plägade anordnas. Behovet af dylik extra bevakning ökades emellertid år från år, och med tiden framträdde nog också, alldeles oberoende af kronofogdeinstitutionens indragning, behovet af *ordningspolis* starkare. Länsstyrelsen i Västernorrlands län har ansett polisväsendet på länets landsbygd äfven under alternativ III behöfva stärkas och ordnas på ett mera tillfredsställande sätt än det nuvarande.

Emot den af kommittén i dess frågecirkulär ifrågasatta distriktpolisorganisationen i och för sig har flertalet länsstyrelser icke haft något att erinra, och äfven direkta uttalanden till förmån för förslaget hafva förekommit. Sålunda har organisationen ansetts i så måtto vara att förorda, som distriktpoliserna blefve med afseende på sitt antagande och sin aflöning oberoende af befolkningen å den ort, där han satts att tjänstgöra. Hans ställning blefve mera tryggad, hvarigenom en mera skolad och duglig poliskraft borde kunna påräknas. Det nuvarande systemet med så kallad extra polisbevakning, som aflönades delvis af staten och delvis af enskilda, kommuner och landsting, vore nämligen alldeles förkastlig. Polismannens ställning borde göras fullt tryggad,

genom att han antoges till ordinarie statstjänsteman, hvilkens vara eller icke vara gjordes oberoende af den växlande opinionen inom en kommunal församling. Endast då kunde han med fullkomlig opartiskhet och tillräckligt intresse fullgöra sina viktiga tjänsteåligganden. Den uppfattningen har också uttalats, att polisbevakningen på landsbygden icke kunde tillfredsställande ordnas, så länge en del af kostnaderna skulle bestridas på frivillighetens väg. Vidare har det framhållits, att, då den extra polisbevakningen — där den icke afsåge viss plats inom kommun — i allmänhet vore ordnad kommunvis, densamma för polisbevakningen i dess helhet icke kunde få den betydelse, som den ifrågasatta distrikts-polisen skulle erhålla.

Att anmärkningar mot den ifrågasatta organisationen i vissa afseenden förekommit, säger sig själf, likasom ock att dessa i en del fall gifvit kommittén ytterligare synpunkter för bedömandet af frågan om polisväsendets ordnande.

En anmärkning, som återkommit hos några länsstyrelser, är den, att distriktpoliserna skulle komma att sakna nödig utbildning och kompetens för vissa af de göromål, som föreslagits skola åligga dem. Härutinnan har anförts, att, oaktadt man ej torde kunna ställa större anspråk på distriktpoliserna än på städernas poliskonstaplar, de skulle anses skickade att själfständigt utföra förberedande polisundersökningar och merendels arbeta på egen hand utan tillräcklig känsla af att stå under vederbörlig kontroll. Det skulle därför blifva svårt att finna lämpliga personer för befattningarna. I praktiken komme det sannolikt att ställa sig så, att lägre polistjänstemän från städerna sökte sig ut på landsbygden. Att i dessas händer lägga makt att på egen hand hålla polisundersökningar och föra protokoll däröfver samt sålunda lägga grundvalen för mångt brottmåls handläggning skulle vara förenadt med stor risk. Förutvarande gardister och artillerister, som nu rekryterade våra poliskårer, torde vara alldeles olämpliga för ifrågavarande göromål. Af en länsstyrelse har ock direkt uttalats, att utbildningskurser måste på ett eller annat sätt anordnas för distriktpoliserna, för att dessa skulle kunna blifva till verklig nytta.

Det har vidare framhållits, att det torde blifva omöjligt genomföra organisationen så, att distriktpoliserna komme att blifva fullt upptagna af sin tjänst, samt att de till följd däraf förr eller senare måste hem-

falla åt slöhet och bristande nit. Det låge nämligen i sakens natur, att i vårt mångenstädes glest befolkade land med en öfver hufvud taget laglydig befolkning distriktpolisens intresse och kraft alldeles icke skulle kunna i hvarje distrikt tagas i anspråk å hvarje tid af polis-tjänstgöringen. Han skulle snart till följd af bristande uppgifter sakna den spänning och arbetstvång, som en människa behöfde för att vidmakthålla sin duglighet. Enskild verksamhet torde, såvidt förslaget gäfvade vid handen, vara honom förmenad, och arbete utom tjänsten, som det för öfrigt mötte betänkligheter att medgifva honom, skulle han på grund af tjänstens beskaffenhet i allmänhet vara urståndsatt att förskaffa sig.

Med framhållande af att den åsyftade nyttan af en polisverksamhet ej kunde påräknas, med mindre polispersonalen stode under sådan tillsyn, att det icke äfventyrades, att personalen blefve liknöjd och slö i tjänsten, samt att detta gällde icke minst polispersonal med patrulleringstjänst, har länsstyrelsen i Malmöhus län uttalat såsom sin åsikt, att den tillsyn härutinnan, som länsmännen blefve i tillfälle att utöfva, icke vore tillfredsställande.

För Blekinge och Västerbottens län har organisationen ansetts icke lämpa sig. Såsom skäl härför har, hvad det förra länet angår, åberopats, att den i länet genomförda anordningen med ridande polis — länets polisväsen är i det hela byggdt på ridande polis, så att vid sidan af denna finnas endast ett par polisuppsyningsmän — syntes vara tillfredsställande samt att, då länsmännen, äfven om kronofogdetjänsterna indroges, säkerligen ej skulle betungas med flera göromål, än att förekommande polisförhör och polisundersökningar kunde af dem verkställas, det borde vara öfverflödigt att anställa särskilda distriktpoliser såsom ett slags biträden åt länsmännen. För Västerbottens län med dess vidsträckta och delvis folkfattiga trakter, som ännu mångenstädes saknade kommunikationer, skulle organisationen icke vara lämplig särskildt med afseende på beskaffenheten af den tjänstgöring, som enligt förslaget skulle åligga distriktpoliserna. Härvid torde hafva afsetts deras patrulleringstjänst. I detta sammanhang torde böra meddelas, att länsstyrelserna i Kalmar och Malmöhus län funnit patrulleringen inverka till förhöjning af det eljest erforderliga antalet distriktpoliser. Den sistnämnda länsstyrelsen har sålunda särskildt beträffande alternativ III framhållit,

att, därest patrulltjänstgöringen icke gjordes obligatorisk, antalet distriktpoliser sannolikt borde kunna nedbringas rätt mycket.

Beträffande förslaget om visst tjänstgöringsdistrikt för distriktpolisen hafva förekommit ett par uttalanden, som torde böra återgifvas. Länsstyrelsen i Jämtlands län, som funnit svårt att, med den i fråge-cirkuläret föreliggande utredning rörande organisationen, yttra sig om dennas lämplighet, har sålunda förklarat sig anse, att utan tvifvel en distriktpolisorganisation borde kunna ordnas på sådant sätt, att den blefve lämplig, men funnit tveksamt, huruvida detta kunde ske med fasta distrikt. Länsstyrelsen i Västernorrlands län har i denna sak framhållit, att det i vissa fall kunde vara lämpligt, att distriktpolisens tjänstgöringsområde icke, såsom af fråge-cirkuläret syntes vara ifrågasatt, inskränktes allenast till *ett* länsmansdistrikt. Dessa ordinarie polismän borde anställas för länet i dess helhet men placeras å stationer, som efter olika omständigheter kunde ändras, med tjänstgöring företrädesvis inom visst men dock föränderligt område.

Slutligen har länsstyrelsen i Jämtlands län — som funnit en organisation med distriktpoliser lämplig och erforderlig under alternativen I och II men icke under alternativ III och som ansett, att, därest antingen kronofogde- eller länsmanstjänsterna komme att indragas, frågan om ordnandet af polisväsendet på landsbygden (således inbegripet den extra polisbevakningen, ordnings- och detektivpolisen) borde upptagas till gemensamt skärskådande — förklarat sig anse, att med den i fråge-cirkuläret antydda påbyggnaden på det bestående det icke blefve någon helhet. Man sönderrefve den gamla inarbetade organisationen, utan att någon annan organisation, som kunde verka och arbeta såsom en helhet, sattes i stället.

I sammanhang härmed må omnämnas de i svaren anvisade utvägar till polisväsendets förstärkning annorledes än med distriktpoliser. Länsstyrelsen i Hallands län, som visserligen funnit organisationen med distriktpoliser innebära den lämpligaste förstärkningen af polisväsendet under alternativen I och II, har likväl ansett, att, till undvikande af att de länsmännen åliggande polisgöromålen skulle blifva lidande på, att dessa tjänstemäns tid hädanefter komme att tagas i anspråk jämväl för större delen af de med kronofogdebefattningarna nu förenade bestyr, en annan

utväg till polisväsendets förstärkande möjligen kunde tänkas, nämligen att staten åt hvarje länsman bekostade ett biträde, som skulle äga polis-mans (ej åklagares) befogenhet och skyldighet att handlägga polisgöromål, när länsmannen till följd af andra tjänsteåligganden vore förhindrad att med nämnda göromål själf taga befattning. Af länsstyrelsen i Skaraborgs län har till beaktande framhållits det af en kronofogde i länet anvisade förslag, att i stället för distriktpoliser till hvarje läns-mans förfogande skulle ställas en ridande polis — detta under alternativen I och II. Vidare har kronofogden i Blekinge västra fögderi, hvil-kens yttrande åberopats af länsstyrelsen i Blekinge län, ansett, att, om länsmännen icke skulle medhinna de till följd af kronofogdetjänsternas indragning ökade göromålen, det skulle vara mycket lämpligare att exempelvis genom anslag till skrifbiträden sätta länsmännen i tillfälle anskaffa hjälp med de rena kontorsgöromålen i stället för att draga dem från polisgöromålen.

Undersöker man därefter länsstyrelsernas ställning till frågorna, huruvida organisationen med distriktpoliser lämpar sig och i sådan hän-delse erfordras under de ifrågasatta alternativa formerna för fögderiför-valtningens ordnande, visar det sig, att för *alternativ I* samtliga läns-styrelser utom fem besvarat dessa frågor mer eller mindre kraftigt ja-kande. Af dessa fem har en icke uttalat sig om organisationens erfor-derlighet men funnit densamma lämplig och vara att föredraga framför en anordning med extra polisbevakning. Två af samma länsstyrelser hafva ansett, att, ehuru organisationen icke vore lämplig, den dock icke kunde undvaras, och endast två, nämligen länsstyrelserna i Blekinge och Västerbottens län, hafva — af skäl som förut angifvits — ansett organisationen hvarken lämplig eller erforderlig för nämnda län. Samma svar hafva afgifvits beträffande *alternativ II*, endast med den skillnad, att en länsstyrelse, som funnit organisationen under alternativ I både lämplig och erforderlig, för alternativ II svarat, att någon särskild distriktpolisinstitution ej torde behöfva inrättas. För det fall åter, att fögderiförvaltningen ordnades enligt *alternativ III* och kronofogdetjänsterna således bibehölles, hafva svaren gått i väsentligen annan riktning, i det att man till största delen ansett organisationen med distriktpoliser icke

vara för detta fall erforderlig. Att de fyra länsstyrelser, hvilka redan för alternativen I och II funnit organisationen olämplig, äfven hafva denna mening beträffande alternativ III, säger sig själft. Af dessa hafva länsstyrelserna i Jönköpings och Västmanlands län framhållit, att den nuvarande organisationsformen i detta fall vore lämpligare till följd af de stora möjligheter, den erbjöde att låta anpassa sig efter olika tids- och ortsförhållanden. Ytterligare tre länsstyrelser hafva funnit organisationen olämplig för sistnämnda alternativ, till stöd för hvilken mening en af länsstyrelserna åberopat, att distriktpoliserna icke skulle få full sysselsättning. Fyra länsstyrelser hafva förbigått frågan om organisationens lämplighet, medan de återstående tolf besvarat frågan jakande. I fråga om organisationens erforderlighet under alternativ III har en länsstyrelse icke afgifvit något direkt svar utan blott yttrat, att organisationen vore att föredraga framför anordningen med extra polisbevakning. Fem länsstyrelser hafva funnit organisationen behöflig, under det de sexton öfriga däremot ansett densamma icke vara erforderlig, därvid emellertid några af dessa i viss mån modifierat sin mening härutinnan. Organisationen anses sålunda: af länsstyrelsen i Södermanlands län önskvärd men kanske för närvarande icke oafvisligen nödvändig för länet, af länsstyrelsen i Kronobergs län icke för närvarande erforderlig för länet, af länsstyrelsen i Skaraborgs län icke erforderlig, om den ock med hänsyn till den mindre tillfredsställande effektiviteten hos polisskyddet på landet måste anses önskvärd, och af länsstyrelsen i Värmlands län mindre erforderlig. Länsstyrelsen i Västernorrlands län har tillstyrkt anställande af distriktpoliser till erforderligt antal äfven under alternativ III, enär en fastare organisation af polisbevakningen på landsbygden än den nuvarande, oaktadt för vissa delar af länet icke oundgängligen erforderlig, likväl under alla förhållanden måste för länet i dess helhet vara till afsevärd fördel.

De anmärkningar och erinringar, som enligt den nu lämnade redogörelsen vissa länsstyrelser framställt mot den af kommittén föreslagna organisationen med distriktpoliser, har kommittén icke funnit utgöra tillräcklig anledning att uppgifva tanken på organisationens införande.

Af länsstyrelsernas svar föranledda jämkningar i ursprungliga planen.

Anmärkningen, att distriktpolis utan utbildning icke kunde anförtros de göromål, som enligt förslaget skulle åligga honom, är visserligen befogad, men kommittén har icke heller tänkt sig, att till distriktpolis skulle kunna antagas person, som icke genom föregående tjänstgöring såsom polisman erhållit utbildning såsom ordningspolis. Och hvad angår hållandet af förberedande polisundersökningar och uppsättande af protokoll öfver dessa, borde naturligen länsmännen, som ju själf måste verkställa de allra flesta förundersökningarna och därvid säkerligen icke skulle underlåta att påkalla biträde af distriktpolisen, låta sig angeläget vara att handleda denne i undersökningars hållande och polisrapporters uppsättande. På sådant sätt torde distriktpolisen snart nog hafva vunnit tillräcklig erfarenhet för att kunna anförtros de ifrågasatta göromålen. Åtminstone skulle detta blifva fallet, där polisundersökningar förekomme så talrikt, att distriktpolisen behöfde mera själfständigt anlitas för desamma. För öfrigt må det erinras, att länsmännen hittills icke fått annan utbildning för polistjänsten, än den tjänstgöringen förskaffat dem, samt att det enligt kommitténs plan skulle blifva vida bättre sörjdt för distriktpolisernas utbildning, då dessa komme att handledas af länsmän icke blott utrustade med större teoretiska kunskaper, än som nu fordras för länsmännen, utan äfven utbildade för polistjänsten genom någon tids tjänstgöring vid detektiv poliskår. Skulle detta oaktadt, hvilket framtiden finge utvisa, särskilda kurser för distriktpolisernas utbildning erfordras, borde anordnandet af desamma icke kunna bereda några egentliga svårigheter eller kräfva så stora uppoffringar för staten. Redan nu finnes inom riket en skola för utbildning af polismän, nämligen den som anordnats i Uppsala af polismästaren R. von Schultz, och denna har under år 1911 beviljats statsunderstöd.

Af större betydelse har kommittén däremot funnit anmärkningarna därom, att organisationen med distriktpolis med hänsyn till distriktpolisens tjänstgöring icke lämpar sig för vissa orter samt att distriktpolisen på grund af otillräcklig sysselsättning lätteligen snart nog skulle hemfalla åt slöhet och bristande nit i tjänsten. Det måste nämligen medgifvas, att på flera ställen i Norrland och andra särdeles glest befolkade trakter en regelmässig patrullering af distriktpolisen skulle vara olämplig. Den skulle där erfordras hvarken på grund af brottmålsfrekvensen eller till förebyggande af oroligheter samt måste med-

föra en minskning af tjänstgöringsdistriktens areal, hvilken icke kräfvades af de faktiska förhållandena. Onekligen kan det ock befaras, att distriktpolisen där på sina ronder så sällan skulle få några verkliga uppgifter, att han mistade intresse för sin tjänst. Men, om man således för dessa orter icke torde böra fasthålla vid obligatorisk patrullering, är därmed icke sagdt, att distriktpolisen där skulle vara obehöflig eller olämplig. Patrullering kunde erfordras för visst begränsadt område inom distriktet, mera ständigt eller vid särskilda tillfällen, och dessutom skulle ju alltid kvarstå distriktpolisens väl ändock hufvudsakligaste uppgift att biträda länsmannen vid brotts upptäckande, brottslingars gripande och förekommande oroligheter. För att emellertid i distrikt, där patrulleringen skulle kunna undvaras eller på ofvan angifna sätt inskränkas, distriktpolisens biträde måtte blifva af åsyftad betydelse för länsmannen, måste det sörjas för, att distriktpolisen komme så mycket ut i sitt distrikt, att han finge en noggrann kännedom beträffande *hela* distriktet om befolkningen och de lokala förhållandena. Den befarade olägenheten, att distriktpolisen ej skulle få tillräcklig sysselsättning, torde i nyssnämnda distrikt kunna förebyggas genom en efter förhållandena afpassad storlek af distrikten samt för öfriga distrikt jämväl genom patrulleringsrondernas reglerande i sådant syfte.

Hvad länsstyrelserna i öfrigt erinrat emot kommitténs i frågecirkuläret angifna förslag till polisväsendets ordnande har kommittén, i den mån det icke vunnit beaktande, i annat sammanhang upptagit till beaktande.

Vid den fortsatta behandling i öfrigt af frågan om ordnandet af polisväsendet på landsbygden, till hvilken länsstyrelsernas svar gifvit anledning, har det vidare synts kommittén, att distriktpoliserna skulle kunna användas för det ändamål, hvartill de poliser, hvilka vissa städer genom kontrakt med staten förbundit sig att tillhandahålla vid oroligheter, äro afsedda, och således den så kallade reservpoliskåren indragas, hvarigenom de medel, som nu utgå till dessa städer, äfven om de kontraherade polismännen ej tagas i anspråk, skulle komma ett statsändamål till godo. Emot en dylik anordning torde möjligen invändas, att det icke skulle låta sig göra att taga distriktpoliserna från deras distrikt och blotta dessa på polisskydd. Men härtill må genmåljas, att för ifrågavarande ändamål

distriktpoliser tydligvis skulle komma att tagas endast från orter, där oroligheter ej utbrutit eller vore att befara, och att man i dessa orter under den korta tid, då distriktpolisen behöfdes å andra platser, för säkerhetens upprätthållande ändock hade att tillgå länsmännen, fjärdingsmännen och den extra polisbevakningen. För öfrigt förtjänar ihåggkommas, att, då de kontraherande städerna äro befriade från att tillhandahålla poliserna, i händelse dessa anses oundgängliga för säkerhetens uppehållande inom samhället, man således vid oroligheter af större utsträckning, som gifvetvis yppa sig framför allt i städerna, icke alltid i tillräcklig utsträckning har att disponera den kontraherade polisstyrkan. Sådant har, på sätt af den föregående redogörelsen framgår, redan inträffat. Däremot är det mindre sannolikt, att på landsbygden oroligheter skulle kunna få sådan utbredning, att icke distriktpoliser i tillräckligt antal vore att påräkna från de lugnare trakterna.

*Utredning för
beräkning af
antalet di-
striktpoliser.*

Sedan kommittén, enligt hvad ofvan antydts, funnit sig böra frångå sin i frågecirculäret till länsstyrelserna angifna plan för ordnandet af polisväsendet på landsbygden icke blott i fråga om distriktpolisens tjänstgöring utan äfven därutinnan, att den så kallade reservpoliskåren ansetts kunna indragas och ersättas med distriktpoliser, kunde länsstyrelsernas på frågecirculärets förutsättningar afgifna svar icke läggas till grund för beräkningen af det vid polisväsendets ordnande enligt den förändrade planen behöfliga antalet distriktpoliser. Kommittén ansåg sig emellertid icke kunna för denna beräkning undvara det stöd, som länsstyrelsernas yttrande i frågan innebure. Men då med hänsyn till behovet af distriktpoliser länen syntes kunna delas i vissa grupper och hufvudvikten låg vid att för hvarje sådan grupp finna en beräkningsgrund samt Östergötlands, Jönköpings och Gäfleborgs län syntes vara typiska för de olika grupperna, beslöt kommittén, att behovet af distriktpoliser under de ändrade förutsättningarna skulle närmare utredas för nämnda län. Emellertid beslöt man att äfven för Malmöhus län införskaffa dylik utredning, enär det för detta län ifrågasatta, ovanligt höga antalet distriktpoliser syntes betinga en särskild undersökning. Kommittén, som genom tre af sina ledamöter hade kännedom om förhållandena i Jönköpings län och därför ansåg behöfligt infordra upp-

gifter endast från länsstyrelserna i de tre andra länen, ansåg af vikt, att länsstyrelserna vid uppgifternas meddelande hade en mera detaljerad kännedom om kommitténs plan för polisväsendets på landsbygden ordnande, samt utverkade fördenskull hos Kungl. Maj:t rätt för sin ledamot och sekreterare, landskamreraren Gislén, att vid personligt besök hos länsstyrelserna i fråga redogöra för kommitténs plan och inhämta länsstyrelsernas uppgifter om behöfliga antalet distriktpoliser.

Enligt de på nämnda sätt införskaffade uppgifterna skulle det erforderliga antalet distriktpoliser utgöra:

	Alternativ I.	Alternativ II.	Alternativ III.
För Östergötlands län	24	20	16
» Malmöhus län	115	95	75
» Gäfleborgs län	25	19	13
» Jönköpings län har kommittén beräknat antalet till ...	14	11	8

De sålunda för Östergötlands och Gäfleborgs län uppgifna samt för Jönköpings län beräknade antalen distriktpoliser har kommittén ansett sig böra lägga till grund för beräkningen af antalet distriktpoliser i öfriga län. Då för Malmöhus län äfven i den nya uppgiften ifrågasatts ett jämförelsevis mycket stort antal distriktpoliser, kunde visserligen tänkas, att nämnda län vid beräkningen borde utgöra en särskild typ för sig, men kommittén har emellertid icke funnit förhållandena i detta län vara så olikartade med förhållandena i vissa andra närbelägna eller tätt befolkade delar af riket, att däraf betingades ett sådant särställande af länet.

Det gällde således först och främst att omkring de tre till typer antagna länen gruppera de öfriga. Härvid utgick man från, att principiellt Östergötlands län utgjorde typ för län i södra och mellersta Sverige, där ridande polis finnes, Jönköpings län för öfriga län i dessa delar af riket och Gäfleborgs län för de norrländska länen. Till den första af dessa grupper har kommittén ansett böra hänföras, utom typ-länet, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro samt Västmanlands län, i hvilka alla finnes ridande polis. Att icke äfven Blekinge län, som likaledes har ridande polis, räknats till denna grupp, beror därpå, att detta län i olikhet med de nämnda länen har sitt polisväsen så godt som uteslutande byggdt på sådan organisation. Man har vid detta förhållande ansett lämpligast att vid länets placering bortse

från dess ridande polis och då hänfört länet till den *andra* gruppen. Till denna grupp har vidare hänförts, jämte Jönköpings län, Uppsala, Södermanlands, Kronobergs, Kalmar, Gottlands, Hallands, Älfsborgs, Skaraborgs och Västerbottens län. Att sistnämnda län hänförts till denna grupp förklaras däraf, att länet hittills i fråga om behovet af extra polisbevakning varit att jämställa mindre med de öfriga nordliga länen än med de lugnare af de sydliga. De öfriga norrländska länen hafva hänförts till den *tredje* gruppen, för hvilken Gäfleborgs län antagits till typ, och hit hafva äfven räknats Stockholms, Värmlands och Kopparbergs län, Stockholms län, då detsamma, som ej har ridande polis, icke kunde hänföras till första gruppen och förhållandena i länet till stor del kräfva väl så stark polisbevakning som förhållandena i de norrländska länen, samt Värmlands och Kopparbergs län, emedan dessa med afseende å såväl befolkningens täthet och sysselsättning som ock areal- och kommunikationsförhållanden stå de norrländska länen närmast.

För att kunna efter de till typer antagna länen beräkna antalet distriktpoliser i de öfriga länen inom grupperna måste man jämföra dessa län med vederbörande typlän i något visst hänseende. De förhållanden, hvilka kunna komma i betraktande såsom grund för en dylik jämförelse, torde vara folkmängden, antalet brottmål och polisundersökningar, arealen samt längden af allmänna vägarna för de olika länen. En undersökning, åt hvilken eller hvilka af dessa beräkningsgrunder bör gifvas företräde, ådagalägger, att, om antalet beräknas uteslutande efter areal eller väglängd, man kommer till resultat, som i flera fall måste betecknas såsom oriktiga. Hvad särskildt angår beräkningen efter areal, ligger detta nästan i sakens natur. Det finnes nämligen stora öde trakter, där polisbevakning icke behöfves, och vidare sådana glest befolkade områden, där polisbevakningen icke lämpligen bör göras lika stark som å ett lika stort område med mycket talrik befolkning. Att flerstädes icke heller längden af de allmänna vägarna lämpar sig såsom jämförelsegrund torde lätt inses. Det är ju icke vägarna i och för sig, som behöfva polisskydd, utan befolkningen, som färdas å eller är bosatt vid vägarna. Och bortser man från patrulleringen, kan det nog med fog påstås, att den större eller mindre svårigheten att sköta ett distrikt icke är mera beroende på längden af de allmänna vägarna i distriktet än på kommunikationsförhållandena i öfrigt, i synnerhet järnvägsförbindelserna

i orten. Mera säker såsom beräkningsgrund är otvifvelaktigt antalet brottmål och polisundersökningar, ty dessa kräfva ju direkt polismännens verksamhet. Det kan dock ej förbises, att antalet polisundersökningar och åtalade brottmål inom ett distrikt kan dels fluktuera högst väsentligt under olika år dels ock bero på större eller mindre nit hos polis- och åklagarmakten. Med tanke på detta förhållande har kommittén inhämtat uppgift om antalet brottmål och polisundersökningar för en tidsperiod af fem år. Väl måste det medgifvas, att i vissa fall äfven folkmängden kan vara en mindre tillförlitlig mätare på en Orts behof af polisbevakning, hvilket då sammanhänger med, att befolkningen å ena orten är rörlig och hopad i och omkring något industricentrum eller större samhälle, under det att den å den andra orten hufvudsakligen utgöres af jordägare och andra mera bofasta personer. Dock är det väl i allmänhet så, att folkmängdsförhållandena bättre än någon annan af de ifrågasatta jämförelsegrunderna lämpar sig för beräkningen af det behöfliga antalet distriktpoliser. Kommittén har därför ansett, att till utgångspunkt för den jämförande beräkningen af antalet distriktpoliser inom länen bör tagas folkmängden. Men, då det efter nämnda beräkningsgrund funna antalet på vissa håll torde få jämkas i ena eller andra riktningen efter det med hänsyn till de öfriga beräkningsgrunderna behöfliga antalet distriktpoliser, har i nedanstående tabell uträkning af erforderliga distriktpoliser under de olika alternativen verkställt icke blott efter folkmängden utan äfven efter antalet brottmål och polisundersökningar, arealen samt längden af allmänna vägarna. För bestämmande af antalet distriktpoliser under alternativen II och III har det icke ansetts erforderligt att såsom för alternativ I verkställa uträkningen efter länens förhållande till typlänen. Det visar sig nämligen, att för typlänen de tre alternativa organisationsformerna med hänsyn till behofvet af distriktpoliser stå till hvarandra i visst, för de tre länen nästan enahanda förhållande, i det att det till norm antagna antalet distriktpoliser utgör under alternativ II ungefär 80 procent och under alternativ III omkring 60 procent af motsvarande antal under alternativ I. Vid sådant förhållande har kommittén ansett, att man till vinnande af större enkelhet kan utan risk för ett mindre tillförlitligt resultat upptaga antalet distriktpoliser under alternativ II och III till respektive 80 och 60 procent af antalet distriktpoliser under alternativ I.

L ä n.	Folk- mängd den 31 december 1909.	Antal brottmål och polis- under- sökning- ar åren 1905— 1909.	Areal i kvadrat- mil.	Väg- längd i nymil.	A n t a l					
					u n d e r a l-					
					Efter folkmängd.			Efter antal brott- mål m. m.		
					Grupp.			Grupp.		
					1	2	3	1	2	3
					1 på 9,100	1 på 13,000	1 på 8,100	1 på 29	1 på 55	1 på 77
Stocholms	201,553	1,771	78	241	—	—	25	—	—	23
Uppsala	96,825	450	53	175	—	7	—	—	8	—
Södermanlands	131,710	323	68	234	—	10	—	—	6	—
Östergötlands	219,253	691	110	402	24	—	—	24	—	—
Jönköpings	181,793	768	115	377	—	14	—	—	14	—
Kronobergs	150,039	526	99	314	—	12	—	—	10	—
Kalmar	191,650	1,066	115	331	—	15	—	—	19	—
Gottlands	44,910	155	31	126	—	4	—	—	3	—
Blekinge	108,483	342	30	104	—	8	—	—	6	—
Kristianstads	209,054	898	64	248	23	—	—	31	—	—
Malmöhus	279,733	1,508	48	270	31	—	—	52	—	—
Hallands	114,448	387	49	169	—	9	—	—	7	—
Göteborgs och Bohus	188,468	1,153	50	153	21	—	—	40	—	—
Älfsborgs	247,038	1,252	127	420	—	19	—	—	23	—
Skaraborgs	210,778	495	84	341	—	16	—	—	9	—
Värmlands	229,535	771	193	342	—	—	28	—	—	10
Örebro	170,132	746	83	226	19	—	—	26	—	—
Västmanlands	117,859	619	67	195	13	—	—	21	—	—
Kopparbergs	217,700	1,608	298	252	—	—	27	—	—	21
Gäfveborgs	203,511	1,915	197	220	—	—	25	—	—	25
Västernorrlands	219,142	1,422	255	257	—	—	27	—	—	18
Jämtlands	108,812	836	509	206	—	—	13	—	—	11
Västerbottens	153,125	851	589	266	—	12	—	—	15	—
Norrbottens	145,392	1,621	1,058	277	—	—	18	—	—	21
Summa	4,140,943	22,174	4,370	6,146	131	126	163	194	120	129

distriktpolisernas antal.

d i s t r i k t s p o l i s e r													
t e r n a t i v I.						u n d e r a l t e r n a t i v II.				u n d e r a l t e r n a t i v III.			
Efter areal.			Efter väglängd.			Efter folkmängd.	Efter antal brotmål m. m.	Efter areal.	Efter väglängd.	Efter folkmängd.	Efter antal brotmål m. m.	Efter areal.	Efter väglängd.
Grupp.			Grupp.										
1	2	3	1	2	3								
1 på 5	1 på 8	1 på 8	1 på 17	1 på 27	1 på 9								
—	—	10	—	—	27	20	18	8	22	15	14	6	16
—	7	—	—	7	—	6	6	6	6	4	5	4	4
—	8	—	—	9	—	8	5	6	7	6	4	5	5
24	—	—	24	—	—	19	19	19	19	14	14	14	14
—	14	—	—	14	—	11	11	11	11	8	8	8	8
—	12	—	—	12	—	10	8	10	10	7	6	7	7
—	14	—	—	12	—	12	15	11	10	9	11	8	7
—	4	—	—	5	—	3	2	3	4	2	2	2	3
—	4	—	—	4	—	6	5	3	3	5	4	2	2
13	—	—	15	—	—	18	25	10	12	14	19	8	9
10	—	—	16	—	—	25	42	8	13	19	31	6	10
—	6	—	—	6	—	7	6	5	5	5	4	4	4
10	—	—	9	—	—	17	32	8	7	13	24	6	5
—	16	—	—	16	—	15	18	13	13	11	14	10	10
—	10	—	—	13	—	13	7	8	10	9	5	6	8
—	—	24	—	—	38	22	8	19	30	17	6	14	23
17	—	—	13	—	—	15	21	14	10	11	16	10	8
13	—	—	12	—	—	10	17	10	10	8	13	8	7
—	—	37	—	—	28	22	17	30	22	16	13	22	17
—	—	25	—	—	25	20	20	20	20	15	15	15	15
—	—	32	—	—	29	22	14	26	23	16	11	19	17
—	—	64	—	—	23	10	9	51	18	8	7	38	14
—	74	—	—	10	—	10	12	59	8	7	9	44	6
—	—	132	—	—	31	14	17	106	25	11	13	79	19
87	169	324	89	108	201	335	354	464	318	250	268	345	238

Det för hela riket erforderliga antalet distriktpoliser, beräknadt efter folkmängd, utgör enligt förestående tabell 420 under alternativ I, 335 under alternativ II och 250 under alternativ III, hvilka antal beräknats med hänsyn till, att den nuvarande egentliga extra polisbevakningen och den ridande polisen skulle bibehållas.

För uttrönande af erforderliga antalet distriktpoliser, i händelse fögderiförvaltningen ordnas enligt kommitténs alternativ IV, har kommittén icke ansett nödigt verkställa någon särskild undersökning. Den arbetsbörda, som enligt alternativ III skulle påhvila kronofogdar och länsmän, komme nämligen vid tillämpning af alternativ IV att ökas endast i så oväsentlig utsträckning, att däraf icke behöfde föranledas någon minskning i deras polistjänstgöring. Kommittén har fördenskull ansett, att antalet distriktpoliser kan beräknas lika för ifrågavarande båda alternativ.

D. Polisväsendet under de alternativa förslagen till omorganisation af fögderiförvaltningen.

I kommitténs i det föregående återgifna fyra alternativa förslag till omorganisation af fögderiförvaltningen har frågan om ordnandet af polisväsendet på landsbygden under de skilda alternativen lämnats å sido, enär denna fråga ansetts böra göras till föremål för en särskild undersökning. Kommittén har också företagit en sådan undersökning på grundval af utredningen rörande polisväsendet och därvid kommit till den uppfattningen, att den erforderliga förstärkningen af polisväsendet lämpligast borde åvägabringas, genom att, på samma gång den nuvarande extra polisbevakningen gäfves en fastare ställning, en organisation med distriktpoliser därjämte anordnades, samt att olikheten i behofvet af ökad polisbevakning under de olika alternativa organisationsformer för fögderiförvaltningen, hvilka af kommittén ifrågasatts, borde tillgodoses genom anställandet af ett större eller mindre antal distriktpoliser. Alternativens olikartade former hafva således icke ansetts behöfva medföra olikhet i själfva polisorganisationen eller i polismännens aflöningsförmåner och ej heller för andra polisorgan än distriktpoliserna ändring i antalet. Vid sådant förhållande torde

icke här böra närmare redogöras för, huru kommittén anser polisväsendet på landsbygden böra organiseras. Härutinnan hänvisas blott till kommitténs slutliga förslag, och erinras, att de olika grupperna af polisorgan skulle blifva — förutom distriktpolis — lokalpolis, ridande polis, länsdetektiv och tillfällig polis.

Däremot lämnas i det följande en redogörelse för polismännens antal och aflöningsförmåner samt statsverkets kostnader i öfrigt för landsbygdens polisväsen. Då de ifrågasatta alternativen för fögderiförvaltningen, såsom redan sagts, af kommittén icke anses i fråga om polisväsendet böra skilja sig från hvarandra utom beträffande distriktpolisernas antal, har icke redogörelse uppgjorts särskildt för hvarje alternativ, utan hvad här nedan anföres gäller samtliga alternativen, där ej annorlunda angifves.

Lokalpolis.

Kommitténs förslag innebär, att de nuvarande extra polismännen med mera fasta förordnanden skulle erhålla en fastare ställning och benämnas lokalpoliser samt att sådana polismän skulle anställas till ungefär samma antal, som fanns år 1910, eller 533.

Till dessa polisers aflöning, hvilken ansetts böra beräknas till i genomsnitt 1,000 kronor, borde staten bidraga med i regel hälften, och statsverkets utgifter för lokalpoliserna skulle således komma att uppgå till omkring 266,500 kronor.

Distriktpolis.

Uppenbart är, att, om det föreliggande behovet af förstärkt polisbevakning på den egentliga landsbygden skall kunna vederbörligen tillgodoses med distriktpolisorganisationen, ett tillräckligt antal distriktpoliser måste anställas. Antalets storlek är helt naturligt i hög grad beroende af, i hvilken omfattning länsmännen kunna få tillfälle ägna sig åt polisgöromålen, och således af, hvilken form man gifver fögderiförvaltningen. Kommittén, som därföre i det föregående sökt utröna det erforderliga antalet distriktpoliser för hvart och ett af de särskilda alternativen för fögderiförvaltningens ordnande, har funnit, att antalet distriktpoliser bör beräknas för alternativ I till 420 samt för alternativen II, III och IV

till respektive 335, 250 och 250. Då emellertid redan förslaget om den extra polisbevakningens anordnande såsom en fast lokalpoliskår innebär en väsentlig förstärkning af polisväsendet, torde distriktpoliserna icke behöfva i förstone anställas till fullt ofvan nämnda antal. På grund häraf och då vid tillskapande af en ny tjänstemannakår bör förekommas, att densamma redan från början tilltages större, än behovet oundgängligen kräfvat, har kommittén tänkt sig, att distriktpolisernas antal icke borde få öfverstiga ofvan angifna siffror. De jämkningar i desamma, hvilka, enligt hvad i utredningen omnämnts, i vissa fall torde ifrågakomma, borde således icke få leda till öfverskridande af nämnda slutsummor utan blott till ändringar i antalen för de skilda länen. Kommittén har dock icke kunnat företaga dessa jämkningar och därmed noggrannare fixera antalet distriktpoliser för hvarje län. Härför skulle nämligen fordras länens indelning i distrikt för distriktpoliserna, men kommittén äger icke den för uppgörande af en dylik indelning erforderliga noggranna kännedom om alla på frågan inverkan omständigheter, särskildt de lokala förhållandena. Emellertid tillåter sig kommittén uttala den meningen, att man vid uppgörande af en distriktsindelning bör taga länsmansdistriktsindelningen till utgångspunkt och för hvarje distrikt undersöka, huruvida och i hvad mån förhållandena där påkalla anställande af distriktpolis. Till ledning för en sådan undersökning synes kunna tjäna uppgifterna i tabell XVII. I denna finnas sålunda för hvarje länsmansdistrikt angifna dess folkmängd och areal samt antalet polisundersökningar och brottmål äfvensom allmänna vägarnas längd, till hvilka omständigheter lika väl vid distriktpolisernas fördelning inom länen som vid deras beräkning för länen och riket i dess helhet hänsyn måste tagas. Af stor betydelse vid bestämmande af distriktpolisernas tjänstgöringsområden och antal inom länen är äfven den omständigheten, huruvida inom ett distrikt finnas platser med mera sammanträngd eller orolig befolkning samt huruvida och i hvilken utsträckning för dessa platser finnes särskild så kallad extra polisbevakning. Gifvet är nämligen, att för samhällen, där sådan polis anställts, distriktpolisens tjänstgöring komme att tagas i anspråk vida mindre, än om ortspoliserna saknades.

Distriktpoliserna hafva ansetts böra åtnjuta i aflöning 1,200 kronor jämte 150 kronor såsom beklädnadsbidrag, hvarförutom en hvar af

distriktpoliserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrhottens län, hvilkas antal beräknats under alternativ I till 43, under alternativ II till 34 samt under alternativen III och IV till 26, skulle äga att tillgodonjuta ortstillägg med 100 kronor. Därför borde distriktpoliserna erhålla resekostnadsbidrag, hvilket ansetts kunna upptagas till i medeltal 300 kronor för hvarje polis.

Ridande polis.

Enligt kommitténs mening bör ridande polis fortfarande finnas anställd till ungefär samma antal som år 1910 eller 56. Ifrågavarande polismän hafva ansetts böra åtnjuta en aflöning af 1,200 kronor jämte 150 kronor såsom beklädnadsbidrag och dessutom kostpenningar, hvilka ansetts kunna beräknas till i medeltal 500 kronor för hvarje polis. Utgifterna för nämnda aflöningsförmåner, hvilka skulle uppgå till cirka 105,000 kronor, torde böra bestridas af statsverket ensamt. Däremot har kommittén ansett, att staten icke borde vidkännas större andel i kostnaderna för polisstationernas underhåll än en fjärdedel. Enligt kommitténs beräkningar skulle underhållet af en polisstation om två karlar med erforderliga hästar kräfva en årlig kostnad af 2,600 kronor, och, då ofvannämnda 56 ridande poliser ansetts böra i kostnadshänseende beräknas motsvara 28 stationer, skulle statsverkets årliga bidrag till polisstationernas underhåll alltså få beräknas till inalles omkring 18,000 kronor.

Den nuvarande *reservpoliskåren* skulle enligt kommitténs förslag indragas och dess funktioner fullgöras af distriktpolis och ridande polis. Kostnaderna för nämnda polisorgans användande för detta ändamål, hvilka ansetts böra bestridas af statsverket likasom nu kostnaderna för reservpoliskåren, hafva beräknats till omkring 30,000 kronor för år.

Till aflöning åt *länsdetektiver* samt till öfriga utgifter för dessas verksamhet torde staten böra bidraga med hälften, och har för statsverkets ifrågavarande kostnader föreslagits ett anslag af 20,000 kronor såsom för närvarande.

Likaledes torde böra bibehållas det hittillsvarande anslaget å 10,000 kronor till bestridande af *kostnader i öfrigt för åtgärder till gröfre brotts upptäckande och brottslingars efterspanande i län*, för hvilka länsdetektiv ej finnes anställd.

Enligt den föreslagna polisorganisationen komme *tillfällig polis* mera undantagsvis att erfordras, och statsverkets utgifter för användning af sådan polis hafva därför ansetts kunna begränsas till omkring 15,000 kronor. Detta belopp torde förslå äfven till rese- och traktamentsersättning åt fjärdingsmän, då de med länsstyrelses medgifvande beordras till tjänstgöring vid marknader och dylika tillfällen utom sitt distrikt, äfvensom till sådan ersättning, som af kommittén föreslagits skola utgå af statsmedel till fjärdingsman eller på landsbygden annorstädes än i köping anställd polisman i fall, då han under tjänsteutöfning får sina kläder sönderrifna eller eljest skadade och vederbörande domstol funnit honom berättigad till viss skadeersättning.

AFDELNING II.

Jämförelse mellan de olika alternativa förslagen.

För att kunna bedöma, hvilken af de i det föregående ifrågasatta fyra alternativa formerna för fögderiförvaltningen är att föredraga framför de öfriga, måste man icke blott för sig klargöra det ekonomiska resultatet utaf hvarje alternativ utan äfven mot hvarandra väga de fördelar och olägenheter i organisatoriskt hänseende, hvilka kunna vara förbundna med det ena eller andra alternativet.

Till åskådliggörande af huru alternativen finansiellt ställa sig till hvarandra, har kommittén ansett sig böra för hvart och ett af dem uppgöra kostnadstablå, upptagande statsverkets utgifter, i öfverenstämmelse med hvad här förut under de särskilda alternativen föreslagits. I dessa tablåer har för fullständighetens skull äfven medtagits statsverkets kostnader för ålderstillägg och pensioner åt tjänstemännen, och har kommittén härvid med ledning af en del inhämtade uppgifter funnit sig kunna beräkna ålderstilläggen till ett och ett halft för samtliga de tjänstemän, i hvilkas aflöningsförmåner ingå två ålderstillägg, och till ett och tre fjärdedels för hvarje tjänsteman, som enligt aflöningsstat kan erhålla tre ålderstillägg, samt pensionerna till 15 procent af full pension för samtliga tjänstemännen. Då statsverkets utgifter för tjänstemännens pensionering medräknas, måste emellertid äfven tagas hänsyn till, att tjänstemännen till staten erlägga bidrag till sin pensionering, hvarför tjänstemännens afgifter till pensionsfonden i tablåerna upptagits såsom afgående poster.

Slutsumman för hvarje alternativ af det för häradsskrifvarna föreslagna förvaltningsbidraget af 150 kronor för hvarje påbörjadt 5,000-tal af befolkningen i tjänstgöringsdistriktet har af kommittén beräknats efter

den folkmängd, hvarje tjänstgöringsdistrikt skulle få, om landsbygdens hela folkmängd, omkring 4,100,000, delades lika på det under de skilda alternativen föreslagna antalet häradsskrifvardistrikt. Denna folkmängd skulle utgöra, med 117 distrikt (alternativ I) 35,043 personer, med 95 distrikt (alternativ II) 43,158 personer och med 85 distrikt (alternativ III) 48,235 personer, hvilken folkmängd motsvarar förvaltningsbidrag efter respektive 1,200, 1,350 och 1,500 kronor för distrikt.

Kostnadstablå för alternativ I.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.				
A. Fögderiförvaltningen:									
Häradsskrifvare:									
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,400	1,000	1,200	200	4,800	}	—	—	—
10 tjänstemän (samma län) ...	24,000	10,000	12,000	2,000	48,000				
1 tjänsteman (öfriga län)	2,400	1,000	1,200	—	4,600				
105 tjänstemän " "	252,000	105,000	126,000	—	483,000	}	—	—	—
<i>Ålderstillägg, 1 1/2 sådant eller 750 kr. för 117 tjänstemän</i>	—	—	—	—	87,750				
<i>Pension à 3,400 kr., 15 % däraf eller 510 kr. för 117 tjänstemän</i>	—	—	—	—	59,670				
							687,820		
Länsmän:									
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1,800	1,200	200	200	3,400	}	—	—	—
69 tjänstemän (samma län) ...	124,200	82,800	13,800	13,800	234,600				
1 tjänsteman (öfriga län)	1,800	1,200	200	—	3,200				
445 tjänstemän " "	801,000	534,000	89,000	—	1,424,000	}	—	—	—
<i>Ålderstillägg, 1 1/2 sådant eller 450 kr. för 516 tjänstemän</i>	—	—	—	—	232,200				
<i>Pension à 2,400 kr., 15 % däraf eller 360 kr. för 516 tjänstemän</i>	—	—	—	—	185,760				
<i>Semesterarfvode à 120 kr. till vikarier för 516 länsmän.</i> ...	—	—	—	—	61,920		2,145,080		2,832,900
B. Länsstyrelserna:									
Länsnotarier och länsbokhållare:									
1:sta länsnotarier och länsbokhållare:									
1 tjänsteman (Stockholms län)	2,500	1,500	—	300	4,300				
1 " " "	2,500	1,500	—	300	4,300				
Överfördes	—	—	—	—	8,600				2,832,900

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.

Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr.

Angående beräkningen af ålderstillägg och pension se sidan 367.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.	
Överfördt	—	—	—	—	8,600	2,832,900
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,500	1,500	—	150	4,150	} — — — — —
5 tjänstemän (samma län)	12,500	7,500	—	750	20,750	
1 tjänsteman (öfriga län)	2,500	1,500	—	—	4,000	
39 tjänstemän " " ...	97,500	58,500	—	—	156,000	} — — — — —
Ålderstillägg, 1 ³ / ₄ sådant eller 875 kr. för 48 tjänstemän	—	—	—	—	42,000	
Pension, à 4,000 kr., 15 % eller 600 kr. för 48 tjänstemän	—	—	—	—	28,800	
Semesterarfoode, à 125 kr. till vikarier för 48 tjänstemän	—	—	—	—	6,000	} — — — — —
2 dra och 3:dje länsnotarier och länsbokhållare.	—	—	—	—	—	
1 tjänsteman	2,000	1,200	—	—	3,200	
44 tjänstemän	88,000	52,800	—	—	140,800	} — — — — —
Ålderstillägg, 1 ³ / ₄ sådant eller 875 kr. för 45 tjänstemän	—	—	—	—	39,375	
Pension, à 3,500 kr., 15 % eller 525 kr. för 45 tjänstemän	—	—	—	—	23,625	
Semesterarfoode, à 100 kr. till vikarier för 45 tjänstemän	—	—	—	—	4,500	481,800
Landskanslistor och landskontorister:						
1 tjänsteman (Stockholms län)	1,200	800	—	200	2,200	} — — — — —
5 tjänstemän " "	6,000	4,000	—	1,000	11,000	
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1,200	800	—	100	2,100	
12 tjänstemän (samma län)	14,400	9,600	—	1,200	25,200	} — — — — —
1 tjänsteman (öfriga län)	1,200	800	—	—	2,000	
113 tjänstemän (")	135,600	90,400	—	—	226,000	
Ålderstillägg, 1 ³ / ₄ sådant eller 525 kr. för 133 tjänstemän	—	—	—	—	69,825	} — — — — —
Pension à 2,100 kr., 15 % eller 315 kr. för 133 tjänstemän	—	—	—	—	41,895	
Överföres	—	—	—	—	380,220	
						2,832,900

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.

Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.			
Öfverfördt	—	—	—	—	380,220	—	481,800	2,832,900
Semesterarfvode à 66 kr. 67 öre till vikarier för 133 tjänstemän	—	—	—	—	8,866	67	389,086	67
Anslag till aföning åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och öfriga extra biträden hos länsstyrelserna	—	—	—	—	—	—	172,950	—
Lönefyllnad åt vikarier för landskanslistor: Arfvode à 400 kr. för 24 vikarier	—	—	—	—	—	—	9,600	—
Ökad kostnad för skrifmaterialier och expenser m. m. hos länsstyrelserna	—	—	—	—	—	—	7,200	1,060,636
C. Öfriga kostnader:								
Inventeringar à 50 kr. hos 516 länsmän	—	—	—	—	—	—	25,800	—
Ersättning åt kontrollanter vid kronouppbördsstämmorna	—	—	—	—	—	—	38,025	—
Ersättning åt särskildt förordnade förrättare af exekutiva fastighetsauktioner m. m.	—	—	—	—	—	—	3,000	—
Ersättning åt särskilda kronoombud i vissa mål	—	—	—	—	—	—	5,000	71,825
D. Polisväsendet:								
Lokalpolis: 533 poliser med beräknad genomsnittsaföning af 1,000 kr., statsverkets hälft däraf	—	—	—	—	—	—	266,500	—
Distriktpolis:								
Aföning à 1,450 kr., däraf 100 kr. ortstillägg, till 43 poliser i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	—	—	—	—	62,350	—	—	—
Aföning à 1,350 kr. till 377 poliser i öfriga län	—	—	—	—	508,950	—	—	—
Resekostnadsbidrag à 300 kr. till 420 poliser	—	—	—	—	126,000	—	697,300	—
Ridande polis:								
Aföning och kostpenningar	—	—	—	—	105,000	—	—	—
Öfverføres	—	—	—	—	105,000	—	963,800	3,965,361

Kostnadstablå för alternativ II.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.			
A. Fögderiförvaltningen:								
Häradsskrifvare:								
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,400	1,000	1,350	200	4,950			Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.
9 tjänstemän (samma län)	21,600	9,000	12,150	1,800	44,550			
1 tjänsteman (öfriga län)	2,400	1,000	1,350	—	4,750			
84 tjänstemän (" ")	201,600	84,000	113,400	—	399,000			
Ålderstillägg, 1½ sådant eller 750 kr. för 95 tjänstemän	—	—	—	—	71,250			
Pension å 3,400 kr., 15 % däraf eller 510 kr. för 95 tjänstemän	—	—	—	—	48,450	572,950		
Länsmän:								
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1,500	1,100	300	200	3,100			Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr.
67 tjänstemän (samma län) ...	100,500	73,700	20,100	13,400	207,700			
1 tjänsteman (öfriga län) ...	1,500	1,100	300	—	2,900			
417 tjänstemän (" ")	625,500	458,700	125,100	—	1,209,300			
Ålderstillägg, 1½ sådant eller 450 kr. för 486 tjänstemän	—	—	—	—	218,700			
Pension å 2,100 kr., 15 % däraf eller 315 kr. för 486 tjänstemän	—	—	—	—	153,090			
Semesterarfvode å 120 kr. till vikarier för 486 länsmän ...	—	—	—	—	58,320	1,853,110	2,426,060	
B. Landsfiskaler:								
1 tjänsteman (Stockholms län) ..	2,800	1,800	600	400	5,600			Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.
1 " (Norrbottens län)	2,800	1,800	600	200	5,400			
1 " (Malmöhus, Kopparbergs, Gäfveborgs och Västermorriands län)	2,800	1,800	600	—	5,200			
3 tjänstemän (samma län)	8,400	5,400	1,800	—	15,600			
1 tjänsteman (Jämtlands län) ...	2,800	1,800	400	200	5,200			
Öfverføres	—	—	—	—	37,000	—	2,426,060	

Angående beräkningen af ålderstillägg och pension se sidan 367.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.		
Öfverfördt	—	—	—	—	37,000	—	2,426,060
1 tjänsteman (Västerbottens län)	2,800	1,800	400	200	5,200	—	
1 " (Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro och Västmanlands län)	2,800	1,800	400	—	5,000	—	
9 tjänstemän (samma län)	25,200	16,200	3,600	—	45,000	—	
1 tjänsteman (Uppsala, Södermanlands, Kronobergs, Gotlands, Blekinge och Hallands län)	2,800	1,800	—	—	4,800	—	
5 tjänstemän (samma län)	14,000	9,000	1,000	—	24,000	—	
Ålderstillägg, 1 ³ / ₄ sådant eller 875 kr. för 24 tjänstemän	—	—	—	—	21,000	—	
Pension à 4,300 kr., 15 % däraf eller 645 kr. för 24 tjänstemän	—	—	—	—	15,480	—	
Semesterarfvode à 150 kr. till vikarier för 24 tjänstemän	—	—	—	—	3,600	—	
Resersättning à 500 kr. för 24 tjänstemän	—	—	—	—	12,000	—	173,080
C. Länsstyrelserna:							
Landsfogdar:							
1 tjänsteman (Stockholms län)	2,500	1,800	—	400	4,700	—	
1 " (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,500	1,800	—	200	4,500	—	
2 tjänstemän (samma län)	5,000	3,600	—	400	9,000	—	
1 tjänsteman (öfriga län)	2,500	1,800	—	—	4,300	—	
19 tjänstemän (" ")	47,500	34,200	—	—	81,700	—	
Ålderstillägg, 1 ³ / ₄ sådant eller 875 kr. för 24 tjänstemän	—	—	—	—	21,000	—	
Pension à 4,000 kr., 15 % däraf eller 600 kr. för 24 tjänstemän	—	—	—	—	14,400	—	
Semesterarfvode à 150 kr. till vikarier för 24 tjänstemän	—	—	—	—	3,600	—	
Hyreskostnad m. m. för landsfogdarnas tjänstelokaler	—	—	—	—	36,000	179,200	
Öfverföres	—	—	—	—	—	179,200	2,599,140

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.

	Län.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.		
Överfördt	—	—	—	—	—	179,200	2,599,140
Länsnotarier och länsbokhållare:							
1:sta länsnotarier och länsbokhållare:							
1 tjänsteman (Stockholms län) ..	2,200	1,400	—	300	3,900		Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.
1 " (") ..	2,200	1,400	—	300	3,900		
1 " (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,200	1,400	—	150	3,750		
5 tjänstemän (samma län)	11,000	7,000	—	750	18,750		
1 tjänsteman (öfriga län)	2,200	1,400	—	—	3,600		
39 tjänstemän (")	85,800	54,600	—	—	140,400		
<i>Ålderstillägg, 1³/₄ sådant eller 875 kr. för 48 tjänstemän</i> ..	—	—	—	—	42,000		
<i>Pension å 3,700 kr., 15 % däraf eller 555 kr. för 48 tjänstemän</i>	—	—	—	—	26,640		
<i>Semesterarfoode å kr. 116: 67 till vikarier för 48 tjänstemän</i>	—	—	—	—	5,600		
2:dra och 3:dje länsnotarier och länsbokhållare:							
1 tjänsteman	2,000	1,200	—	—	3,200		Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.
42 tjänstemän	84,000	50,400	—	—	134,400		
<i>Ålderstillägg, 1³/₄ sådant eller 875 kr. för 43 tjänstemän</i> ..	—	—	—	—	37,625		
<i>Pension å 3,500 kr., 15 % däraf eller 525 kr. för 43 tjänstemän</i>	—	—	—	—	22,575		
<i>Semesterarfoode å 100 kr. till vikarier för 43 tjänstemän</i> ..	—	—	—	—	4,300	450,640	
Landskanslister och landskontorister:							
1 tjänsteman (Stockholms län) ..	1,200	800	—	200	2,200		Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr.
6 tjänstemän " " ..	7,200	4,800	—	1,200	13,200		
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1,200	800	—	100	2,100		
14 tjänstemän (samma län) ..	16,800	11,200	—	1,400	29,400		
1 tjänsteman (öfriga län)	1,200	800	—	—	2,000		
127 tjänstemän (")	152,400	101,600	—	—	254,000		
Överföres	—	—	—	—	302,900	629,840	2,599,140

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.		
Överfördt	—	—	—	—	302,900	—	629, 2,599,140
Ålderstillägg, 1 ³ / ₄ sådant eller 525 kr. för 150 tjänstemän..	—	—	—	—	78,750	—	
Pension å 2,100 kr., 15 % däraf eller 315 kr. för 150 tjänstemän	—	—	—	—	47,250	—	
Semesterarfvode å kr. 66: 67 till vikarier för 150 tjänstemän..	—	—	—	—	10,000	—	438,900 —
Anslag till aföning åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och öfriga extra biträden hos länsstyrelserna	—	—	—	—	—	—	206,650 —
Lönefyllnad åt vikarier för landskanslistor.							
Arfvode å 400 kr. för 24 vikarier	—	—	—	—	—	—	9,600 —
Ökad kostnad för skrifmaterialier m. m. hos länsstyrelserna	—	—	—	—	—	—	14,400 1,299,3 —
D. Öfriga kostnader.							
Inventeringar å 50 kr. 486 länsmän	—	—	—	—	—	—	24,300 —
Ersättning åt kontrollanter vid kronouppbördsstämorna ..	—	—	—	—	—	—	38,025 —
Ersättning åt särskildt förordnade förrättare af exekutiva fastighetsauktioner m. m. ...	—	—	—	—	—	—	3,000 —
Ersättning åt särskilda kronoombud i vissa mål	—	—	—	—	—	—	5,000 — 70,325 —
E. Polisväsendet.							
Distriktpolis:							
Aföning å 1,450 kr., däraf 100 kr. ortstillägg, till 34 poliser i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	—	—	—	—	49,300	—	
Aföning å 1,350 kr. till 301 poliser i öfriga län	—	—	—	—	406,350	—	
Överföres	—	—	—	—	455,650	—	— 3,968,855 —

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.			
Öfverfördt	—	—	—	—	455,650	—	—	3,968,855
Resekostnadsbidrag å 300 kr. till 335 poliser	—	—	—	—	100,500	556,150	—	—
Polisväsendet i öfrigt lika med vid alternativ I	—	—	—	—	—	464,500	—	1,020,650
Summa kr.	—	—	—	—	—	—	—	4,989,505
Från sistnämnda summa af-räknas:								
Pensionsavgifter:								
Häradsskrifvare.								
3,4 % af 3,400 kr. eller kr. 115: 60 för 95 tjänstemän	—	—	—	—	10,982	—	—	—
Länsmän.								
3 % af 2,100 kr. eller kr. 63: — för 486 tjänstemän	—	—	—	—	30,618	—	—	—
Landsfiskaler.								
4,3 % af 4,300 kr. eller kr. 184: 90 för 24 tjänstemän	—	—	—	—	4,487 60	—	—	—
Landsfogdar.								
4 % af 4,000 kr. eller kr. 160: — för 24 tjänstemän	—	—	—	—	3,840	—	—	—
1:sta länsnotarier och länsbokhållare.								
3,7 % af 3,700 kr. eller kr. 136: 90 för 48 tjänstemän	—	—	—	—	6,571 20	—	—	—
2:dra och 3:dje länsnotarier och länsbokhållare.								
3,5 % af 3,500 kr. eller kr. 122: 50 för 43 tjänstemän	—	—	—	—	5,267 50	—	—	—
Landskansllister och landskontorister.								
3 % af 2,100 kr. eller kr. 63: — för 150 tjänstemän	—	—	—	—	9,450	71,166 30	—	—
Till statsverket indragna, kronofogdarna nu tillkommande provisioner	—	—	—	—	—	100,000	—	171.166 30
Statsverkets utgift således summa kronor	—	—	—	—	—	—	—	4,818,338 70

Kostnadstablå för alternativ III.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.	
A. Fögderiförvaltningen.						
Kronofogdar:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3,500	1,500	800	200	6,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likalödes med
9 tjänstemän (samma län) ...	31,500	13,500	7,200	1,800	54,000	
1 tjänsteman (öfriga län).....	3,500	1,500	800	—	5,800	
74 tjänstemän (» »).....	259,000	111,000	59,200	—	429,200	
<i>Ålderstillägg</i> , 1½ sådant eller 750 kr. för 85 tjänstemän	—	—	—	—	63,750	
<i>Pension</i> à 4.500 kr., 15 % eller 675 kr. för 85 tjänstemän	—	—	—	—	57,375	
					616,125	
Häradsskrifvare:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,400	1,000	1,500	200	5,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likalödes med 500 kr.
9 tjänstemän (samma län) ...	21,600	9,000	13,500	1,800	45,900	
1 tjänsteman (öfriga län).....	2,400	1,000	1,500	—	4,900	
74 tjänstemän (» »).....	177,600	74,000	—	111,000	362,600	
<i>Ålderstillägg</i> , 1½ sådant eller 750 kr. för 85 tjänstemän	—	—	—	—	63,750	
<i>Pension</i> à 3,400 kr., 15 % dära eller 510 kr. för 85 tjänstemän	—	—	—	—	43,350	
					525,600	
Länsmän:						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1,500	1,000	300	200	3,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr. och efter ytterligare 5 år likalödes med 300 kr.
65 tjänstemän (samma län) ...	97,500	65,000	19,500	13,000	195,000	
1 tjänsteman (öfriga län).....	1,500	1,000	300	—	2,800	
354 tjänstemän (» »).....	531,000	354,000	106,200	—	991,200	
<i>Ålderstillägg</i> , 1½ sådant eller 450 kr. för 421 tjänstemän	—	—	—	—	189,450	
Överföres					1,381,450	1,141,725

Angående beräkningen af ålderstillägg och pension se sidan 367.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.		
Ötverfördt					1,381,450	1,141,725	
<i>Pension</i> à 2,100 kr., 15 % däraf eller 315 kr. för 421 tjänstemän					132,615	1,514,065	2,655,790
B. Länsstyrelserna.							
Länsnotarier och länsbokhållare:							
1:sta länsnotarier och länsbokhållare:							
1 tjänsteman (Stockholms län)	2,200	1,400	—	300	3,900		
1 » (» » »)	2,200	1,400	—	300	3,900		
1 » (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,200	1,400	—	150	3,750		
5 tjänstemän (samma län) ...	11,000	7,000	—	750	18,750		
1 tjänsteman (öfriga län)	2,200	1,400	—	—	3,600		
39 tjänstemän (» »)	85,800	54,600	—	—	140,400		
<i>Ålderstillägg</i> , 1½ sådant eller 750 kr. för 48 tjänstemän					36,000		
<i>Pension</i> à 3,200 kr., 15 % däraf eller 480 för 48 tjänstemän					23,040		
<i>Semestervafvode</i> à kr. 116: 67 till vikarier för 48 tjänstemän					5,600		
2:dra och 3:dje länsnotarier och länsbokhållare.							
1 tjänsteman	2,000	1,200	—	—	3,200		
21 tjänstemän	42,000	25,200	—	—	67,200		
<i>Ålderstillägg</i> , 1½ sådant eller 750 kr. för 22 tjänstemän					16,500		
<i>Pension</i> à 3,000 kr. 15 % däraf eller 450 kr. för 22 tjänstemän					9,900		
<i>Semestervafvode</i> à 100 kr. till vikarier för 22 tjänstemän					2,200	337,940	
Ötverföres						337,940	2,655,790

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.

Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.	
Öfverfördt	—	—	—	—	—	337, — 2,655,790 —
Landskanslistor och landskontorister:						
1 tjänsteman (Stockholms län)	1,200	800	—	200	2,200	}
3 tjänstemän (" ")	3,600	2,400	—	600	6,600	
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1,200	800	—	100	2,100	
11 tjänstemän (samma län).....	13,200	8,800	—	1,100	23,100	
1 tjänsteman (öfriga län).....	1,200	800	—	—	2,000	
91 tjänstemän (" ").....	109,200	72,800	—	—	182,000	
<i>Ålderstillägg, 1³/₄ sådant eller 525 kr. för 108 tjänstemän</i>	—	—	—	—	56,700	
<i>Pension å 2,100 kr., 15 % däraf eller 315 kr. för 108 tjänstemän</i>	—	—	—	—	34,020	
<i>Semesterarfvode å kr. 66: 67 till vikarier för 108 tjänstemän</i>	—	—	—	—	7,200	315,920 —
Anslag till aföning åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och öfriga extra biträden hos länsstyrelserna	—	—	—	—	—	144,450 — 798,310 —
C. Öfriga kostnader.						
Inventeringar å 50 kr. hos 85 kronofogdar	—	—	—	—	—	4,250 —
Ersättning åt kontrollanter vid kronouppbördsstämmorna	—	—	—	—	—	23,375 — 27,625 —
D. Polisväsendet.						
Distriktpolis:						
Aföning å 1,450 kr., däraf 100 kr. ortstillägg, för 26 poliser i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län	—	—	—	—	37,700	
Aföning å 1,350 kr. till 224 poliser i öfriga län	—	—	—	—	302,400	
Resekostnadsbidrag å 300 kr. till 250 poliser	—	—	—	—	75,000	415,100 —
Öfverföres	—	—	—	—	—	415,100 — 3,481,725 —

Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr. och efter 5 år med

Kostnadstablå för alternativ IV.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.	
A. Fögderiförvaltningen:						
Kronofogdar:						
Lika med vid alternativ III ...	—	—	—	—	—	616,125 —
Länsmän:						
Lika med vid alternativ III ...	—	—	—	—	—	1,514,065 — 2,130,190 —
B. Länskrifvare:						
1 tjänsteman (Stockholms län) ..	3,000	1,700	—	300	5,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.
1 " (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3,000	1,700	—	150	4,850	
2 tjänstemän (samma län)	6,000	3,400	—	300	9,700	
1 " (öfriga län)	3,000	1,700	—	—	4,700	
19 " (" ")	57,000	32,300	—	—	89,300	
Ålderstillägg 1 1/2 sådant eller 750 kr. för 24 tjänstemän ...	—	—	—	—	18,000	
Pension å 4,000 kr. 15 % däraf eller 600 kr. till 24 tjänstemän	—	—	—	—	14,400	
Semesterarfvode å kr. 141:67 till vikarier för 24 tjänstemän ...	—	—	—	—	3,400	149,350 —
Länskrifvares fasta biträden:						
1:sta kontorsskrifvare:						
1 tjänsteman (Stockholms län) ..	1,500	1,000	—	200	2,700	} Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr.
1 " (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1,500	1,000	—	100	2,600	
2 tjänstemän (samma län)	3,000	2,000	—	200	5,200	
1 " (öfriga län)	1,500	1,000	—	—	2,500	
19 " (" ")	28,500	19,000	—	—	47,500	
Ålderstillägg, 1 3/4 sådant eller 525 kr. för 24 tjänstemän ...	—	—	—	—	12,600	
Öfverföras	—	—	—	—	73,100	149,350 — 2,130,190 —

Angående beräkningen af ålderstillägg och pension se sidan 367.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tilläggr.	Summa.			
Överfördt	—	—	—	—	73,100	149,350	2,130,190	—
<i>Pension</i> à 2,400 kr., 15 % där-af eller 360 kr. för 24 tjänstemän	—	—	—	—	8,640	—	—	—
<i>Semesterarfvode</i> efter kr. 83 33 till vikarier för 24 tjänstemän	—	—	—	—	2,000	—	—	—
2:a kontorsskrifvare:								
1 tjänsteman (Stockholms län)	1,200	800	—	200	2,200	}	}	}
2 tjänstemän (" ")	2,400	1,600	—	400	4,400			
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	1,200	800	—	100	2,100			
8 tjänstemän (samma län)	9,600	6,400	—	800	16,800			
1 tjänsteman (öfriga län)	1,200	800	—	—	2,000			
59 tjänstemän (öfriga län)	70,800	47,200	—	—	118,000			
<i>Ålderstillägg</i> , 1 3/4 sådant eller 525 kr. för 72 tjänstemän	—	—	—	—	37,800	—	—	—
<i>Pension</i> à 2,100 kr., 15 % där-af eller 315 kr. för 72 tjänstemän	—	—	—	—	22,680	—	—	—
<i>Semesterarfvode</i> à kr. 66.67 till vikarier för 72 tjänstemän	—	—	—	—	4,800	294,520	—	—
Länsskrifvares tillfälliga biträden:								
Aföning efter 1,500 kr. för år till 96 biträden under två tredjedels år, således	—	—	—	—	96,000	—	—	—
Ersättning till ytterligare tillfälliga extra biträden samt renskrifningskostnader	—	—	—	—	100,000	196,000	—	—
Kostnader för lokal och expenser, 2,500 kr. för län	—	—	—	—	—	60,000	699,870	—
C. Länsstyrelserna:								
Lika med vid alternativ III	—	—	—	—	—	—	798,310	—
D. Öfriga kostnader:								
Inventeringar, lika med vid alternativ III	—	—	—	—	—	4,250	—	—
Överföres	—	—	—	—	—	4,250	3,628,370	—

Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr., efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Förvaltningsbidrag.	Orts-tillägg.	Summa.
Öfverfördt	—	—	—	—	4, — 3,628,370 —
Ersättning åt kontrollanter vid kronouppbördsstämmorna, lika med vid alternativ III...	—	—	—	—	23,375 27,625 —
E. Polisväsendet:					
Lika med med vid alternativ III	—	—	—	—	— 879,600 —
Summa kr.	—	—	—	—	— 4,535,595 —
Från sistnämnda summa afräknas:					
Pensionsavgifter:					
Kronofogdar, lika med vid alternativ III	—	—	—	—	17,212 50
Länsmän, lika med vid alternativ III	—	—	—	—	26,523 —
Länsskrifvare:					
4 % af 4,000 kr. eller kr. 160 för 24 tjänstemän	—	—	—	—	3,840 —
Länsskrifvares fasta biträden:					
1:a kontorsskrifvare:					
3 % af 2,400 kr. eller kr. 72.— för 24 tjänstemän	—	—	—	—	1,728 —
2:a kontorsskrifvare:					
3 % af 2,100 kr. eller kr. 63.— för 72 tjänstemän	—	—	—	—	4,536 —
Länsnotarier och länsbokhållare:					
Lika med vid alternativ III ...	—	—	—	—	6,895 20
Landskanslister och landskontorister:					
Lika med alternativ III	—	—	—	—	6,804 — 67,538 70
Till statsverket indragna, häradsskrifvarne nu tillkommande provinser m. m....	—	—	—	—	300,000 — 367,538 7
Statsverkets utgift således	—	—	—	—	— 168,056

Jämföras förestående kostnadstablåer med hvarandra, visar det sig, att statsverkets utgifter för alternativ III understiga utgifterna för alternativen I och II med respektive 760,848 kronor 67 öre och 524,274 kronor 40 öre men däremot öfverstiga kostnaderna för alternativ IV med 126,008 kronor.

Anledningarna till, att alternativen I och II skulle ställa sig så betydligt dyrare än alternativ III, äro förnämligast att söka däri, att vid kronofogdetjänsternas indragning länsmännens antal och aflöningsförmåner likasom arbetskrafterna hos länsstyrelserna och aflöningen till en del af dessas tjänstemän måste blifva större, än om kronofogdetjänsterna bibehölles, samt att dessutom polisväsendet skulle kräfva större förstärkning i förra fallet än i det senare. Sålunda är ensamt skillnaden emellan kostnaderna för länsmännen under alternativ I och alternativ III så stor, att den mer än uppväger utgifterna för kronofogdarna enligt alternativ III, och hvad alternativ II angår, skulle detta gent emot alternativ III medföra sådan ökning af statens kostnader för länsmännen, att ökningen tillsammans med utgifterna för de nya tjänstemän, som skulle till vissa delar ersätta kronofogdarna, nämligen landsfogdar och dessas biträden samt landsfiskaler, öfverstiger summan af utgifterna för kronofogdarna och den genom indragningen till statsverket af kronofogdarnas provisioner beräknade inkomsten. Uppenbart är under sådana förhållanden, att, när de med kronofogdebefattningarnas indragning förbundna högre utgifter för länsstyrelserna och polisväsendet medräknas, förslagen om nämnda tjänsters indragning måste blifva afsevärdt kostsammare än förslaget om deras bibehållande.

Tilläfventyrs skall det invändas, att kommittén under alternativen I och II beräknat länsmännens antal och aflöningsförmåner samt ökningen af länsstyrelsernas arbetskrafter och aflöningarna till en del af dessas tjänstemän för högt, i förhållande till hvad som skett under alternativ III. Härtill kan dock, först i fråga om antalet länsmän, genmålås, att, om detta också under alternativen I och II skulle kunna något nedbringas, sådant icke kan ske i den omfattning, att förhållandet emellan å ena sidan sistnämnda båda alternativ och å andra sidan alternativ III i afsevärd grad rubbas, samt att möjlighet att något minska det under alternativ III föreslagna länsmansantalet icke heller torde vara alldeles ute-

sluten. Hvad länsmännens aflöningsförmåner angår, är skillnaden emellan alternativ II och alternativ III så obetydlig, att det synts kommittén ganska tveksamt, huruvida den icke rätteligen bort vara större med hänsyn till länsmännens under alternativ II ökade arbete samt minskade tillfällen till inkomster af arbete vid sidan af tjänsten. Då alternativ I skulle tillföra länsmännen än större ökning af arbetsbördan och göra dem till uppbördsmän i likhet med kronofogdarna, kan man med hänsyn till statens säkerhet och de berättigade anspråk, en uppbördsman äger att få tillgodonjuta en ej alltför ringa aflöning, icke under sistnämnda alternativ sätta länsmännens aflöningsförmåner lägre, än kommittén gjort. Att slutligen kronofogdetjänsternas indragning måste medföra förstärkning af länsstyrelsernas arbetskrafter samt betinga en ökning af löneförmånerna för länsnotarier och länsbokhållare, hvilka genom indragningen skulle få sina befordringsutsikter mycket försämrade, lärer knappt någon vilja förneka. En länsstyrelse har visserligen uttalat såsom sin mening, att indragningen icke kräfde ökad aflöning åt nämnda tjänstemän, men man har svårt att tänka sig, att därmed afsetts något annat, än att länsnotariernas och länsbokhållarnas göromål genom indragningen icke komme att ökas eller förändras så, att *däraf* betingades högre aflöning. Ty det ligger i sakens natur och har äfven af samtliga öfriga länsstyrelser beaktats, att, om aflöningsförmånerna för tjänster, hvilka såsom länsnotariernas och länsbokhållarnas endast sällan varit annat än öfvergångsplatser till bättre aflönade tjänster, finge kvarstå oförändrade, sedan befattningarna till det allra mesta blifvit slutplatser, det måste möta svårigheter att rekrytera dylika tjänster med fullt dugliga innehafvare samt att icke annat medel till dessa svårigheters undanrödjande torde finnas än lönevillkorens förbättrande. Gifvetvis är det svårt att rätt afväga den behöfliga förstärkningen af länsstyrelsernas arbetskrafter och aflöningsförmånerna för länsnotarier och länsbokhållare samt att beräkna, i hvad mån för länsstyrelsernas vidkommande indragningen skulle i öfrigt medföra ökade utgifter, men lätt nog torde dock inses, att den minskning i de af kommittén beräknade beloppen för dessa utgifter, hvilken möjligen skulle kunna ske, icke kan åstadkomma någon afsevärdt stor förändring i förhållandet mellan de ifrågakvarande organisationsformernas ekonomiska slutresultat.

Skulle, gent emot hvad kommittén föreslagit, någon förmena, att det vore å ena sidan möjligt att vid indragningen enligt alternativ I något minska antalet häradsskrifvare och å andra sidan nödvändigt att under alternativ III höja häradsskrifvarnas antal till 95, blefve oakadt en sådan förändring indragningen förenad med betydligt ökade utgifter för statsverket.

De af kommittén undersökta utvägar till lösning af frågan om kronofogdetjänsternas indragning hafva således visat sig icke leda till det mål, hvartill man med indragningen framför annat syftat, nämligen besparing. Och kommittén finner sig öfvertygad om, att frågan öfverhufvud icke kan lösas med nämnda mål såsom resultat, åtminstone icke för så vidt man vill undgå att betydligt sänka duglighetsnivån för länsmännen och vissa af länsstyrelsernas tjänstemän. Ty sådan sänkning blefve oundviklig, om icke vid indragningen aflöningarna till länsnotarier och länsbokhållare samt länsmän höjdes, och med denna höjning samt de ökade kostnaderna för ett större antal länsmän och ett kraftigare ordnad polisväsen försvunne den vinst, man skulle göra genom indragningen.

Ehuru redan det sålunda påvisade ekonomiska resultatet af kronofogdetjänsternas indragning lärer betinga uppgifvandet af tanken på indragningen, har kommittén dock ansett sig böra något skärskåda de fördelar och olägenheter i organisatoriskt hänseende, som äro förbundna med densamma.

Hvad man, fränsedt besparing, afsett med indragningen torde närmast vara förenkling i förvaltningen, särskildt i uppbörds- och exekutionsväsendet. Otvifvelaktigt skulle också sådan förenkling i allmänhet vinnas genom indragningen, men i hufvudsak samma fördel erbjuder den af kommittén under alternativ III föreslagna organisationen med kronofogdetjänsternas bibehållande. Länsmännen skulle nämligen där likasom under alternativen för indragningen blifva utmätningsmän på eget ansvar, hvadan utmätningsärendena icke komme att gå genom kronofogden. Detta skulle äfven hafva till följd, att vid begäran om handräckning för uttagande hos från debiteringsorten bortflyttade personer af oguldna utskylder, afgifter och böter vederbörande uppbördsmän hade att vända sig icke såsom nu till kronofogden i den ort, dit restskyldig eller bötfälld afflyttat, utan direkt till länsmannen i denna ort. Förbises bör

dessutom ej, att indragningen enligt alternativ I på en viktig punkt skulle föra med sig raka motsatsen till förenkling, då nämligen uppbördsredogörarnas antal skulle mer än fyrdubblas och redogörelsearbetet hos länsstyrelserna därmed högst väsentligt ökas. För öfrigt må erinras, att det så mycket omordade mångskrifveriet genom kronofogdarnas anlåtande såsom mellanhand mellan länsstyrelserna och länsmännen numera till största delen upphört på grund af föreskriften om användande af direkt skriftväxling.

Genom kronofogdetjänsternas indragning skulle vidare undanrödjas det nu rådande missförhållandet, att länsmännen tämligen allmänt icke äro fullt sysselsatta af sin tjänst. Detta resultat kan emellertid uppnås äfven utan indragningen, och kommittén är öfvertygad om, att dess förslag under alternativ III i fråga om länsmännens göromål och tjänstedistrikt erbjuder minst lika godt skydd mot nämnda missförhållande som alternativen I och II.

Genomförandet af sistnämnda båda förslag, i synnerhet alternativ I, kan dessutom befaras leda till det motsatta missförhållandet, att länsmännen blefve alldeles öfverhopade af tjänstearbete, hvilket icke skulle kunna undanrödjas annorledes än genom ökning af länsmansantalet och således ytterligare ekonomisk uppoffring. Rörande denna verkan af indragningen hänvisar kommittén till, hvad länsstyrelserna enligt den föregående utredningen härutinnan anfört. Uppenbart är ock, såsom af flera länsstyrelser erinrats, att länsmännen isynnerhet genom sin uppbörds- och redogörarverksamhet skulle blifva bundna vid tjänsterummet alltför mycket för att kunna ägna tillbörlig uppmärksamhet åt en del andra tjänsteåligganden, särskildt polisgöromålen. Ville man afhjälpa denna olägenhet genom att i större utsträckning anställa distriktpoliser för uppehållande af äfven länsmännens polisgöromål, skulle man mötas af det hindret, att distriktpolisen på grund af sin lägre kompetens i många fall icke kunde ersätta länsmannen, och höjdes distriktpolisens kompetens, hade man tillbaka den nuvarande organisationsformen, ehuru med betydligt flera tjänstemän. Skulle länsmännen erhålla en alltför stor arbetsbörd, kunde det icke undvikas, att de, allt eftersom håg och intresse låge för vissa göromål, försummade andra.

Om således redan arbetets alltför stora mängd skulle kunna medföra svåra olägenheter, blefve ännu större sådana förknippade med, att

länsmännen vid indragningen af kronofogdetjänsterna skulle få en sådan mångfald olika slag af göromål. Det skulle nämligen icke kunna förekommas, att emellanåt åtgärder af skilda slag måste utföras samtidigt. Sålunda kunde under pågående uppborrdsmöte i polishänseende inträffa något, som kräfde omedelbart ingripande af länsmannen, eller ock kunde denne vid den tid, då en uppborrdsredovisning skulle afgifvas, blifva upptagen af undersökningar och efterspaningar i anledning af något gröfre brott eller af närvaro å ort, där oordningar utbrutit eller vore att befara. Det inses lätt, hvilka svårigheter skulle kunna uppkomma i följd af sådana kollisioner emellan olika göromål. Ehuru dessa svårigheter i många fall torde kunna lösas, på sätt kommittén tänkt sig, genom anlåtande af länsmannen i ett angränsande distrikt, skulle tydligtvis detta medel icke alltid stå till buds, och, om' då icke heller funnes lämplig person att tillgå vare sig hos länsstyrelsen eller bland länsmännens biträden, kunde saken blifva högst betänklig. Men äfven om lämplig ersättare vid sådana tillfällen skulle stå att erhålla, kunde svårigheter uppstå af tidsutdräkten vid dennes inställelse å vederbörlig ort. Medgifvas må emellertid, att dylika kollisioner skulle kunna inträffa äfven under alternativ III, genom att länsmännen på eget ansvar skulle öfvertaga utmätningsärendena. Ifrågavarande kollisioner måste dock blifva mera sällsynta och svårigheterna vid sådana tillfällen mindre, då kronofogden kan användas för ettdera af de kolliderande göromålen.

Bland de skäl, som städse åberopats mot indragningen af kronofogdetjänsterna, torde hafva ansetts såsom det mest vägande, att indragningen skulle på ett synnerligen betänkligt sätt försvåra och minska kontrollen öfver länsmännens verksamhet. Onekligen är också denna fråga af utomordentligt stor betydelse. Ty blefve kontrollen otillfredsställande, icke blott riskerade man förluster för staten och enskilda utan medverkade äfven till undergräfvandet af den rättrådighet och plikt känsla, som hittills i stort sedt städse ådagalagts af länsmännen. Svårigheterna vid kontrollens ordnande visa sig redan, då det gäller de göromål, länsmännen genom indragningen skulle få på sig öfverflyttade. Med hänsyn till hvad länsstyrelserna anfört i sina yttranden öfver kommitténs preliminära alternativ I och II, har kommittén funnit sig böra i den slutliga formen för dessa alternativ afsevärdt skärpa de kontrollbestämmelser,

som nu gälla beträffande kronofogdarnas verksamhet, och med denna skärpning torde bestämmelserna vara synnerligen effektiva. De afse dock endast den del af länsmannens verksamhet, som framgår af hans diarier och räkenskaper, men just när det gäller länsmannens verksamhet i öfrigt och hans uppträdande vid tillfällen, då tjänsteplikten kräfver hans ingripande, uppstå de största svårigheterna att vid kronofogdetjänsternas indragning få till stånd någon kontroll. Därest någon skulle förmena, att den kontroll i sistnämnda hänseenden, kronofogden utfövar, är skäligen betydelselös, torde han dock efter något inträngande i saken säkert medgifva motsatsen. Genom den täta skriftväxlingen med länsmanen samt dennes redovisningar för erhållna uppdrag men framför allt på grund af upprepade personliga sammanträffanden med länsmanen bildar sig kronofogden ett omdöme om länsmannens hela karaktär, och detta omdöme är han genom sin beröring med befolkningen i länsmannens tjänstedistrikt i tillfälle att utvidga. Klart är, att detta omdöme utgör en mycket god ledning för bedömande, i hvad mån länsmannens verksamhet behöfver öfvervakas. Dessutom innebär redan den omständigheten, att länsmanen vet sig vara iakttagen af en tjänsteman, som på nära håll kan följa hans göranden och låtanden, en garanti mot felsteg och försummelse i tjänsten. Vidare uppkommer mellan kronofogden och länsmanen ett personligt förhållande, under hvilket den förre direkt eller indirekt utfövar inflytande öfver den senares ansvarskänsla, och hvilket medgifver, att, där ett ingripande från kronofogdens sida erfordras, detta icke utan att särskilda skäl därtill föranleda behöfver få någon officiell karaktär. Nämnda personliga förhållande medgifver ock, att kronofogdens kontroll i många fall sker under formen af råd och upplysningar. Att sådana erfordras och äfven begagnas på skilda områden af länsmannens verksamhet, framgår af länsstyrelsernas och häradshöfdingarnas i den föregående utredningen återgifna yttranden. En annan del af kronofogdens kontrollerande verksamhet består däri, att, när länsmannens af länsstyrelsen infordrade yttranden eller upplysningar passera honom, han är i tillfälle beriktiga dessa, i fall så erfordras. Att sådant ej sällan inträffar, därom torde man hafva riklig erfarenhet. Genom kronofogdetjänsternas indragning gjorde man sig af med nu nämnda kontroll öfver länsmanen utan möjlighet, såsom det vill synas, att sätta något jämförligt

i stället. Ty uppenbarligen skulle icke länsstyrelserna kunna genom någon af sina tjänstemän komma i samma förhållande till länsmannen, som kronofogden haft, eller utöfva någon egentligen personlig kontroll. Till följd häraf kunde lätt länsmannens mera själfständiga ställning leda till alltför stor själfrådighet och godtycke från hans sida, och vidare kunde det icke öfvervakas, att icke länsmannen i sitt förhållande till allmänheten otillbörligen låte bestämma sig af personliga hänsyn. Dessa brister i kontrollen äro till en del undanröjda under alternativ II, där landsfiskalen skulle utöfva en, hvad polis- och åklagargöromålen angår, till och med kraftigare kontroll än nu kronofogden, men det kvarstår områden af länsmännens verksamhet, som äfven här skulle blifva utan tillräckligt inseende. På en eventuell anmärkning, att kronofogden i många fall faktiskt icke utöfvar sådan personlig kontroll, som här ofvan afsetts, svaras, att han i dylikt fall försummar sin plikt och att ett dylikt missförhållande, som ej någon längre tid lär undgå öfverordnades uppmärksamhet, utan större svårighet torde kunna undanröjas.

Kronofogdetjänsternas bibehållande framstår vidare såsom en betydande fördel vid sådana tillfällen, då länsstyrelserna för sina yttranden i på dem ankommande frågor äro i behof af utredningar samt ett moget och opartiskt omdöme om de förhållanden för orten eller i allmänhet, som kunna inverka på eller vara af betydelse för frågornas afgörande. Länsmännen torde icke kunna, äfven med den för dem föreslagna högre kompetensen, ersätta kronofogdarna i nämnda hänseende. De se nämligen förhållandena på så nära håll och mången gång så mycket från ortsintressenas synpunkt, att deras omdöme icke kan blifva fullt objektivt. Då länsstyrelserna på grund häraf i en del fall ej finge fullt säker grund för sina yttranden, skulle dessa därmed komma att förlora i betydelse.

Verkningarna af indragningen skulle äfven i fråga om polis- och åklagarväsendet, särskildt under alternativ I, blifva af betänklig art. Det har sålunda redan framhållits, hurusom länsmännen genom öfvertagandet af kronofogdarnas uppbörds- och indrifningsgöromål skulle borttryckas från sin verksamhet såsom ordningens upprätthållare. Härtill kommer, att man med kronofogdetjänsternas försvinnande miste den chef för länsmännen

och polisbevakningen i öfrigt, som i synnerhet vid kritiska tillfällen och oroligheter ovillkorligen erfordras och äfven visat sig vara af stor betydelse. Genom kronofogdetjänsternas indragning skulle man beröfva sig fördelen att uti kronofogden hafva en juridiskt utbildad åklagare, som jämte länsmännen ägde att ingripa. Särskildt är det af betydelse att hafva kronofogden att tillgå såsom åklagare vid tillfällen, då länsmannen är hindrad eller visat sig olämplig att sköta ett mål, likasom ock i sådana fall, där sakens invecklade beskaffenhet eller den omständigheten, att den tilltalade begagnar sig af juridiskt bildadt rättegångsbiträde, nödvändiggör, att åklagarens talan anförtros åt annan person än vederbörande länsman. För öfrigt kan det icke vara annat än till nytta, att det för en ort finnes mera än en åklagare, till hvilken allmänheten äger att hänvända sig. Vidare är att bemärka, hurusom länsmännen, såsom äfven en del häradshöfdingar i sina yttranden vitsordat, mången gång hos kronofogden söka stöd i sin åklagarverksamhet. Om också denne icke så mycket ägnar sig åt åklagarkallet, kan han med sina större juridiska kunskaper gifva värdefulla råd i fråga om ett brotts rubricering och de omständigheter, hvarom bevisning bör förebringas, samt huru målet i öfrigt bör behandlas. Betydelsen af, att länsmännen hafva tillgång till dylikt stöd, skulle blifva än mer framträdande, därest vårt processförfarande omlades efter förhandlingsprincipen, och åklagaren således blefve hänvisad att utan handledning och anvisningar af rättens ordförande utreda och utföra målen. Sannolikt är för öfrigt, att vid nämnda eventualitet den nu af kommittén föreslagna höjningen af länsmannens kompetens skulle visa sig otillräcklig och att samtliga åklagare måste undergå akademisk utbildning eller att ett flertal öfveråklagare med sådan utbildning finge anställas. Äfven med tanke på sistnämnda fall äro under alternativ II de nya landsfiskalstjänsterna föreslagna, och detta alternativs hufvudsakliga förtjänst torde just ligga i den ökade styrka, nämnda tjänster skulle tillföra åklagarmakten, och dess sannolika beskaffenhet att lämpa sig äfven vid den antydda förändringen af brottmålsprocessen, ehuru då gifvetvis måste anställas mera än en landsfiskal inom hvarje län. Emellertid har under behandlingen i Riksdagen af frågan om kronofogdetjänsternas indragning äfvensom uti en del häradshöfdingars i det föregående återgifna yttranden den mening uttalats, att vid förhandlings-

principens införande kronofogdarna, om de kunde till någon del befrias från sina öfriga sysslor, skulle kunna användas såsom offentliga åklagare. Huru vid en ändring af den nuvarande rättegångsordningen åklagarväsendet lämpligen bör omläggas, därom kan man naturligtvis icke bilda sig något säkrare omdöme, innan utredning föreligger om formerna för det nya processförfarandet. Då sådan utredning för närvarande pågår, synes det i allt fall mindre lämpligt att nu genom kronofogdetjänsternas indragning framtvinga en ändring i åklagarväsendet, som möjligen icke skulle lämpa sig för en eventuell ny rättegångsform och som därför, kanske med afsevärda kostnader och rätt snart, måste leda till en ny ändring.

Slutligen skulle man vid kronofogdetjänsternas indragning nödgas bryta med den hittills i statsförvaltningen godkända principen, att uppborrdsmännens antal bör vara så litet som möjligt i förhållande till de medel, som skola uppbäras. Uppborrdsmännens antal skulle nämligen mer än fyrdubblas. Och ehuru enligt alternativ II olägenheten af att antalet uppborrdsredogörare skulle blifva på samma sätt ökad är undanröjd, kvarstode dock äfven där betänkligheterna uti att hafva så många uppborrdsmän.

Såsom ofvan anförts, skulle genom indragningen af kronofogdetjänsterna icke kunna vinnas någon besparing för statsverket, utan densamma måste i stället medföra betydligt ökade utgifter. På grund häraf och då i organisatoriskt hänseende indragningen icke skulle vara förenad med andra fördelar, än som i hufvudsak kunna vinnas äfven med kronofogdetjänsternas bibehållande, men däremot måste föra med sig afsevärda olägenheter för statsförvaltningen, finner kommittén sig icke kunna förorda en indragning af ifrågavarande tjänster.

Enär kommittén alltså vid jämförelse mellan de tre första alternativen anser alternativ III vara att föredraga, återstår att jämföra detta sista alternativ med den form för fögderiförvaltningen, som kommittén under alternativ IV undersökt och hvilken innebär indragning af häradsskrifvartjänsterna.

Att alternativ IV ställer sig ekonomiskt gynnsammare än alternativ III, är i det föregående redan omnämndt. Detta förhållande äger sammanhang med den under förstnämnda alternativ föreslagna indragningen

till statsverket af häradsskrifvarnas provisioner och öfriga extra inkomster i tjänsten, hvilken skulle tillföra staten en inkomst ungefär dubbelt så stor som skillnaden mellan utgifterna för å ena sidan länskrifvarna och dessas biträden m. m. samt å andra sidan häradsskrifvarna.

I organisatoriskt hänseende skulle indragningen af häradsskrifvar-tjänsterna vara förknippad med såväl olägenheter som fördelar.

Till de förra må i främsta rummet räknas den omständigheten, att i hvarje län icke finnes mera än en, häradsskrifvarna motsvarande, tjänsteman och att det således för allmänheten skulle blifva svårare än nu att vid personlig inställelse å vederbörande tjänstemans kontor erhålla taxeringsbevis eller muntliga upplysningar. Det må dock härvid erinras, att de tillfällen, då allmänheten infinner sig hos häradsskrifvaren för dylika ändamål, i regel icke torde vara synnerligen talrika.

Vidare skulle det möjligen kunna vara förenadt med betänkligheter att samla hela debiteringsarbetet för länet på en enda för detsamma ansvarig person. Det kan nämligen tänkas medföra svårigheter för denne, att anskaffa erforderliga, lämpliga biträden, enär ett stort antal af biträdena såsom ej behöfliga hela året om icke skulle kunna gifvas en fast anställning. Det har dock för häradsskrifvarna icke mött några afsevärda svårigheter att erhålla nödig skrifhjäl, och, då länskrifvarkontoren skulle blifva förlagda till residensstäderna, där tillgång till biträden naturligen bör vara större än på landsbygden och i de mindre landsortsstäderna, synes nämnda invändning mot förslaget icke böra tillmätas någon afgörande betydelse.

För länskrifvaren blefve det omöjligt att till alla delar kontrollera det arbete, som måste utföras af biträden. Det kunde då synas betänkligt att ålägga honom ansvaret för detta arbete. Liknande förhållande äger emellertid rum vid exempelvis länsstyrelserna, där afdelningscheferna få svara för riktigheten af många göromål, som de icke hinna närmare granska, och icke heller häradsskrifvarna kunna, enligt hvad de själfva uppgifvit i en till Kungl. Maj:t ingifven underdånig ansökan om löneförbättring, medhinna att kontrollera allt af biträden utfördt arbete.

Ytterligare skulle till äfventyrs kunna mot förslaget anmärkas, att, då länskrifvarna i allmänhet komme att behöfva stora expeditions- och

arkivlokaler, staten borde uppföra byggnader för ändamålet och härigenom finge vidkännas dryga kostnader i anledning af omorganisationen. Anskaffandet af de erforderliga lokalerna torde dock icke böra ordnas på dylika sätt utan i stället så, att till länskrifvarens förfogande ställdes ett efter förhållandena lämpadt anslag till kostnaderna för hyra, uppvärmning och städning af erforderliga lokaler. Någon svårighet att i residensstäderna för en måttlig hyra erhålla lämpliga lägenheter torde icke förefinnas.

Häradsskrifvartjänsternas indragning skulle äfven medföra den olägenheten, att den enhet i fögderiförvaltningen, som består däruti, att hvarje fögderi har både kronofogde och häradsskrifvare, komme att upphöra.

Slutligen blefve befordringsutsikterna framför allt för landskontoristerna men äfven för länsbokhållarna, som någon gång öfvergå till häradsskrifvare, försämrade.

De omständigheter åter, som tala till förmån för den ifrågasatta nya organisationen torde vara följande.

Den del af häradsskrifvarnas arbete, som skulle öfvertagas af länskrifvaren, komme gifvetvis att blifva fullt enhetligt ordnad för hela länet, något som icke nu kan anses vara fallet. Till arbetet blefve använda relativt bättre kvalificerade biträden, än dem häradsskrifvarna nu använda, och arbetet kunde därför medhinnas på jämförelsevis kortare tid och ändock blifva minst lika tillförlitligt som för närvarande.

Förenkling i förvaltningen skulle ock vinnas, både genom att skriftväxling och diari föring hos landskontoren något minskades och på det sätt att kronofogden kunde befrias från den kontroll öfver riktigheten af debiteringen, som nu åligger honom.

Det lär icke kunna bestridas, att en mycket stor del af det arbete, häradsskrifvarna verkställa, skulle kunna utföras af personer med mindre kvalifikationer och därför äfven med lägre aflöningsförmåner, än häradsskrifvarna hafva. Detta missförhållande, som afsevärdt fördyrar den nuvarande fögderiförvaltningen, skulle undanröjas genom den nya organisationen, hvilken för det hufvudsakliga häradsskrifvararbetet förutsätter under länskrifvaren, såsom öfvervakande, anställda fasta biträden med löner betydligt lägre än de nuvarande häradsskrifvarnas.

Såsom framgår af från häradsskrifvarna inkomna uppgifter å deras utgifter i och för tjänsten, erhålla häradsskrifvarnas biträden i allmän-

het en lägre aflöning, än som kan förutsättas utgå, därest statsverket aflönade biträdena. Emellertid utföra dessa ett mycket stort och åtminstone i åtskilliga fall af häradskrifvarna utan närmare kontroll godtaget arbete åt staten, och därför borde det vara en statsangelägenhet, att biträdena erhöles en skäligen aflöning. Att under nuvarande organisation ordna denna fråga på ett tillfredsställande sätt, torde möta stora svårigheter. Med genomförandet af ifrågakommande förslag kunde däremot frågan lösas, enär staten då komme att direkt betala aflöningarna till biträdena.

Den besparing, som häradskrifvartjänsternas indragning enligt alternativ IV skulle medföra, är icke så stor, att indragningen endast på grund af densamma bör genomföras, utan bestämmande för denna fråga torde böra vara, huruvida indragningen skulle i organisatoriskt hänseende vara förenad med större fördelar än olägenheter. Härtill kommer, att, om de något försämrade befordringsutsikterna för landskontorens tjänstemän skulle leda till förhöjning i deras aflöningsförmåner — något som dock kommittén icke anser oundgängligen nödvändigt — det ekonomiska resultatet af indragningen skulle blifva sämre.

Vid ett vägande emot hvarandra af de med indragningen af häradskrifvartjänsterna förbundna fördelar och olägenheter i organisatoriskt hänseende torde man få erkänna, att de senare äro öfvervägande. Med anledning häraf anser kommittén, att någon indragning af häradskrifvartjänsterna icke heller bör ifrågakomma, detta så mycket mindre, som man icke utan tvingande skäl bör vidtaga en så genomgripande rubbning af den bestående enheten i fögderiförvaltningens sedan långa tider häfdvunna organisation.

Den verkställda jämförelsen mellan de olika alternativen har sålunda gifvit till resultat, att alternativ III är att föredraga.

AFDELNING III.

Kommitténs slutliga förslag.

Sedan kommittén således undersökt och tagit ställning till den till kommittén hänskjutna frågan om kronofogdetjänsternas indragning likasom ock till den i samband med denna undersökning inom kommittén väckta frågan om indragning af häradsskrifvartjänsterna, återstår att något närmare angifva och motivera det förslag till ordnande af fögderiförvaltningen, som kommittén vid sin jämförande undersökning ansett vara att föredraga framför öfriga undersökta förslag. Kommitténs yttrande i denna del, där till behandling äfven upptagits de särskilda underdåniga framställningar, hvilka remitterats till kommittén för att tagas i öfvervägande vid fullgörande af det kommittén lämnade uppdrag, har ansetts lämpligen böra afhandla fögderiförvaltningen och polisväsendet hvar för sig.

Fögderiförvaltningen.

Organisation.

Svårigheterna att för fögderiförvaltningen finna en form, som bättre än den nuvarande fyller sitt ändamål, torde förnämligast bero på, att denna organisationsform är framsprungen ur och anslutit sig till den historiska utvecklingen och att icke sådana förhållanden inträdt, som nödvändigöra en väsentligen ny organisation. Visserligen har under utvecklingens sista skeden kronofogdetjänsternas betydelse i någon mån

förringats, genom att kronofogdarna med förändringen af taxeringsnämndernas uppgift upphört att vara kronoombud vid dessa nämnder likasom ock genom att synerna å kronans utarrenderade domäner numera skola förättas af nämndemän. Dock kvarstå kronofogdens hufvudsakliga uppgifter, nämligen att uppbära, indrifva och redovisa kronans uppbörd, att i orterna i första hand bevaka kronans intressen samt att vara ett kontrollerande och i många fall direkt verkande led i statsförvaltningen. Om än således förhållandena icke kunna sägas nu kräfva någon hufvudsaklig ändring i den bestående formen för fögderiförvaltningen, måste dock medgifvas, att på vissa områden utvecklingen ådagalagt behovet af en del ändringar i organisationen. Dessa äro emellertid icke af sådan betydelse, att frågan om kronofogdetjänsternas indragning af dem framkallats, och de erfordras hufvudsakligen till vinnande af den större förökning i förvaltningen, som icke redan åstadkommits i och med genomförandet, af hvad löneregleringskommittén i sådant syfte föreslagit, särskildt den direkta skriftväxlingen.

*Exekutions-
väsendet.*

Anmärkningarna mot fögderiförvaltningens organisation rikta sig sålunda förnämligast mot den omgång i behandlingen af vissa ärenden, som följer af, att dessa måste passera kronofogden egentligen endast såsom mellanhand. Detta gäller hufvudsakligen ärenden, som ankomma på kronofogden såsom utmättningsman. Kronofogden, som enligt utsökningsslagen äger att själf verkställa utmättningsman tillhörande åtgärder, har nämligen af olika skäl alltmer kommit att begagna sig af sin rätt att för visst fall sätta länsmannen i sitt ställe, och utvecklingen i denna riktning har så småningom ledt därhän, att detta nu blifvit regel. Då därför 1908 års sakkunniga ifrågasatt, flertalet länsstyrelser tillstyrkt och i kungl. propositionen till 1909 års Riksdag föreslagits sådan ändring i exekutionsväsendet, att kronofogden skulle upphöra att vara utmättningsman utom i vissa undantagsfall och att utmättningsmannens åligganden i öfrigt skulle i stället öfvertagas af länsmännen på eget ansvar, står detta i full öfverensstämmelse med den historiska utvecklingen, och just af denna orsak torde krafvet på nämnda reform icke kunna afvisas, ehuru den från vissa synpunkter, i synnerhet behovet af kontroll, innebär en försämring. Kommittén anser sig därför böra biträda det af Kungl. Maj:t vid 1909 års riksdag framlagda förslag till ändring

af exekutionsväsendet, dock med viss modifikation. Enligt detta förslag skulle nämligen kronofogden icke vara utmättningsman vid andra tillfällen, än då Konungens befallningshafvande undantagsvis funne sådant af nöden eller fråga vore om försäljning af fast egendom eller af fartyg, enligt hvad i 92 § utsökningslagen sägs, samt fördelning af köpeskillingen därför. Det vill emellertid synas, att äfven i fråga om annan lös egendom än fartyg af nyssnämnda beskaffenhet fördelningen af köpeskillingen i sådana fall, då sammanträde för fördelningen erfordras, icke i regel kan med full säkerhet anförtros åt länsmanen. Ty, äfven om dennes kompetens höjes i enlighet med hvad kommittén tänkt sig, kan han icke få den ingående kunskap i förmånsrättsordningen och allmän civillag, att han i allmänhet förmår lösa de svårigheter, som ofta äro förknippade med nyssnämnda förrättningar.

Vidare finnes ett annat område, där kronofogden bör bibehållas såsom utmättningsman. Då nämligen enligt kommitténs mening kronofogden fortfarande bör vara redogörare ej mindre beträffande i fögderiets specialräkning och bötesredogörelse debiterade utskylder, afgifter och böter än äfven med afseende å inom fögderiet debiterade, restförda kommunalutskylder, församlingsavgifter till prästerskapet, afgifter till försäkringsanstalter med flera dylika utskylder, synes det lämpligt, att han kvarstår såsom utmättningsman i fråga om indrifning inom eget fögderi af dessa medel och att således, om länsman anlitas för denna indrifning, han icke är att betrakta såsom utmättningsman. Denna anordning kräves, för att kronofogden må vara oförhindrad att själf verkställa utmätning för indrifning af dylika utskylder och böter, hvartill han tydligtvis bör vara berättigad, och äfven för att han må kunna påskynda indrifningsarbetet på ett verksammare sätt, än som skulle kunna ske, om länsmännen omhänderhade indrifningen i egenskap af utmättningsmän. Däremot bör för undvikande af omgång i indrifningsarbetet länsmanen vara utmättningsman, då det gäller att indrifva utskylder, afgifter eller böter å ort utom det fögderi, där de blifvit debiterade.

Kommitten hemställer alltså,

att länsman skall vara utmättningsman på landet dock med den inskränkning, att kronofogde skall fullgöra utmättningsmans åligganden *dels* beträffande exekutiv

försäljning af fast egendom och af fartyg, som i 92 § utsökningslagen sägs, samt fördelning af köpeskilling för utmättningsvis försåld fast egendom och för lös egendom, då enligt 119 eller 120 § nämnda lag sammanträde för fördelningen erfordras, *dels* då fråga är om uttagande inom eget fögderi af i dess specialräkning och bötesredogörelse debiterade utskylder, afgifter och böter eller af inom fögderiet debiterade, restförda kommunalutskylder, församlingsavgifter till prästerskapet, afgifter till försäkringsanstalter och dylikt *dels ock* undantagsvis i andra fall, då Konungens befallningshafvande finner skäligt därom förordna.

Mot det under exekutionsväsendet hörande stadgandet, att landssekreteraren äger uppbära hälften af den provision, som utgår ur köpeskillingen för af kronofogde utmättningsvis försåld fast egendom, hafva från vissa håll framkommit anmärkningar, och dessa synas icke sakna fog för sig. Provisionerna å köpeskilling för utmättningsvis försåld fastighet äro tydligtvis att anse såsom ersättning för det arbete och ansvar, som är förenadt med förrättandet af auktionen och därtill hörande köpeskillingslikvid. Det kan då icke anses riktigt, att provisionen, som ju också, då försäljningen äger rum å landskansliet, odelad tillfaller landssekreteraren, skall, när auktionen med tillhörande köpeskillingslikvid förrättats af kronofogden, delas emellan denne och landssekreteraren, hvilken icke har något besvär med eller ansvar för förrättningen. Till stöd för stadgandet i fråga torde ej heller kunna åberopas annan grund än en längre tids häfd. Under sådana förhållanden anser sig kommittén böra, till undanrödjande af den orättvisa, stadgandet innebär, föreslå,

att provisionen å utmättningsvis försåld fast egendom på landet skall, äfven då försäljningen äger rum annorstädes än å landskansliet, odelad tillfalla den, som förrättat auktionen med därtill hörande köpeskillingslikvid.

En sådan bestämmelse torde dock icke kunna tillämpas på andra landssekreterare än dem, som äro pliktiga att underkasta sig stadgade villkor för åtnjutande af löneförmåner enligt den år 1908 fastställda nya

lönestat eller förklarar sig därtill villiga. Öfriga landssekreterare, hvilka torde utgöra ett fåtal, synas på grund af de i sammanhang med 1878 års löneroglering meddelade bestämmelser vara berättigade att bibehållas vid rätt till andel i förevarande provisioner.

I samband med hvad nyss anförts, tillåter sig kommittén fästa uppmärksamheten på, att inom vissa län den praxis alltmera utbildat sig, att de exekutiva fastighetsauktionerna, så snart möjlighet därtill förefinnes, af länsstyrelserna utsättas att hållas å landskansliet. Detta synes dock ur olika synpunkter icke innebära några fördelar utan snarare tvärtom. Sålunda torde i allmänhet för dem, som hafva att bevaka något intresse vid förrättningarna, kostnaderna för inställelse vid dessa blifva mindre, om förrättningarna hållas å tingsstället eller eljest i orten, än om de äga rum i residensstaden. Vidare torde det ofta öfverklagade förhållandet, att landskanslierna äro alltför betungade af arbete, ej så sällan i viss mån sammanhänga med fastighetsauktionernas förrättande där, ty dessa kräfvat ett tidsödande förberedande arbete af sakkunnig person, och förhållandena kunna lätt nog leda till, att en ny länsnotarie eller extra länsnotarie blifver erforderlig. Det icke minst betänkliga vid ifrågavarande praxis ligger slutligen däri, att man icke begagnar sig af den kompetens, kronofogden med hänsyn till ifrågavarande förrättningar måste hafva, och att kronofogden genom att beröfvas tillfälle till verkställande af dylika förrättningar kan i betänklig grad mista den vana och praktiska erfarenhet i dithörande ämnen, som gifvetvis underlättar arbetet och är en borgen för dettas säkra utförande. På grund häraf vill kommittén, utan att göra någon direkt hemställan i ämnet, uttala såsom ett önskemål, att exekutiv auktion af fastighet på landet i alla fall, där sådant enligt utsökningslagen är medgifvet och särskilda förhållanden icke till annat föranleda, hålles i den ort, där fastigheten är belägen.

Blifva, på sätt ofvan föreslagits, länsmännen utmättningsmän, kommer detta att medföra förenkling äfven inom uppördsväsendet. Ty, såsom redan framhållits, komma vid en sådan anordning ansökningar om handräckning för uttagande af från debiteringsorten bortflyttade personers kronoutskylder och böter att gå, icke såsom nu till kronofogden i den ort, dit restskyldig eller bötfälld afflyttat, utan direkt till länsmannen i denna ort såsom utmättningsman därstädes. Enahanda för-

*Uppbörds-
väsendet.*

enkling inträder i fråga om indrifningen af resterande kommunal- och prästutskylder med flera allmänna afgifter, som icke uppbäras och redovisas i sammanhang med kronoutskylderna. Lika med 1908 års sakkunniga anser kommittén däremot, såsom förut omnämnts, att kronofogdens redogörarställning bör bibehållas ej allenast beträffande kronouppbördsrester och böter utan äfven i fråga om inom eget fögderi debiterade, restförda utskylder och afgifter af nyssnämnda slag och att således vederbörande kommuners eller inrättingars uppboridsmän fortfarande skola hafva att med sina framställningar om indrifning af dylika utskylder och afgifter vända sig till kronofogden. Bibehållandet af kronofogdens redogörarställning beträffande restförda kommunalutskylder m. fl. afgifter är nödvändig, för att länsmännen icke må, till men för sina åligganden såsom polismän, blifva alltför mycket bundna vid sina tjänstelokaler af kontorsgöromål, samt betingas dessutom, hvad kommunalutskylderna angår, af kronofogdens åliggande att till ledning för upprättande af röstlängd för val till Riksdagens andra kammare lämna uppgifter om personer, som häfta för oguldna kommunalutskylder. Denna anordning torde äfven äga ganska väsentlig betydelse för kontrollen öfver redovisningen för restindrifningen i fråga.

I nära sammanhang med uppboridsväsendet står frågan om fördelningen af den ersättning, som enligt gällande föreskrifter utgår för indrifning af restförda utskylder och afgifter. Då en förändring i sättet för fördelningen af dessa indrifningsavgifter redan blifvit under senare tid ifrågasatt samt härtill kommer, att länsmännens nya ställning såsom utmätningsmän för dem skulle medföra en betydligt utsträckt rätt till andel i indrifningsavgifterna, har kommittén ansett sig böra taga ofvannämnda fråga i öfvervägande. Enligt nu gällande bestämmelser äger kronofogde att vid indrifning inom eget fögderi af oguldna utskylder och afgifter uppbära hela indrifningsavgiften, om han själf uttager medlen. Användes fjärdingsman för indrifningen, åtnjuter denne hälften af indrifningsavgiften och tillfaller den andra hälften kronofogden. Därest kronofogden för indrifningsarbetet anlitar länsman inom sitt fögderi, och denne själf uttager medlen, finnes visserligen endast beträffande andra utskylder än kronouppbördsmedel stadgadt, att länsmannen äger rätt till halfva indrifningsavgiften, men lär dock detta oaktadt i sådana fall ofvan angifna fördelningsgrund faktiskt tillämpas äfven i fråga

om indrifningsafgiften för restförda kronouppbördsmedel. Om däremot länsmannen icke själf verkställer indrifningen utan härför i sin ordning anlitar fjärdingsman, är länsmannen icke berättigad till någon andel i indrifningsafgiften, som då oafkortad tillfaller kronofogden och fjärdingsmannen till lika fördelning dem emellan. I de fall slutligen, då på begäran af kronofogde indrifning af utskyld eller afgift äger rum å ort utom hans fögderi, åtnjuter han icke någon andel i indrifningsafgiften, utan tillkommer då den rätt till indrifningsafgift, som kronofogde vid indrifning inom eget fögderi äger, utmätningssmannen i indrifningsorten.

Såsom ofvan nämnts, skulle länsmännen på grund af sin nya ställning såsom utmätningssmän blifva berättigade till indrifningsafgifter i betydligt större omfattning än nu. Då nämligen enligt kommitténs förslag kronofogde vid begäran om handräckning för uttagande å ort utom fögderiet af utskyld eller afgift skulle hänvända sig direkt till länsmannen därstädes i hans egenskap af utmätningssman, måste därpå följa, att den rätt till indrifningsafgift för sålunda uttagna medel, som nu tillkommer kronofogden i indrifningsorten, i stället öfverginge på länsmannen därstädes. Vid indrifning åter inom eget fögderi bör enligt kommitténs mening kronofogden bibehållas vid sin nuvarande rätt till indrifningsafgift, dock med undantag för det fall, att kronofogde anlitar länsman för verkställande af indrifning och denne i sin ordning begagnar sig af fjärdingsman för medlens uttagande. Det torde nämligen vara med billighet öfverensstämmande, att i sådan händelse äfven länsmannen erhåller någon ersättning, och synes det kommittén skäligt, att härvid den kronofogden nu tillkommande hälft i indrifningsafgiften delas lika mellan kronofogden och länsmannen. En bestämmelse om sådan fördelning skulle möjligen äfven påverka kronofogdarna till att inom sina fögderier i betydligt större omfattning än nu verkställa indrifningen själfva eller genom fjärdingsman, så att icke biträde af länsman anlitas, utan att detta är af behovet påkalladt.

Då slutligen, såsom ofvan nämnts, någon uttrycklig bestämmelse icke finnes därom, att, då kronofogde inom sitt fögderi anlitar länsman för indrifning af kronouppbördsmedel och denne själf verkställer indrifningen, länsmannen äger rätt att tillgodogöra sig hälften af indrifnings-

afgiften, synes det kommittén lämpligt, att föreskrift härom varder utfördad.

Under återopande af hvad sålunda anförts, hemställer kommittén,

att nu gällande bestämmelser rörande fördelningen af indrifningsavgifter för utskylder och avgifter varda ändrade och kompletterade i öfverensstämmelse, med hvad kommittén här ofvan uttalat.

Vidare synes det kunna ifrågasättas, huruvida man icke till vinnande af förenkling skulle kunna undvara den balansrelation, som avslutas den 30 augusti. På grund af den för några år sedan vidtagna framflyttningen af tiden för uppborädsstämorna och den större skyndsamt, hvarmed restindrifningen till följd af den direkta skriftväxlingen kan bedrifvas, böra de rester, hvilka skola redovisas i nämnda balansrelation, i allmänhet ej vara så stora. Vill man dock sörja för, att statskontoret erhåller kännedom om de fall, då resterna vid tiden för nämnda balansrelation äro osedvanligt stora, kunde det åläggas länsstyrelserna, som lätt nog med ledning af den tidigare balansrelationen och inkomstboken kunna konstatera dessa fall, att om dem göra anmälan hos statskontoret. Balansrelationens betydelse såsom kontroll öfver, att influtna medel levereras, torde i det närmaste hafva upphört med införande af skyldigheten för kronofogden att föra kassajournal och kvartalsvis till länsstyrelsen insända utdrag af densamma.

Då det icke ansetts lämpligt befria länsmännen från skyldigheten att närvara vid uppborädsstämorna, men det å andra sidan är angeläget, att länsmännen så litet som möjligt blifva bundna af dessa förrättningar, torde man böra tillse, att uppborädsstämorna ordnas så, att de taga minsta möjliga tid, både hvad angår själfva förrättningarna och af dem föranledda resor. Härigenom vinnes ock fördelen af minskade utgifter till uppborädskontrollanter, detta särskildt om uppborädsstämorna ej fördelas på flera terminer utan hållas i en följd.

*Åklagar-
väsendet.*

Hvad åklagarväsendet angår, torde detta, som nu i hufvudsak handhafves af länsmännen, blifva afsevärdt förstärkt genom den större

teoretiska och praktiska utbildning, kommittén föreslår för länsmännen. Likväl kunna gifvetvis inträffa fall, där åklagaren måste vara utrustad med större teoretisk utbildning, än som kan fordras af länsmännen, och så torde blifva händelsen framför allt, då häktad person begagnar sig af sin rätt till lämpligt rättegångsbiträde, hvartill i allmänhet juridiskt bildad person förordnas. Huruvida i dylika fall åklagartalan bör föras af kronofogde eller annan särskildt förordnad åklagare, torde få bero af omständigheterna, men kommittén anser önskvärdt, att man på detta område likasom eljest i största möjliga utsträckning tillgodogör sig kronofogdens juridiska utbildning.

Beträffande kronofogdes och länsmans inbördes förhållande såsom åklagare råder en viss osäkerhet. Å ena sidan framhålles, att kronofogden, enär han äger själf eller genom underlydande länsman beifra brott samt länsmännen står under hans lydnad, bör vara berättigad att skilja länsmannen från ett af denne anhängiggjort brottmål eller meddela honom instruktioner rörande målets behandling. Från andra sidan erinras, att ett dylikt ingripande af kronofogden för länsmannen kan få betänkliga följder, i det han naturligen är underkastad rekonventionsansvar för målets anhängiggörande och andra af honom vidtagna åtgärder men beröfvas möjligheten att försvara och styrka befogenheten af dessa åtgärder. Enär förhållandena alltmer utvecklade sig därhän, att länsmannen i sin åklagarverksamhet är oberoende af kronofogden, samt någon olägenhet häraf icke försports och ej heller torde vara att befara, så framt länsstyrelsen, såsom kommittén anser lämpligt, äger skilja länsman från ett mål, för hvars utförande han anses olämplig, hemställer kommittén,

att vid den revision af kronofogde- och länsmansinstruktionerna, som läres vara att förvänta, uttrycklig föreskrift meddelas därom, att kronofogdar och länsmän skola hvar för sig äga själfständigt anhängiggöra och utföra åtal samt att, sedan länsman verkställt häktning eller beslag eller anhängiggjort åtal, kronofogde icke, utan att länsstyrelsen därom särskildt förordnat, må ingripa i målet.

Det torde förtjäna erinras, hurusom styrelserna för föreningarna Sveriges kronofogdar och Sveriges kronolänsmän vid sammanträde den 26 oktober 1908 uttalat sig för den sålunda föreslagna regleringen af kronofogdarnas och länsmännens ställning till hvarandra såsom åklagare samt att en dylik anordning äfven synes vara afsedd i en af styrelsen för föreningen Sveriges kronolänsmän till kommittén ingifven framställning rörande, bland annat, länsmännens själfständighet såsom åklagare. Att kommittén med sitt förslag likväl icke åsyftat, att länsmännens åklagarverksamhet skulle lämnas utan inseende af kronofogden, framgår, af hvad här nedan anföres i fråga om kontrollen öfver länsmännens förhållande i tjänsten.

Då det äfven framgent torde blifva regel, att å landet begångna brott i första hand anmälas hos ortens länsman, men enligt kommitténs förslag kronofogde icke skulle äga ingripa i ett mål, sedan länsman verkställt beslag eller häktning eller anhängiggjort åtal, skulle kronofogden, därest icke länsmännen ålades att till kronofogden göra anmälan om till deras kunskap komna brott, i vissa fall kunna betagas möjligheten att annorlunda än efter länsstyrelsens förordnande uppträda som åklagare. Men, när kronofogdens åklagarverksamhet endast undantagsvis torde böra tagas i anspråk vid andra tillfällen, än där fråga är om gröfre och mera invecklade brottmål, anser kommittén, att länsmännens nyssnämnda anmälningsskyldighet bör inskränkas till sådana brott, hvarå enligt lag straffarbete, dock ej under två år, kan följa. Emellertid torde det böra åligga kronofogden att efter ingången anmälan om ett brott skyndsamt meddela länsmannen, huruvida han vill själf åtala brottet eller icke, samt att i förra fallet öfvertaga ledningen och ansvaret för förundersökningen. Att i nämnda fall länsmannen är skyldig på kronofogdens order och efter hans anvisningar verkställa förberedande utredningar och förhör, torde vara uppenbart.

I anslutning till det anförda hemställer kommittén,

att vid blifvande revidering af instruktionerna för kronofogdar och länsmän meddelas bestämmelse om sådan anmälningsskyldighet, som här ofvan angifvits.

Förutom kronofogdar och länsmän finnes för åklagarväsendet på landsbygden ännu ett organ, nämligen landsfiskalen. Visserligen är denne tjänsteman enligt gällande instruktion afsedd att vid inom hans distrikt varande domstolar och exekutionssäten icke blott i brottmål föra den talan, hvartill lag och sakens beskaffenhet föranleder, utan jämväl utföra kronans talan i äganderätts- samt andra civila och ekonomiska ersättnings- och tvistefrågor, men då landsfiskalen utan särskildt förordnande af vederbörande myndighet må anhängiggöra och utföra talan endast i vissa brottmål, är han i främsta rummet att anse såsom åklagare, och det torde därför lämpa sig att här till behandling upptaga det af löneregleringskommitten framkastade spörsmålet, huruvida icke landsfiskalsinstitutionen skulle kunna upphävas.

*Förslag om
landsfiskals-
institutionens
upphörande.*

Institutionens betydelse torde numera hufvudsakligen vara den, att vid sådana tillfällen, då annan person än vederbörande kronofogde eller länsman måste anlitas för bevakande af kronans talan i civila mål eller utförande af åklagartalan i brottmål, en person finnes, som ej kan undandraga sig honom gifvet uppdrag att bevaka talan eller uppträda såsom åklagare. Ty har motivet för institutionens inrättande och bibehållande varit, att man antagit, det den ordinarie kronobetjäningen ej skulle medhinna att utöfva talan äfven i de mål, för hvilka landsfiskal anlitas, eller ock att man velat för utförande af dessa mål tillförsäkra sig en större skicklighet, än man trott sig i allmänhet kunna förvänta hos den ordinarie kronobetjäningen, torde, på sätt löneregleringskommitten anfört, detta ej vidare äga giltighet. Det visar sig nämligen, att af de 29 landsfiskalsbefattningar, hvilka enligt 1912 års statskalender voro besatta, 26 upprätthöllos af länsmän. Emot institutionens behöflighet synes ock kunna åberopas, att i fyra län landsfiskalstjänst ej finnes inrättad.

För öfrigt torde de fall, då landsfiskalerna anlitas för afsedda uppdrag vara sällsynta. Man begagnar sig, där länsmännen ej användas, af kronofogdarna eller särskildt förordnade juridiskt bildade personer.

Under sådana förhållanden och då, i händelse länsmännens kompetens varder ökad i enlighet med kommittens förslag, landsfiskalen än

mindre än hittills blifver behöflig såsom åklagare, får kommittén med hänsyn till önskvärdheten af enhetlighet i åklagarväsendet hemställa,

att landsfiskalsinstitutionen måtte upphävas.

Länsmans befriande från närvaro vid mantalsskrifningar.

För att bereda länsmannen ökad tid till honom i öfrigt åliggande göromål föreslog löneregleringskommittén, att länsmannen skulle befrias från skyldigheten att närvara vid mantalsskrifningar för ordningens upprätthållande samt återopade till stöd härför, att, enligt hvad erfarenheten visat, nämnda förrättningar icke vore förknippade med sådana faror för ordningens störande, att af denna orsak länsmannens närvaro vid dem erfordrades. Dessa skäl torde äga sin riktighet, och kommittén anser därför, att länsmännen icke böra hafva skyldighet att under alla förhållanden närvara vid mantalsskrifningarna. Att emellertid länsmän bör närvara vid mantalsskrifning, i händelse sådant kräfvades för ordningens upprätthållande, ligger i sakens natur.

Kommittén hemställer sålunda,

att länsmännen måtte befrias från skyldigheten att närvara vid mantalsskrifningsförrättningar i andra fall, än där sådant kräfvades för ordningens upprätthållande.

Upphörande af förbud för uppborädsman att föra andras talan inför rätta.

Hvad fögderitjänstemännens göromål i öfrigt angår, har kommittén inga andra ändringar att föreslå än dem, som äro förbundna med här nedan föreslagna former för kontrollen öfver länsmännens tjänsteverksamhet, men kommittén förutsätter, att vid den förestående revideringen af instruktionerna för fögderitjänstemännen en del mindre ändringar ske till vinnande af större enkelhet och snabbhet i göromålen, såsom i fråga om införskaffandet af en del statistiska uppgifter och utbetalningar af indelningsersättning m. m. Dock tillåter sig kommittén i detta sammanhang till behandling upptaga spörsmålet, huruvida icke bestämmelsen, att kronans uppborädsmän under alla förhållanden är förbjudet att uppträda såsom rättegångsombud för enskilda, må kunna upphöra. Det kan nämligen för sådana fall, då kronofogde behöfver anlitas för utförande af kronans talan i civila mål eller för åklagartalan, vara af

stor betydelse, att kronofogden varit i tillfälle att i praktiken omsätta sina juridiska kunskaper samt vidmakthålla och vidare utveckla, hvad han inhämtat under den tid, han tilläfventyrs tjänstgjort hos domare eller såsom sådan. Om med bestämmelsen åsyftas, att uppördsman icke må syssla med rättegångar åt enskilda, är den ej heller effektiv, ty väl kan uppördsmannen ej själf uppträda såsom ombud inför rätten, men ingenting hindrar, såsom ock erfarenheten visar, att han är det verkliga ombudet, som blott vid rätten använder en af honom själf anskaffad ställföreträdare. Något hinder för uppördsman att uppträda såsom rättegångsombud synes icke förefinnas i arten af hans verksamhet. Har man med stadgandet afsett förekomma, att kronans uppördsman skulle vara af eventuellt ombudskap för en skattskyldig hindrad att hos denne indrifva utskylder eller böter, erfordras detsamma icke numera med hänsyn till de gängse formerna för indrifningen.

Kommittén föreslår därför

sådan ändring af sista punkten i 15 kapitlet 2 § rättegångsbalken, att kronans uppördsmän i fråga om rätten att föra andras talan varda likställda med Konungens betjante i öfrigt.

Under behandlingen af frågan om kronofogdetjänsternas indragning har såsom ett hufvudskäl mot indragningen med fullt fog åberopats betydelsen af den kontroll öfver länsmännens verksamhet, man äger hos kronofogden. Klart är då, att man vid kronofogdeinstitutionens bibehållande bör söka tillgodogöra sig densamma för nyss nämnda ändamål. Därföre är det enligt kommitténs mening nödvändigt, att, om länsmännen inom exekutions- och åklagarväsendet gifvas en så själfständig ställning, som af kommittén föreslagits, man sörjer för, att deras tjänstverksamhet blifver underkastad inseende af kronofogden, hvilken på närmare håll och mera ingående än länsstyrelsen kan följa länsmannens göranden och låtanden. Vid en sådan anordning blifver ej heller det nu mellan kronofogden och länsmannen äfven på nyss nämnda områden bestående förhållandet af öfver- och underordnad sönderbrutet.

Kontroll öfver kronofogdarnas och länsmännens verksamhet.

Genomförandet af den här ofvan föreslagna ändring i exekutionsgöromålens handhafvande måste gifvetvis leda till, att nu gällande bestämmelser om skyldighet för kronofogde att föra dagbok i utsökningsmål och kvartalsvis aflämna utdrag af densamma öfverflyttas på länsmännen, dock att naturligen kronofogdes skyldighet härutinnan bör kvarstå beträffande på honom ankommande utsökningsmål. Därjämte torde äfven länsmännen böra åläggas att föra kassajournal och kvartalsvis aflämna utdrag af densamma. Dock anser kommittén af ofvan anförda skäl, att utdragen af länsmannens utsökningsdagbok och kassajournal böra för granskning insändas icke till länsstyrelsen utan till kronofogden. För länsstyrelserna skulle ock en icke oväsentlig lättnad i arbetet inträda, om granskningen af länsmännens dagboksutdrag ej lades på dem.

Vidare anser kommittén, att länsmännens ifrågasatta ändrade befattning med exekutionsärendena bör medföra skyldighet för dem att rörande uppboresresters indrifning föra sådan dagbok, som i § 10 kungl. förordningen den 12 juli 1878 är föreskrifven för stadsfogde, och att denna dagbok bör, när så påfordras, företes för kronofogden.

Dessutom måste af samma anledning äfven hos länsmännen förrättas sådan inventering, som afses i kungl. kungörelsen angående inventering hos vissa ämbets- och tjänstemän den 10 juli 1899. I enlighet med sin förut uttalade principiella ståndpunkt till frågan om kontrollen öfver länsmännens verksamhet anser kommittén, att inventeringarna, där ej annorlunda af länsstyrelsen förordnas, skola förrättas af kronofogdarna, hvilka för dylika förrättningar torde böra åtnjuta ersättning enligt gällande resereglemente.

I sin åklagarverksamhet torde länsmännen för närvarande till det mesta vara lämnade utan kontroll af öfverordnad myndighet. Att detta oaktadt icke några svårare anmärkningar förekommit mot länsmännens sätt att sköta åklagarkallet, lärer i viss mån bero på vår nuvarande rättegångsordning i brottmål, enligt hvilken domaren kan gifva åklagaren anvisningar. Emellertid har på senare tid den uppfattning gjort sig gällande, att domaren, för att åt sig bevara en själfständig och opartisk ställning, bör afhålla sig från att bistå åklagaren samt i stället låta denne reda sig på egen hand. Då utvecklingen i sådan

riktning knappast torde stå att ändra, i all synnerhet som frågan om processförfarandets omläggning i enlighet med förhandlingsprincipen är under utredning, synes det nödvändigt, att länsmännen äfven i sin verksamhet såsom åklagare blifva underkastade kontroll. Denna torde lämpligast kunna ordnas på det sätt, att kronofogden åtminstone några gånger årligen är närvarande vid tingen för att iakttaga åklagarmålens utförande, med åliggande för honom att, därest länsman befinnes göra sig skyldig till svårare missgrepp vid måls utförande, därom göra anmälan hos länsstyrelsen. Kommittén antager, att sådana anmälningar skulle blifva ytterst sällsynta, åtminstone sedan länsmännen mera allmänt vunnit den af kommittén ifrågasatta kompetens, men till nämnda förhållande skulle enligt kommitténs mening i mycket hög grad bidra den omständigheten, att länsmännen visste sig i sin åklagarverksamhet vara föremål för inseende. Ett dylikt åliggande för kronofogden skulle dessutom medföra andra fördelar, i det att kronofogden på sådant sätt finge större praktisk erfarenhet i och säkerligen äfven större intresse för åklagargöromålen samt därför blefve mera egnad att vid förefallande behof användas såsom åklagare. För öfrigt skulle kronofogdens närvaro vid tingen bereda honom ett ytterligare tillfälle att komma i beröring med ortsbefolkningen och få större kännedom om ortsförhållandena, något som är af stor betydelse framför allt för sådana fall, då länsstyrelsen är i behof af kronofogdens yttrande i någon fråga.

Här ofvan för länsmännen föreslagna anmälningsskyldighet om gröfre brott torde i sin mån komma att tjäna till kontroll å länsmännen, enär brotten skulle anmälas och länsmannen, om åtal af honom icke anhängiggöres, måste vara beredd att gifva kronofogden besked om anledningarna därtill.

Huru kontrollen öfver polisväsendets handhafvande af fögderitjänstemännen skall regleras, torde i viss mån blifva beroende af det sätt, hvarpå polisväsendet för orten ordnats. Polisorganen böra enligt kommitténs mening stå i intim förbindelse med hvarandra, så att den öfverordnade kan utföra ledning och öfverinseende. Om än för sådant ändamål de lägre polismännen böra aflämna rapporter till sina förmän, torde detta icke i regel böra utsträckas att gälla länsmännen, utan deras anmälningsskyldighet, utöfver hvad redan föreslagits, torde kunna in-

skränkas till fall, som särskildt kräfva kronofogdes ingripande såsom polischef, nämligen tillfällen, då oroligheter utbrutit eller kunna befaras. Uppenbart är dock, att kronofogden bör vara oförhindrad att vid inventeringar och genom direkt infordrade upplysningar granska läsmännens göranden och låtanden såsom polismän.

Under åberopande af hvad sålunda anförts i fråga om kontrollen öfver fögderitjänstemännens verksamhet, hemställer kommittén,

att vid blifvande revidering af instruktionerna för kronofogdar och länsmän här ofvan uttalade synpunkter rörande dessa tjänstemäns tjänsteåligganden måtte komma till beaktande.

*Länsmännens
kompetens.*

Under fögderiförvaltningens organisation må ock om än mera indirekt kunna hänföras frågan om länsmännens kompetens, hvilken fråga i det föregående gjorts till föremål för undersökning. Af skäl, som redan anförts, se sidan 240, har kommittén ansett, att redan under nuvarande förhållanden behof af ökad kompetens hos aspiranter å länsmanstjänster föreligger. Klart är då, att detta behof enligt kommitténs mening skulle blifva än mera trängande, om länsmännen i fråga om åklagar- och exekutionsväsendet erhöle den själfständiga ställning, kommittén föreslagit.

För att få frågan om bästa sättet att ordna länsmännens utbildning undersökt har kommittén, på sätt framgår af det föregående, uppgjort ett preliminärt förslag i frågan och däröfver inhämtat länsstyrelsernas yttrande. Enligt detta förslag, som återfinnes å sidorna 241 och 242 skulle utbildningen omfatta: 1:o förberedande tjänstgöring hos kronofogde eller länsman och hos länsstyrelse, 2:o teoretisk kurs i de till länsmanstjänsten hörande lagar och författningar, 3:o länsmansexamen och 4:o tjänstgöring vid poliskårs detektivafdelning. Ehuru flera länsstyrelser funnit den föreslagna ökningen af kompetensfordringarna onödigt stor, för den händelse kronofogdetjänsterna bibehölles, hafva dock flertalet icke haft något att erinra mot grunddragen i förslaget. De anmärkningar, som framkommit mot förslaget såsom helhet, hafva för öfrigt mestadels inneburit, att utbildningen skulle blifva allför kost-

sam och därför åstadkomma svårighet att rekrytera länsmanskåren med lämpliga personer. Kommittén kan ej dela dessa farhågor, så mycket mindre som föreningen Sveriges kronolänsmän i en till kommittén inkommen framställning hemställt, att studentexamen måtte uppställas såsom minimifordran för erhållande af länsmanstjänst, samt den tid och kostnad, som erfordras för afläggande af studentexamen i stället för real-skolexamen, i allmänhet torde öfverstiga, hvad som skulle krävas för den föreslagna teoretiska kursen och detektivutbildningen. På grund häraf finner sig kommittén böra i hufvudsak fasthålla vid sitt preliminära förslag. Däremot torde vissa af länsstyrelsernas anmärkningar mot detta förslags detaljer vara befogade och böra föranleda ändringar.

Kommittén har sålunda i fråga om minimifordringarna på länsmäns allmänbildning intet att erinra mot, att äfven den, som ej aflagt realskolexamen, må antagas till länsman, om han har mot denna examen svarande kunskaper, men detta förutsätter, att man bestämmer, hvilka aflagda kunskapsprof, som skola jämsställas med realskolexamen.

Då hufvudsyftet med den föreslagna förberedande tjänstgöringen är att bringa aspiranten till mognad och få utrönt, att han åtminstone icke saknar anlag eller är olämplig för länsmanskallet, anser kommittén icke nödigt, att den tvååriga tjänstgöringstiden fördelas i enlighet med det preliminära förslaget, utan må den kunna fullgöras hos länsman, kronofogde eller länsstyrelse. Och vidare torde länsstyrelses intyg om fullgjord profjtjänstgöring i fråga om aspirantens lämplighet för länsmanskallet endast behöfva innehålla vitsord, huruvida något förekommit, som antyder bristande lämplighet. Att äfven den, som aflagt juridisk examen, bör någon tid tjänstgöra inom landsstaten, innan han erhåller länsmanstjänst, torde vara riktigt. En uttrycklig föreskrift härom synes dock mindre betydelsefull, då i praktiken ingen utan någon tjänstgöring inom landsstaten torde utnämnas till länsman. De af en del länsstyrelser uttalade farhågorna för möjligheten att bereda länsmansaspiranterna tillfälle till den obligatoriska profjtjänstgöringen anser kommittén till det mesta ogrundade. Af kommitténs utredning framgår, att redan nu kronofogdarna med undantag af ett fåtal hålla sig med ständiga biträden och att sådana biträden äro anställda hos ungefär en tredjedel af länsmännen. Säkerligen komme icke biträdena att blifva färre utan

snarare flera, därest kronofogdarnas och länsmännens antal minskades, på sätt kommittén tänkt sig, och hvad angår tillfällena för länsmansaspirant att få tjänstgöra hos länsstyrelserna, är det en känd sak, att behovet af arbetskrafter hos dem är i ständig tillväxt. Att profjtjänstgöringen ofta torde för aspiranten blifva förenad med ekonomisk uppoffring, synes antagligt, men förhållandena torde i detta hänseende icke blifva afsevärdt ogynnsammare än för närvarande. I öfrigt må erinras, att utvecklingen allt mera ledt därhän, att icke heller nya biträden behöfva, såsom förr ej var ovanligt, tjänstgöra utan aflöning under den första utbildningen.

Emot Konungens befallningshafvandes i Jönköpings län förslag, att teoretisk undervisningskurs till en början skulle anordnas endast i Stockholm, synes icke vara något att invända, då härigenom äfven kunde vinnas någon besparing för statsverket. Längre torde dock ej kunna anstå med anordnande af kurs äfven å annat ställe, ty antagligt är, att åtskilliga aspiranter å polismannabefattningar i städerna skulle genomgå den föreslagna länsmansutbildningen, och dessutom torde man ej kunna undgå, att för polismän i köpingar och på landsbygden i öfrigt, hvilka beklädas med åtals- och häktningsrätt, kräfva länsmansexamen såsom kompetensvillkor. Innan en fullständig plan för kursen uppgjorts, både hvad angår läroämnen och det kunskapsmått, kursen afser att bibringa, är det tydligen vanskligt att beräkna tiden för densamma. Med fästadt afseende på, att kunskapsmättet för länsmännen bör kunna sättas lägre, då kronofogdetjänsterna bibehållas, har det synts kommittén, att kursen ej skulle behöfva taga längre tid än ett år.

Hvad angår den i förslaget om länsmansexamen ingående examenskommissionen, har kommittén vid närmare öfvervägande icke funnit behöfligt att såväl en landshöfding som en landssekreterare och en landskamrerare insattes i kommissionen, utan ansett länsstyrelsernas intressen blifva tillräckligt bevakade om endast en af nämnda ämbetsmän deltog i kontrollen öfver länsmansexamen. Att kansliexamen och enligt äldre examensstadga aflagd examen för inträde vid rikets rättegångsverk äfven bör befria från afläggande af länsmansexamen torde ligga i sakens natur, ehuruval härom intet nämnts i preliminära förslaget.

Onekligen äro, såsom Konungens befallningshafvande i Västernorrlands län erinrat, förhållandena i vissa länsmansdistrikt sådana, att länsmännen där i regel icke kunna behöfva utbildningen vid detektiv poliskår. Förhållandena kunna dock snart ändras, och i öfrigt förekomma i sådana distrikt helt visst enstaka fall, då länsmannen är i största behof af detektivutbildning. Man skulle i sådana händelser vara hänvisad till en för svagt utrustad länsman. Blefve tjänstgöringen vid detektiv poliskår icke obligatorisk, skulle detta dessutom leda till det sannolikt mindre lyckliga förhållandet, att länsmännen uppdelades i två kategorier, så att den, som ej fullgjort sådan tjänstgöring, med eller utan rätt blefve räknad till den svagare kategorien. Kommittén kan därför icke frånträda sitt förslag om obligatorisk tjänstgöring vid detektiv poliskår. Lösningen af frågan, huru länsmansaspiranterna skola beredas tillfälle till nyssnämnda tjänstgöring, erbjuder säkerligen en del svårigheter, enär man är beroende af de städers medverkan, där detektiv poliskår finnes. Då emellertid åtskilliga af dem, som genomgått länsmansutbildningen, torde söka sig in vid städernas polisväsen, som således finge tillgodogöra sig den af staten anordnade och hufvudsakliga delen af utbildningen, torde man kunna antaga, att de större städer, som framför allt kunde påräkna att få polismän med länsmansutbildning, skulle finnas benägna att träffa öfverenskommelser, hvarigenom länsmansaspiranter beredes möjlighet att tjänstgöra vid detektivafdelning af städernas poliskårar.

I anslutning till hvad i denna fråga sålunda anförts, hemställer kommittén,

att länsmännens utbildning måtte ordnas i hufvudsaklig öfverensstämmelse, med hvad i kommitténs preliminära förslag rörande utbildningen samt här ofvan anförts, men att emellertid blifvande bestämmelser i ämnet icke tillämpas på dem, som vid bestämmeleternas trädande i kraft godkänts i nu föreskrifna prof för vinnande af kompetens till länsmanstjänst.

*Ordning för
länsmans till-
sättande och
hans skiljande
från tjänsten.*

I fråga om tillsättande af länsmanstjänst råder den olikhet gent emot länsnotarie- och länsbokhållartjänster, hvilka äfven tillsättas af Konungens befallningshafvande, att de sistnämnda skola kungöras till ansökan lediga, hvilket däremot ej kräfves beträffande länsmanstjänst. Denna olikhet har gifvit anledning till motioner i Riksdagen om sådan ändring i hithörande bestämmelser, att äfven länsmansbefattningar skola kungöras till ansökning lediga, och löneregleringskommittén, som ägnat denna sak uppmärksamhet, har också föreslagit sådan ändring. Till stöd härför anförde kommittén i hufvudsak följande.

Med de viktiga uppgifter, som vore länsmännen anförtrödda, måste det vara af betydelse att försäkra sig om så dugliga sökande som möjligt, och den bästa garantien i sådant hänseende erbjöde ovillkorligen befattningens kungörande offentligen till ansökning, på sätt ansåges påkalladt äfven i fråga om befattningar af vida mindre betydelse. En dylik anordning kunde ju ej heller på något sätt sägas obehörigen inkräkta på Konungens befallningshafvandes handlingsfrihet. Och det syntes kommittén, som om ett kungörande för ansökning af lediga länsmansbefattningar, i likhet med hvad i fråga om länsnotarie- och länsbokhållartjänster vore stadgad, just skulle bidra till att betaga tillsättningsproceduren det sken af godtycke, som nu lättare kunde gifvas åt densamma.

Kommittén biträder den af löneregleringskommittén uttalade mening och hemställer alltså,

att föreskrift måtte meddelas därom, att länsmanstjänster skola kungöras till ansökning lediga i enahanda ordning, som är stadgad beträffande länsnotarie- och länsbokhållartjänster.

En dylik ordning för tillsättande af länsmanstjänst har äfvenledes förordats af vederbörande departementschef i hans yttrande till Kungl. Maj:ts proposition till 1908 års Riksdag, men då det samtidigt framlagda förslaget om lönereglering för fögderiförvaltningen föll, har saken blifvit hvilande.

Bestämmelserna rörande länsmans skiljande från tjänsten äro i visst afscende strängare än motsvarande bestämmelser för länsnotarier och länsbokhållare. För sistnämnda tjänstemän gäller, att, om någon af dem i tjänsten beträdes med uppenbar orätt, egennyttia, vårdslöshet eller försummelse eller från tjänsten sig oloffigen afhåller eller mot landshöfding visar vanvördnad eller ohörsamhet, den felaktige skall ställas under tilltal inför vederbörlig domstol, hvarvid landshöfding jämväl äger att, i händelse omständigheterna det påkalla, emellertid skilja honom från tjänstens utöfning. Dock äger Konungens befallningshafvande rättighet att, då förseelsens beskaffenhet därtill föranleder, förelägga viten och tjänstemännen därtill fälla, eller ådöma böter till högst en månads lön eller suspension från tjänst och lön på högst tre månaders tid. Länsmännen åter kunna, då emot dem förekommer sådan felaktighet, som här ofvan nämnts, och fråga icke är om sådan gröfre brottslighet, att åtal vid laga domstol finnes böra äga rum, af Konungens befallningshafvande fällas till böter af högst en månads lön eller suspension från tjänst och lön på högst tre månaders tid eller ock, då förseelsen är af den beskaffenhet, att Konungens befallningshafvande finner sig icke vidare kunna för dem hafva förtroende, från tjänsten alldeles skiljas.

Sist anförda bestämmelse i fråga om länsmans skiljande från tjänsten har vid flere tillfällen varit föremål för anmärkning. Sålunda yrkades i en vid 1897 års riksdag inom Andra kammaren väckt motion, bland annat, att bestämmelsen skulle upphävas och med länsmännens afsättning för tjänstefel m. m. förfaras på sätt, som i § 66 af landshöfdinginstruktionen stadgas angående kronofogdars, länsnotariers och länsbokhållares med fleras afsättning. Motionen blef emellertid af vederbörande utskott afstyrkt och vann ej heller kammarens bifall. Såsom skäl för sitt afstyrkande framhöll utskottet, bland annat, att andra med länsmännen jämförliga tjänstemän, såsom stadsfiskaler, också kunde afsättas efter enahanda grunder som länsmännen.

Samma fråga har sedermera på annat sätt bragts å bane, och kommittén har haft särskild anledning upptaga densamma till behandling, enär styrelsen för föreningen Sveriges kronolänsmän i dess här ofvan berörda framställning till kommittén äfven ifrågasatt, att länsmännen

beträffande till- och afsättning skulle likställas med länsnotarier och länsbokhållare.

Den i förevarande afseende rådande olikheten emellan länsman samt länsnotarier och länsbokhållare torde hafva sin grund i länsmännens ställning såsom polismän. Nekas kan ej heller, att förseelser i allmänhet och i synnerhet vissa slag af dem måste bedömas strängare, om de begås af en tjänsteman med speciell uppgift att vaka öfver ordning och sedlighet, än om den felande är en annan tjänsteman. Emellertid vill det synas kommittén, att detta icke behöfver medföra någon olikhet i ordningen för den skyldiges bestraffning. Hufvudsaken är, att denne blifver ådömd ett mot förseelsen och den felandes tjänsteställning lämpadt straff. På grund häraf och då bestämmelsen, att Konungens befallningshafvande må, där länsmännen på grund af förseelsens beskaffenhet förlorat dess förtroende, skilja honom från tjänsten, torde hafva kommit att anses såsom innefattande rätt för Konungens befallningshafvande att efter godtyckande afskeda länsman, men det måste vara af vikt, att afskedandet betages hvarje sken af godtycklighet, anser kommittén, att nyssnämnda bestämmelse bör upphävas och att formerna för ådömande af bestraffning för förseelser i tjänsten måtte för länsmän blifva desamma som för länsnotarier och länsbokhållare. En dylik förändring torde äfven erfordras till åstadkommande af den tryggade ställning, hvaraf länsmännen i egenskap af åklagare äro i behof. Emellertid synas länsmännen böra i viss mån vara underkastade särskilda bestämmelser. På oförvitligheten i en polismans karaktär och uppträdande ställas nämligen med full rätt de största anspråk. Om därför en länsman skulle hemfalla exempelvis åt dryckenskap eller i allmänhet begå något, som utan att kunna anses såsom egentlig förseelse i tjänsten dock är af beskaffenhet att åstadkomma allmän förargelse eller verka nedsättande för ordningsmaktens anseende eller utgör ett åsidosättande, af hvad man har rätt att fordra af en polisman, synes han böra kunna därför bestraffas. Därvid behöfves dock ej annan ordning för bestraffningens ådömande än den eljest brukliga.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, hemställer kommittén,

att, hvad i förevarande afseende här ofvan uttalats, måtte vinna beaktande vid den revision af landshöfdinginstruktionen, som enligt hvad kommittén inhämtat läser vara förestående.

Under den organisationsform, kommittén funnit sig böra förorda, har antalet ordinarie fögderitjänstemän ansetts böra utgöra 85 kronofogdar, lika många häradsskrifvare och 421 länsmän.

*De ordinarie
tjänstemännens
antal
och distrikt.*

Att närmare motivera den ifrågasatta nedsättningen af kronofogdarnas antal torde vara obehöfligt, då 1908 års sakkunniga uttalat sig för en något större nedsättning samt Kungl. Maj:t, efter det flertalet länsstyrelser likasom ock kammarkollegium och statskontoret lämnat sakkunnigas förslag i denna del utan anmärkning, i proposition till 1909 års Riksdag föreslagit fögderiernas antal till 84. Däremot har kommittén i fråga om häradsskrifvarnas och länsmännens antal så väsentligen afvikit från Kungl. Maj:ts förslag i nyssnämnda proposition, att kommitténs ståndpunkt härutinnan måste närmare belysas och förklaras.

Ofvannämnda sakkunniga, som framkommo med tanken på ett mindre antal kronofogdar än häradsskrifvare, uttalade visserligen såsom sin mening, att en sådan anordning, hvilken mångenstädes medförde, att en kronofogde finge samarbeta med flera än en häradsskrifvare, icke borde blifva i afsevärd grad menligt för fögderiförvaltningen, än mindre vålla något äfventyr vare sig beträffande kronofogdens och häradsskrifvarens gemensamma uppbördsansvar eller eljest. Men de förklarade samtidigt, att det framför allt ur räkenskapssynpunkt men äfven med hänsyn till andra omständigheter syntes påtagligt, att den enhet i fögderiförvaltningen, som bestämmes däraf, att kronofogdens och häradsskrifvarens distrikt sammanfalla, utgör en förmån, som man icke utan tvingande skäl bör bortkasta.

Just i detta sista uttalande har kommittén funnit stöd för sin uppfattning, att häradsskrifvarnas antal bör vara lika med kronofogdarnas, ty enligt dess mening skulle icke häradsskrifvarantalets nedbringande till 85 medföra förhållanden af så betänklig art, att de kunna anses

såsom tvingande skäl för uppgifvandet af nyssnämnda, utan all fråga betydelsefulla enhet i fögderiförvaltningen. Visserligen är det sannt, att häradsskrifvargöromålen numera äro så omfattande, att häradsskrifvarna ganska allmänt måste hafva fast anställda biträden och dessutom anlita tillfällig skrifhjälps, men häraf följer icke, att göromålen i de minsta och medelstora distrikten icke tåla vid någon ökning, utan afgörande härför är, huruvida för det ökade arbetet skulle kunna erhållas erforderligt biträde och om häradsskrifvarens arbetsbörda blefve större, än att han hunne ägna nödig tillsyn åt det arbete, för hvars riktighet han vore såsom tjänsteman ansvarig. Hvad sistnämnda fråga angår, är den naturligen beroende på, huru häradsskrifvaren ordnade sitt eget arbete och huru pass kvalificerade biträden, han använde. Olämpligt är, att för renskriftsarbete användes så dyr arbetskraft som häradsskrifvarens, och äfven för en stor del af häradsskrifvargöromålen i öfrigt kan biträde anlitas. Detta gäller äfven debiteringsarbetet, som till det mesta icke erbjuder några svårigheter utan är en afskrift från taxeringslängder och försäkringsbolags debiteringslängder. Faktiskt anlitas också biträden för detta arbete till och med i de mindre fögderierna, äfven utan att arbetet i alla detaljer kontrolleras af häradsskrifvaren. Att detta oaktadt icke försports några anmärkingar mot debiteringsarbetets pålitlighet, torde bero på, att uppbördsbokens tvärsummering äfven erbjuder en god kontroll. Säkerligen skulle häradsskrifvaren icke heller medhinna en detaljgranskning af ifrågavarande arbete, något som äfven torde vara erkänt i en af styrelsen för Sveriges häradsskrifvarförening till Kungl. Maj: ingifven, till kommittén remitterad underdånig ansökan om löneförbättring, däri det vidgås, att häradsskrifvaren icke medhinner att kontrollera allt af biträden utfördt arbete. I enlighet med den riktning, utvecklingen sålunda tagit, bör häradsskrifvaren i största möjliga utsträckning använda biträden för de mera mekaniska göromålen och spara sin arbetskraft för öfvervakande af biträdenas arbetsprodukt samt mera krävande åligganden, såsom uppläggande af mantalslängder och röstlängder samt tillskrifvande af fastighetslängder, hvarvid måste ägnas stor uppmärksamhet åt, att fastigheterna blifva rätt upptagna och att icke någon utelämnas. Ordnas häradsskrifvarens arbete på angifvet sätt, bör det icke möta något hinder att pålägga häradsskrifvarna den ökning af ar-

betsbördan, som måste blifva en följd af häradsskrifvardistriktens nedbringande till 85. Till stöd för sin uppfattning härutinnan åberopar kommittén ock, att det redan nu finnas ej mindre än 23 fögderier, hvilka hafva en folkmängd lika stor med eller större än den, som vid nyssnämnda sänkning af distriktens antal skulle blifva den normala eller 45,000—55,000 personer, samt att från dessa distrikt icke försports några anmärkningar mot häradsskrifvarnas arbete eller några svårigheter för häradsskrifvarna att medhinna göromålen. Nämnda förhållande anser kommittén äfven vederlägga farhågorna för, att häradsskrifvarna icke skulle kunna erhålla lämpliga biträden i tillräcklig omfattning. För öfrigt äro de svårigheter, som härvid kunna förefinnas, nästan uteslutande af ekonomisk natur, och att i detta afseende den föreslagna ökningen af distriktens storlek icke skulle medföra några olägenheter för häradsskrifvarna, inhämtas af hvad här nedan anföres i fråga om häradsskrifvarnas förvaltningsbidrag och extra inkomster i tjänsten.

Med hvad sålunda anförts, anser sig kommittén hafva ådagalagt, att det icke finnes några tvingande skäl att bortkasta förmånen, att kronofogdens och häradsskrifvarens distrikt sammanfalla. Mot upphäfvande af nämnda enhet i fögderiförvaltningen kan därjämte, förutom hvad de sakkunniga själfva anført, åberopas, att därmed skulle åstadkommas olägenheter, i det att distriktens bristande likformighet kunde leda till misstag om hvem, som är en Orts kronofogde och häradsskrifvare.

Att kommittén föreslagit kronofogdarnas likasom häradsskrifvarnas antal till 85 och icke, i enlighet med hvad i kungl. propositionen till 1909 års Riksdag föreslagits beträffande kronofogdarna, till 84, beror därpå, att kommittén ansett det möta betänkligheter, att i Södermanlands län inskränka antalet fögderier till två, på sätt skett i propositionen. Fögderierna skulle då blifva synnerligen stora, och för ett af dem skulle folkmängden, sådan denna var vid 1909 års utgång, komma att uppgå till 71,640 personer. Det torde dock vara mindre lämpligt att anordna så stora fögderier allra helst inom en ort, där folkökningen såsom här är i stark tillväxt. Kommittén har därför ansett länet i fråga böra indelas i tre fögderier. Beträffande lappmarksfögderiet, där häradsskrifvargöromålen nu i hufvudsak handhafvas af kronofogden, anser kommittén, i öfverensstämmelse med den uppfattning som uttalats redan af

löneregleringskommittén, att förhållandena där icke längre böra föranleda till undantag från regeln, att kronofogde och häradsskrifvare skola finnas inom hvarje fögderi.

Att kommittén ansett möjligt vidtaga en så betydande nedsättning i länsmännens antal, som här ofvan angifvits, har sin hufvudsakliga grund däri, att enligt den verkställda undersökningen länsmännen i mycket stor omfattning icke äro fullt sysselsatta af sin tjänst. Det har sålunda visat sig, att frånsedt de dagar, länsmännen varit upptagna af förrättningar utom tjänsterummet eller af resor, den dagliga arbetstiden i medeltal i ända till 81 distrikt utgjort mindre än 4 timmar och i 146 distrikt ej varit mera än 4 till 6 timmar. Häraf torde med all tydlighet framgå, att, om länsmännens arbetskraft skall blifva vederbörligen utnyttjad, man icke kan stanna vid länsmansantalets nedsättning till 486, på sätt föreslagits i kungl. propositionen till 1909 års Riksdag, utan måste företaga en skarpare reduktion, detta äfven om hänsyn toges till, att en del länsmän äro så öfverhopade af arbete, att deras distrikt rätteligen böra minskas. Till liknande resultat i denna fråga kom ock på sin tid löneregleringskommittén. Kommittén ansåg nämligen, att länsmansdistriktens antal borde nedsättas till 443, hvarvid dock icke togs hänsyn till, att en del större distrikt behöfde sönderdelas.

Vidare anser kommittén, att den förstärkning af polisväsendet på landsbygden, kommittén här nedan föreslår, motiverar någon nedsättning i länsmännens antal, ty säkerligen skulle de föreslagna distriktpoliserna kunna användas för många uppgifter, som hittills måst ankomma på länsmännen, och äfven torde lokalpoliserna, som få en fastare ställning än de nuvarande extra polismännen och därför blifva mera kvalificerade, kunna för samma ändamål någon gång anlitas. Kommittén anser sig dock böra afråda från, att man på grund af polisväsendets förstärkning alltför mycket räknar med möjligheten att minska länsmännens antal. De nya polismännen skulle nämligen i följd af bristande kompetens icke i någon större utsträckning kunna ersätta länsmännen, och dessutom finge naturligen icke på polismännen öfverflyttas annat af länsmännens arbete än polisgöromål, ty eljest skulle lätt den afsedda förstärkningen af polisväsendet icke vinnas och länsmännen likasom nu ej blifva fullt sysselsatta.

Kommittén har tydligen icke kunnat beräkna antalet länsmansdistrikt till 421 utan att uppgöra en distriktsindelning. Till grundval för denna hafva länen äfven indelats i fögderier. Vid regleringen af länsmansdistrikten, hvilken ansetts äfven böra afse, att åt de alltför stora eller besvärliga distrikten gifva en lämplig omfattning, har kommittén utgått ifrån, att länsmännen kunna anses skäligen sysselsätta i distrikt, i hvilka den dagliga arbetstiden utgjort 6 till 8 timmar. Och då af sammanställningstabellen å sidan 165 framgår, att de distrikt, där arbetstiden under uppgiftsåret varit af nämnda omfattning, i allmänhet hafva en folkmängd af omkring 10,000 personer, har man ansett, att de nya distrikten i genomsnitt borde hafva ungefär nämnda folkmängd. Till måttstock för distriktens storlek har vid sidan af folkmängden såsom grundläggande användts de förhållanden, hvarom uppgifter finnas intagna i tabell XVII, särskildt areal, antal polisundersökningar och åtal samt använd arbetstid. Vidare har man sökt så vidt möjligt undvika, att distrikten skulle omfatta delar af skilda tingslag.

Ehuru kommittén väl insett, att det uppgjorda förslaget till fögderi- och länsmansdistriktsindelning vid granskning från ortsmyndigheternas sida kan visa sig vara i behof af jämkningar och ändringar, har dock kommittén ansett detsamma kunna läggas till grund för beräkningen af det för de skilda länen erforderliga antalet ordinarie fögderitjänstemän.

Under åberopande af hvad sålunda anförts och med hänvisning till den å sidan 506 införda planen för rikets indelning i fögderier och länsmansdistrikt, hemställer kommittén,

att antalet kronofogdar i riket måtte bestämmas till 85, däraf 5 i Malmöhus, Älfsborgs, Värmlands, Kopparbergs och Västernorrlands län, 4 i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Kristianstads, Göteborgs- och Bohus, Skaraborgs, Gäfleborgs och Norrbottens län, 3 i Södermanlands, Kronobergs, Örebro, Jämtlands och Västerbottens län, 2 i Uppsala, Blekinge, Hallands och Västmanlands län och 1 i Gottlands län;

att häradsskrifvarnas antal måtte för hela riket likasom för hvarje särskildt län bestämmas lika med kronofogdarnas; samt

att antalet länsmän måtte bestämmas till 421, däraf 25 i Kopparbergs och Västernorrlands län, 24 i Älfsborgs och Västerbottens län, 22 i Malmöhus, Gäffeborgs och Jämtlands län, 20 i Östergötlands, Kristianstads, Skaraborgs och Norrbottens län, 19 i Kalmar och Värmlands län, 17 i Stockholms, Jönköpings och Göteborgs och Bohus län, 16 i Kronobergs och Örebro län, 12 i Västmanlands län, 11 i Södermanlands län, 10 i Uppsala och Hallands län, 9 i Blekinge län och 4 i Gottlands län.

Aflöningsförmåner för fögderitjänstemännen.

Kronofogdarna.

Kronofogdarna åtnjuta för närvarande i aflöning:

å ordinarie stat, enligt år 1878 fastställd lönereglering, lön 3,000 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor, expensmedel 300 kronor och ålderstillägg 500 kronor, att utgå efter tio års tjänstgöring; samt

å extra stat, såsom tillfällig löneförbättring, lön 200 kronor och tjänstgöringspenningar 400 kronor äfvensom kronofogdarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ortstillägg med 200 kronor.

I propositionen till 1909 års Riksdag föreslogos aflöningsförmånerna för kronofogdarna sålunda:

lön 3,200 kronor, tjänstgöringspenningar 1,500 kronor, förvaltningsbidrag 300 kronor i fögderi med folkmängd under 30,000 invånare jämte tillägg af 200 kronor för fögderi med 30,000 intill 40,000 invånare och därefter ytterligare 200 kronor för hvarje påbörjadt 10,000-tal af folkmängden samt två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, att utgå efter respektive fem och tio års tjänstgöring, äfvensom för kronofogdarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ortstillägg 200 kronor.

Då kommittén nu går att afgifva förslag å aflöningsförmåner för kronofogdarna, vill kommittén i sammanhang härmed företaga till behandling en af föreningen Sveriges kronofogdar till Kungl. Maj:t ingifven underdånig framställning om förbättring af kronofogdarnas aflöningsförhållanden, hvilken framställning remitterats till kommittén för att tagas i öfvervägande vid fullgörande af det kommittén lämnade uppdrag.

Uti denna framställning har kronofogdeföreningen anhållit, att kronofogdarnas löneförmåner måtte bestämmas sålunda: lön 3,600 kronor, tjänstgöringspenningar 1,800 kronor, förvaltningsbidrag minst 35 kronor för hvarje fullt tusental af fögderiets folkmängd samt två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor, att utgå det ena efter fem och det andra efter tio års väl vitsordad tjänstgöring. Till stöd för sin begäran om berörda löneförbättring har kronofogdeföreningen anfört i hufvudsak följande.

*Underdånig
framställning
från förening-
en Sveriges
kronofogdar.*

Sedan år 1878, då den för kronofogdarna gällande aflöningsstaten fastställdes, hade lefnadskostnaderna högst betydligt stegrats. Till följd häraf kunde gifvetvis lönebelopp, som i slutet af 1870-talet voro tillräckliga att bereda tjänstemännen deras bärgning, numera icke vara det. Det vore därför för kronofogdarna af trängande behof att erhålla en lönereglering, hvarigenom de bereddes en afsevärd förbättring uti sina lönevillkor. Härvid borde hänsyn äfven tagas till det förhållande, att med ny lönestat följde för kronofogdarna skyldighet att årligen med ej oväsentligt belopp bidraga till sin egen pensionering, ett åliggande som de för närvarande icke hade. Jämväl borde beaktas, att kronofogdarnas tjänstegöromål sedan år 1878 i synnerligen hög grad ökats på grund af befolkningens tillväxt, näringslivets utveckling m. m. — Vid löneregleringar för statens tjänstemän torde den princip böra följas, att lönerna för samtliga statstjänare beräknades efter samma grunder, så att inom alla statens verk tjänstemän med samma kompetens och tjänsteställning erhöle lika lön för sitt arbete. Då kronofogdarna både i afseende å aflagda kunskapsprof och med hänsyn till tjänsteställning vore likställda med andra gradens tjänstemän vid statskontoret, vore det med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att de i fråga om aflöningsförmåner jämställdes

med nyssnämnda tjänstemän, och därför borde deras aflöning, frånsedt ortstillägg, utgöra, lön 3,600 kronor, tjänstgöringspenningar 1,800 kronor, samt två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor, efter respektive fem och tio års tjänstgöring.

Men lön, tjänstgöringspenningar och ålderstillägg vore gifvetvis uteslutande afsedda att utgöra ersättning för tjänstemännens eget arbete i och för tjänsten. Emellan kronofogdarna och statskontorets tjänstemän rådde den väsentliga skillnaden, att, medan staten af de sistnämnda fordrade allenast att få tillgodogöra sig vederbörande tjänstemans egen arbetskraft såsom valuta för de beviljade löneförmånerna, ställdes på kronofogdarna det anspråket, att de skulle ansvara för behöriga fullgörandet af sina tjänsteåligganden, äfven om de härför nödgades anställa tjänstebiträde. Jämväl en mängd andra kostnader i och för tjänsten hade kronofogdarna, i motsats mot nämnda tjänstemän, att själfva vidkännas. Att tjänstebiträde i stor utsträckning erfordrades för kronofogdarna, framginge bäst af det sakförhållandet, att den allra största delen af dem faktiskt nu hölle sig med ständiga tjänstebiträden, och naturligen skulle biträden blifva behöfliga i än större utsträckning, om fögderierna utvidgades. Utöfver kostnader för tjänstebiträde hade kronofogdarna att vidkännas utgifter för tjänstelokal, skrifmaterialier och tjänsteresor, hvarförutom det emellanåt icke kunde undgås, att de genom felräkning åsamkades förluster å uppbörd. De kostnader, kronofogde sålunda hade att årligen vidkännas för sin tjänst, kunde för närvarande uppskattas till följande belopp: lön åt tjänstebiträde 1,200 kronor, hyra för arkivlokal samt hyra, vedbrand, städning och belysning för kontorslokalen jämte slitning och underhåll af kontorsinventarier 500 kronor, skrifmaterialier, inbindning, diarier m. m. 100 kronor, förluster å uppbörd 100 kronor och kostnader för tjänsteresor 200 kronor, tillsammans 2,100 kronor. Berörda förvaltningskostnader borde rätteligen kunna täckas med kronofogdarnas expensmedel, 300 kronor, och deras extra inkomster i tjänsten. Dessa intäkter vore emellertid alldeles otillräckliga för ändamålet, och följaktligen måste kronofogdarna med sin egentliga aflöning fylla bristen. Denna hade i ett par särskildt undersökta fall visat sig ej understiga 1,000 kronor, och detta vore icke endast undantag.

Att kronofogdarnas nuvarande expensmedel måste anses otillräckliga, framginge äfven af en jämförelse mellan dem och häradsskrifvarnas förvaltningsbidrag. Frånsedt den häradsskrifvarna tillerkända ersättning för arbetet med röstlängderna för val till Riksdagens andra kammare utgjorde deras förvaltningsbidrag i genomsnitt för hvar och en omkring 1,000 kronor. Jämväl borde ihågkommas, att kronofogdarna icke hade någon sportelinkomst motsvarande häradsskrifvarnas debetsedellösen samt att kronofogdarnas extra inkomster i öfrigt vore mindre än häradsskrifvarnas. Likväl vore häradsskrifvarna i allmänhet icke betungade med afsevärdt större omkostnader i tjänsten än kronofogdarna. Ty, äfven om häradsskrifvaren hade en kvantitativt drygare arbetsbörda än kronofogden, vore dock häradsskrifvarnas göromål till stor del af vida enklare beskaffenhet än kronofogdens och kunde därför fås utfördt mot billigare ersättning. Det vore emellertid alldeles icke troligt, att de häradsskrifvarna tillmätta förvaltningsbidrag vore för högt tilltagna, men kronofogdeföreningen hade med ifrågavarande jämförelse velat visa, att kronofogdarna, hvilkas expensmedel icke, såsom skett med häradsskrifvarnas förvaltningsbidrag, blifvit höjda, hade berättigade anspråk att äfven blifva tillgodosedda med ett efter deras arbete och utgifter för tjänsten lämpadt förvaltningsbidrag. För att förvaltningsbidraget skulle jämte de extra inkomsterna förslå till täckande af kronofogdens utgifter i tjänsten, borde det bestämmas till minst 35 kronor för hvarje fullt tusental af fögderiets folkmängd. Vid förvaltningsbidragets bestämmande borde hänsyn tagas till, att provisionen å vägs katt vore en ganska osäker inkomst, då väghållningsdistrikten ej vore skyldiga att anlita kronofogdarna och häradsskrifvarna för vägs kattens debitering och indrifning samt äfven alltmer begagnade sig af möjligheten att få dessa bestyr utförda af kommunalnämnderna eller utsedda förtroendemän. Vidare finge ej förbises, att kronofogdarnas tjänstegöromål i hög grad ökats. Sälunda hade genom föreskriften om direkt skriftväxling kronofogdarna, hvilka förut ägde att med begäran om handräckning för uttagande af kronoutskylder och böter vända sig endast till sin egen länsstyrelse, som därefter ombesörjde handräckningens verkställande och sedermera lämnade redovisning därför till kronofogden,

ålagts att vid begäran om sådan handräckning, utan anlitande af länsstyrelsen, hänvända sig direkt till utmätningsmannen i den ort, där den skattskyldige eller bötfälde vistades. Hvilken ökning af kronofogdens arbete detta åliggande medfört, insåges lätt, då man besinnade, att utmätningsmännens antal öfverstege 200.

En annan betydande ökning i sin arbetsbörd hade kronofogdarna fått vidkännas genom de åligganden, hvilka för dem föreskrifvits genom kungl. kungörelsen den 26 november 1909 om upprättande af röstlängd för val till Riksdagens andra kammare samt den i afseende härå vissa myndigheter åliggande uppgiftsskyldighet. Kronofogdarnas arbete i och för uppgifter till dylika röstlängder vore synnerligen drygt och tidskrävande och kunde anses ungefär jämförligt med häradsskrifvarnas göromål för röstlängderna.

Kommittén har visserligen icke kunnat i allt godkänna, hvad kronofogdeföreningen sålunda åberopat till stöd för sin framställning, men dock funnit detsamma i sin mån ådagalägga behovet af förbättrade aflöningsvillkor för kronofogdarna.

Hvad till en början beträffar den till kronofogdarna nu utgående egentliga lönen, utgörande 3,200 kronor, har kommittén vid jämförelse med de lönebelopp, en del andra med kronofogdarna i fråga om kompetens och tjänsteförhållanden jämställda statstjänstemän äga tillgodonjuta, funnit, att en viss förhöjning af ofvannämnda lönebelopp skäligen bör äga rum. Detta betingas äfven af angelägenheten att förbättra kronofogdarnas ställning med afseende å pension samt beträffande aflöning under tjänstledighet, då de få uppbära endast lönen och, hvad de äldre tjänstemännen beträffar, ålderstillägg. Vid lörens bestämmande måste naturligen hänsyn äfven tagas till de nya, ej obetydliga årliga utgifter för egen pensionering, hvilka kronofogdarna i och med en blifvande löne reglering få vidkännas såsom afdrag å lönen, och vidare till ökningen i de dem nu åliggande afgifter till civilstatens änke- och pupillkassa. Om, såsom kommittén anser skäligt, själfva lönen höjes till 3,500 kronor, skulle nyssnämnda ökning i pensionsafgifterna komma att belöpa sig till 242 kronor 50 öre för år.

Vidkommande därefter kronofogdarnas tjänstgöringspenningar, hvilka för närvarande utgöra 1,400 kronor, anser kommittén desamma icke böra sättas lägre, än som föreslogs i kungl. propositionen till 1909 års Riksdag eller 1,500 kronor, detta äfven med hänsyn till svårigheten att för kronofogdes nuvarande tjänstgöringspenningar kunna vid tjänstledighet anskaffa duglig vikarie för honom.

Likaledes bör enligt kommitténs mening, på sätt föreslogs i nämnda proposition, kronofogde äga att tillgodonjuta två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, att utgå efter respektive fem och tio års tjänstgöring, samt en hvar af kronofogdarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län dessutom ortstillägg å 200 kronor.

Sedan nu gällande lönestat för kronofogdarna år 1878 fastställdes, hafva deras tjänstegöromål i afsevärd grad ökats icke blott på grund af folkmängdens tillväxt och den allmänna utvecklingen utan äfven genom tillkomsten af nya göromål, framför allt arbetet med uppgifter till röstlängden för val till Riksdagens andra kammare, och såsom följd häraf hafva äfven deras kostnader för tjänstebitråde, resor, expenser m. m. måst stiga. Detta oaktadt hafva kronofogdarnas expensmedel, hvilka utgöra deras förvaltningsbidrag och äro afsedda att jämte de extra inkomsterna i tjänsten användas till bestridande af berörda kostnader, icke sedan ofvannämnda tid undergått någon förhöjning, utan utgå de fortfarande med 300 kronor. De öfriga fögderitjänstemännen åter hafva under senaste åren fått åt sig anvisade betydligt ökade bidrag till förvaltningskostnadernas bestridande. Sålunda hafva härads-skrifvarna, hvilka enligt den för dem år 1880 fastställda aflöningsstat äga att såsom förvaltningsbidrag uppbära 75 kronor för hvarje påbörjad 5,000-tal af folkmängden i tjänstgöringsdistriktet, tillerkänts såsom extra förvaltningsbidrag 75 kronor för hvarje fullt 5,000-tal af folkmängden, och deras ursprungliga förvaltningsbidrag har således blifvit i det närmaste fördubbladt. Emellertid torde kronofogdarnas kostnader i och för tjänsten ingalunda vara så låga i förhållande till häradsskrifvarnas, som man af de tjänstemännen tilldelade förvaltningsbidragen kunde hafva skäl att förmoda. Otvifvelaktigt begagna sig väl häradsskrifvarna i allmänhet af biträde i rätt mycket

större omfattning än kronofogdarna, hvilket äfven torde utgöra hufvudsakliga grunden för beviljandet af häradsskrifvarnas betydligt högre förvaltningsbidrag, men af den föregående utredningen framgår dock, att under det år utredningen afser ett så stort antal häradsskrifvare som 38 icke behöft anlita *ständigt* tjänstebitråde, medan af 94 kronofogdar, från hvilka uppgift föreligger, endast 8 icke användt ständigt sådant biträde. Vidkommande häradsskrifvarnas öfriga kostnader i och för tjänsten synas dessa icke vara större än kronofogdarnas. Kostnaderna för tjänsteresor hafva fastmera sedan några år tillbaka blifvit ej obetydligt minskade, genom att häradsskrifvarna befriats från skyldigheten att närvara vid de allmänna kronouppbördsstämmorna. Då ofvannämnda utredning vidare utvisar, att häradsskrifvarnas extra inkomster i tjänsten högst väsentligt öfverstiga kronofogdarnas, torde det vara uppenbart, att häradsskrifvarna i fråga om medel afsedda till gäldande af förvaltningskostnader äro gynnsammare ställda än kronofogdarna. Hvad härefter beträffar länsmännen, hvilkas expensmedel enligt 1878 års för dem gällande lönestat belöpa sig till 100 kronor, hafva de härutöfver tilldelats 200 kronor såsom extra förvaltningsbidrag, och uppbär alltså en länsman numera lika stort bidrag till förvaltningskostnaderna som kronofogden. De utgifter, länsmännen har att vidkännas i och för tjänsten, äro dock tydligtvis icke så stora som kronofogdens. Länsmännen hafva nämligen under senare tid berättigats till ersättning för en mångfald resor i tjänsten, och vidare hafva de erhållit förmånen af fribiljett å statsbanor och i stor utsträckning äfven å enskilda järnvägar vid resor inom distriktet. Vidare komma länsmännen, därest de, på sätt kommittén föreslagit, blifva utmätningsmän, att få sina extra inkomster i tjänsten ökade, medan kronofogdarna därigenom få sina extra inkomster minskade. Slutligen torde det vara uppenbart, att kronofogdarnas utgifter för tjänstebitråde likasom äfven deras kontorskostnader i regel äro större än länsmännens. Af det sålunda anförda finner kommittén framgå, att kronofogdarna redan under nuvarande förhållanden äro i behof af förvaltningsbidrag till högre belopp än de nuvarande expensmedlen. Behofvet häraf blifver än mera framträdande, om fögderiernas storlek ökas i enlighet med kommitténs förslag.

Otillräckligheten af kronofogdarnas expensmedel har ock varit föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, i det att uti propositioner till såväl 1908 som 1909 års Riksdagar föreslagits, att kronofogdarna skulle i stället för berörda expensmedel erhålla förvaltningsbidrag till afsevärdt högre belopp.

På sätt ofvan nämnts har föreningen Sveriges kronofogdar hemställt, att åt kronofogdarna måtte anvisas ett förvaltningsbidrag af minst 35 kronor för hvarje fullt tusental af folkmängden i fögderiet. Kommittén anser sig emellertid icke kunna förorda ett så högt förvaltningsbidrag, likasom kommittén icke heller finner lämpligt, att storleken af kronofogdes förvaltningsbidrag, i den utsträckning kronofogdeföreningen sålunda hemställt, göres beroende af befolkningssiffran inom fögderiet. En kronofogdes arbetsböda är nämligen icke i lika hög grad som t. ex. häradsskrifvarens beroende af hvarje ökning af folkmängden inom fögderiet. Då det likväl är obestriddigt, att kronofogdarna i de folkrikaste fögderierna i allmänhet hafva en större arbetsböda och såsom följd häraf äfven drygare kostnader i och för tjänsten än kronofogdarna i de mindre fögderierna, torde storleken af förvaltningsbidraget böra i någon mån bestämmas af fögderiets folkmängd, och kommittén har i detta afseende ansett lämpligt, att fögderierna indelas i två grupper, den ena de omfattande fögderierna med folkmängd ej öfverstigande den, som enligt kommitténs förslag skulle blifva den normala för ett fögderi, eller 50,000 personer, och den andra fögderier med större folkmängd. Hvad förvaltningsbidragets storlek angår, har kommittén med hänsyn ej blott till kronofogdarnas extra inkomster i tjänsten samt deras utgifter i och för densamma utan äfven till de förvaltningsbidrag, som föreslås för häradsskrifvare och länsmän, ansett, att kronofogdes förvaltningsbidrag bör för fögderier tillhörande först angifna grupp sättas till 700 kronor och för öfriga fögderier till 900 kronor.

Under åderopande af hvad ofvan anförts hemställer kommittén,

att kronofogdarnas aflöningsförmåner måtte bestämmas sålunda:

lön, lika för alla	kronor 3,500: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla... »	1,500: —

ortstillägg, att utgå till kronofogdar i Jämtlands, Västerbottens och Norr- bottens län.....	kronor	200: —
förvaltningsbidrag: 700 kronor i fög- deri med folkmängd icke öfversti- gande 50,000 personer och 900 kronor i fögderi med större folk- mängd.		
ålderstillägg efter 5 års tjänstgöring	»	500: —
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	»	500: —

Häradsskrifvarna.

Hvad häradsskrifvarnas aflöningsförmåner angår, utgöra dessa för närvarande

å *ordinarie stat*, enligt år 1880 faställd lönereglering, lön 2,000 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor med tillägg såsom förvaltningsbidrag af 75 kronor för hvarje *börjadt* 5,000-tal af folkmängden i tjänstedistriktet, dock så att tillägget icke i något fall får understiga 300 kronor, och ålderstillägg 500 kronor, att utgå efter 10 års tjänstgöring; samt

å *extra stat*, såsom tillfällig löneförbättring, lön 200 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor och förvaltningsbidrag 75 kronor för hvarje *fullt* 5,000-tal af folkmängden i tjänstgöringsdistriktet äfvensom för häradsskrifvare i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ortstillägg med 200 kronor.

I propositionen till 1909 års Riksdag föreslogos aflöningsförmånerna för häradsskrifvarna sålunda:

lön 2,200 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor, förvaltningsbidrag 150 kronor för hvarje fullt 5,000-tal af folkmängden i tjänstedistriktet samt två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, att utgå efter respektive fem och tio års tjänstgöring, jämte ortstillägg å 200 kronor till en hvar af häradsskrifvarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

I sammanhang med frågan om bestämmandet af häradsskrifvarnas aflöningsförmåner har kommittén till behandling företagit en af styrelsen för Sveriges häradsskrifvarförening gjord, till kommittén remitterad underdånig framställning om förbättrade lönevillkor m. m. för häradsskrifvarna.

Genom en i framställningen lämnad detaljerad redogörelse för härads-skrifvarnas löpande arbete under olika tidsperioder har häradsskrifvar-föreningen velat ådagalägga, att häradsskrifvarnas arbete är synnerligen stort. Innan arbetet med upprättande af röstlängd för val till Riksdagens andra kammare ålagts häradsskrifvarna, hade dock i fögderi med ett invånarantal af 25,000 till 30,000 häradsskrifvaren, om fögderiet icke varit särskildt svårskött, kunnat verkställa det egentliga tjänstearbetet själf och ej nödgats lämna åt biträden annat än renskrifningsarbete. Numera måste äfven häradsskrifvare i dylika mindre fögderier lämna mer eller mindre af det egentliga tjänstearbetet åt biträden. Emellertid vore det förenadt med risk att i någon större omfattning anförtro sådant arbete åt biträden, ty vanligen vore det för häradsskrifvaren omöjligt att verksamt kontrollera arbetet till alla delar. Fördenskull borde, i den mån befolkningen i distrikten öfverstege 30,000 eller i svårskötta distrikt 25,000 personer, rätteligen en reglering ske och flera häradsskrifvartjänster inrättas. Men då ett yrkande om en dylik åtgärd syntes sakna alla ut-sikter till framgång, finge föreningen nöja sig med en underdånig an-hållan, att de nuvarande fögderierna icke måtte förstoras utan bibehållas oförändrade.

*Underdånig
framställning
från Sveriges
härads-
skrifvar-
förening.*

Hvad beträffar upprättandet af röstlängder för val till Riksdagens andra kammare, medförde häradsskrifvarens brist på personalkänedom svårigheter och ökad arbete. Då dessutom häradsskrifvarens arbetskraft under den tid, röstlängdsarbetet påginge, vore väl behöflig för det öfriga och egentliga tjänstearbetet, syntes det vara ändamålsenligare, om härads-skrifvarna befriades från arbetet med röstlängdernas upprättande och detta i stället anförtroddes åt någon med personalkänedom utrustad kommunal myndighet.

Beträffande de i ofvannämnda nådiga proposition föreslagna aflönings-förmåner borde i dem sådan förändring ske, att den fasta lönen höjdes med 500 kronor till 2,700 kronor. Den i propositionen föreslagna och häradsskrifvarna såsom tillfällig löneförbättring sedermera tillerkända för-höjning å själfva lönen med 200 kronor vore nämligen allt för ringa, enär sedan 1880 års löne reglering priset på alla lifsförnödenheter ökats med minst 30 till 40 procent samt lefnadskostnaderna jämväl i öfrigt väsentligen höjts hos alla samhällsklasser. Den af föreningen begärda höjningen af lönen vore därjämte nödvändig, för att häradsskrifvarna i

fråga om pension och inkomst under tjänstledighet icke måtte blifva allt för ogynnsamt ställda. Häradsskrifvarna, som i afseende på kompetens och arbetsprestation kunde jämnställas med exempelvis postmästare af klass 2 A samt vissa af riksbankens och telegrafverkets tjänstemän, vore beträffande aflöningsförhållanden illa lottade i förhållande till dessa tjänstemän.

I förenämnda kungl. proposition hade beräknats, att debetsdellösen jämte ett förvaltningsbidrag, utgående efter 150 kronor för hvarje fullt 5,000-tal af fögderiets invånare, skulle täcka häradsskrifvarnas omkostnader för tjänsten. Detta vore emellertid fallet endast i ett mindretal fögderier. Då ett efter nyss angifna grund utgående förvaltningsbidrag med säkerhet blefve alldeles otillräckligt, sedan häradsskrifvarna fått till åliggande att upprätta röstlängder för val till Riksdagens andra kammare, borde enligt föreningens mening förvaltningsbidraget höjas så, att det beräknades efter påbörjadt i stället för fullt 5,000-tal af befolkningen i fögderierna.

För arbetet med upprättandet af röstlängder dels för val till Riksdagens andra kammare dels för prästval borde häradsskrifvarna beredas särskild ersättning. Sådant kunde visserligen synas möta principiella betänkligheter, men å andra sidan torde upprättandet af röstlängderna, särskildt de för prästval, kunna anses vara ett åliggande för kommunen lika väl som staten, och då dessutom röstlängdernas upprättande medförde en betydande tillökning af häradsskrifvarens arbete och ansvar, borde billigtvis särskild ersättning beredas häradsskrifvarna för ifrågavarande göromål. Denna ersättning syntes lämpligen kunna beräknas efter samma grunder, enligt hvilka häradsskrifvare, då han ej debiterade vägskatt, ägde att utbekomma ersättning för upprättande af vägfyrekstalslängder, och således utgå med 1 krona 50 öre för hvarje helt eller påbörjadt upplägg, dock med lämplig reduktion i anledning af, att uppläggen i röstlängderna för riksdagsmannaval innehölle mindre antal rader, än som vore föreskrifvet beträffande vägfyrekstalslängderna.

Vidare vore det enligt föreningens mening nödigt att vidtaga sådan höjning af provisionen för debitering af brandstodsmedel, att denna komme att utgå efter samma grunder som provisionen för debitering af landstingsmedel. Då brandstodsdebiteringen vore det besvärligaste arbete, som häradsskrifvarna hade att utföra åt enskilda, vore det ej billigt, att

ersättningen för detta arbete utginge efter lägre grund än godtgörelsen för debiteringen af öfriga försäkringsavgifter eller af landstingsmedel och vägs katt. Att ersättningen för arbetet med debiteringen af brandstodsmedlen stundom kunde anses oskäligt låg, framginge däraf, att enligt af föreningen inhämtade upplysningar debiteringslängden för brandstod i ett fögderi upptagit 5,000 poster och fordrat fem veckors arbete, under det att provisionen för detta arbete ej uppgått till mera än 40—45 kronor. Anledningen, till att arbetet vore så drygt, låge dels i debiteringsposternas stora antal dels ock i otydliga och ofullständiga både namn och adresser, hvilket senare vållade ett tidsödande efterforskningsarbete.

Den nya föreskriften, att till debetsedlar skulle användas normalpapper, hade medfört en ej oväsentlig ökning af häradsskrifvarnas expenser, i det att debetsedlar å dylikt papper kostade omkring fem gånger mera än debetsedlar å halmpapper, hvilken papperssort förut allmänt användts för ändamålet. Då debetsedlarna icke behöfde förvaras någon längre tid samt halmpapper egde hållbarhet under åtminstone tio år, borde nyssnämnda föreskrift upphävas.

Vid behandling af denna häradsskrifvarföreningens framställning har kommittén först riktat sin uppmärksamhet på den väckta frågan om öfverflyttning på kommunal myndighet af häradsskrifvarnas bestyr med upprättande af röstlängder för val till Riksdagens andra kammare.

Det torde emellertid vara omöjligt eller åtminstone mycket svårt att från häradsskrifvarna öfverflytta den del af ifrågavarande arbete, som består i införande i röstlängden för hvarje valdistrikt af de där mantalsskrifna män, hvilka vid årets början uppnått för rösträtts utövande föreskrifven ålder. För detta arbete erfordras nämligen tillgång till mantalslängden, och en afskrift af denna måste därför af häradsskrifvaren expedieras till röstlängdsupprättaren. Men arbetet härmed skulle för häradsskrifvaren uppenbarligen blifva afsevärdt drygare än det, från hvilket han skulle befrias. Att häradsskrifvaren skulle för ändamålet under någon kortare tid till röstlängdsupprättaren utlåna den hos honom inneliggande afskrift af mantalslängden torde icke låta sig göra, enär häradsskrifvaren vid den tid af året, då röstlängden skall

upprättas, behöfver densamma för annat tjänstearbete. Mantalslängden i hufvudskrift skulle ej heller vara att tillgå, enär densamma under den tid, då stommen till röstlängden skall upprättas, disponeras af vederbörande taxeringsmyndigheter.

Det arbete åter med röstlängdens upprättande, som består i verkställande af anteckningar från inkomna uppgifter rörande omständigheter, hvilka utgöra hinder för rösträtts utöfvande, likasom ock om upphörande af sådant hinder skulle möjligen kunna tänkas öfverflyttadt från häradsskrifvarna. Arbetet i fråga skulle således kunna läggas på kommunal myndighet, på sätt häradsskrifvarföreningen ifrågasatt, eller ock på valnämndernas ordförande eller kronofogdarna. Visserligen skulle den kommunala myndighet, som här kunde komma i fråga, nämligen kommunalnämnden likasom ock valnämndens ordförande äga den större personalkännedom än häradsskrifvaren, som enligt häradsskrifvarföreningens åsikt röstlängdsupprättare borde besitta till åstadkommande af största möjliga trygghet mot misstag vid anteckningar rörande hinder för rösträtt. Men, då med en sådan anordning det viktigaste arbetet med röstlängden icke skulle komma att utföras under tjänstemannans ansvar och därför kunde befaras i många fall blifva mindre tillförlitligt, har kommittén ansett öfverflyttandet af ifrågavarande del af röstlängdsarbetet på kommunalnämnderna eller valnämndernas ordförande icke vara att förorda. Öfverflyttades förevarande del af röstlängdsarbetet på kronofogdarna, skulle därigenom påtagligen vinnas förenkling i fogderiförvaltningens nuvarande arbete i och för röstlängderna, ty i sådan händelse behöfde icke kronofogden upprätta de uppgifter, hvarom förmäles i redogörelsen för kronofogdarnas tjänstegöromål (se sidorna 120—122), utan kunde direkt från sina koncepthandlingar i röstlängden göra anteckningar om hinder för rösträtt och upphörande af dylikt hinder. Arbetet med införandet i röstlängden af uppgifter från andra uppgiftspliktiga än kronofogden skulle naturligen icke för denne kräfva större arbete än för häradsskrifvaren. Och då vidare för arbetets utförande tillgång till mantalslängden icke erfordras, torde det kunna ifrågasättas, huruvida man icke lämpligen kunde på kronofogdarna öfverflytta röstlängdsarbetet till förevarande del. Kommittén anser sig likväl icke böra föreslå en sådan ändring i nuvarande sättet för röstlängdsarbetets utförande.

Det synes nämligen möta betänkligheter mot att, så kort tid efter den nya rösträttsreformens genomförande och innan större erfarenhet vunnits om behovet af reformer i fråga om sättet för röstlängdernas upprättande, vidtaga sådana.

För att kunna bedöma, huruvida och i hvad mån häradsskrifvarnas aflöningsförmåner behöfva höjas, torde i första hand vara nödigt utröna, huru stor nettointkomst häradsskrifvarna nu kunna anses hafva af sin tjänst. Af tabell XVI, som härvid lämnar ledning, framgår, dels att endast i 15 fall häradsskrifvarnas extra inkomster i tjänsten icke varit tillräckliga för att täcka samtliga utgifter i och för tjänsten, medan däremot i öfriga fall öfverskott uppstått, så att förvaltningsbidraget därjämte blifvit behållen inkomst, dels ock att behållningen på extra inkomsterna utgjort för 33 häradsskrifvare högst 500 kronor, för 28 501—1,000 kronor, för 22 1,001—1,500 kronor, för 10 1,501—2,000 kronor, för 7 2,001—3,000 kronor och för 3 mer än 3,000 kronor. Vidare inhämtas af tabell XIV, att i de fall, där extra inkomsterna icke räckt till gäldande af utgifterna, öfverskottet i 2 fall icke heller kunnat helt täckas med förvaltningsbidraget, hvaremot i öfriga fall å förvaltningsbidraget uppstått behållning, som i 5 fall understigit men i 8 fall öfverstigit 500 kronor. Det vill synas, att i de fall, där extra inkomsterna icke räckt till de af häradsskrifvarna uppgifna kostnaderna i tjänsten, detta berott på särskilda förhållanden såsom sjuklighet hos tjänsteinnehafvaren, hvaraf följt ökad anlitande af tjänstebiträde, eller också på att utgifterna för tjänsterum, resor i tjänsten och expenser, såsom framgår af motsvarande utgifter för öfriga häradsskrifvare, beräknats alldeles för högt. Det visar sig sålunda, att för det ojämförligt största antalet häradsskrifvare förvaltningsbidraget utgör behållen inkomst och att därutöfver debetsdellösen och provisioner och öfriga extra inkomster i tjänsten lämna ej så oväsentligt öfverskott. Då förvaltningsbidraget i genomsnitt nu kan beräknas till ungefär 1,000 kronor, skulle alltså häradsskrifvarens nettointkomst af tjänsten, då ålders-tillägg och behållen extra inkomst ej medräknas, i medeltal uppgå till 4,200 kronor. Vid ofvanstående beräkningar har hänsyn icke tagits till den ersättning, hvilken utgår till häradsskrifvarna för bestyret med röst-

längderna för val till Riksdagens andra kammare, detta emedan, på sätt nedan omförmäles, kommittén anser, att häradsskrifvarna icke böra åtnjuta särskild ersättning för ifrågavarande arbete.

Enligt kommitténs mening bör ofvan angifna behållna inkomst för en tjänsteman med häradsskrifvares utbildning icke anses otillräcklig, och det gäller därför vid häradsskrifvarantalets nedbringande förnämligast att sörja för, att ökningen af kostnaderna för tjänstens skötande blifva täckta antingen genom ökade extra inkomster eller med större förvaltningsbidrag, så att icke minskning i den behållna inkomsten uppstår.

De extra inkomsterna i tjänsten komma gifvetvis att stiga, därest häradsskrifvardistriktet utvidgas enligt kommitténs förslag. Genom sådan utvidgning komme folkmängden i distriktet, hvilken nu i medeltal utgör 35,000 personer, att ökas med i genomsnitt 15,000 personer. Då häradsskrifvarnas extra inkomster år 1909, tillsammans 326,687 kronor 13 öre, fördelade på landsbygdens folkmängd, omkring 4,100,000 personer, för hvarje 10,000-tal af befolkningen motsvarar en inkomst af ungefär 800 kronor, torde man kunna räkna med, att häradsskrifvarnas extra inkomster i tjänsten genom den föreslagna utvidgningen af distriktet skulle ökas med i genomsnitt minst 1,000 kronor. Vid denna beräkning har kommittén utgått ifrån, att de häradsskrifvarna tillkommande provisioner utgå efter nu gällande grunder.

Emellertid har, såsom ofvan nämnts, häradsskrifvarföreningen hemställt om förhöjning af provisionen för debitering af brandstodsmedel. För debitering, uppbörd och redovisning af nedannämnda medel utgå för närvarande provisioner med följande procentbelopp: å landstingsmedel och vägskatt, till häradsskrifvare 1,5 procent och till kronofogde 1 procent å influten uppbörd, å brandstodsafgifter till häradsskrifvare och kronofogde till lika fördelning dem emellan 3 procent å debiteradt belopp till och med 1,500 kronor, 2 procent å belopp därutöfver till och med 3,000 kronor och 1 procent å hvad som ytterligare debiterats samt å öfriga försäkringsafgifter, nämligen afgifter för hagelskade- och kreatursförsäkring, till häradsskrifvare och kronofogde att dem emellan lika fördelas 3 procent å debiterade uppbörden. Anledningen, att provisionen å brandstodsafgifter satts lägre än öfriga provisioner, torde hafva

varit den, att debiteringsposterna å brandstodsmedel antagits i allmänhet blifva större än debiteringsposterna å öfriga ofvan angifna medel. Det har emellertid af häradsskrifvarföreningen påvisats, huru ofantligt många och relativt små de debiterade brandstodsposterna kunna vara. Detta förhållande torde i väsentlig grad vara beroende på utvecklingen af egnahemsrörelsen och uppkomsten i öfrigt af smälägenheter. Den nuvarande provisionen synes därför icke utgöra skälig ersättning för arbetet med debitering, uppbörd och redovisning af brandstodsafgifterna. Vid öfvervägande af frågan, i hvad mån provisionen skäligen bör höjas, har kommittén funnit, att, då afgifterna till brandstodsbolagen mera äro att likställa med öfriga försäkringsafgifter än med landstingsmedel, provisionen å brandstodsafgifter bör höjas att utgå till likhet med provisionen å öfriga försäkringsafgifter men däremot icke, såsom häradsskrifvarföreningen hvad häradsskrifvarna angår föreslagit, efter samma grund som å landstingsmedel. Då till följd af debiteringsposternas stora antal icke heller arbetet med indrifningen och redovisningen af brandstodsafgifterna kan anses skäligen betaldt med den därför nu utgående provisionen, anser kommittén, att äfven för kronofogdarna provisionen bör höjas på här ofvan angifna sätt.

Den förstärkning af häradsskrifvarnas tjänstebiträden, som kommitténs förslag om tjänstedistriktens utvidgning skulle nödvändiggora, torde i regel ej blifva större, än att de i anledning af densamma ökade kostnaderna kunde täckas med höjningen af de extra inkomsterna, och där detta icke blefve fallet, hade häradsskrifvare för ändamålet ytterligare att tillgå den af distriktens utvidgning föranledda höjning af förvaltningsbidraget. Såsom ofvan angifvits, utgår häradsskrifvarnas förvaltningsbidrag för närvarande efter två olika grunder, nämligen dels med 75 kronor för hvarje börjadt dels ock med lika belopp för hvarje fullt 5,000-tal af folkmängden i distriktet, hvilket senare dock beviljats såsom tillfällig löneförbättring. Förvaltningsbidraget, som tydligen bör i sin helhet utgå efter en och samma grund, har af Kungl. Maj:t uti propositionen till 1909 års Riksdag föreslagits till 150 kronor för hvarje fullt 5,000-tal af folkmängden. Skulle förvaltningsbidraget utgå efter sist nämnda grund, komme sådant att för hvarje häradsskrifvare med 75 kronor minska det nuvarande förvaltningsbidraget. Någon nedsättning

i förvaltningsbidraget anser sig kommittén likväl icke kunna förorda, så mycket mindre som enligt dess mening förvaltningsbidraget äfven bör utgöra ersättning för häradsskrifvarens arbete med upprättandet af röstlängd för val till Riksdagens andra kammare. Det kan nämligen icke vara riktigt, att för ett tjänstearbete af så allmän karaktär som det nyssnämnda utgår särskild ersättning, på sätt häradsskrifvarföreningen ifrågasatt. Däremot har kommittén funnit en sådan höjning af förvaltningsbidraget skälig, att det komme att utgå efter 150 kronor för hvarje börjadt 5,000-tal af folkmängden, hvarföre kommittén tillstyrker häradsskrifvarföreningens förslag härutinnan.

Därest förvaltningsbidraget utginge efter denna grund, skulle det-samma, i förhållande till hvad det utgör i de nuvarande distrikten, komma att ökas först och främst med 75 kronor och dessutom, i anledning af distriktens tillökning med i medeltal 15,000 personer, ytterligare med 450 kronor. Denna ökning torde visserligen kanske icke fullt motsvara den ersättning, som häradsskrifvarna i distrikt af den storlek, som vid genomförande af kommitténs förslag skulle blifva den normala enligt nu gällande grunder äga åtnjuta för upprättandet af ofvannämnda röstlängder, men ökningen torde likvisst kunna anses utgöra en skälig godtgörelse för ifrågavarande arbete. Det har nämligen synts, att den nuvarande ersättningen är jämförelsevis rundligt tilltagen.

Att vid häradsskrifvardistriktens nedbringande till 85 förvaltningsbidraget, beräknadt på nu föreslaget sätt, tillsammans med extra inkomsterna i tjänsten (provisionerna å brandstodsafgifter höjda i enligt med hvad ofvan af kommittén föreslagits) skulle icke blott förslå till täckande af häradsskrifvarnas utgifter i och för tjänstens skötande utan äfven därutöfver lämna dem personligen skälig godtgörelse för bestyret med debiteringen af de medel, hvarå provisioner utgå, anser sig kommittén kunna taga för gifvet. Det har nämligen visat sig, att just i de större distrikten, där folkmängden når upp till omkring 50,000 personer, förvaltningsbidraget och de extra inkomsterna i tjänsten till icke obetydlig del utgjort behållen inkomst för häradsskrifvarna. De få distrikt, där ifrågavarande inkomster icke fullt förslagit till omkostnaderna i och för tjänsten, äro nästan undantagslöst små. Det har icke heller varit

någon svårighet att få häradskrifvartjänsterna i de allra största distrikten besatta, utan dessa hafva i stället visat sig vara de mest begärliga.

Innan kommittén härefter öfvergår till frågan om häradskrifvarnas egentliga aflöningsförmåner af staten, har kommittén funnit sig böra till behandling företaga häradskrifvarföreningens framställning om särskild ersättning till häradskrifvarna för upprättande af prästvallängder. Denna framställning afser, att sådan ersättning skulle utgå efter samma grunder, hvarefter häradskrifvare uppbär godtgörelse för upprättande af vägfyrktalslängder, då vägs katt icke debiteras af honom. Sistnämnda ersättning utgår med 1 krona 50 öre för hvarje helt eller påbörjad upplägg, med iakttagande däraf, att fullskrifvet upplägg skall innehålla minst 28 rader, förutom hvad som erfordras för rubriker till kolumner samt för transporter. Såsom af den föregående utredningen är att inhämta, hafva under år 1909 prästvallängder upprättats endast i 64 fögderier. Då sammanlagda antalet af de i dessa längder upptagna personer uppgick till 80,720, belöper å hvarje af nämnda fögderier i medeltal 1,261 personer. Om ersättningen för prästvallängderna skulle utgå med 1 krona 50 öre för upplägg, upptagande 28 personer, komme den för en vallängd, omfattande 1,261 röstberättigade och således innehållande 46 skrifna upplägg, att utgöra 69 kronor. Att emellertid ersättningen icke lämpligen kan utgå efter sådan grund, blifver uppenbart, om man besinnar, att häradskrifvarnas arbete med prästvallängdernas upprättande afser endast införande af de röstberättigades hemvist, namn, yrke och titel, medan däremot häradskrifvaren får i vägfyrktalslängderna införa väghållningsskyldigas namn, yrke och fastighet samt dessutom verkställa anteckningar i en mångfald olika kolumner äfvensom uträkna vägfyrktalet. Arbetet med ett upplägg i vägfyrktalslängden blifver därför minst dubbelt så drygt som upprättande af ett upplägg i prästvallängden med lika stort antal personer. Ersättningen för upprättande af vallängderna synes alltså kunna beräknas till allra högst hälften af godtgörelsen för vägfyrktalslängdernas uppgörande, och utgående efter sådan grund skulle ersättningen för en vallängd med ofvan angifna antal personer icke komma att utgöra mera än 34 kronor 50 öre.

Tages därjämte hänsyn till, att vallängder icke behöfva af hvarje häradsskrifvare årligen upprättas, blifver den ersättning, som under en tidsperiod af exempelvis tio år tillfaller en häradsskrifvare, skäligen obetydlig fördelad på år. I den mån arbetet med prästvallängderna under uppgiftsåret 1909 föranledt särskilda kostnader för häradsskrifvaren, ingå dessa i de af honom uppgifna, nästan undantagslöst af förvaltningsbidraget och de extra inkomsterna täckta utgifter i tjänsten. Om därför häradsskrifvarna icke skulle tilldelas särskild ersättning för ifrågavarande arbete, komme deras här ofvan beräknade behållning på förvaltningsbidrag och extra inkomster icke att därigenom minskas. På grund häraf och då i allt fall ifrågavarande arbete knappast torde vara af sådan art, att särskild ersättning därför bör utgå, anser sig kommittén icke kunna tillstyrka ifrågavarande framställning.

Beträffande däremot häradsskrifvarföreningens framställning, att stadgandet om normalpappers användande för debetsedlar måtte upphävas, har enligt kommitténs mening till stöd för densamma anförts goda skäl, och kommittén tillstyrker därför, att framställningen måtte vinna bifall.

Såsom redan erinrats har Kungl. Maj:t i propositionen till 1909 års Riksdag föreslagit, att häradsskrifvare skulle åtnjuta i lön 2,200 kronor, i tjänstgöringspenningar 1,000 kronor samt två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, hvartill för häradsskrifvare i de tre nordligaste länen skulle komma ortstillägg med 200 kronor. Emot sagda förslag har häradsskrifvarföreningen icke haft annat att erinra, än att lönen borde ytterligare höjas till 2,700 kronor.

Ehuruväl genomförandet af kommitténs förslag icke i och för sig torde behöfva föranleda ökning i nyssnämnda aflöningsförmåner, enär häradsskrifvarna i allmänhet redan äro fullt sysselsatta af personligt tjänstearbete och därför icke kunna få detta kvantitativt ökad, har kommittén likväl ansett, att den äfven af häradsskrifvarföreningen åberopade angelägenheten att förbättra häradsskrifvarnas ställning i fråga om pension och inkomst under tjänstledighet kräfver någon höjning af deras lön. Emellertid torde denna höjning, äfven om hänsyn toges till häradsskrifvarnas utgifter för egen pension och deras ökade afgifter till civilstatens änke- och pupillkassa, kunna begränsas till 200 kronor, hvarvid lönen skulle komma att uppgå till 2,400 kronor.

Någon anledning till förändring af för häradsskrifvarna i ofvannämnda proposition föreslagna tjänstgöringspenningar, ålderstillägg och ortstillägg synes icke föreligga. Visserligen torde det kunna ifrågasättas, huruvida tjänstgöringspenningar efter 1,000 kronor för år kunna anses utgöra skälig ersättning till den, som i egenskap af vikarie sköter häradsskrifvartjänst, och om icke därför tjänstgöringspenningarna behöfde något ökas. Men å andra sidan må erinras, att vikarie äger uppbära på tjänstgöringstiden belöpande förvaltningsbidrag och dessutom åtnjuta extra inkomster å tjänsten, hvaraf säkerligen en del blifver behållen inkomst.

Under åberopande af hvad här ofvan anförts, hemställer kommittén,

att häradsskrifvarnas aflöningsförmåner måtte bestämmas sålunda:

lön, lika för alla	kronor 2,400: —
tjänstgöringspenningar, lika för alla	» 1,000: —
ortstillägg, att utgå till häradsskrifvarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.....	» 200: —
förvaltningsbidrag, 150 kronor för hvarje påbörjad 5,000-tal af folkmängden i tjänstedistriktet,	
ålderstillägg efter 5 års tjänstgöring	» 500: —
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	» 500: —

att provisionen för debitering samt uppbörd och redovisning af brandstodsafgifter, som uppbäras i sammanhang med kronoutskylderna, må höjas att utgå i likhet med provisionen för debitering, uppbörd och redovisning af öfriga försäkringsafgifter; samt

att föreskriften om normalpappers användande för debetsedlarna måtte upphävas.

Länsmännen tillgodonjuta för närvarande i aflöning

Länsmännen.

å *ordinarie stat*, enligt år 1878 fastställd lönereglering, lön 900 kronor, tjänstgöringspenningar 600 kronor — utom länsmännen i

Tärna distrikt i Västerbottens län samt Arjeplogs, Juckasjärvi och Karesuando distrikt i Norrbottens län, hvilka åtnjuta 900 kronor i tjänstgöringspenningar — expensmedel 100 kronor och ålderstillägg 300 kronor, att utgå efter tio års tjänstgöring; samt

å *extra stat*, såsom tillfällig löneförbättring, lön 600 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor — utom länsmännen i ofvannämnda fyra distrikt — och förvaltningsbidrag 200 kronor äfvensom länsmän i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ortstillägg 200 kronor.

I propositionen till 1909 års Riksdag föreslogos aflöningsförmånerna för länsmännen sålunda:

lön 1,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor, förvaltningsbidrag 300 kronor samt två ålderstillägg, hvartera å 300 kronor, att utgå efter respektive fem och tio års tjänstgöring, och därjämte till länsmännen i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ortstillägg 200 kronor.

Fastställas länsmännens aflöningsvillkor i enlighet med nämnda proposition, hafva länsmännen således fått sina vid 1878 års lönereglering fastställda aflöningsförmåner nära fördubblade. Behovvet af en sådan höjning är redan i hufvudsak af statsmakterna godkänd genom länsmännen tillerkänd tillfällig löneförbättring. Kommittén för sin del anser ock, att de af Kungl. Maj:t föreslagna aflöningsförmånerna äro skälige och så afvägda, att man icke i dem behöfver vidtaga någon ytterligare höjning i anledning af den högre kompetens för erhållande af länsmans-tjänst, kommittén funnit sig böra föreslå. Det må nämligen icke förbises, att länsmännen fått sin ställning ej så oväsentligt förbättrad genom på senare tider tillkomna föreskrifter om rätt för dem till ersättning för åtskilliga resor i tjänsten samt vidare att länsmännens extra inkomster i tjänsten, om de blifva utmätningsmän i enlighet med kommittens förslag, blifva ökade.

Kommittén hemställer därför,

att löneförmånerna för länsmännen måtte bestämmas sålunda:

lön,	lika för alla	kronor	1,500: —
tjänstgöringspenningar	»	»	»	1,000: —
ortstillägg att utgå till länsmän i Jämt-				
lands, Västerbottens och Norrbottens län	»			200: —

förvaltningsbidrag	kronor	300: —
ålderstillägg efter fem års tjänstgöring ...	»	300: —
och efter 10 års tjänstgöring ytterligare	»	300: —

I samband härmed har kommittén ansett sig böra till behandling upptaga en af föreningen Sveriges kronolänsmän till Kungl. Maj:t ingifven underdånig framställning om rätt för länsman till ersättning för resor för undersökningar i fattigvårdsmål, hvilken framställning remitterats till kommittén för att tagas i öfvervägande vid fullgörande af det kommittén lämnade uppdrag.

Uti denna framställning har föreningen anført i hufvudsak följande. Vid behandlingen af fattigvårdsärenden hade alltmer blifvit vana hos vederbörande fattigvårdsmyndigheter att åsidosätta åstadkommandet af sådan utredning, som erfordrades för sakens afgörande. I många fall berodde detta på omständigheter, som gjorde det omöjligt för fattigvårdsstyrelserna att erhålla tillfredsställande upplysningar, särskildt då det gällde personer, hvilka fört ett kringflackande lif eller eljest under längre eller kortare tider vistats å annan ort än den, där fattigvårdsbehovet inträdt. Men ofta nog visade fattigvårdsstyrelserna en förvånande ligkiltighet i fråga om åvägabringande af den utredning, som erfordrades, och denna måste då ombestyras af vederbörande länsstyrelse, som härvid plägade uppdraga åt länsmannen i orten att verkställa utredningen. Genom den stora mängd undersökningar i fattigvårdsmål, länsmännen under de senare åren fått att utföra, hade deras arbetsböda betydligt ökats. Detta gällde hela riket men i synnerhet sådana distrikt, där af någon anledning befolkningen vore mera rörlig, såsom i närheten af större städer samt i villa-, stads- och fabrikssamhällen. Emellertid vore arbetena med ifrågavarande utredningar äfven förenade med utgifter för bestridande af resekostnader, hvilka särskildt i de till arealen stora länsmansdistrikten kunde stiga till ej obetydliga belopp. Då länsmännens inkomster i tjänsten icke vore så stora, att desamma skäligen borde anlitas för gäldande af dylika utgifter, vore det enligt föreningens åsikt med billighet öfverensstämmande, att länsmännen bereddes ersättning för desamma. Föreningen hemställde därför, att undersökningar i fattigvårdsmål måtte upptagas bland de tjänsteförrättningar, för hvilka resekostnadsersättning utginge till länsmännen.

*Underdånig
framställning
från förenin-
gen Sveriges
kronolänsmän.*

Väl torde det vara sant, att länsmännens undersökningar i fattigvårdsmål ofta äro föranledda af fattigvårdsmyndighets underlåtenhet att åstadkomma rätteligen på densamma ankommande utredning, men undersökningarna blifva mången gång nödiga, utan att dylik försummelse föreligger, exempelvis då det gäller att utröna befogenheten af enskildas anspråk på fattigunderstöd, och i dylika händelser falla de inom ramen för statsorganens tjänsteåligganden att öfvervaka efterlefnaden af fattigvårdslagstiftningen. Nyss angifna olikhet emellan de omständigheter, som påkalla ifrågavarande undersökningar, synes, i händelse länsmännen berättigas till reseersättning, böra medföra, att ersättningen vid undersökningar, föranledda af fattigvårdsmyndighets försummelse att förelbringa nödig utredning, skulle gäldas af vederbörande fattigvårdssamhälle men eljest af statsverket. Genom att en dylik ersättningsskyldighet ålades kommunerna, som hittills icke behöft vidkännas några direkta omkostnader för sina tvister i fattigvårdsärenden, skulle man dock införa en alldeles ny princip i fråga om fattigvårdsmålen. En bestämmelse i antydd riktning, som helt naturligt skulle mötas af starkt motstånd från kommunernas sida, synes för närvarande så mycket mindre lämplig, som fattigvårdslagstiftningen är under omgestaltning och sådana nya bestämmelser till äfventyrs snart nog kunna införas, att länsmännens undersökningar icke alls eller åtminstone i mindre omfattning blifva erforderliga. Sistnämnda omständighet utgör äfven skäl för att nu icke heller medgifva länsmännen reseersättning för undersökningar i sådana fall, då ersättningen, enligt hvad ofvan antydts, borde drabba staten. Berättigades länsmännen till reseersättning vid undersökningarna, skulle detta för öfrigt kunna medföra, att de äfven i de säkerligen ej få fall, då erforderlig utredning kan anskaffas genom skriftligen eller telefonledes inhämtade upplysningar, företoge resor för verkställande af undersökning. Då dessutom de här ofvan för länsmännen föreslagna aflöningsförmånerna enligt kommitténs mening icke äro så knappt tillmätta, att länsmännens rätt till reseersättning behöfver utsträckas till nu ifrågavarande tjänsteförrättningar, finner kommittén sig icke kunna tillstyrka bifall till den föreliggande framställningen.

Emellertid kan det icke nekas, att länsmännens åliggande att verkställa undersökningar af förevarande beskaffenhet är en tunga, som

drabbar ganska ojämnt, och att länsmännen kanske väl mycket anlitas för desamma. Kommittén uttalar därför som ett önskemål, att länsmännen icke måtte besväras med resor för utredning om sådana förhållanden, som kunna och således äfven böra utredas af vederbörande fattigvårdsmyndighet.

I nådig skrifvelse till kammarkollegium den 31 maj 1878 angående lönereglering för vissa till landsstaten hörande tjänster har föreskrifvits, bland annat, att alla till landssekreterare, landskamrerare och kronofogdar anslagna boställen skulle, på sätt i skrifvelsen närmare angifvits, till statsverket indragas, dock med iakttagande, att staten, då den från vederbörande indelningshafvare eller hans stärbhus öfvertoge boställe eller löningsjord, skulle, i likhet med hvad till förmån för häradshöfdingarna blifvit dem vid lönereglering tillförsäkradt, efter värdering vid syn jämväl öfvertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshafvaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen ansåges för fastigheten nyttiga. Till förekommande af förlust för de länsmän, hvilka ännu på indelning innehafva boställe, men som framdeles kunna komma att jämlikt Kungl. Maj:ts beslut afträda sådan fastighet, hvarå finnes boställshafvaren enskildt tillhörig åbyggnad, har Konungens befallningshafvande i Östergötlands län uti underdånig framställning den 21 december 1907, hvilken efter remiss blifvit af kammarkollegium den 6 mars 1908 tillstyrkt, anhållit, att det måtte stadgas, att statsverket, då länsmansboställe afträdes, mot lösen skall öfvertaga så kallade öfverloppshus, därest de befinnas för bostället, om ej nödvändiga, dock nyttiga.

Kommittén, som fått berörda framställning remitterad till sig för yttrandes afgifvande, anser skäligt, att ifrågavarande förmån beredes länsmännen, och hemställer således,

att bestämmelse måtte meddelas därom, att staten, då den från länsman eller hans stärbhus öfvertager honom anslaget boställe eller löningsjord, skall efter värdering vid syn jämväl öfvertaga sådana å fastigheten befintliga, indelningshafvaren till-

höriga åbyggnader, som vid synen anses för fastigheten nyttiga.

Visserligen har det synts kunna ifrågasättas, huruvida icke den för länsmännen fastställda pensionsåldern, sextiosju år, rätteligen borde sänkas, enär länsmännen redan tidigare än vid uppnåendet af nämnda ålder i allmänhet torde vara mindre skickade att utföra en polismans åligganden, men då denna fråga blifvit pröfvad så nyss som vid antagandet af lagen den 11 oktober 1907 om civila tjänsteinnehafvares rätt till pension, har kommittén icke ansett sig böra föreslå någon ändring i antydd riktning.

Huru än en löneroglering för fögderiförvaltningen kan varda genomförd, kommer densamma gifvetvis att för fögderitjänstemännen medföra högre löner och därmed äfven större pensioner än de nuvarande. Härpå tyder redan den omständigheten, att tjänstemännen i afvaktan på frågans lösning beviljats löneförbättring och att viss del af densamma har egenskap af lön. Dröjsmålet med lönerogleringens genomförande ställer sig därför ogynnsamt särskildt för de tjänstemän, som icke få tillträda den blifvande nya aflöningsstaten utan, innan denna träder i kraft, afgått med pension. Den nuvarande pensionen torde nämligen lämna sina innehafvare en ganska knapp bärning. Då det här förutom näppeligen torde vara öfverensstämmande med billighet, att tjänstemännen skola gå miste om en högre pension af det skäl, att statsmakterna undanskjutit lönerogleringen i afvaktan på en nödig ansedd utredning rörande ifrågasatt omorganisation af fögderiförvaltningen, anser kommittén det böra tagas under öfvervägande, huruvida icke de under dröjsmålet med afgörandet af frågan om den nya lönerogleringen afgångna eller afgående fögderitjänstemännen borde beredas en förhöjning af dem enligt nu gällande bestämmelser tillkommande pension. Som likväl, enligt hvad kommittén försport, en af de tjänstemannagrupper, saken gäller, ingått till Kungl. Maj:t med framställning i ämnet, och frågan således torde blifva vederbörligen beaktad, har kommittén icke ansett sig böra närmare ingå på densamma.

Villkor för åtnjutande af de med ordinarie befattning vid fögderiförvaltningen förenade aflöningsförmåner.

För kronofogdes och länsmans rätt till åtnjutande af dem genom 1878 års lönereglering tillförsäkrade löneförmåner gälla enligt kungl. kungörelsen den 31 maj samma år följande villkor:

1:o) att tjänsteinnehafvaren skall vara underkastad så väl den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet och jämkning i åligganden som ock den reglering af tjänstgöringsområde, som kan varda föreskrifven;

2:o) att med tjänsten icke må förenas annan tjänst på rikets eller Riksdagens stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre den finnes icke vara hinderlig för fullgörande af tjänstgöringen vid landsstaten; dock att tjänsteman, som vid den nya löneregleringens inträdande redan innehade tjänst utom landsstaten, fick densamma bibehålla, så länge den icke var för tjänstgöringen vid landsstaten hinderlig;

3:o) att de med hvarje befattning förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort, men skola för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som förrättat tjänsten;

4:o) att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin tjänst, äger uppbära hela lönen; men att den, som eljest undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

5:o) att, där förhöjning af lönen efter viss tids innehafvande af samma tjänst anses böra medgifvas, sådan förhöjning icke må inträda, med mindre innehafvaren under mer än fyra femtedelar af denna tid själf bestridt sin eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, samt att i öfrigt skulle iakttagas, att löntagare tillgodoräknades den tid, som före den nya statens utfärdande förflutit, från det han till tjänsten utnämndes eller enligt kungl. cirkulär den 7 mars 1873 förordnades att

densamma förestå, men att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det år, då den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd;

6:o) att länsman, som har boställe sig anslaget, skall vara där bostatt, såvida icke Kungl. Maj:t finner skäligt annorlunda medgifva.

För åtnjutande af de från 1881 års början fastställda löneförmånerna för häradsskrifvare gälla enligt kungl. kungörelsen den 28 maj 1880 enahanda villkor som de, hvilka enligt hvad ofvan anförts gälla för kronofogdarna, allenast med tillägg af föreskrift därom, att den med häradsskrifvartjänst förenade förmån af debetsedellösen skall tillfalla den, som under ordinarie tjänsteinnehafvares tjänstledighet förrättat debiteringen.

Från sistnämnda föreskrift afviker emellertid, hvad sedermera stadgats rörande ersättningen för debiteringen. Enligt 5 § af gällande uppboordsreglemente är nämligen den, som utfärdar debetsedel, berättigad att för detta bestyr åtnjuta ersättning, i enlighet med hvad därom särskildt är bestämdt, och i öfverensstämmelse härmed stadgas i kungl. kungörelsen den 3 december 1897, som innehåller nyss åsyftade särskilda bestämmelser, att den, som utfärdar debetsedlar, är berättigad till viss där bestämd debetsedellösen.

Nämnda bestämmelsers olikhet med aflöningsvillkoren föranledde på vederbörande departementschefs hemställan, att i 1909 års proposition rörande lönereglering för fögderiförvaltningen föreslogs sådan ändring i nu gällande aflöningsvillkor i förevarande afseende, att den med häradsskrifvartjänst förenade förmån af debetsedellösen skulle tillfalla den, som under ordinarie tjänsteinnehafvares tjänstledighet förrättat debiteringen och utfärdat debetsedlarna; dock att, därest skilda personer därmed tagit befattning och öfverenskommelse dem emellan ej träffades, fördelning af ifrågavarande debetsedellösen skulle verkställas af Konungens befallningshafvande.

Den sålunda föreslagna ändringen i aflöningsvillkoren för häradsskrifvare synes af förhållandena påkallad. Äfven öfriga i propositionen föreslagna aflöningsvillkor för fögderitjänstemännen har kommittén funnit lämpliga, såsom stående i närmaste öfverensstämmelse med de för länsstyrelsernas ämbets- och tjänstemän redan fastställda villkor för rätt till åtnjutande af stadgad aflöning.

Kommittén hemställer således, att för åtnjutande af de för fögderiförvaltningens tjänstemän vid ny löneroglering fastställda löneförmåner måtte stadgas följande villkor och bestämmelser:

att innehafvare af ordinarie kronofogde-, härads-skrifvar- eller länsmansbefattning skall vara underkastad såväl den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet och jämkning i åligganden som ock den reglering af tjänstgöringsområde, som kan varda föreskrifven;

att med sådan ordinarie befattning vid landsstaten icke må förenas annan tjänst å rikets eller Riksdagens stat;

att med ifrågavarande befattningar icke heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej Konungens befallningshafvande uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid landsstaten, finner uppdraget eller tjänstebefattningen kunna få tills vidare mottagas och behållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshafvare verkligen tjänstgjort, men för den tid, han varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den med härads-skrifvartjänst förenade förmån af debetsedellösen skall tillfalla den, som under ordinarie tjänsteinnehafvares tjänstledighet förrättat debiteringen och utfärdat debetsedlarna; dock att, därest skilda personer därmed tagit befattning och öfverenskommelse dem emellan ej träffas, fördelning af ifrågavarande debetsedellösen skall verkställas af Konungens befallningshafvande;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, där sådant förekommer, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman för den tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunnat styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af Konungens befallningshafvande pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej Konungens befallningshafvande finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af samma tjänst är i stat medgifven, tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, och

för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år på samma villkor,

under iakttagande *dels*, hvad hvar och en af omnämnda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalender-

året näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd, *dels ock* att löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen på grund af vare sig konstitutorial eller förordnande i följd af frågan om reglering af löneförhållandena m. m. vid landsstaten;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att länsman, som har boställe sig anslaget, skall vara där bosatt, såvida icke Kungl. Maj:t finner skäligt annorlunda medgifva;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgår till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla, hvad i särskild lag angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Vidare hemställer kommittén i fråga om tjänstemännens skyldighet att underkasta sig med en ny lönestat förbundna villkor och bestämmelser,

att en hvar, som med eller efter visst angifvet års ingång tillträder någon af nu ifrågavarande befattningar vid landsstaten, skall vara skyldig att underkasta sig de

villkor och bestämmelser, som varda stadgade för åtnjutande af de nya aflöningsförmånerna; samt

att de förutvarande ordinarie innehafvare af dylika befattningar, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem hittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som hittills tillkommit dem.

Öfvergångsförhållanden.

Den minskning af fögderipersonalen, som kan varda beslutad, bör uppenbarligen likasom den därmed förbundna omreglering af tjänstgöringsdistrikten försiggå successivt, allteftersom genom afgang af ordinarie tjänstemän möjlighet yppas att inom visst län eller särskild del däraf genomföra den nya organisationen.

Genomförandet af en blifvande ny reglering underlättas högst betydligt af de särskilda villkor för tjänstens innehafvande, som gälla för flertalet af de under senare åren antagna fögderitjänstemännen. Genom särskilda cirkulär har nämligen Kungl. Maj:t *dels* den 30 mars 1906 föreskrifvit, att, i afvaktan på pröfningen och afgörandet af frågan om reglering af löneförhållandena m. m. vid landsstaten, det skulle åligga länsstyrelserna, bland annat, att vid inträffande ledighet af kronofogde-, häradskrifvar- eller länsmanstjänst inhämta nådig föreskrift, huruvida åtgärd borde vidtagas för tjänstens återbesättande i vanlig ordning eller om den borde tillsättas allenast medelst förordnande tillsvidare, *dels ock* den 21 september 1906 förklarar, att, då landsstatstjänst vore eller blefve ledig i följd af innehafvaren

eller tjänstförrättaren i enlighet med nådigt beslut meddeladt förordnande att tills vidare innehafva eller bestrida sådan tjänst, hvarom i nämnda cirkulär förmedles, den sålunda ledigblifna befattningen skulle tillsättas i enahanda ordning, som på grund af gällande bestämmelser skolat iakttagas, därest befattningen blifvit ledig genom befordran, dödsfall eller afgång ur tjänst, med rättighet för den till tjänstens bestridande förordnade att åtnjuta de enligt gällande stat och föreskrifter med tjänsten förenade löneförmåner. Efter det sedermera kommittén afgifvit infordradt särskildt utlåtande, huruvida och i hvilken omfattning de allenast medels förordnande tills vidare tillsatta kronofogde-, häradsskrifvar- eller länsmanstjänsterna borde blifva i vanlig ordning tillsatta samt huru i förevarande afseende borde med ledigblifvande tjänster vid fögderiförvaltningen förfaras, har Kungl. Maj:t i cirkulär den 29 oktober 1909 utfärdat nya bestämmelser i förevarande ämne. Kungl. Maj:t har däri föreskrifvit, att nådiga cirkulären den 30 mars och den 21 september 1906 angående tillsättande af vissa tjänster vid landsstaten icke vidare skola äga tillämpning, men tillika anbefallt länsstyrelserna *dels* att, när kronofogde- eller häradsskrifvartjänst kungöres till ansökning ledig, därjämte tillkännagifva, att innehafvare af tjänsten skall vara underkastad, förutom nu gällande lönevillkor, jämväl skyldighet att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, låta sig förflyttas till annat tjänstgöringsområde, dock mot ersättning för flyttningskostnad, *dels ock* att vid tillsättande af länsmanstjänst iakttaga omförmälda förbehåll.

I cirkuläret af den 29 oktober 1909 infordrades tillika uppgift å de kronofogdar och häradsskrifvare, hvilka på grund af cirkulären af år 1906 erhållit förordnanden att endast tills vidare bestrida innehafvande befattningar, äfvensom huruvida något hinder mötte att för sådana befattningshafvare utfärda fullmakt eller konstitutiorial med iakttagande af förbehållet om förflyttningskyldighet. Det torde därför få antagas, att, där ej särskildt hinder mött, med förordnande tillsvidare tillsatta kronofogdar och häradsskrifvare erhållit konstitutiorial å sina tjänster med villkor om förflyttning.

Under sådana förhållanden och då länsstyrelserna torde hafva förfarit på liknande sätt med länsmän, som tillsatts endast tillsvidare, lära innehafvarna af de efter den 30 mars 1906 ledigblifna tjänster vid

fögderiförvaltningen i allmänhet vara antagna med skyldighet att låta sig, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning de innehafva, förflyttas till annat tjänstgöringsområde mot ersättning för flyttningskostnaden. Om liknande villkor framdeles, intill dess en reglering blifvit genomförd, stadgas för blifvande innehafvare af tjänstedistrikt, som beröras af regleringen, anser kommittén det vara tillbörligen sörjdt för regleringens skyndsamma genomförande.

I händelse beslut fattas om minskning af fögderipersonalen, böra å öfvergångsstat medel till aflöningar åt det antal kronofogdar, härads-skrifvare och länsmän, hvilkas befattningar i mån af den nya organisationens genomförande skola indragas, anvisas till samma belopp som för motsvarande från den nya lönestaten aflönade tjänster.

Beträffande de aflöningsbelopp, som sålunda skulle komma att uppföras på öfvergångsstat, är att märka, att desamma skulle afse blott begynnelseaflöningarna för vederbörande. Ålderstillägg till befattningshafvare å öfvergångsstat torde liksom till de å den nya lönestaten uppförda böra utgå från det under sjätte hufvudtiteln anvisade gemensamma förslagsanslaget för ålderstillägg.

Det kan äfven komma att inträffa, att befattningshafvare vid landsstaten, för hvilken plats finnes å den nya staten, vägrar ingå därpå och icke kan lagligen därtill förbindas. Det låter sig emellertid icke på förhand beräknas, till hvilket belopp medel af sådan anledning kunna behöfva anvisas å öfvergångsstat.

För de länsmän, som innehafva boställen, torde i fråga om afdrag å aflöning för boställsafkomsten m. m. böra fortfarande tillämpas nu gällande bestämmelser.

Med iakttagande af hvad kommittén i det föregående hemställt och föreslagit, har kommittén uppgjort nedanstående förslag till aflöningsstat och öfvergångsstat för fögderiförvaltningen.

Förslag till aflöningsstat för fögderiförvaltningen.

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Förvalt- nings- bidrag.	Summa kronor.	Anmärkingar.
Kronofogdar.						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län).....	3,500	1,500	200	—	5,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.
9 tjänstemän (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län).....	31,500	13,500	1,800	—	46,800	
1 tjänsteman (öfriga län).....	3,500	1,500	—	—	5,000	
74 tjänstemän " "	259,000	111,000	—	—	370,000	
hvertill kommer förvaltningsbidrag å 700 kronor till kronofogde i fögderi med folkmängd icke öfverstigande 50,000 personer och å 900 kronor till kronofogde i fögderi med större folkmängd, förslagsvis	—	—	—	68,000	68,000	
Häradsskrifvare.						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län).....	2,400	1,000	200	—	3,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 500 kr.
9 tjänstemän (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län).....	21,600	9,000	1,800	—	32,400	
1 tjänsteman (öfriga län).....	2,400	1,000	—	—	3,400	
74 tjänstemän " "	177,600	74,000	—	—	251,600	
hvertill kommer förvaltningsbidrag med 150 kr. för hvarje påbörjad 5,000-tal af folkmängden i tjänstedistriktet, förslagsvis ...	—	—	—	127,500	127,500	
Länsmän.						
1 tjänsteman (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) ...	1,500	1,000	200	300	3,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr. och efter ytterligare 5 år likaledes med 300 kr.
65 tjänstemän (Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)...	97,500	65,000	13,000	19,500	195,000	
1 tjänsteman (öfriga län)	1,500	1,000	—	300	2,800	
354 tjänstemän (öfriga län)	531,000	354,000	—	106,200	991,200	
Summa	1.133,000	633,500	17,200	321,800	2,105,500	

Förslag till öfvergångsstat för fögderiförvaltningen.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Förvaltningsbidrag.	Summa kronor.	Anmärkingar.
32 kronofogdar hvertill kommer förvaltningsbidrag efter i aflöningsstaten angifven grund, förslagsvis	112,000	48,000	200	—	160,200	Härtill kunna komma ålderstillägg till enahanda belopp, som finnas angifna i den föreslagna aflöningsstaten.
31 häradsskrifvare hvertill kommer förvaltningsbidrag efter i aflöningsstaten angifven grund, hvilket emellertid finnes inbegripet uti det i aflöningsstaten för ändamålet upptagna belopp.	74,400	31,000	200	25,600	25,600	
95 länsmän	142,500	95,000	1,200	28,500	267,200	
Summa	328,900	174,000	1,600	54,100	558,600	

Polisväsendet på landsbygden.

Polisbevakningen är med afseende å dess uppgifter att hänföra till två olika slag, nämligen ordningspolis och spaningspolis.

Ordningenspolisen har till uppgift att tillse, att den för statslifvet och samhällsfriden nödiga ordningen vidmakthålles, och dess verksamhet för detta ändamål går därför ut på dels att förebygga ett störande af nämnda ordning dels ock att, där ordningen rubbats, återställa densamma. Då oordningar och förgripelser å person eller egendom inträffa relativt sällan, blifver ordningspolisen mindre upptagen af sin verksamhet för återställande af ordning och säkerhet, huru maktpåliggande denna

verksamhet än må vara, när den kräfvos. Ordningspolisens tjänstgöring till förebyggande af afbrott i lugnet och säkerheten tager däremot polisen mera i anspråk och detta i samma mån, som anledningar förefinnas till befarande af dylika afbrott. Dessa anledningar kunna vara att hänföra till särskilda tillfällen, såsom marknader och i allmänhet större folksamlingar, där ordningspolisen måste vara till hands för att i rätta ögonblicket ingripa, men de kunna ock vara och hafva mångenstädes blifvit så ständigt till finnandes, att ordningspolisen för att i möjligaste mån trygga säkerheten inom det område, han satts att bevaka, måste företaga mer eller mindre regelbundna turer inom området.

Spaningspolisen åter har förnämligast att, sedan brott blifvit begånget, söka utröna de närmare omständigheterna vid dess föröfvande, att anhålla och, där så erfordras, häkta den brottslige samt att vidtaga öfriga förberedande åtgärder för brottets beifrande. Af dessa spaningspolisens göromål bestå de viktigaste och mest tidsödande uti hållande af polisförhör och uppsättande af protokoll öfver förhören.

För att en polisorganisation skall kunna fungera på ett tillfredsställande sätt, erfordras, icke blott att tillräckligt antal polismän kunna anställas i mån af behof, utan äfven att polismännens funktioner äro ordnade så, att icke någon af de uppgifter, som enligt det ofvan anförda böra tillhöra ordnings- och spaningspolisen, blifver eftersatt. Granskar man ur dessa synpunkter vår nuvarande polisorganisation, torde man nödgas erkänna, att afsevärda brister vidlåda densamma.

I fråga om polismännens funktioner framträda dessa brister särskildt, då det gäller den del af ordningspolisens uppgifter, som afser att förekomma oordningar och rättskränkningar af ena eller andra slaget.

I äldre tider, då anspråken på ordning och trygghet i samhället icke voro så stora, som de nu äro, kunde den ordinarie polisbevakningen — bestående af kronofogdar, länsmän och fjärdingsmän — fylla dåvarande behof af ordningspolis, men nutida anspråk på sådan polis motsvarar den icke, och detta just emedan den icke användes för sistnämnda gren af ordningspolisens uppgifter, hvilken mer och mer blifvit särskildt utmärkande för den egentliga ordningspolisen. Anledningen till att den ordinarie polisbevakningen icke tager någon vidare befattning med nyss-

nämnda polisgöromål torde, hvad angår kronofogdar och länsmän, vara att söka förnämligast i, att deras tid och intresse tagas i anspråk för en sådan mångfald andra tjänstebestyr.

På grund af fögderiernas storlek samt mängden af kronofogdens hufvudsakliga, på sidan om hans polisverksamhet liggande göromål måste hans funktion i egenskap af ordningspolis hufvudsakligen gå ut på att såsom chef för polisen inom fögderiet öfvervaka, att de underlydande organen i allmänhet fullgöra sina åligganden med afseende å ordningens upprätthållande. Naturligen utesluter icke detta, att ett mera aktivt ingripande från kronofogdens sida såsom ordningspolis kan förekomma, men ett dylikt ingripande torde inskränka sig till de fall, då större oroligheter utbryta på någon plats inom fögderiet och kronofogden i sin egenskap af chef tager befälet öfver den på platsen samlade polisstyrkan. Oroligheter af ifrågavarande beskaffenhet höra likväl mera till undantagsfallen.

Att länsmännens polisverksamhet är af största betydelse för ordningens upprätthållande på landsbygden torde ingalunda kunna förnekas, men det kan icke heller bestridas, att denna betydelse förringats och allt mera måste minskas, i den mån utvecklingen medfört och medför, att länsmanen af expeditionsgöromål mer och mer blifver bunden vid tjänsterummet eller upptagen af utom polistjänsten liggande ärenden. Utvecklingen i denna riktning har numera gått därhän, att säkerligen flertalet länsmän mestadels icke annat än i sammanhang med för andra ändamål företagna resor hafva tillfälle till sådant öfvervakande af rättssäkerheten och efterlefnaden af stadgar rörande politi och ekonomi, hvartill icke gifvits någon direkt anledning. Denna omständighet torde i sin mån hafva orsakat, att äfven de öfriga länsmännens tjänstgöring för nämnda ändamål i allmänhet kommit att blifva inskränkt på enahanda sätt. Det är under sådana förhållanden uppenbart, att man i nämnda hänseende icke kan vänta sig en förändring till det bättre, därest länsmännen skulle få sina göromål ökade i så hög grad, som kronofogdetjänsternas indragning skulle medföra. Icke heller länsmännen äro därför att i någon högre grad påräkna såsom egentlig ordningspolis.

Enligt lagen angående fjärdingsmansbestyrets utgörande äger kronobetjäningen till sitt biträde fjärdingsmän. Sådan den för fjär-

dingsmännen gällande instruktionen lyder, gå emellertid fjärdingsmannens åliggande hufvudsakligen ut på att lämna sina förmän, kronofogden och länsmannen, den handräckning, som dessa å tjänstens vägnar påkalla. Det är sålunda i allmänhet endast på uppdrag af sina förmän, som fjärdingsmannen har att vidtaga åtgärder. Undantag från denna hufvudregel gifvas, men de fall, i hvilka fjärdingsmannen har att på eget initiativ vidtaga åtgärder, äro jämförelsevis få och inskränka sig dessutom öfver hufvud taget till att till förmännen inrapportera vissa saker, som kommit till hans kännedom. I sådant hänseende åligger fjärdingsmannen jämligt § 2 punkterna 1:o), 10:o) och 11:o) i nyssnämnda instruktion följande:

1:o) att, då gröfre brott blifvit begånget eller något förehafves, som störer eller hotar allmän ordning och säkerhet, eller om död mänskliga träffas ute å mark eller eljest dödsfall förekommer i förening med ovanliga eller misstänkta förhållanden, genast sådant inberätta till länsmannen eller kronofogden samt att lämna den laga handräckning, som vid sådana tillfällen kan påkallas;

10:o) att tillse, det vägar, broar och färjor hållas i ett för samfärdseln fullt tillfredsställande skick äfvensom att vintervägar utstakas; åliggande förty fjärdingsman att dels anmana vederbörande om tillfälliga bristers afhjälpande dels ock hos länsmannen anmäla försummelse i fråga om väghållningen samt biträda honom vid nödiga åtgärder;

11:o) att, då smittosamma sjukdomar hos människor eller husdjur utbryta, eller andra olyckor inträffa, såsom vådeld, vattufflöde, strandning, sjöskada och sjönöd, icke allenast skyndsamt till närmast boende kronofogde eller länsman inberätta förhållandet utan ock biträda, efter föreskrift, med härvid nödiga åtgärder.

Det är således förnämligast om gröfre brott, brister i väghållningen och utbrott af smittosamma sjukdomar, som fjärdingsmännen hafva skyldighet att göra sina förmän underkunniga. Mindre grofva brott, förseelser mot ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer samt hälsovårdsstadgan för riket, i hvad den afser stad, hvilka stadgar på de senaste åren vunnit tillämpning i allt flera samhällen på landsbygden, äfvensom öfverträdelse af den mångfald ord-

ningsföreskrifter, som gifvas i de till näringslagstiftningen hörande förordningarna, har fjärdingsmannen däremot enligt instruktionen ingen skyldighet att anmäla. Om ock fjärdingsmannen understundom gör sina förmän uppmärksamma på brott och förseelser af sistberörda beskaffenhet, torde dock detta höra till undantagsfallen. Fjärdingsmannens tjänstgöring såsom ordningspolis är därför i det stora hela inskränkt till marknader och eljest vid större folksamlingar, då han på grund af förmans order är tillstädes.

Intet af de ordinarie polisorganen är således att i större utsträckning påräkna såsom egentlig ordningspolis, och det sägersig då själf, att i våra tider med dess af flera anledningar ökade behof af dylik polis krafven på förstärkning af polisbevakningen på landsbygden framkommit allt oftare och allt mera ansetts berättigade. Dessa kraf hafva också, såsom ofvan omnämnts, ledt till anställande af den extra polisbevakningen, och det framgår af de funktioner de extra polismännen i allmänhet fått sig ålagda, att man med dessa polismäns anställande afsett att fylla här ofvan nämnda lucka i den ordinarie polisbevakningens polisverksamhet.

Den egentliga extra polisbevakningen, dit, enligt hvad ofvan angifvits, poliser med mera fasta förordnanden samt tillfälliga poliser äro att hänföra, har nämligen liksom ock den ridande polisen blifvit en verklig ordningspolis. Ty, ehuru därom ingenting direkt bestämts, hafva dessa polisfunktionärer faktiskt kommit att få de befogenheter och åligganden, som, enligt hvad förut framhållits, böra tilläggas polismän, hvilka skola fungera såsom ordningspolis, och just härigenom hafva ifrågavarande poliser för orter, där de anställts, visat sig till stor del utfylla det behof af ordningspolis, hvilket icke varit möjligt att tillgodose med den ordinarie polisbevakningen. Då emellertid nyssnämnda fasta poliser, som utgöra den stora hufvudmassan af den extra polisbevakningen, anställas hufvudsakligen inom municipal-, stations- och fabrikkssamhällen samt andra dylika orter med mera sammanträngd befolkning, torde det vara uppenbart, att, där ej ridande polis finnes, den öfriga och egentliga landsbygden är så godt som alldeles blottad på ordningspolis.

Vid en undersökning, huruvida man med den extra polisbevak-

ningen, sådan densamma är anordnad, kan fylla det behof af ordningspolis, som nu finnes och som än vidare kan uppstå, visar sig organisationen vara besvärad med allvarliga brister.

Detta gäller särskildt i fråga om den egentliga extra polisbevakningen och framträder isynnerhet därutinnan, att man vid anställandet af extra polismän är bunden af kommuners, menigheters och enskildas frivilliga medverkan så, att polisens anställande kan äfventyras. Förutsättningarna för polisens anställande äro nämligen i regel, att landsting, kommuner eller enskilda antingen helt bekosta polisens aflönning eller förbinda sig att därtill bidraga med minst hälften. Därest någon af nu nämnda förutsättningar skulle saknas, kan sålunda polisen antingen icke anställas, huru behöflig den än må vara, eller också måste staten öfvertaga hela kostnaden för polisens aflönande. Det borde visserligen kunna förutsättas, att samhällen, där polis oundgängligen erfordras för upprätthållande af ordning och säkerhet samt tillsyn öfver efterlefnaden af gällande stadganden och ordningsföreskrifter, skulle vara villiga att lämna bidrag till polisens aflönande. Enligt hvad länsstyrelsernas till kommittén afgifna yttranden angående polisväsendet gifva vid handen, har dock i flera fall inträffat, att otillräckligt bidrag eller intet bidrag alls beviljats äfvensom att förut utgående bidrag indragits. Rätt belysande är, hvad nedannämnda länsstyrelser härom anfört.

Sålunda har Konungens befallningshafvande i Värmlands län framhållit, att den nuvarande extra polisbevakningen på landsbygden enligt Konungens befallningshafvandes mening icke kan anses tillfyllest med hänsyn till den nuvarande anordningen, att anställandet af polismän i väsentlig mån är beroende af anslag från kommuner eller enskilda. Dels anvisas ofta från vederbörande kommuner allt för obetydliga bidrag, så att fullt tillräckliga arfvoden icke kunna beredas polismännen, hvarigenom vållas svårigheter att erhålla fullt kvalificerade innehafvare af ifrågavarande befattningar, dels måste det från flera synpunkter anses olämpligt, att polismännen göras beroende af kommunala anslag, som sällan beviljas för mera än ett år i sänder, för hvilken tid polismännen äfven blifvit tillsatta, och dels har det efter inträdandet af de nya rösträttsbestämmelserna vid kommunalstämma från skilda håll inom länet

visat sig, att å platser, där extra polismän förut funnits och där sådana enligt Konungens befallningshafvandes mening äro af synnerligt behof påkallade, bidrag till extra polismän blifvit indragna.

Konungens befallningshafvande i Gäfleborgs län har anført, att det sätt, hvarpå den extra polisbevakningen aflönas, nämligen till hälften af staten och till hälften genom bidrag af kommuner eller enskilda, visat sig medföra stora svårigheter för erhållande af erforderligt antal extra polismän. Man vill sålunda flerstädes göra gällande, att det är statens sak att tillse, att ordningen och säkerheten på landsbygden upprätthållas på tillfredsställande sätt. I följd däraf har det ock förekommit fall, där det icke varit möjligt att erhålla bidrag från kommuner eller enskilda för aflöning af polismän, äfven där anställandet af sådana varit i hög grad af behovet påkalladt. Det synes fördenskull Konungens befallningshafvande vara lämpligt, att hela institutionen med den extra polisbevakningen på landsbygden omlägges på sådant sätt, att man icke såsom nu blifver väsentligen beroende af kommuners eller enskildas ställning till frågan.

Härjämte må erinras, att Konungens befallningshafvande i Norrbottens län uti sin underdåniga framställning om anslag till polisväsendet inom länet för år 1910 framhållit, hurusom märkligt nog Gellivare och Juckasjärvi kommuner, hvilkas angelägenheter behärskas af befolkningen i grufsamhällena, icke för sagda år anvisat några medel för ifrågavarande ändamål, ehuru kommunernas finansiella ställning därvidlag icke varit afgörande eller ens åberopats.

Organisationen med den egentliga extra polisbevakningen torde dessutom lämpa sig hufvudsakligen för vissa mera begränsade områden eller särskilda tillfällen men däremot mindre för fyllande af behovet af förstärkt polisbevakning på landsbygden i allmänhet. Detta synes framgå icke blott däraf, att den stora hufvudmassan af ifrågavarande polisfunktionärer är anställd för municipal-, stations- eller fabriksamhällena och att knappast någon enda sådan polisman finnes anställd för större område än en kommun, utan jämväl däraf, att man för tillgodoseende af den rena landsbygdens behof af starkare polisskydd tillgripit en ny organisationsform, den ridande polisen.

Hvad den ridande polisen angår, kan densamma, om än i vissa afseenden att förorda framför vanlig ordningspolis, icke fullt ersätta denna, ty den ridande polisens tjänstgöring blifver hufvudsakligen bunden vid de stora stråkvägarna.

En ytterligare brist i den nuvarande polisorganisationen ligger däri, att den ordinarie polisbevakningen liksom den egentliga extra polisbevakningen är allt för bunden vid sina bestämda tjänstgöringsområden, hvilken olägenhet i sin mån torde hafva bidragit till inrättandet af den ridande polisen och möjligen äfven den så kallade reservpoliskåren.

Slutligen må anmärkas, att de öfver- och underordnade polisorganen emellan icke råder den intima samverkan, som måste anses erforderlig för uppnående af ett effektivt polisskydd.

För afhjälpan af de brister, som sålunda och jämväl i vissa andra afseenden vidlåda den nuvarande polisorganisationen, har kommittén utarbetat ett förslag i ämnet. De ledande tankarna vid uppgörande af detta förslag hafva varit följande.

Det åligger staten tillse, att allmän ordning och säkerhet upprätthållas. Staten äger därför bestämma, när och hvar samt till hvilket antal polisfunktionärer skola anställas. Då poliserna blifva statsorgan, bör deras aflöning bekostas af statsmedel, där icke polisens anställande föranledes af vissa lokala förhållanden eller andra särskilda omständigheter, som betinga bidrag från annan vederbörande än staten. Aflöningens storlek bestämmes af statsmyndighet, och genom dess försorg utbetalas aflöningen, äfven där den icke uteslutande utgår af statsmedel. Formerna för polisens tillsättande ordnas så, att den ordinarie eller eljest mera konstanta polisbevakningen erhåller en fastare och tryggare ställning. De till den ordinarie polisbevakningen hörande organen böra vara så kvalificerade och hafva sådan rörlighet, att man icke behöfver särskilda organ för vissa polisgöromål eller vissa utomordentliga tillfällen. De polismän, hvilka utgöra polisbevakningen för en ort, böra tillsammans bilda ett organiskt helt. Därföre skola de hafva nära kontakt med hvarandra och de underordnade organen stå under ledning och kontroll af de öfverordnade organen.

Lokalpolis.

Såsom ett första led i kommitténs förslag ingår, att den egentliga extra polisbevakningen, som kommittén ansett böra i hufvudsak bibehållas oförändrad, gifves en fastare ställning.

Behovvet af polisbevakning på landsbygden framträder uppenbarligen starkast å orter med mera sammanträngd befolkning. (De köpingar, hvilka, enligt hvad förut sagts, själfva bekosta sitt polisväsen, medräknas icke här.) Å ifrågavarande orter finnas numera också vanligen anställda poliser med stadigvarande förordnanden. Enligt hvad i det föregående omnämnts, är det emellertid för närvarande icke ordnad så, att dessa poliser kunna anställas, så snart de erfordras, utan deras anställande förutsätter, att ortsbefolkningen är benägen bidraga till polisernas aflönande. Att detta förhållande, som helt naturligt kan blifva till hinder för polisväsendets ordnande, redan medfört svårigheter härutinnan, framgår af de länsstyrelsers yttranden, hvilka i det föregående återgifvits, och af åtskilligt att döma torde det kunna befaras, att de aflänsstyrelserna anförda svårigheterna med afseende å ordningspolisens anställande skola snarare till- än aftaga. Konsekvensen häraf blifver den, att när i dylika fall anställandet af polis anses vara af behovvet oundgängligen påkalladt, staten själf måste träda emellan och vidkännas hela kostnaden för polisen. Detta innebär emellertid en orättvisa icke blott däruti, att staten sålunda får öfvertaga den del af kostnaden för polisen, som på grund af dennes egenskap af ordningspolis för samhället borde drabba detta, utan äfven därutinnan, att ett samhälle genom att vägra bidrag blifver i ekonomiskt afseende gynnad framför andra samhällen, hvilka lojalt bidraga till kostnaderna för sitt polisväsen. Skola nu påpekade missförhållanden blifva undanröjda, måste antingen staten öfvertaga hela kostnaden för polisbevakningen på rikets landsbygd, eller ock nödgas man införa bestämmelser, hvarigenom vederbörande kommuner och samhällen kunna förpliktas att bidraga till kostnaderna för behöflig ordningspolis. Vid valet mellan dessa båda utvägar har kommittén funnit sig böra stanna vid den senare, dels emedan den bäst öfverensstämmer med den nuvarande ordningen för bekostandet af den extra polisbevakningen, dels ock enär den förra säkerligen skulle komma att tillskynda statsverket synnerligen dryga utgifter. Kommittén har äfven ansett, att en

föreskrift om förpliktelse för vederbörande kommun eller samhälle att bidra till utgifterna för dess polisväsen icke kan möta större betänkligheter. Grundtanken i ett dylikt stadgande har nämligen erkänts såsom riktig på andra områden. Sålunda äro kommunerna skyldiga att med staten delta i aflönande af, bland andra, folkskollärare och barnmorskor.

Riktigast skulle möjligen vara, att äfven enskilda ålades att bidra till aflönande af polis, till hvars anställande de mer eller mindre direkt kunna hafva gifvit upphof. Kommittén har emellertid icke ansett sig böra föreslå något sådant. De fall, i hvilka man skulle kunna tänka sig ett dylikt åläggande, vore, där en industri samlat en större mängd folk inom ett visst område. Det torde dock stöta på ganska afsevärda svårigheter att afgöra, huruvida innehafvaren af en sådan industri eller den kommun, inom hvilken industrien drifves, rättvisligen bör vidkännas kostnaden för polisen. Ehuru tillvaron af en industrianläggning understundom är förknippad med vissa olägenheter för vederbörande kommun, torde likväl förhållandet i regeln vara det motsatta. Skatt till kommunen utgöres sålunda icke blott för själfva industrirörelsen och af i densamma anställda personer utan oftast äfven för inom kommunen bedrifven affärsverksamhet, som har sin grund i industriens tillvaro, hvarförutom landtbefolkningen uti industriens personal erhåller afnämare för sina alster. Att härutöfver pålägga industrien särskilda utgifter för upprätthållande af polisbevakning inom kommunen torde icke vara med billighet öfverensstämmande. Redan nu åligger det vederbörande kommun att bära de utgifter för fattigvård och folkskolväsen, hvilka härleda sig af förefintlig industri, och någon särskild anledning att beträffande kostnaderna för det för en kommun erforderliga polisväsendet tillämpa en annan grundsats synes icke förefinnas.

Uppenbart är, att man i sammanhang med en bestämmelse, hvari genom kommun eller samhälle kan åläggas bidra till kostnaderna för dess polisväsen, måste meddela föreskrifter om polisernas aflöning samt grunderna för kommunernas och samhällenas bidragsskyldighet.

Hvad aflöningen angår, är det naturligt, att denna måste vara beroende af flera omständigheter, såsom polismannens kvalifikationer, den mer eller mindre trägna tjänstgöring, man af honom kräfver, tillfällen

till inkomst af arbete vid sidan af tjänsten samt lefnadsomkostnaderna på de skilda orterna. Kommittén har dock af inkomna uppgifter om de nu utgående aflöningarna till ifrågavarande poliser trott sig finna, att, om gränsen uppåt för aflöningens storlek icke sättes lägre än till 1,200 kronor, man för den närmaste tiden skulle kunna erhålla för ändamålet någorlunda väl kvalificerade personer. Visserligen torde det icke vara uteslutet, att detta belopp kan komma att visa sig väl knappt tillmätt å en del orter med mera stegrade lefnadsomkostnader. Då emellertid vederbörande kommuner och samhällen i vissa fall skulle kunna mot sin vilja åläggas att lämna bidrag till polisens aflöning, har kommittén icke ansett lämpligt, att detta tvång utsträcker att gälla bidrag till högre aflöning än 1,200 kronor.

Vid öfvervägande i hvad mån socknar och municipalsamhällen borde åläggas bidraga till kostnaderna för sitt polisväsen, har kommittén haft särskild anledning upptaga frågan, huruvida i detta hänseende municipalsamhällena borde intaga en annan ställning än den egentliga landsbygden.

*Länsstyrel-
sens i Söder-
manlands län
framställning
angående
kostnaderna
för municipal-
samhällens
polisväsen.*

Sedan Konungens befallningshafvande i Södermanlands län i underdånig skrifvelse rörande anslag för år 1910 till särskild polisstyrka på landet ifrågasatt, huruvida icke municipalsamhällen borde i likhet med städerna själfva vidkännas hela kostnaden för aflöning åt under vanliga förhållanden behöfligt antal poliskonstaplar och huruvida icke statsanslaget till ordningspolis på landet borde hufvudsakligen och till större gagn för det allmänna användas till polisbevakningen på den egentliga landsbygden, har nämligen Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 11 mars samma år föreskrifvit, att berörda fråga skulle af kommittén tagas i öfvervägande vid fullgörande af det kommittén lämnade uppdrag att afgifva yttrande och förslag rörande omorganisation af fögderiförvaltningen m. m.

Så vidt af från länsstyrelserna inkomna uppgifter kunnat bedömas, utgjorde år 1909 antalet i municipalsamhällen anställda, under vanliga förhållanden behöfliga poliskonstaplar 109, och uppgick statens bidrag till aflönande af dessa polismän till ungefär 35,000 kronor. Konstaplarnas antal kommer tydligtvis att ökas i samma mån, de nuvarande

municipalsamhällena utvecklas samt nya sådana samhällen uppstå. Med bibehållande af den nuvarande ordningen för bestridande af kostnader för ifrågavarande polismän kommer därför statsverkets utgifter för municipalsamhällenas polisväsen att rätt afsevärdt växa, äfven om ett eller annat sådant samhälle öfvergår till köping eller stad och därför får själf bekosta sitt polisväsen, och härtill medverkar äfven, att aflönningarna till polismännen sannolikt måste så småningom ökas. Ett genomförande af det framkomna förslaget skulle således för statsverket medföra icke oväsentlig besparing samt alltså ur ekonomisk synpunkt vara att förorda.

Förslaget torde dock böra betraktas äfven från annan synpunkt än den nämnda, och gör man detta, framträda flera betänkligheter. Municipalsamhällena hafva hittills alltjämt åtnjutit statsbidrag till kostnaderna för sitt polisväsen, och häri ligger tydligtvis ett starkt stöd för, att de fortfarande böra åtnjuta en sådan förmån. Vill man därför bryta med den hittills såsom riktig antagna grundsatsen i fråga om bekostandet af municipalsamhällenas polisväsen, måste vägande skäl kunna anföras. Länsstyrelsen i Södermanlands län har till stöd för förslaget icke anfört något annat, än att genom detsamma medel skulle erhållas för ett bättre ordnande af polisväsendet på den egentliga landsbygden, och synes hafva grundat förslaget på den uppfattningen, att, enär de i municipalsamhällena under vanliga förhållanden behöfliga poliskonstaplarna fullgöra hufvudsakligen samma funktioner som städernas poliskonstaplar, municipalsamhällena skulle lika med städerna vara skyldiga att själfva bekosta sina ifrågavarande poliser. Denna uppfattning torde dock knappast kunna anses riktig. Städerna hafva af ålder fått vidkännas kostnaderna för sitt polisväsen, hvilket sammanhänger med, att de i äldre tider tillerkänts vissa privilegier. Men, äfven där de beviljade privilegierna upphört, kvarstår dock ifrågavarande skyldighet, och densamma anses medfölja äfven de stadsrättigheter, som nu för tiden meddelas. Grunden till sistnämnda förhållande torde enligt kommitténs mening vara att söka förnämligast däri, att det för ett samhälle innebär en afsevärd fördel att få bilda en från landsbygden afskild, själfständig kommun, som i vissa hänseenden intager en undantagsställning, och kommittén finner stöd för denna sin mening i, att, äfven då

ett samhälle tilldelas köpingsrättigheter, för den nya kommunen inträder skyldighet att själf bekosta sitt polisväsen. Ett municipalsamhälle åter utgör icke någon själfständig kommun, och det innebär icke heller i allmänhet för en ort några särskilda ekonomiska fördelar att få utgöra municipalsamhälle, utan detta medför i stället vissa uppoffringar. Municipalsamhällets medlemmar få nämligen icke blott vidkännas de skatter, som krävas för samhällets eget ändamål, utan måste äfven till den kommun, af hvilken municipalsamhället utgör en integrerande del, erlægga skatt i samma utsträckning som kommunens öfriga medlemmar. Att städerna och köpingarna ekonomiskt äro afsevärdt bättre ställda än de egentliga landsbygdskommunerna framgår däraf, att medan de förras utgifter år 1909 för samhällenas egna ändamål endast för ett ringa fåtal uppgingo till 7 kronor per bevillningskrona, hade nära hälften af de egentliga landsbygdskommunerna lika hög utdebitering, och debiteringen, som rätt ofta utgjorde 15 kronor per bevillningskrona, steg i några fall till och med öfver 25 gånger bevillningen. Helt naturligt måste municipalsamhällena i nu förevarande afseende intaga en sämre ställning än de egentliga landsbygdskommunerna. Det kan visserligen ej förnekas, att de socknar, där municipalsamhällena finnas, i många fall hafva lägre skatter, men municipalsamhällena blifva i alla händelser mera betungade af skatter än städer och köpingar.

Olikheten mellan municipalsamhällena, å ena, samt städerna och köpingarna, å andra sidan, framträder äfven därutinnan, att de senare blifva städer och köpingar med kännedom om de utgifter som möta samt endast på egen begäran, under det att municipalsamhällena ofta emot egen önskan nödgas bilda municipalsamhälle.

Att under sådana omständigheter, på sätt länsstyrelsen i Södermanlands län tänkt sig, likställa municipalsamhällena med städer och köpingar, då det gäller kostnaderna för deras polisväsen, torde icke gärna kunna anses vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande. Kommittén kan därför icke tillstyrka förslaget, att municipalsamhällena skola i fråga om kostnaderna för sitt polisväsen likställas med städerna, utan anser, att de såsom hittills endast böra lämna bidrag till aflönande af de för samhällena behöfliga poliserna i likhet med de egentliga landsbygdskommunerna.

Vidkommande storleken af kommunernas och municipalsamhälle- nas bidrag till polisernas aflöning har kommittén icke funnit skäl frångå den nu gällande regeln, att dessa bidrag icke få uppgå till mindre än hälften af aflöningen. I öfverensstämmelse med hvad förut anförts, skulle dock bidraget, då kommun eller municipalsamhälle därtill mot sitt bestridande förpliktas, icke kunna komma att öfverstiga 600 kronor.

Hvad statsverkets andel i aflöningen till ifrågavarande poliser angår, utgår densamma nu i regel med hälften oberoende af aflöningens storlek. Det skulle ju kunna ifrågasättas, huruvida icke, enär i allmänhet en duglig polis torde kunna erhållas för en aflöning af 1,200 kronor, statens bidrag borde begränsas till 600 kronor och vederbörande kommun, samhälle eller enskild, då aflöningen öfverstiger 1,200 kronor, vidkännas öfverskottet utöfver 600 kronor. Då man emellertid knappast behöfver befara, att aflöningarna, som komma att underställas vederbörande länsstyrelsens pröfning, skola fastställas till högre belopp, än som erfordras, anser kommittén, att statens bidrag bör såsom hittills utgå med hälften af den fastställda aflöningen. En begränsning i den antydda omfattningen skulle på vissa håll kunna leda till en försämring af polisväsendet. Det torde dock undantagsvis kunna inträffa, att, där kommun, samhälle eller enskild bidrager till aflönande af polis med 600 kronor eller därutöfver, fullt duglig sådan icke står att erhålla, därest aflöningen skulle utgå med allenast nämnda bidrag och lika stort anslag af statsmedlen. Kommittén anser, att vid en dylik eventualitet det belopp, som ytterligare är oundgängligen erforderligt, bör utgå af statsmedel.

Den polis, till hvilkens aflöning en kommun eller ett municipalsamhälle skulle kunna förpliktas att bidraga, borde enligt kommitténs mening vara sådan, som är afsedd till ordningspolis och hvaraf ett stadigvarande behof förefinnes. Poliser, hvilka anställas för ett stadigvarande behof, kunna emellertid icke anses såsom extra. Det torde därför vara mindre lämpligt att hänföra dem till den så kallade extra polisbevakningen, såsom nu sker äfven med poliser med mera fasta förordnanden. Då poliserna i fråga dessutom äro afsedda för lokalt behof, har det syntts kommittén, att benämningen lokalpolis skulle bättre återgifva karaktären af dessa poliser.

Såsom af utredningen framgår, funnos år 1910 anställda 533 polis-män med mera fasta förordnanden, och har kommittén byggt sitt förslag till polisorganisation på den förutsättningen, att ungefär samma antal bibehålles såsom lokalpolis.

Hvad beträffar statsverkets utgifter för lokalpoliserna, har man ansett sig kunna beräkna desamma till i genomsnitt 500 kronor för hvarje polis. På sätt af den å sidan 334 intagna tablå är att inhämta, uppgingo år 1910 ifrågavarande polisens aflöningar i medeltal icke ens till 1,000 kronor för hvarje polisman, och ehuru väl ett genomförande af kommitténs förslag måste så småningom medföra en ökning af denna genomsnittsaflöning, torde man för någon tid framåt kunna räkna med, att den stannar vid omkring 1,000 kronor. Enär de fall, då staten skulle till lokalpolisens aflöning nödgas bidraga med mera än hälften, lära blifva mera sällsynta, vill det synas, att statsverkets andel i utgifterna för lokalpolisens aflönande bör kunna begränsas till 266,500 kronor.

I anslutning till hvad ofvan anförts, får kommittén, som föreslår, att den extra polisbevakning med mera stadigvarande förordnande, hvilken tillsättes såsom ordningspolis för visst område, må benämnas *lokalpolis*, hemställa,

att lokalpolis skall efter vederbörande länsstyrelses förordnande anställas, där behof af sådan polis föreligger samt landsting, socken, municipalsamhälle eller enskild förbinder sig att till af länsstyrelsen skälig ansedd aflöning åt polisen bidraga, där aflöningen finnes böra sättas till 1,200 kronor eller däröfver, med 600 kronor och i öfriga fall med minst hälften;

att, där åter utfästelse om bidrag i ofvanberörda utsträckning icke kan erhållas till aflöning af lokalpolis, af hvilken oafvisligt behof förefinnes, länsstyrelsen har att, sedan frågan om polisens anställande och aflöning blifvit behörigen utredd samt socken, municipalsamhälle eller eventuellt enskild, som af frågan beröres, blifvit i saken hörd, underställa ärendet

Kungl. Maj:t, som efter pröfning af omständigheterna äger föreskrifva, att vederbörande socken eller municipalsamhälle skall lämna bidrag till polisens aflöning med hälften, dock icke med högre belopp än 600 kronor;

att den del af lokalpolisens aflöning, som icke utgår från nu nämnda korporationer eller från enskilda, skall bekostas af staten; samt

att till bestridande af statsverkets utgifter för ifrågavarande ändamål anvisas ett förslagsanslag å 266,500 kronor.

I och med genomförandet af kommitténs förslag rörande lokalpolisen anser kommittén det vara på ett tillfredsställande sätt sörjdt för, att municipal-, fabriks- och stationssamhälle samt i allmänhet ort med mera sammanträngd befolkning icke behöfva blifva utan den ordningspolis, som för orten kräfves. Emellertid är härmed icke löst den fråga, som mer och mer trädt i förgrunden och påkallar en snar lösning, nämligen huru polisbevakningen på den egentliga och hufvudsakliga landsbygden skall kunna ordnas till att motsvara de ökade anspråken på trygghet och ordning.

Till lösning af nämnda fråga har, såsom i det föregående vidrörts, Svenska polisförbundet genom sin styrelse föreslagit, att fjärdingsmansinstitutionen, som i sin nuvarande form icke utgjorde någon egentlig ordningspolis, skulle ombildas till en verklig polisorganisation för landsbygden. Detta förslag innefattas uti en genom nådig remiss den 3 december 1909 till kommittén för yttrandes afgifvande öfverlämnad underdånig framställning, hvilken i hufvudsak innehåller följande.

Svenska polisförbundets framställning ang. fjärdingsmansinstitutionens ombildning.

Fjärdingsmännen vore både i fråga om tillsättning samt entledigande från tjänsten likasom ock hvad anginge aflöningen alltför mycket beroende af vederbörande kommun, och de saknade därför den själfständighet gent emot allmänheten, som vore ett af hufvudvillkoren för tjänstens behöriga fullgörande. Vid aflöningarnas bestämmande låte vederbörande i allmänhet besparingssynpunkten så taga öfverhanden, att

för tjänsten dugliga och lämpliga personer uppenbarligen icke kunde påräknas. Polisbevakningen på landsbygden vore därför — där ej omständigheterna framtvingat bättre kvalificerade fjärdingsmän med jämförelsevis skälig aflöning — särdeles dåligt tillgodosedd. Behovet af kraftigare polisskydd hade också under senare tider gjort sig starkt gällande samt ledt till upprättandet af den så kallade reservpoliskåren. En mera genomgående förstärkning af landtpolisväsendet syntes dock lämpligen kunna ifrågasättas. Denna förstärkning torde kunna ske genom fjärdingsmansinstitutionens omläggning så, att fjärdingsmansbestyret icke längre blefve ett menighetsbestyr. Kommunerna borde nämligen förpliktas att antingen själfva eller till en del understödda af staten inom vissa lämpliga distrikt hålla polismän, antagna af Konungens befallningshafvande i respektive län mot viss lagbestämd aflöning. Till sådana polismansbefattningar borde antagas för tjänsten lämpliga personer, och skulle löneförmånerna fördenskull ställas så, att en person kunde hafva sin bärgning af tjänsten. I sammanfattning innebära de uttalade önskemålen rörande fjärdingsmansinstitutionens reformering:

»att de polismän, som komme att ersätta de nuvarande fjärdingsmännen, borde vara fullständigt oberoende af kommunerna i fråga om tillsättande och afskedande;

att de tillsattes af Konungens befallningshafvande i respektive län medels förordnande gällande tills vidare; kunnande befattningsinnehavaren afsättas endast på grund af tjänstefel;

att de tilldelades distrikt, som med afseende å allmänna ordningens kraf och andra omständigheter lämnade jämn sysselsättning;

att de tillerkändes en grundlön af minst 1,000 kronor för år, med rätt till lämpliga ålderstillägg; samt

att de garanterades pension efter vissa tjänsteår.»

Häremot skulle landtpolismännen vara skyldiga att ägna sig så godt som uteslutande åt tjänsten och under sina förmäns ledning hålla hand öfver allmänna ordningen samt fullgöra alla tjänsteärenden, som kunde blifva dem anbefallda.

Denna framställning, i hvad den afser, att de nya fjärdingsmännen borde aflönas helt eller delvis med statsmedel, upptager, ehuru i något

ändrad form, den i Riksdagen genom motioner upprepade gånger men utan åsyftadt resultat framförda frågan, att fjärdingsmännens aflöning borde bekostas af staten helt och hållet eller åtminstone till en del. Senast var denna fråga före vid 1909 års riksdag och blef i enlighet med hemställan af vederbörande utskott äfven då afslagen af Riksdagens båda kammare. Utskottet anförde härvid, i likhet med det utskott som vid 1904 års riksdag haft att behandla frågan, att skäl icke funnits föreligga för en förändring uti fjärdingsmansbefattningens genom sekler häfdvunna karaktär af ett menighetsbestyr samt att det icke innebure någon obillighet, att fjärdingsmannen, hvilkens åligganden hufvudsakligen afsåge att verka för uppehållande af ordning och säkerhet, hvar och en inom den eller de kommuner, inom hvilka han blifvit till fjärdingsman utsedd, för detta sitt arbete aflönades af kommunen, så mycket mindre som staten årligen bidroge med betydliga belopp till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet. Utskottet åberopade äfven, att, sedan Riksdagen senast fattade beslut i ämnet, icke heller några ändrade förhållanden på det ifrågavarande området inträdt, som skulle kunna föranleda till ett frånträddande af samma beslut.

De skäl, som sålunda åberopats emot, att fjärdingsmännens aflöning skulle helt eller delvis bestridas af statsverket, anser kommittén fortfarande äga giltighet, och då den af Svenska polisförbundets styrelse i öfrigt ifrågasatta reformering af fjärdingsmansinstitutionen än mer skulle innebära ett upphäfvande af institutionens egenskap af ett menighetsbestyr, kan kommittén icke understödja de i styrelsens framställning uttalade önskemål utan hemställer, att institutionen bibehålles i hufvudsak orubbad.

Kommittén har härmed icke velat underkänna det skäl, hvori söktes det förnämsta stödet för den föreliggande framställningen, nämligen att polisbevakningen på landsbygden kräfver förstärkning och att detta är ett statsintresse, men kommittén anser, att den behöfliga förstärkningen icke bör åvägbringas genom ökad polistjänstgöring för fjärdingsmännen, hvilkas verksamhet såsom hittills kommer att i mycket stor utsträckning behövas äfven för indrifningen af utskylder och böter, utan lämpligare genom en sådan organisation med distriktpoliser, som kommittén i det föregående ifrågasatt. Ville man göra fjärdingsmännen

till ordningspolis i den utsträckning, distriktpolisen enligt kommitténs förslag skulle blifva, måste detta medföra en betydlig höjning af fjärdingsmännens aflöning. För staten, som väl knappt kunde undgå att deltaga i aflöningen af denna ordningspolis med mindre än halfva kostnaden, skulle detta gifvetvis innebära en mycket stor utgift. För vederbörande kommuner skulle en dylik höjning af fjärdingsmännens aflöning medföra ökad tunga, hvilket särskildt skulle gälla och blifva kännbart för mindre och ekonomiskt svaga kommuner. Fjärdingsmännens användande för tillgodoseende af landsbygdens behof af ordningspolis innebär dessutom gent emot organisationen med distriktpolis den svagheten, att fjärdingsmännen svårligen kunna göras så rörliga som distriktpolisen och i allt fall, med hänsyn till deras för polistjänsten främmande göromål, icke kunna användas till ersättning för den så kallade reservpoliskåren.

Medgifvas måste emellertid, att Svenska polisförbundets styrelse icke saknat skäl för sitt påstående, att flerstädes till fjärdingsmän antagas för befattningen mindre lämpliga personer. Detta missförhållande, till största delen beroende af den anmärkta bristen på korrektiv mot, att aflöningen sättes alltför lågt, torde dock i ej ringa grad kunna undanrödjas genom sträng tillämpning af gällande bestämmelser, att fjärdingsmännen skola vara för tjänsten dugliga. Uti lagen angående fjärdingsmansbestyrets utgörande den 29 september 1899 föreskrifves nämligen, dels att kronofogde, därest han finner af kommunalstämma till fjärdingsman utsedd person icke lämplig för befattningen, skall anmäla förhållandet hos Konungens befallningshafvande, som äger att, om skäl därtill föranleda, förordna om nytt val, samt dels att Konungens befallningshafvande äger, därest antagen fjärdingsman under tjänstgöringstidens lopp befinnes icke vidare vara för fjärdingsmanstjänsten lämplig, skilja honom från densamma. Då fjärdingsmännen tagas i anspråk för en mångfald tjänstebestyr, är det tydligen af stor betydelse, att de icke sakna därför erforderlig duglighet. Kommittén anser sig fördenskull böra framhålla önskvärdheten af, att vederbörande myndigheter, så vidt på dem ankommer, verka för, att fjärdingsmansbefattningarna blifva rekryterade med lämpliga innehafvare.

Behovvet af starkare polisbevakning för den egentliga landsbygden, hvilket således enligt kommitténs mening icke bör tillgodoses medelst en omgestaltning af fjärdingsmansinstitutionen, skulle ock kunna tänkas fyllt genom utveckling af den nuvarande extra polisbevakningen. Kommittén måste dock bestämdt afråda från denna utväg. Den egentliga extra polisbevakningen tillsättes i regel icke för större område än en kommun. Om därför, då landsbygden skall mera allmänt förses med ordningspolis, denna polis skulle få samma natur som den extra polisbevakningen, torde man nödgas nästan för hvarje kommun tillsätta minst en sådan ordningspolis. Uppenbart är dock, att en så kraftig förstärkning af polisskyddet kräfvades endast undantagsvis. Poliserna skulle till följd häraf icke i allmänhet kunna få full sysselsättning, därmed skulle då följa en jämförelsevis svag aflöning för dem, man kunde därför ej heller hos poliserna påräkna den duglighet, som är önskvärd, och man finge således en poliskår, som jämte fjärdingsmansinstitutionens brister hade svagheten att icke vara ordinarie. Vidare kan det icke vara lämpligt att, då det gäller ett för rikets hela landsbygd stadigvarande behof af polis, använda sig af en organisation, som är afsedd endast för viss begränsad ort eller extra ordinära förhållanden. Att, ehuru förstärkningen kräfvades för uppehållande af den allmänna ordning och säkerhet, för hvilken det torde vara statens sak att ensam svara, likväl åstadkomma denna förstärkning genom utvidgning af den nuvarande extra polisbevakningen, skulle vara olämpligt äfven af det skäl, att man i sådan händelse skulle nödgas räkna med bidrag från kommuner, samhällen eller enskilda till polisens aflöning. Det blefve då också nödvändigt, om den behöfliga förstärkningen af polisskyddet skulle kunna med säkerhet påräknas, att stadga skyldighet för kommunerna att bidra till utgifterna för den allmänna ordningspolisen. Denna finge härigenom karaktären af lokalpolis och kunde därför svårligen användas utom anställningsorten, hvilket dock vid flera tillfällen kunde behövas. Huru kostsam den ifrågasatta anordningen skulle blifva för kommunerna och jämväl för staten, torde lätt inses. På grund af anordningens ofvan angifna brister skulle dock de stora uppoffringarna icke komma att stå i rimligt förhållande till det resultat, som kunde

väntas. Slutligen anser kommittén behovet af större enkelhet och enhetlighet inom polisväsendet kräfvat, att antalet former för den extra polisbevakningen snarare minskas än ökas och att till nämnda polisbevakning hänföres endast sådan polis, som erfordras af mera tillfälliga anledningar. Kommittén, som också, på sätt redan angifvits, föreslagit, att den stora hufvudmassan af den nuvarande egentliga extra polisbevakningen i enlighet med sin verkliga natur skall öfvergå till en fast särskild kår, benämnd lokalpolis, kan därför ej heller förorda, att den erforderliga ordningspolisen för den egentliga landsbygden, hvilken naturligen icke mindre än lokalpolisen bör gifvas en fast och säker ställning, inrangeras under formerna för den extra polisbevakningen.

Att den egentliga landsbygdens ordningspolis i allmänhet icke heller bör anordnas såsom ridande polis torde ligga i öppen dag, då sådan polis flerstädes hvarken lämpar sig eller skulle vara behöfelig.

Enligt den föregående utredningen har äfven ett par andra sätt ifrågasatts för tillgodoseendet af landsbygdens behof af polisskydd. Från två länsstyrelser har nämligen i svaren på kommitténs frågor rörande organisationen med distriktpolis föreslagits, att staten skulle hålla länsmännen med biträde, hvilket enligt den ena länsstyrelsens förslag skulle äga befogenhet och skyldighet att handlägga polisgöromål, när länsmannen till följd af andra tjänsteåligganden vore förhindrad att med nämnda göromål själf taga befattning, men som af den andra länsstyrelsen ansetts böra vara endast ett skrifbiträde, som kunde sköta kontorsgöromålen, då länsmannens tjänstgöring utom expeditionen kräfdes i och för polisärenden. — Kommittén anser emellertid frågans lösning i enlighet med det ena eller andra af nyssnämnda förslag icke vara att förorda. Ty genom de ifrågasatta anordningarna skulle den brist på ordningspolis för landsbygden, hvaröfver klagomålen blifvit allt starkare, icke blifva afhjälpt. Det ifrågavarande biträdet för polisgöromålen måste dessutom uppenbarligen besitta samma kompetens för dessa göromål som länsmannen, och anordningen skulle till följd häraf medföra synnerligen stora utgifter. Härtill kommer, att ett dylikt biträde i många länsmansdistrikt ej skulle kunna få full sysselsättning.

Enär sålunda den erforderliga förstärkningen af polisskyddet på den egentliga landsbygden icke står att vinna vare sig på sist angifna sätt eller genom en utveckling af den extra polisbevakningen inklusive den af kommittén föreslagna lokalpolisen, återstår enligt kommitténs mening icke någon annan utväg än att införa en alldeles ny organisation för landsbygdens förseende med tillräcklig polisbevakning.

Vid utformandet af denna nya organisation måste tydligen tillses, först och främst att densamma motsvarar sitt ändamål och låter anpassa sig efter de på orts- och andra förhållanden grundade olika behofven af polisskydd, men äfven att de brister, som i det föregående påvisats hos fjärdingsmansinstitutionen och den nuvarande egentliga extra polisbevakningen, icke komma att vidlåda den nya organisationen. Kommittén har därför sökt att efter dessa synpunkter ordna den organisation med *distriktpolis*, som enligt kommitténs mening jämte institutionen med lokalpolis bör läggas till grund för landsbygdens polisväsen och som i det föregående gjorts till föremål för en särskild undersökning.

Enligt hvad i det föregående angifvits, är det ordningspolis, hvaraf landsbygden företrädesvis är i behof, och distriktpolisens tjänstgöring bör således i första hand omfatta de göromål, som tillhöra en ordningspolis.

Distriktpolisen, hvilken, såsom redan benämningen angifver, bör hafva ett visst tjänstgöringsområde, skall alltså vaka öfver upprätthållandet af allmän ordning och säkerhet inom sitt distrikt. Hans allmänna åligganden skola därför vara dels att tjänstgöra vid tillfällen, då större folkmängd är samlad, såsom vid marknader, samt eljest då oordningar eller förbrytelser inträffat eller kunna befaras, dels ock att, i den mån sådant erfordras, verkställa patrullering inom sitt distrikt och att, äfven där ordnad patrullering icke förekommer, ombesörja ordningens upprätthållande. Härvid bör distriktpolisen låta sig ange- läget vara att anhålla och till förmannen för på denne ankommande åtgärd inställa personer, som inom distriktet beträdas med lösdrifveri eller bettleri, samt likaså att vaka öfver efterlefnaden af sådana föreskrifter rörande ekonomi och politi, hvarkas öfverträdande är belagdt med straff. Att, där enskild hotas till person eller egendom, distriktpolisen bör lämna erforderligt polisskydd ligger i sakens natur. Dessutom bör polisen på order af förman biträda denne i polisgöromålen

samt själf verkställa polisåtgärd, som förman påkallar. Till de viktigaste af dessa distriktpolisens göromål torde höra, att han skall biträda vid polisundersökningar samt själf verkställa sådana och uppsätta rapport däröfver äfvensom anhålla och inför förman inställa för brott misstänkta personer. Distriktpolisen bör uppenbarligen liksom hvarje annan polisman äfven hafva till uppgift att, när helst brott begåtts eller misstänkes föreligga, söka upptäcka brottet och efterspana föröfvaren af detsamma. Under hvilka omständigheter distriktpolis må äga att utan särskild order af förman och således på eget initiativ vidtaga förberedande polisundersökningar och andra åtgärder för brotts upptäckande och beifrande, böra bestämmelser meddelas uti särskild instruktion.

Ehuru distriktpolisens tjänstgöring i regel bör vara inskränkt till det distrikt, för hvilket han tillsatts, anser kommittén, såsom redan i den föregående utredningen angifvits, att han skall vara skyldig tjänstgöra jämväl utom detsamma. Sådant kan erfordras af flera orsaker.

Ej sällan torde nämligen kunna inträffa, att af någon tillfällig anledning, exempelvis sjukdom eller annat laga förfall, en distriktpolis är urståndsatt att fullgöra tjänsteåtgärd, som icke tål uppskof. Om i sådan händelse icke heller vare sig distriktpolisens förman eller vederbörande fjärdingsman kan vidtaga åtgärden, synes man för densamma lämpligen kunna anlita distriktpolisen i ett angränsande distrikt. Om sådan tjänstgöring utom distriktet bör vederbörande länsstyrelse på framställning af vederbörande kronofogde eller länsman samt äfven eljest äga förordna.

Vidare erfordras, att distriktpoliserna tjänstgöra utom distriktet, då de skola ersätta den så kallade reservpoliskåren. Enligt hvad å sidorna 355 och 356 här förut angifvits, är nämligen kommittén af den åsikt, att nyssnämnda kår bör indragas och densammas uppgifter öfvertagas af distriktpoliserna. Utöfver hvad kommittén redan anfört till stöd för denna sin mening, anser kommittén kunna ytterligare åberopas, att distriktpoliserna genom sin vana vid landsbygdens förhållanden äro bättre än de nuvarande reservpoliserna ägnade att användas vid oroligheter på landsbygden samt att, enär reservpoliserna ofta måste tagas från städer, långt aflägsna från de orter, där de skola tjänstgöra, men

distriktpoliserna däremot kunna tagas från mera närbelägna orter, transportkostnaderna böra blifva mindre, om distriktpoliserna användas såsom reservpoliser, än om den nuvarande reservpoliskåren bibehålles. Då kostnaderna för reservpoliskårens användning, hvartill hittills årligen varit anvisadt ett anslag af 38,000 kronor, till och med under orosåret 1909 stannade vid omkring 36,000 kronor, anser kommittén, att för distriktpolisernas användning såsom reservpoliskår icke skulle behövas högre anslag än 30,000 kronor. Föreskrif om distriktpolisernas tjänstgöring för ifrågavarande ändamål anser kommittén böra meddelas, då distriktpoliserna icke erfordras utom sitt eget län, af vederbörande länsstyrelse samt eljest af Kungl. Maj:t. För att vid inträffade oroligheter utkommendingarna må kunna ordnas snabbt, bör hvarje länsstyrelse i förväg uppgöra plan öfver den ordning, i hvilken länets distriktpoliser skola för ifrågavarande ändamål uttagas. Af dessa planer bör ett exemplar finnas hos Kungl. Maj:t för att vara till ledning vid ordnandet af sådana utkommendingar, hvarom Kungl. Maj:t förordnar.

Därest distriktpolisens tjänstgöring ordnas i hufvudsak på ofvan angifna sätt, anser kommittén, att den egentliga landsbygden genom distriktpolisorganisationen skall erhålla den ordningspolis och den förstärkta polisbevakning, hvarå berättigade anspråk föreligga.

Det gäller emellertid att anordna organisationen på sådant sätt, att den låter lämpa sig efter de olika orternas behof. I detta hänseende anser kommittén, att distriktpolisernas tjänstgöring icke bör ställas på fullt enahanda sätt å de skilda orterna. Medan sålunda distriktpolisen på en ort bör hafva ordnad patrulltjänstgöring med täta turer, kunna på andra orter patrulleringsronderna behöfva förekomma mera sällan. Å vissa orter kan regelmässig patrullering till och med vara obehöfelig. I hvarje fall bör dock, såsom i det föregående framhållits, distriktpolisens tjänstgöring ordnas så, att han kommer tillräckligt mycket ut i sitt distrikt för att få en noggrann kännedom om förhållandena därstädes.

Organisationens förmåga af anpassning är vidare i hög grad beroende af, huru man ordnar distrikten för poliserna. I första hand bör härvid tillses, att ett distrikts omfattning bestämmes med hänsyn till

det på hvarje ort föreliggande behovet af polistjänstgöring och det antal distriktpoliser, som lämpligen må tilldelas distriktet. Ehuru enligt kommitténs mening regeln bör vara den, att hvarje distriktpolis skall hafva sitt särskilda distrikt, kunna likväl förhållandena för en ort vara sådana, att det vore lämpligare att där tilldela ett distrikt två eller flera poliser. Det torde nämligen i många fall kunna erbjuda vissa fördelar att hafva distrikten större med två eller flera poliser tjänstgörande därinom.

Länsstyrelsens i Västernorrlands län förslag, att distriktpoliserna skulle anställas för länet i dess helhet med tjänstgöring företrädesvis inom visst men dock föränderligt område, anser däremot kommittén icke innebära några fördelar framför nyss angifna sätt för distriktens ordnande utan tvärt om vissa olägenheter. Organisationen skulle sålunda komma att sakna nödig fasthet, distriktpolisens ansvarskänsla kunde ej blifva så stark, som om han hade ett fast distrikt, där ordningens upprätthållande i första hand påhvilade honom. Genom ofta återkommande förändringar i tjänstgöringsområdena blefve det för distriktpolisen svårare att städse hafva erforderlig noggrann kännedom om sitt distrikt, och förändringarna kunde lätt leda till ombyte af förman för distriktpolisen, något som icke vore till gagn för kontinuiteten i polisens tjänstgöring. De olägenheter, som kunna vara förknippade med en mera fast distriktsindelning, anser kommittén böra undanrödjas, genom att distriktens omfattning och distriktpolisernas antal för hvarje distrikt regleras för vissa ej allt för långa tidsperioder. Kommittén har i detta hänseende tänkt sig, att sådan reglering skall på en gång för hela riket, efter föregående undersökning samt efter förslag af vederbörande länsstyrelse, verkställas af Kungl. Maj:t för en tidsperiod af fem år i sänder. Om under en femårsperiod undantagsvis så ändrade förhållanden å någon ort inträda, att den där tillsatta distriktpolisen är otillräcklig, bör man enligt kommitténs mening söka fylla denna brist genom att, i den mån sådant kan ske, låta distriktpolisen i angränsande distrikt biträda vid ordningens upprätthållande. Såsom redan angifvits, anser nämligen kommittén, att distriktpolisen skall vara skyldig att tjänstgöra jämväl utom sitt distrikt.

De grunder, efter hvilka kommittén anser rikets indelning i polisdistrikt böra ske, äro angifna å sidan 364. Kommittén finner sig i detta

sammanhang endast böra framhålla, att man vid denna indelning städse måste hafva till syfte, att distriktpolisen får full sysselsättning af sin tjänst. Uppenbart är, att en lämplig distriktsindelning är det säkraste medlet för vinnande af detta mål.

För att organisationen skall fylla sitt ändamål måste det öfvas noggrann tillsyn öfver, att distriktpoliserna icke försumma sina tjänsteåligganden. Till åstadkommande af den erforderliga kontrollen härutinnan bör det åligga distriktpolisen att i vidsträckt omfattning afgifva rapporter till sin närmaste förman. Han bör således skriftligen, telefonledes eller muntligen underrätta denne, om hvad som i polishänseende förekommer inom distriktet, och därjämte bör förmannen hållas underkunnig om, hvar distriktpolisen uppehåller sig, på det att förmannen må kunna vid förefallande behof påkalla hans biträde eller verksamhet. Genom sistnämnda rapporter sättes förmannen i stånd att kontrollera, huruvida distriktpolisen verkställer patrullering eller annan föreskrifven tjänstgöring. Ur kontrollsynpunkt vore också lämpligt, att distriktpolisen hade att föra en kortfattad journal rörande sin tjänstgöring. Gifvetvis böra äfven, efter närmare föreskrifter af länsstyrelserna, kronofogdar och länsmän såsom distriktpolisernas förman genom direkta inspektioner utöfva kontroll öfver polisernas tjänstgöring. Medelst ofvan antydda åtgärder anser kommittén en effektiv kontroll öfver distriktpolisens tjänstgöring kunna åvägbringas.

Emellertid är det icke nog med, att formerna för organisationen ordnas ändamålsenligt. För att det åsyftade resultatet med densamma skall uppnås, kräfves därjämte, att de nya polisorganen få en fast och gent emot allmänheten oberoende ställning, ty detta är ett af hufvudvillkoren för, att dessa skola kunna med kraft och intresse fullgöra sina viktiga tjänsteåligganden. Detta syftemål torde säkrast vinnas, genom att distriktpolisen blir ett statens organ, som aflönas uteslutande af statsverket. Vid uppgörandet af den första planen för polisorganisationen syntes det kommittén kunna ifrågasättas, huruvida icke särskildt ur kostnadssynpunkt, distriktpolisens aflöning lämpligen borde bestridas till en del jämväl af landstingen. Enligt hvad af den föregående utredningen framgår, hafva likväl en del länsstyrelser

framhållit, att en sådan aflöningsform är förbunden med stora olägenheter och till och med att polisbevakningen icke kan tillfredsställande ordnas, så länge en del af kostnaderna skall bestridas på frivillighetens väg. Kommittén har funnit de af länsstyrelserna sålunda uttalade åsikter vara väl grundade. Med anledning häraf och då det syntes möta betänkligheter mot att förplikta landstingen att bidraga till aflönande af polis, som kräfves i och för statens uppgift att uppehålla allmän ordning och säkerhet och som dessutom skulle kunna användas för tjänstgöring äfven utom landstingets område, har kommittén ansett riktigtast, att distriktpolisen aflönas uteslutande af staten.

Distriktpolisens ställning bör tryggas äfven på det sätt, att han erhåller tillräcklig aflöning, så att han icke för sin utkomst blifver beroende af enskild verksamhet eller arbete utom tjänsten. Ty då tjänsten skall lämna distriktpolisen full sysselsättning, bör det icke vara honom tillåtet att vid sidan af densamma innehafva annan befattning eller att eljest egna sig åt enskild verksamhet. Med hänsyn till att distriktpolisen således skall hafva sin bärning af den med tjänsten förenade aflöning, och för att fullt dugliga tjänsteinnehafvare skola kunna erhållas, anser kommittén distriktpolisens aflöningsförmåner böra ordnas så, att han bekommer en grundlön af 1,200 kronor jämte 150 kronor såsom beklädnadsbidrag. En aflöning af nämnda belopp skulle visserligen, om man jämför densamma med hvad en kunnig arbetare vanligtvis förtjänar, kunna anses väl låg, men, då det måste tagas i betraktande, att distriktpolisen såsom statstjänsteman får en fast ställning och i händelse af sjukdom gifvetvis måste få behålla någon del af aflöningen, anser kommittén, att aflöningen bör bestämmas till 1,350 kronor. Men då de högre lefnadskostnaderna inom de tre nordligaste länen, nämligen Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, ansetts böra betinga särskildt ortstillägg för fögderitjänstemännen, torde rättvisligen distriktpoliserna inom dessa län likaledes böra tillerkännas ortstillägg, och har kommittén ansett detta böra sättas till 100 kronor. Mot åtnjutande af nyss angifven aflöning bör det åligga distriktpolisen, som under sin tjänstgöring skall vara iklädd en fastställd enkel uniform, att själf bekosta denna.

Då det skall ingå i distriktpolisens tjänsteåligganden att mer eller mindre ofta besöka de olika delarna af sitt distrikt, torde han enligt sakens natur

icke böra vara berättigad till vare sig dagtraktamente eller reseersättning för resor inom tjänstgöringsdistriktet och således icke heller till sådan reseersättning, som tillkommer kronofogdar och länsmän enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1908 angående ersättning för vissa af deras polisverksamhet föranledda utgifter. På det emellertid distriktpolisens aflöning icke må behöfva, åtminstone i någon större utsträckning, tagas i anspråk för hans utgifter i och för tjänsteresor, bör distriktpolisen hafva fribiljett å statens järnvägar och, där så kan ordnas, jämväl å enskilda järnvägar inom distriktet, och dessutom är det nödigt, att ett särskildt resekostnadsbidrag tilldelas honom. Detta bidrag bör icke vara lika för alla distriktpoliserna utan för hvarje distrikt lämpas efter beräknad kostnad för där erforderliga resor. Kommittén har tänkt sig, att resekostnadsbidraget bör beräknas till i genomsnitt 300 kronor för hvarje distriktpolis. Huru stort belopp hvarje särskild polis skall erhålla, synes böra af Kungl. Maj:t bestämmas i sammanhang med regleringen af distriktsindelningen.

Å andra sidan torde själfallet distriktpolisen böra åtnjuta särskild godtgörelse vid tjänstgöring utom sitt distrikt. Då distriktpoliserna utkommenderas för sådan tjänstgöring, för hvilken den så kallade reservpoliskåren nu är afsedd, böra de tillgodonjuta samma aflöning och förmåner i öfrigt, som tillförsäkrats reservpoliserna uti de med städerna afslutade kontrakt (se sidorna 332—336). Vid annan tjänstgöring utom sitt distrikt bör distriktpolisen erhålla rese- och traktamentsersättning enligt sjätte klassen i gällande resereglemente.

Det måste gifvetvis vara af stor betydelse, att de nya polisbefattningarna komma att rekryteras med fullt dugliga personer. Härför torde också vara sörjdt genom kommitténs nyss angifna förslag rörande distriktpolisernas tjänsteställning och aflöningsförmåner. För att distriktpoliserna skola kunna anses dugliga, måste de uppenbarligen hafva erforderlig utbildning för sitt kall. Huru kommittén tänkt sig denna utbildning, framgår af hvad som anförts å sidan 354 här ofvan.

I fråga om distriktpolisernas antal får kommittén hänvisa till sin i det föregående uttalade åsikt, enligt hvilken vid den af kommittén slutligen föreslagna organisation af fögderiförvaltningen distriktpoliser skulle anställas till ett antal af högst 250, däraf 26 i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, får kommittén hemställa,

att distriktpoliser, aflönade med statsmedel, skola på rikets landsbygd anställas till ett antal af högst 250;

att till distriktpolis må utgå i lön 1,200 kronor jämte 150 kronor i beklädnadsbidrag och till distriktpolis i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län därjämte såsom ortstillägg 100 kronor samt att till bekostande af dessa utgifter anvisas ett anslag å 340,100 kronor;

att till resekostnadsbidrag åt distriktpoliserna anvisas ett anslag å 75,000 kronor att efter Kungl. Maj:ts bestämmande fördelas; samt

att till bestridande af kostnaderna för transport och underhåll af distriktpoliserna m. m. vid dessas användning såsom reservpolis för ordningens upprätthållande å ort, hvarest oordningar utbrutit eller hota att utbryta, anvisas ett förslagsanslag å 30,000 kronor.

Af hvad i det föregående anförts framgår, att enligt kommitténs mening den erforderliga förstärkningen af den egentliga landsbygdens polisväsen kan och bör ske genom användande af de båda organisationer, lokalpolis och distriktpolis, kommittén föreslagit. Men om ock kommittén icke finner, att andra än nämnda polisorgan vid sidan af de nuvarande ordinarie äro oundgängligen nödvändiga för åstadkommande af ett tillräckligt polisskydd, är kommittén tydligtvis icke af den meningen, att tillfällig polis, om än sådan mindre ofta än hittills skulle behöfva komma till användning, härefter skulle kunna helt undvaras, likasom kommittén ej heller anser lämpligt, att de båda organisationsformerna, ridande polis och länsdetektiv, nu indragas, såsom föreslagits beträffande reservpoliskåren.

Ridande polis.

Kommittén har också vid beräkning af distriktpolisernas antal förutsatt den ridande polisens bibehållande. Denna organisationsform, som på de orter, där den kommit till användning, omfattats af befolkningen med sympatier, torde man visserligen efter distriktpolisorganisationens införande icke få anledning att i någon större utsträckning använda, men därest den ridande polisen indroges och ersattes med distrikts-

poliser, skulle polisbevakningen på trakter, där ridande polis nu finnes, möjligen blifva försvagad. Det torde därjämte få antagas, att från en del orter, där ridande polis icke är anställd, anspråk på dylik polis kunna framkomma och finnas befogade. Därföre bör enligt kommitténs mening ifrågasvarande organisationsform bibehållas. Kommittén anser emellertid, att den ridande polisen icke bör utgöra någon fristående organisation, utan att densamma för vinnande af större enkelhet bör få samma karaktär som distriktpolisen och endast blifva en art af denna. I allmänhet bör frågan om ridande polis ordnas i sammanhang med femårsregleringen af distriktpolisernas antal och distrikt samt ej för kortare tid än fem år.

Hvad aflöningsförmånerna angår, torde den ridande polisen böra i hufvudsak likställas med distriktpolis. Sålunda bör han enligt kommitténs mening åtnjuta 1,200 kronor i aflöning, 150 kronor i beklädnadsbidrag och eventuellt 100 kronor såsom ortstillägg. Då emellertid några ridande poliser hittills icke anställts inom de tre nordligaste länen, behöfver man icke för närvarande beräkna någon utgift för ortstillägg åt ridande polis. Det af kommittén för distriktpolisen föreslagna resekostnadsbidraget lämpar sig däremot icke för ridande polisen utan torde för denna böra utbytas mot ett bidrag till hans utgifter för kost och logi m. m. vid tjänstgöring utom stationen. Skulle ridande polis helt bestrida nämnda utgifter af sin aflöning, blefve denna för många högst afsevärdt reducerad och därigenom icke tillräcklig för karlens bärgning. Detta bör förekommas, lika väl då det gäller ridande polis som i fråga om distriktpolis. Emellertid torde det icke vara tillräckligt att tilldela de ridande poliserna såsom godtgörelse för deras utgifter under tjänstgöring samma belopp, som föreslagits såsom resekostnadsbidrag till distriktpoliserna, eller i medeltal 300 kronor för hvarje polis. De ridande poliserna komma nämligen på grund af sina större tjänstgöringsdistrikt att betydligt oftare än distriktpoliserna få taga nattkvarter annorstädes än på den vanliga boningsorten. Där godtgörelse för ifrågasvarande kostnader hittills förekommit för ridande polis, har densamma också utgått med betydligt högre summa och i allmänhet utgjort omkring 700 kronor. Då likväl i två län någon sådan särskild godtgörelse icke åtnjutits af ridande poliserna, håller kommittén före, att ett belopp af i genomsnitt 500 kronor bör vara tillräckligt för ändamålet, dock att ersättningen icke i något fall må öfverstiga 700 kronor.

Beträffande utgifterna i öfrigt för ridande polisen anser sig kommittén med ledning af de från länsstyrelserna erhållna uppgifter böra beräkna kostnaderna för stallhyra, foder och underhåll m. m. till 850 kronor för häst. Hvad angår kostnaden för underhåll m. m. af reservhästar för ridande polisen, är kommittén af den mening, att densamma bör kunna nedbringas under nyssnämnda belopp. Såsom reservhäst är nämligen att anse den häst, som ej är ute i tjänstgöring, och för denne böra stallhyra och underhåll ej kunna blifva så stora som för utevarande hästarna, för hvilka extra kostnader för stallrum och foder ej sällan torde förekomma. Vidare framgår af erfarenheten från Östergötlands län, att reservhäst icke är oundgängligen erforderlig å hvarje station. Frågan om polisernas förseende med reservhästar torde dessutom i många fall kunna lösas, genom att med en eller flera i närheten af stationen bosatta personer träffas aftal, att de i händelse af behof tillhandahålla häst. Kommittén anser därför, att årliga kostnaden för hållande af reservhäst icke behöfver beräknas till mera än 500 kronor för station om två ridande poliser. Kostnaderna för underhåll och nyanskaffning af munderingspersedlar samt för nyanskaffning af hästar, som i den kungl. propositionen beräknats till respektive 100 och 300 kronor för station, torde fortfarande böra upptagas till samma belopp.

Kommittén anser alltså, att kostnaderna för en station om två karlar med hästar bör beräknas sålunda:

karlarnas ersättning:

aflöning.....	kronor 2,400: —	
beklädnadsbidrag	» 300: —	
kostpenningar	» 1,000: —	kronor 3,700: —
stallhyra, foder och underhåll, försäk- ring, hästskötare, veterinär m. m. för två hästar à 850 kronor	kronor 1,700: —	
dito för en reservhäst.....	» 500: —	
underhåll och nyanskaffning af mun- deringspersedlar	» 100: —	
nyanskaffning af hästar, medeltals- beräkning,	» 300: —	» 2,600: —
		<hr/> Summa kronor 6,300: —

»Andel i arfvode åt en förman» behöfver däremot icke vidare beräknas, enär det icke torde vara erforderligt att för ridande polis hafva annan förman än kronofogde eller länsman.

Principiellt riktigast torde vara, att den ridande polisen, hvars anställande bör bero på dess af vederbörande statsmyndighet pröfvade erforderlighet och som afser att ersätta och göra kraftigare det polisskydd, som utan den ridande polisens anställande måste lämnas af distriktpolis, bekostades uteslutande af staten. Detta skulle dock leda till, att anspråken på anställande af dylik ordningsmakt komme att kanske mer än önskligt göra sig gällande, samt i hvarje fall medföra mycket dryga kostnader för statsverket. Men äfven af andra skäl torde man nödgas modifiera nyss angifna princip. Från statens sida sedt kan behovet af ordningspolis i allmänhet nöjaktigt tillgodoses med distriktpolisorganisationen. Den ridande polisens anställande är därför icke uteslutande ett statsintresse. Anordnandet af sådan polis har ock hittills varit beroende på initiativ och ganska betydande bidrag från landsting och kommuner.

Då den ridande polisen bör hafva samma karaktär af statspolis som distriktpolisen, torde staten böra öfvertaga karlens aflöning. Detta torde vara nödvändigt äfven från den synpunkten, att staten måste kunna förfoga äfven öfver den ridande polisen i likhet med distriktpolisen för sådana ändamål, hvartill reservpoliskåren nu användes. Hvad åter angår kostnaderna för att göra polisen beriden samt underhållet af erforderliga hästar och munderingspersedlar, anser kommittén, att landsting eller kommun, på hvars framställning den ridande polisen tillkommit, bör deltaga i dessa kostnader. Sålunda torde landsting eller kommun såsom nu böra bära hela kostnaden för första uppsättningen af hästar och stationer. Däremot torde staten särskildt med hänsyn till det äfven här förut åberopade förhållandet, att ridande polisen vid oroligheter kan såsom reservpoliskår behöfva användas utom sin vanliga förläggningssort, böra vikännas en del af kostnaderna för polisstationernas underhåll, och vill det synas, att denna andel bör utgöra 25 procent af kostnaderna. Om ridande polis bekostas på nämnda sätt, komma vederbörande landstings och kommuners utgifter för denna

polis att minskas. Detta har sin grund däri, att kostnaderna för karlarnas aflöning m. m., hvilka föreslagits skola öfvertagas af staten, uppgå till mera än hälften af samtliga utgifterna för en station. Lands-tingets utgifter, som hittills utgått med hälften af den i genomsnitt till 6,400 kronor beräknade årliga kostnaden för en polisstation om två karlar med hästar, skulle nämligen enligt kommitténs förslag komma att utgöra endast 75 procent af det till 2,600 kronor beräknade årsunderhållet af en station.

Enligt nu gällande bestämmelser förskjuter landsting eller kommun statens andel i årskostnaden för ridande polis och erhåller sedermera godtgörelse enligt af vederbörande länsstyrelse granskad och godkänd räkning. Emellertid torde det vara tveksamt, huruvida, om den ridande polisen, såsom kommittén föreslagit, erhåller karaktär af statspolis, nämnda ordning för kostnadernas gäldande bör bibehållas och huruvida icke ett motsatt förfarande vore lämpligare. Då ridande polis skall uppsättas, bör staten genom sina organ anskaffa erforderliga hästar och ordna polisstationerna, och därjämte böra sedermera statsorganen ombesörja erforderlig nyanskaffning m. m. för stationernas vidmakthållande. Häraf bör då följa, att staten förskotterar vederbörande landstings eller kommuns andel i årsunderhållet för ridande polis.

Huruvida i län, där ridande polis nu finnes, dennas bibehållande i dess helhet eller delvis må kunna medföra någon minskning i det antal distriktpoliser, som enligt kommitténs beräkningar borde där anställas, tilltror sig kommittén icke att afgöra. Däremot håller kommittén före, att efter införandet af distriktpolisorganisationen i län, där härefter ridande polis möjligen kan blifva inrättad, genom en dylik anordning antalet distriktpoliser kan minskas och att i sådant län i regel summan af de ridande polisernas antal och det reducerade antalet distriktpoliser skall blifva mindre än det förutvarande antalet distriktpoliser.

Så länge ridande polisernas antal, hvilket år 1910 uppgick till 56, förblifver oförändradt, skulle enligt ofvanstående beräkningar statsverkets utgifter för karlarnas aflöning m. m. uppgå till omkring 104,000 kronor och dess andel i kostnaderna för ridande polisens underhåll m. m. till ungefär 18,000 kronor.

I anslutning till det anförda hemställer kommittén,

att, där landsting eller kommun beslutat att bekosta första uppsättningen af en station ridande polis om minst två ryttare med för ändamålet erforderliga, fullt dugliga hästar jämte mundering samt bevapning för ryttarna äfvensom att i ofvan angifven utsträckning bidra till årsunderhållet af polisstationen, frågan om polisens anställande skall af vederbörande länsstyrelse underställas Kungl. Maj:t, som, i den mån den ifrågasatta polisen anses behöflig, äger förordna, att ridande polis till visst antal skall anställas och i sammanhang härmed pröfva, huruvida och i hvad mån till följd häraf antalet distriktpoliser skall nedsättas;

att ridande polis må af statsmedel åtnjuta aflöning, beklädnadsbidrag och ortstillägg, i likhet med hvad som föreslagits för distriktpolis, jämte kostpenningar enligt förut omförmälda grunder och att till bestridande af utgifterna härför må uppföras ett förslagsanslag å 105,000 kronor; samt

att årskostnaderna för den ridande polisen må bestridas, i öfverensstämmelse med hvad ofvan angifvits, och att till gäldande af statsverkets andel i dessa kostnader må anvisas ett förslagsanslag å 18,000 kronor.

Hvad därefter angår länsdetektivinstitutionen, synes det kommittén sannolikt, att, om länsmännens utbildning ordnas i enlighet med hvad kommittén föreslagit, nämnda institution icke skulle behöfva få någon större användning. Länsmännen borde nämligen med den utbildning för detektivtjänst, de skulle få, blifva skickade att verkställa de göromål, för hvilka länsdetektiverna äro afsedda. Dessutom torde äfven distriktpolisernas anställande medföra, att länsdetektiver blifva mindre behöfliga. Men då likväl af de *nuvarande* länsmännen icke kan fordras, att de skola skaffa sig den föreslagna utbildningen,

Länsdetektiv.

och det således måste dröja rätt lång tid, innan länsmanskåren i någon större utsträckning hunnit nämnda utbildning, kan enligt kommitténs mening länsdetektivinstitutionen icke lämpligen indragas.

I kungl. propositionen till 1908 års Riksdag hafva årliga utgifterna för länsdetektivernas aflöning och resekostnader m. m. för hvar och en beräknats till 5,000 kronor. Kommittén anser, att denna beräkning fortfarande bör följas. Visserligen hafva hittills årskostnaderna för hvarje länsdetektiv icke uppgått till 5,000 kronor, men dock hafva de i ett län kommit detta belopp nära, och i några län är institutionen så nyligen införd, att man icke kan lägga de nuvarande jämförelsevis låga kostnaderna till grund för bedömande, huru utgifterna skola ställa sig, sedan institutionen kommit till full användning. Till kostnaderna för länsdetektivens verksamhet bör enligt kommitténs mening statsverket efter nu gällande grunder deltaga med hälften.

Till åtgärder i öfrigt för gröfre brotts upptäckande och brottslingars efterspanande är för närvarande anvisadt ett särskildt anslag å 10,000 kronor, som emellertid får användas endast för dylika åtgärder i län, för hvilka länsdetektiv icke blifvit förordnad. Detta anslag torde fortfarande vara erforderligt.

Kommittén hemställer således,

att, då enligt landstings beslut visst län för sig eller två län gemensamt anvisat nödigt befunnet anslag att af vederbörande länsstyrelse disponeras för aflönande af en länsdetektiv, sådan polisman skall anställas;

att af länsdetektivs aflöning och öfriga utgifter för hans verksamhet, till det belopp dessa kostnader efter för hvarje år afslutad och af vederbörlig myndighet granskad och godkänd räkning uppgå, statsverket skall gälda hälften och att för bestridande af statsverkets andel i kostnaderna må anvisas ett förslagsanslag å 20,000 kronor; samt

att till åtgärder för gröfre brotts upptäckande och brottslingars efterspanande i län, för hvilka länsdetektiv ej anställts, må utgå ett förslagsanslag å 10,000 kronor.

Genom de i det föregående föreslagna polisorganen kan enligt *Tillfällig polis.* kommitténs mening det under normala förhållanden förefintliga behovet af polisbevakning på landsbygden nöjaktigt tillgodoses, och därför lärer tillfällig polis komma att behövas i afsevärdt mindre omfattning än hittills. Emellertid torde allt fortfarande tillfällig polis blifva erforderlig, enär sådana förhållanden kunna inträffa, att den fasta polisbevakningen visar sig otillräcklig.

Såsom i det föregående nämnts, voro under år 1910 inom de olika länen ett växlande antal polismän förordnade att tjänstgöra vid vissa tillfällen, då oordningar befarats eller eljest förstärkt polisbevakning varit af behovet påkallad. Dessa polisers aflöning bekostades — såsom det vill synas med hänsyn till de olikartade omständigheter, som föranledt polisens anställande — antingen enbart af staten eller uteslutande af socken, bolag eller enskilda eller ock med bidrag från såväl staten som en eller flera kommuner, bolag eller enskilda. Sålunda har aflöningen bekostats ensamt af socken, samhälle, bolag eller enskilda för poliser, som anställts för uppehållande af ordning och säkerhet vid badanstalter, förlusteställen, så kallade folkets parker, enskilda järnvägsbyggen samt fabriks-, bruks- och sågverksområden. Tillfälliga poliser åter vid marknader, torgdags- eller kreatursmöten, järnvägsstationer, hamnområden och lastageplatser hafva i allmänhet bekostats gemensamt af staten samt socken, samhälle, bolag eller enskilda. Staten har ensamt bekostat hufvudsakligen endast sådan tillfällig polis, som anställts vid lägerplatser, statens järnvägsbyggen eller i anledning af befarade oroligheter. Det har dock förekommit, att vederbörande socken, samhälle, bolag eller enskilda, i motsats till hvad ofvan angifvits vanligen vara fallet, icke bekostat eller ens bidragit till utgifterna för polis och att i följd däraf staten ensam fått bära dessa kostnader. I det stora hela hafva dock de grunder, som ligga uttalade i ofvannämnda praxis, tillämpats vid bestridandet af utgifterna för de tillfälliga poliserna.

Någon anledning att frångå dessa grunder har kommittén icke ansett föreligga och detta så mycket mindre, som desamma, så vidt kommittén kunnat bedöma, torde få anses vara bäst öfverensstämmande, med hvad billighet och rättvisa kräfvat. Då emellertid nämnda grunder för kostnadernas utgörande icke äro lagfästade, skulle det kunna inträffa,

att socken, samhälle, bolag eller enskilda, såsom ock i något fall redan skett, undandraga sig den andel af kostnaden, som rätteligen borde drabba dem. Man synes därför kunna ifrågasätta, huruvida icke sådan bestämmelse borde meddelas, att socken, samhälle, bolag eller enskilda kunde förpliktas att efter omständigheterna bekosta eller lämna bidrag till aflöningen af viss polis. En dylik bestämmelse skulle dock vara skäligen betydelslös för staten. Statsverkets utgifter för den tillfälliga polisen, hvilka redan nu äro jämförelsevis obetydliga, blifva nämligen helt naturligt efter genomförandet af den af kommittén ifrågasatta polisorganisationen ännu mindre. Dessutom skulle helt säkert bestämmelsen ytterst sällan komma till användning. Ty i de fall, där aflöningen till den tillfälliga polisen bör helt eller delvis bekostas af socken, samhälle, bolag eller enskild, förefinnes i regel ett ekonomiskt intresse af polisens anställande. Så till exempel kan en badanstalt, som icke sörjer för, att ordning och säkerhet upprätthållas inom anstaltens område, riskera, att anstalten blifver mindre besökt. På grund häraf och då man icke utan synnerliga skäl torde böra vidtaga tvångsåtgärder för utbekommande af aflöning till polis, hvars anställande är beroende endast af ett tillfälligt behof, anser sig kommittén icke böra föreslå införandet af en bestämmelse i den angifna riktningen utan är af den mening, att kostnaderna för tillfällig polis lämpligast böra bestridas enligt hittills gällande grunder.

Enligt den å sidan 334 intagna tabell öfver kostnaderna under år 1910 för den extra polisbevakningen på landsbygden uppgingo statens utgifter för tillfälliga poliser till sammanlagdt 17,542 kronor 21 öre. Af detta kostnadsbelopp belöpte emellertid nära hälften ensamt på Västernorrlands och Norrbottens län, nämligen på det förra länet 3,068 kronor 27 öre och på det senare länet 5,375 kronor. Detta synes hafva berott på exceptionella förhållanden, och har, hvad Norrbottens län angår, föranledts däraf, att järnvägsbyggen för statens räkning pågått inom länet, vid hvilka tillfällig polis i stor utsträckning måst användas. Till följd häraf synas statens utgifter under år 1910 icke böra läggas till grund för beräkning af årliga kostnaden under vanliga förhållanden, hvilken torde vara ej obetydligt lägre.

Jämlikt kungl. kungörelsen den 17 maj 1867 åtnjuta fjärdingsmän,

som med länsstyrelsens medgifvande beordrats till tjänstgöring utom sitt distrikt vid marknader och dylika tillfällen, rese- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente. Denna ersättning, som för närvarande åtminstone på flera ställen gäldas af sjätte hufvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar, torde emellertid vara af sådan beskaffenhet, att den rätteligen bör vara att betrakta såsom kostnad för tillfällig polisbevakning. Kommittén vill derföre föreslå, att ifrågavarande ersättning för framtiden gäldas af det anslag, som erfordras för tillfällig polisbevakning. Härigenom skulle kostnaderna för densamma lättare kunna öfverskådas. Af nyss nämnda anslag bör enligt kommitténs mening äfven gäldas till distriktpolis utgående ersättning för tjänstgöring utom distriktet vid andra tillfällen, än då han användes såsom reservpolis i anledning af inträffade eller befarade oroligheter.

Ett årligt anslag af 15,000 kronor skulle enligt kommitténs mening blifva tillräckligt för bestridande af statsverkets utgifter för ofvan nämnda ändamål.

Kommittén hemställer,

att, därest socken eller annan vederbörande med skäligt belopp bidrager till aflöningen af erforderlig tillfällig polis, återstoden af aflöningen skall kunna utgå af statsmedel och att, där sådant bidrag ej kan erhållas, staten må delvis eller helt bekosta aflöningen, endast i händelse oafvisligaste behof af polisens anställande föreligger; samt

att för bestridande af statsverkets utgifter för ofvan angifva ändamål må anvisas ett förslagsanslag å 15,000 kronor.

Från styrelsen för svenska polisförbundet har till kommittén öfverlämnats en skrifvelse, däri med anledning af en vid förbundets årsmöte 1910 väckt motion hemställts om åtgärder till beredande åt polis- och fjärdingsmän af ersättning för under tjänsteutöfning sönderrifna kläder. Denna framställning har kommittén ansett sig böra här upptaga till behandling. Till stöd för framställningen har anförts följande:

Svenska polisförbundets framställning rörande ersättning åt polismän för sönderrifna kläder.

»Polismännen i de större städerna få i regel, då de vid det ofta förekommande anhållandet af druckna eller vildsinta personer få sina påhafda kläder sönderrifna eller skadade och våldsverkaren saknar tillgångar att ersätta skadan, kläderna reparerade eller ersatta med nya på vederbörande polisverks bekostnad. På landsbygden däremot har polismannen, då våldsverkaren saknar tillgångar, själf att vidkännas förlusten för de skadade kläderna.

Då polis- och isynnerhet fjärdingsmännen på landsbygden för det mesta äro svagt aflönade, inses lätt, att sådana utgifter för dem kunna blifva kännbara nog.

Det är således i afsikt att hålla landsbygdens och de mindre samhällenas polismän, hvilka icke kunna påräkna ersättning från annat håll, skadeslösa för de utgifter, som reparation och nyanskaffning af sålunda förstörda kläder åsamka dem, som motionen tillkommit.

Att den aflönande myndigheten skulle, som motionärerna föreslagit, vara ersättningsskyldig, blefve måhända obekvämt. Den aflönande myndigheten är nämligen beträffande polismännen å landsbygden ett synnerligen mångtydigt begrepp, ty en del polismän aflönas af staten, en del af kommunen och en del af bolag eller enskilda personer, och i många fall äro dessa aflöningsätt kombinerade, så att staten, kommunen och bolagen gemensamt bidra till polismännens aflöning, hvarför det sålunda skulle blifva allt för vidlyftigt få ersättningsskyldigheten hitförlagd och fördelad.

Förbundsstyrelsen har därför tänkt sig, att ersättning i hithörande fall bekvämast kunde utgå af allmänna medel i likhet med t. ex. ersättning åt vittnen i brottmål. Ersättningen borde då utgå efter domstols bepröfvande och efter föregånget intyg från ojäfvig och sakkunnig person om skadans värde i hvarje särskildt fall.

För staten blefve denna ersättning säkerligen en obetydlig utgift, men en välbehöflig uppmuntran för dem som därpå kunde komma i åtnjutande.»

Ifrågavarande framställning synes kommittén vara värd beaktande. Såsom i densamma framhållits, kan det icke vara med billighet öfver-

ensstämmande, att polismän få af sin jämförelsevis ringa aflöning bekosta sådan skada å sina kläder, som i framställningen afses. Det måste gifvetvis innebära en oegentlighet, att den ene polismannen erhåller ersättning för dylik skada men den andre däremot icke, beroende på huruvida den ersättningsskyldige äger tillgång till skadans ersättande eller ej. Då vidare skadan uppkommit under åtgärd, som polisen på grund af sin tjänst haft skyldighet att vidtaga, anser kommittén rättvisan bjuda, att staten ersätter ifrågasatt skada. Någon afsevärd kostnad torde härigenom icke förorsakas statsverket, och ett särskildt anslag för ändamålet erfordras icke, enär kostnaderna synas kunna gäldas af annat anslag, exempelvis förslagsanslaget för tillfällig polisbevakning. Lämpligt torde enligt kommitténs mening vara, att ersättningen, såsom i framställningen ifrågasatts, utgår i samma ordning som ersättningar till vittnen i brottmål. Statsverket skulle således förskjuta utdömdt skadeersättningsbelopp och därefter, i händelse någon förpliktats återgälda statsverkets utgift, uttaga densamma hos denne. Ersättningsskyldighet gent emot städernas och köpingarnas polismän kan uppenbarligen icke för staten ifrågakomma.

Kommittén får alltså hemställa,

att, där fjärdingsman eller på landsbygden anorstädes än i köping anställd polisman under tjänstutöfning får sina kläder sönderrifna eller eljest skadade samt vederbörande domstol funnit honom berättigad till viss skadeersättning, ersättningsbeloppet må utgå af statsmedel i den ordning, som gäller för utbetalning af ersättning till vittnen i brottmål.

Slutligen torde här böra omnämnas, hurusom länsstyrelserna emellanåt på ansökning af bolag eller enskild förordna personer att tjänstgöra såsom polisvakt uteslutande å område, som tillhör och disponeras af sökanden, exempelvis inom inhägnadt fabriksområde. Härvid hafva sökandena ensamma bekostat aflöningen åt sagda vakter, och med ansökningen om förordnandet har hufvudsakligen afsetts att förskaffa vakterna vid tjänstgöring det rättsskydd, som enligt lag tillkommer af länsstyrelse förordnad polisman.

Enär ofvannämnda polisvakter mera hafva karaktär af ordningsmän än af verkliga poliser, skulle det möjligen kunna ifrågasättas, huruvida de fortfarande böra erhålla förordnanden, som bereda dem förenämnda rättsskydd. Då det emellertid visat sig, att ifrågavarande polisvakter varit af stor betydelse för ordningens upprätthållande, anser sig kommittén, under förutsättning att såsom hittills bidrag af statsmedel till aflöning åt sådan polisvakt icke må utgå, ej böra föreslå någon ändring uti förenämnda af länsstyrelserna tillämpade förfaringssätt.

Synpunkter vid polismännens tillsättning och entledigande, tjänstebefogenhet m. m.

I det föregående hafva icke berörts frågorna om sättet för polismännens till- och afsättning och de skilda polisorganens förhållande till hvarandra m. m. Ehuru det icke torde tillhöra kommittén att föreslå i dessa ämnen erforderliga närmare bestämmelser, hvilka synas böra meddelas i ett reglemente för polispersonalen i riket, har kommittén ansett sig böra angifva några synpunkter, som enligt kommitténs mening böra beaktas vid utfärdande af dylika bestämmelser.

Till- och afsättning m. m.

Vidkommande först polismännens till- och afsättning kan här icke blifva fråga om andra polismän än lokal-, distrikts-, ridande och tillfällig polis samt länsdetektiv, hvilka organ i den följande behandlingen af den föreliggande frågan därför afses vid användningen af uttrycket polismän. Gällande bestämmelser rörande kronofogdes tillsättning och afskedande lära ej erfordra någon ändring, och i fjärdingsmansinstitutionen har kommittén, såsom förut anförts, icke velat göra några rubbningar. Hvad länsmännen angår, har kommittén i annat sammanhang föreslagit bestämmelser rörande ändrade former för deras tillsättning och skiljande från tjänsten.

En grundtanke i kommitténs plan för polisväsendets ordnande är, att polismännen skola tillsättas af statsmyndighet. Det torde ligga i sakens natur, att denna myndighet icke i allmänhet kan vara någon annan än Konungens befallningshafvande. Sådana förhållanden kunna

dock undantagsvis inträffa, att kronofogde eller länsman borde hafva rätt att tilldela person, som oundgängligen erfordras till biträde vid någon polisåtgärd, det med dennes förordnande till polisman förbundna skydd. Möjligen skulle på sådant sätt enskildas benägenhet att biträda ordningsmakten vid brottslingars gripande och i allmänhet vid anhållningar blifva större än för närvarande. Dyligt förordnande af kronofogde eller länsman borde dock endast få meddelas, då tillfälligt polisbiträde erfordras under sådana förhållanden, att länsstyrelsens förordnande icke kan erhållas i rätt tid. Förordnandet borde gälla endast visst tillfälle, och den förordnade lär för att få åtnjuta skydd såsom polisman böra bära synligt tjänstetecken. Därjämte torde kunna ifrågasättas, huruvida icke kronofogde eller länsman vid kortare ledighet för lokalpolis borde få förordna vikarie, på det att icke länsstyrelserna må blifva för mycket besvärade med vikariatsförordnanden. I öfrigt böra polismännen antagas af vederbörande länsstyrelse. I enlighet med denna sin mening anser kommittén, att den på sina håll förekommande praxis, att kronofogde jämlikt af länsstyrelse fastställd instruktion antager och förordnar de vanliga konstaplarna i köpingar och municipalsambällen, bör upphöra. Öfver de antagna icke tillfälliga polismännen torde hos länsstyrelserna böra föras förteckning jämväl upptagande polismännens tjänstgöring och förhållande i tjänsten.

Då lokal-, distrikts- och ridande polis samt länsdetektiv skall anställas, synes tjänsten böra anslås till ansökning ledig. Åtminstone bör så ske med tillsättning af distriktpolis och ridande polis. Härigenom bereder man sig större möjlighet att erhålla dugligt folk. Vid anställandet bör företräde gifvas åt den, som befinnes vara för den ifrågasatta tjänsten mest lämplig.

Tillfällig polis antages gifvetvis endast för viss bestämd kortare tid. De öfriga polismännen torde däremot böra anställas tillsvidare med viss ömsesidig, ej allt för kort uppsägningstid. Härmed sammanhänger, att landstings bidrag till kostnaderna för ridande polis och länsdetektiv lär böra utgå till och med kalenderåret näst efter det, under hvilket landstinget beslutat indraga bidraget. Det torde nämligen möta stora svårigheter att före utgången af det år, landstinget fattat dyligt beslut, medhinna den förändring af distriktsindelningen för distriktpoliserna, som

måste förutsättas blifva en följd af ridande polisens indragning, samt att anställa tilläfventyrs erforderliga nya distriktpoliser. Dessutom måste det vara af vikt, att icke allt för hastiga rubbningar i en Orts polisväsen förekommer. Hvad sålunda ifrågasatts för landsting, bör äfven gälla kommun, som bidrager till kostnaderna för ridande polis.

I detta sammanhang vill kommittén framhålla vikten af, att vid antagande af distriktpolis och ridande polis uppställas såsom villkor, att poliserna skola vara skyldiga underkasta sig reglering af tjänstgöringsdistrikt och ändring i tjänstgöringen äfvensom förflyttning till annat distrikt emot ersättning för flyttningskostnaden. Dessa bestämmelser krävas för underlättande dels af de periodvis återkommande regleringarna af distriktsindelningen för distriktpoliserna dels ock af distriktpolisernas öfvergång till ridande polis eller ridande polisernas förändring till distriktpoliser. Det kan dessutom vara af betydelse att, om en polisman på grund af särskilda förhållanden blifvit mindre lämplig i ett distrikt, kunna förflytta honom till ett annat eller till annan tjänstgöring. Bland sådana förhållanden torde förtjäna nämnas det, att polisen kommit i den ställning till Ortsbefolkningen, att han icke uppträder tillräckligt oberoende och själfständigt.

Polismännen äro tydligen att anse såsom tjänstemän, och de kunna således vid svåra förseelser i tjänsten jämlikt 25 kapitlet strafflagen dömas till afsättning. Det är dock nödvändigt att kunna bestraffa polismännen äfven för andra fall, än strafflagen medgifver, och jämväl under enklare former, än där stadgas. Af en polisman måste ovillkorligen krävas, att han till sin karaktär är oförvitlig, att han icke själf öfverträder de lagar och föreskrifter, öfver hvilkas efterlefnad han är satt att vaka, samt att han är nykter. Skulle därföre polisman begå handling, som ådagalägger hans olämplighet för tjänsten, bör han kunna af vederbörande länsstyrelse genast afskedas. Hans kvarstående i tjänsten skulle väcka allmän förargelse i orten och kunde befaras menligt återverka på allmänhetens aktning och förtroende för den öfriga ordningsmakten. Det gäller dock att på allt sätt stärka detta förtroende. I regel bör polismannen erhålla varning, innan han afskedas. Polismannens förman, länsman eller kronofogde, torde böra äga rätt att vid förseelser af polismannen afstänga denne från tjänstgöring. Förmannen, som tydligtvis

ansvarar för en sådan åtgärd, bör omedelbart hos vederbörande länsstyrelse anmäla saken och angifva grunderna för sin åtgärd.

Kommittén har i det föregående framhållit vikten af polisväsendets ordnande på sådant sätt, att polismännen tillsammans bilda ett organiskt helt. För detta ändamål kräfvades fastställande af gränserna för de skilda organens tjänsteåligganden och befogenheter samt den ställning af öfverordnade eller underordnade, organen skola intaga i förhållande till hvarandra.

Tjänstebefogenhet.

Hvad angår tjänstebefogenheterna, framträder skillnaden mellan de olika organen hufvudsakligen endast därutinnan, huruvida de på eget ansvar äga verkställa häktning eller icke. Att samtliga polismän måste äga rätt att anhålla orostiftare, våldsvarkare och brottslingar, ligger i sakens natur, då polismannen just är till för att hindra och afstyra oordningar samt fasttaga brottslingar. Genom häktning åter beröfvas en person friheten icke såsom vid anhållning endast för helt kort tid, och därför äro till värnande af den personliga friheten noggranna föreskrifter meddelade, under hvilka omständigheter häktning får ske. Dessa föreskrifters rätta tillämpning kräver kunskaper, som alldeles icke kunna förutsättas hos de underordnade polisorganen. Rätt att häkta tillkommer nu af landsbygdens polisorgan kronofogde, länsman och polisuppsyningsman i köping samt undantagsvis annan polisman, som bekläds med befogenheten. Häktningsrätten är hos kronofogde och länsman enligt lag förbunden med åtalsrätt, och i allmänhet äro äfven öfriga polismän, som äga häkta, försedda med rätt att åtala. Såsom bekant hafva under senare tider upprepade gånger framkommit anmärkningar mot, att andra än kronofogde och länsman tilldelas häktnings- och åtalsrätt. Dessa anmärkningar gälla enligt kommitténs mening mindre själfva saken, än att rättigheterna i fråga innehafts af polismän, som ausetts sakna tillräckliga kvalifikationer för ett riktigt handhafvande af desamma, särskildt häktningsrätten. Ty att häktning sker, där den kan eller bör äga rum, däremot torde intet med fog kunna sägas. Otvifvelaktigt äro anspråken på största möjliga trygghet mot missbruk vid häktningsinstitutets tillämpning fullt befogade. Den af kommittén förslagna höjningen af länsmännens kompetens måste uppenbarligen verka till åstadkom-

mande af sådan trygghet, och till befastande af densamma anser sig kommittén ytterligare böra förorda, att icke annan polisman på landet beklädes med häktningsrätt än den, som må antagas till länsman. Lika kompetens synes böra krävas af den, som skall utöfva åtalsrätt. Helt visst gifvas sådana förhållanden, att man vid sidan af vederbörande kronofogde eller länsman kan behöfva polisman med häktnings- och åtalsrätt, och därför bör enligt kommitténs mening icke saknas möjlighet för vederbörande att anställa sådan polisman. Pröfningen af nämnda behof synes lämpligen böra tillhöra Kungl. Maj:t, hvilken mening ock uttalats af vederbörande departementschef i hans yttrande till ofvan nämnda proposition till 1908 års Riksdag. Någon risk att låta vederbörande länsstyrelse tillsätta tjänst, som enligt Kungl. Maj:ts förordnande skall vara förenad med häktnings- och åtalsrätt, lär icke förefinnas, om man uppställer här förut ifrågasatta kompetensvillkor, från hvilka dock Kungl. Maj:t bör kunna gifva dispens.

Vidkommande i öfrigt polisorganens åligganden och skyldigheter anser sig kommittén böra erinra om den nuvarande oegentligheten, att en polismans rättighet och skyldighet att vaka öfver ordning och säkerhet kan sägas upphöra vid gränsen af hans tjänstgöringsdistrikt. På grund af detta helt visst onaturliga förhållande hafva fall inträffat, då polisman, utan att det ansetts såsom tjänstefel, overksam åsett våldsamheter och förbrytelser omedelbart utanför sitt tjänstgöringsområde. Kommittén finner ändring härutinnan nödvändig och anser, att det bör vara icke blott en rättighet utan äfven en ovillkorlig skyldighet för hvarje polisman att ingripa äfven utom sin vanliga tjänstgöringsort, då han är tillstädes och hans ingripande erfordras på grund af, att ortens polis är frånvarande eller icke ensam förmår upprätthålla ordningen. De svårigheter, som kunna möta vid att ordna dessa förhållanden på ett tillfredsställande sätt, äro helt säkert icke större, än att de kunna öfvervinnas.

Då man anger, huruvida en polisman äger häktnings- och åtalsrätt eller icke, har man därmed också angifvit hans egenskap af öfverordnad eller underordnad polisorgan, ty, såsom redan antydts, sakna de underordnade organen de betingelser, som fordras, för att de skola kunna beklädas med nämnda befogenheter. De öfverordnade polismännen hafva i sin egenskap af polisorgan enahanda uppgifter, och de

borde därför följdriktigast hafva en och samma benämning. Härvid måste man emellertid undantaga kronofogdarna och länsmännen, hvilka på grund af sina många åligganden på sidan om polisgöromålen icke lämpligen böra gifvas en benämning, som skulle angifva dem uteslutande såsom polisorgan. De med häknings- och åtalsrätt försedda polisorganen hafva, såsom förut nämnts, en mångfald skilda benämningar, utan att dessa angifva någon nämnvärd skillnad i fråga om befogenheten. Vederbörande departementschef har också vid framläggande inför Kungl. Maj:t af förslaget till 1908 års polisorganisation, se sidan 318, uttalat sig för en enhetlig benämning för ifrågavarande polisorgan och såsom sådan funnit lämplig benämningen poliskommissarie. Kommittén, som biträder departementschefens sålunda uttalade åsikt, finner sig därför böra förorda, att den ifrågasatta reformen blifver genomförd, så att samtliga polisorgan, hvilka särskildt tilldelas häknings- och åtalsrätt eller endera af dessa befogenheter, benämnas poliskommissarier. Hvad angår de underordnade polisorganen, finnes icke, utom beträffande fjärdingsmännen, i dessas befogenheter och åligganden någon sådan skillnad, att däraf betingas särskilda benämningar. Äfven i fråga om dessa polismän delar kommittén därför den af departementschefen vid nyssberörda tillfälle därutinnan uttalade uppfattning och förordar, att för samtliga polismän, som icke äga häknings- eller åtalsrätt eller dessa befogenheter i förening, införas den af departementschefen föreslagna gemensamma benämningen poliskonstapel.

Hvad angår polismännens ställning till hvarandra, anser kommittén, att kronofogde bör inom sitt fögderi vara polischef. Under honom skola i regel fögderiets länsmän och poliskommissarier utöfva närmaste förmanskapskap hvar och en för de inom hans distrikt tjänstgörande poliskonstaplarna. För ridande polis torde emellertid nästan alltid och för distriktpoliserna ofta tjänstgöringsområdena komma att omfatta mer än ett länsmansdistrikt. Där så inträffar, synes kronofogde böra hafva närmaste ledningen öfver ifrågavarande polismän. Poliskonstaplarna böra i förhållande till hvarandra vara sidoordnade. Huru vid tillfällena, då de tjänstgöra gemensamt, utan att öfverordnad polisorgan är närvarande, förmanskapskap skall utöfvas, bestämmas i instruktion, däri ock meddelas närmare föreskrifter i öfrigt uti hithörande ämnen.

**Indelning af fögderier och länsmansdistrikt
i riket.**

Indelning af fögderier och

Nuvarande indelning.						
Fögderier.				Länsmansdistrikt.		
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil. Folk-mängd den 31/12 1909.
Stockholms län.						
1	Svartsjö	4,31	27,951	1	Färentuna härad	2,13 7,166
				1	Sollentuna härad	2,18 20,785
1	Västra	11,35	20,752	1	Norra distriktet	3,32 5,114
				1	Östra distriktet	3,11 4,552
				1	Västra distriktet	2,56 5,574
				1	Södra distriktet	2,36 5,512
1	Norra Roslags	20,37	30,956	1	Frösåkers härads norra distrikt	3,67 4,325
				1	Frösåkers härads södra distrikt	6,62 9,500
				1	Vaddö och Häfverö skeppslag	3,28 8,065
				1	Närdinghundra härad	6,80 9,066
1	Mellersta Roslags	12,30	22,973	1	Sjuhundra härad	2,91 4,982
				1	Lyhundra härad	3,18 5,035
				1	Bro och Vätö skeppslag	2,29 4,950
				1	Frötuna och Länna skeppslag	3,92 8,006
1	Vaxholms	10,24	43,349	1	Åkers skeppslag	3,68 6,147
				1	Danderyds skeppslag	2,16 26,586
				1	Värmdö skeppslags norra distrikt	} 4,40 10,616
				1	Värmdö skeppslags södra distrikt	

¹⁾ Beräknas att Bromma socken inkorporeras med Stockholm. ²⁾ Solna socken ifrågasatt till inkorporering med

Länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
Stockholms län.							
1	Färentuna härad (oförändradt)	2,13	7,166				
1	Sollentuna härad (oförändradt) ¹⁾	2,18	20,785				
1	Norra och Östra distrikten samman- slagna	6,43	9,666				
1	Södra och Västra distrikten samman- slagna	4,92	11,086	1	Motstående 4 länsmans- distrikt	15,66	48,703
1	Frösäkers härads norra distrikt samt Börstils och Gräsö socknar	6,98	9,257				
1	Väddö och Häfverö skeppslag samt Hargs och Edebo socknar af Frösä- kers härad	6,59	12,633				
1	Närdinghundra härad (oförändradt) ...	6,80	9,066				
1	Sjuhundra härad samt Lohärads, Malsta och Husby-Lyhundra socknar af Ly- hundra härad	4,15	7,007				
1	Återstående socknar (Söderby-Karl och Estuna) af Lyhundra härad jämte n. v. Bro och Vätö skeppslag	4,23	7,960				
1	Frötuna och Länna skeppslag (oför- ändradt)	3,92	8,006	1	Motstående 6 länsmans- distrikt	32,67	53,929
1	Åkers skeppslag samt Östra Ryds och Täby socknar jämte fögderidel af Vallentuna socken af Danderyds skeppslag	5,10	9,188				
1	Danderyds skeppslag i öfrigt ²⁾	0,74	23,545				
1	Värmdö skeppslag	4,40	10,616	1	Vaxholms (oförändradt) ...	10,24	43,349

Stockholms stad. — ²⁾ Förutsätter att Bränkyrka inkorporeras med Stockholm.

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1909.
1	Södertörns	19,19	55,572	1	Svartlösa härads södra distrikt	4,17	9,356
				1	Svartlösa härads norra distrikt	1,46	23,737
				1	Sotholms härads södra distrikt	3,58	6,940
				1	Sotholms härads norra distrikt	5,68	7,173
				1	Öknebo härad	4,30	8,366
6	Säger			23			
Uppsala län.							
1	Södra	9,85	21,378	1	Håbo härad	2,23	4,598
				1	Bro härad	1,50	3,006
				1	Trögds härads sydöstra del	1,26	2,883
				1	Trögds härads nordöstra del	2,42	5,314
				1	Åsunda härad	2,44	5,577
1	Mellersta	14,27	23,671	1	Lagunda härad	1,96	4,188
				1	Hagunda härad	3,34	4,669
				1	Ulleråkers härad	2,44	4,519
				1	Balinge härad	2,62	3,417
				1	Vaksala härad	1,37	3,369
				1	Rasbo härad	2,54	3,509
1	Örbyhus	15,61	31,893	1	Tierps tingslags distrikt	4,62	9,259
				1	Vesslands och Tolfta distrikt	3,08	4,297
				1	Ålfkarleby distrikt	2,30	9,685
				1	Vendels tingslags distrikt	1,69	2,696
				1	Norunda härad	3,92	5,956
1	Olands	13,13	19,883	1	Olands tingslag	4,87	7,608
				1	Löfsta tingslag	5,11	6,616
				1	Films och Dannemora tingslag	3,15	5,659
4	Säger			19			

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Svartlösa härad utom Grödinge och Salems socknar (Östertälje förut afgången) ³⁾	3,79	29,698				
1	Sotholms härads södra distrikt jämte Grödinge socken af Svartlösa härad	4,74	8,587				
1	Sotholms härads norra distrikt (oförändradt)	5,68	7,173				
1	Öknebo härad jämte Salems socken af Svartlösa härad	4,98	10,114	1	Södertörns (oförändradt) ..	19,19	55,572
17	Säger			4			
Uppsala län.							
1	Häbo och Bro härad samt Trögds härads sydöstra del	4,99	10,487				
1	Trögds härads nordöstra del samt Åsunda härad	4,86	10,891				
1	Lagunda och Hagunda härad	5,30	8,857				
1	Ulleråkers och Bälunge härad	5,06	7,936				
1	Vaksala och Rasbo härad	3,91	6,878	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	24,12	45,049
1	Tierps tingslag och Tolfta socken	5,85	11,007				
1	Vesslands och Älfkarleby socknar	4,15	12,234				
1	Vendels tingslag och Norunda härad ..	5,61	8,652				
1	Af Olands härad Tegelsmora, Öster- Löfsta och Hällnäs socknar	6,22	8,700	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	28,74	51,776
1	Olands härad i öfrigt	6,91	11,183				
10	Säger			2			

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
Södermanlands län.							
1	Nyköpings	20,85	36,330	1	Jönåkers härad	9,47	18,411
				1	Rönö härad	6,16	9,578
				1	Hölebo härad	5,22	8,341
1	Gripsholms	13,44	23,740	1	Daga härad	5,07	8,842
				1	Selebo härad	3,81	7,240
				1	Åkers härad	4,56	7,658
1	Rekarne	10,47	22,087	1	Öster-Rekarne härad	6,64	12,729
				1	Väster-Rekarne härad	3,83	9,358
1	Vingåkers	22,15	49,553	1	Oppunda härads västra distrikt	5,20	12,420
				1	Oppunda härads mellersta distrikt	5,90	9,690
				1	Oppunda härads östra distrikt	5,09	13,949
				1	Villåttinge härad	6,56	13,494
4	Säger			12			
Östergötlands län.							
1	Kinda och Ydre härads..	23,50	26,375	1	Kinda härads södra distrikt	8,98	10,984
				1	Kinda härads norra distrikt	5,90	7,622
				1	Ydre härads södra distrikt	4,04	3,039
				1	Ydre härads norra distrikt	5,18	4,730

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Anhl.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Anhl.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
Södermanlands län.							
1	Jönåkers härad utom Tuna, Bergshammars, Tunabergs och S:t Nikolai socknar	6,47	10,709				
1	Runtuna, Råby, Svärta och Helgona socknar af Rönö härad samt Tuna, Bergshammars, Tunabergs och S:t Nikolai socknar af Jönåkers härad	5,51	12,331				
1	Hölebo härad jämte Bälinge, Tystberga, Torsåkers, Lästringe, Sätersta och Bogsta socknar af Rönö härad	6,81	10,526				
1	Daga härad jämte Ripsa, Lids, Ludgo och Spelviks socknar af Rönö härad	7,13	11,606	1	Vidstående 4 länsmansdistrikt	25,92	45,172
1	Selebo härad jämte Åkers och Länna socknar af Åkers härad	6,07	10,552				
1	Öster-Rekarne härad utom Husby-Rekarne och Näshulta socknar men med tillägg af hela Åkers härad utom Åkers och Länna socknar.....	6,69	13,053				
1	Väster-Rekarne härad jämte Husby-Rekarne och Näshulta socknar af Öster-Rekarne härad	6,08	13,380	1	Vidstående 3 länsmansdistrikt	18,84	36,985
1	Oppunda härads västra distrikt (oförändradt)	5,20	12,420				
1	Oppunda härads mellersta distrikt (oförändradt)	5,30	9,690				
1	Oppunda härads östra distrikt (oförändradt)	5,09	13,949				
1	Villåttinge härad (oförändradt)	6,56	13,494	1	Vingåkers (oförändradt).....	22,15	49,553
11	Säger			3			
Östergötlands län.							
1	Kinda härads södra distrikt (oförändradt)	8,38	10,984				
1	Kinda härads norra distrikt (oförändradt)	5,90	7,622				
1	Ydre härad	9,22	7,769				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Åkerbo, Bankekind och Hanekinds härads	10,18	22,063	1	Bankekinds härad	5,64	11,441
				1	Åkerbo härad	1,83	3,266
				1	Hanekinds härad	2,71	7,356
1	Vifolka, Valkebo och Gullbergs härads	10,85	26,165	1	Gullbergs härad	3,01	6,140
				1	Vifolka härad	3,73	12,390
				1	Valkebo härad	4,11	7,635
1	Lysings och Göstrings härads	11,21	24,320	1	Lysings härad	4,56	9,732
				1	Göstrings härad	6,65	14,588
1	Hammarkinds och Skärkinds härads	13,69	22,350	1	Skärkinds härad	3,51	5,207
				1	Hammarkinds härads västra distrikt ..	7,08	12,274
				1	Hammarkinds härads södra distrikt ..		
				1	Hammarkinds härads östra distrikt ..		
1	Björkekinds, Östkinds, Lösings, Bråbo och Memmings härads	13,62	38,506	1	Lösings härad	2,20	7,796
				1	Memmings härad	1,84	6,300
				1	Bråbo härad	3,72	13,410
				1	Björkekinds härad	2,25	4,608
				1	Östkinds härad	3,61	6,392
1	Finspånga läns härads ...	17,96	26,022	1	Tjällmo och Godegårds distrikt	4,21	5,712
				1	Hällestads och Vånga distrikt	4,82	7,519
				1	Regna och Skedevi distrikt	5,20	5,669
				1	Risinge distrikt	3,73	7,122

och länsmansdistrikt i riket,

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Bankekindes härad (oförändradt).....	5,64	11,441	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	33,68	48,438
1	Åkerbo och Hanekinds härad	4,54	10,622				
1	Gullbergs härad samt Normlösa och Västerlösa socknar af Vifolka härad	3,54	7,900				
1	Vifolka härad i öfrigt	3,20	10,630				
1	Valkebo härad (oförändradt)	4,11	7,635				
1	Lysings härad (oförändradt)	4,56	9,732	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	22,06	50,485
1	Göstrings härad (oförändradt).....	6,65	14,588				
1	Skärkinds härad samt Västra Husby, Drothems, Skönberga och Mogata socknar af Hammarkinds härad.....	6,37	10,894				
1	Hammarkinds härad i öfrigt	7,32	11,456				
1	Lösings och Memmings härad	4,04	14,096				
1	Bråbo härad (oförändradt)	3,72	13,410	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	27,31	60,856
1	Björkekindes och Östkindes härad	5,86	11,000				
1	Tjällmo, Godegårds, Hällestads och Vånga distrikt	9,03	13,231				
1	Risinge, Regna och Skedevi distrikt...	8,93	12,791				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Aska, Dals och Bobergs härads	8,52	29,704	1	Aska härads norra distrikt	2,06	11,924
				1	Aska härads södra distrikt	1,33	4,444
				1	Dals härad	1,30	4,609
				1	Bobergs härad	3,83	8,727
8	Säger			29			
Jönköpings län.							
1	Tveta, Vista och Mo härads	22,43	43,558	1	Tveta härads östra distrikt	5,41	13,131
				1	Tveta härads slotts-distrikt	4,17	9,902
					(Huskvarna stad	—	5,736)
				1	Mo härads distrikt	9,79	7,298
				1	Vista härads landt-distrikt	2,82 ³	6,197
				1	Visingsö distrikt	0,24	1,294
1	Norra och Södra Vedbo härads	20,07	33,671	1	Norra Vedbo härads första distrikt ...	3,21	10,198
				1	Norra Vedbo härads andra distrikt ...	3,31	4,208
				1	Norra Vedbo härads tredje distrikt ...	3,43	4,664
				1	Södra Vedbo härads norra distrikt ...	5,26	7,976
				1	Södra Vedbo härads södra distrikt ...	4,86	6,625
1	Östra härads	14,00	22,586	1	Östra härads första distrikt	4,86	9,846
				1	Östra härads andra distrikt	4,80	6,993
				1	Östra härads tredje distrikt	4,34	5,747
1	Västra härads	19,56	27,844	1	Västra härads norra distrikt	7,14	11,425
				1	Västra härads östra distrikt	4,91	6,968
				1	Västra härads västra distrikt	7,51	9,451

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Aska härads norra distrikt (oförändradt)	2,06	11,924				
1	Aska härads södra distrikt samt Dals härad	2,69	9,058	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	26,48	55,726
1	Bobergs härad (oförändradt)	3,83	8,727				
20	Säger			4			
Jönköpings län.							
1	Tveta härads östra distrikt (oförändradt)	5,41	13,131				
1	Tveta härads slotts-distrikt (oförändradt) (Huskvarna stad	4,17	9,902				
		—	5,736)				
1	Mo härad (oförändradt)	9,79	7,298	1	Tveta, Vista och Mo hä- rads (oförändradt)	22,43	43,558
1	Vista härad	3,06	7,491				
1	Norra Vedbo härads första distrikt samt Frinnaryds och Adelöfs socknar ...	4,80	12,373				
1	Norra Vedbo härad i öfrigt äfvensom Flisby och Norra Solberga socknar af Södra Vedbo härad	7,98	11,135				
1	Södra Vedbo härad med undantag af Flisby och Norra Solberga socknar	7,89	10,163	1	Norra och Södra Vedbo härads (oförändradt) ...	20,07	33,671
1	Östra härads första distrikt samt Kors- berga och Lemnhults socknar	6,82	11,954				
1	Östra härad i öfrigt	7,18	10,632				
1	Norra Sandsjö, Vallsjö, Norra Ljunga, Bringetofta och Almesåkra socknar	4,40	8,292				
1	Malmbäcks, Ödestugu, Svenarum, Vrig- stads, Nydala och Hylletofta socknar	7,91	8,612				
1	Fröderyds, Bäckaby, Ramkvilla, Södra Solberga, Hultsjö, Skepperstads, Hjärtlända, Hjalmseryds och Stocka- ryds socknar	7,25	10,940	1	Östra och Västra härads	33,56	50,430

Nuvarande indelning.						
Fögderier.				Länsmansdistrikt.		
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil. Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Östbo härads	16,79	23,173	1	Östbo härads norra distrikt	6,97 8,387
				1	Östbo härads mellan-distrikt	5,47 8,664
				1	Östbo härads södra distrikt	4,95 6,122
1	Västbo härads	21,92	29,127	1	Västbo härads första distrikt.....	4,66 7,059
				1	Västbo härads andra distrikt.....	6,41 6,494
				1	Västbo härads tredje distrikt.....	5,36 7,759
				1	Västbo härads fjärde distrikt.....	5,49 7,815
6	Säger			23		
Kronobergs län.						
1	Konga härads.....	17,04	30,809	1	Konga härads norra distrikt	6,71 11,839
				1	Konga härads östra distrikt	4,14 7,268
				1	Konga härads södra distrikt	6,19 11,702
1	Uppvidinge härads.....	22,35	26,067	1	Uppvidinge härads öfre distrikt.....	6,22 8,116
				1	Uppvidinge härads mellan-distrikt.....	8,56 8,303
				1	Uppvidinge härads nedre distrikt	7,57 9,648
1	Kinnevalds och Norr- vidinge härads	15,50	25,294	1	Kinnevalds härads södra distrikt	5,73 10,577
				1	Kinnevalds härads norra distrikt	3,61 6,370
				1	Norrvidinge härad.....	6,16 8,347

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Östbo härads norra distrikt samt Frye- leds socken	8,24	9,572				
1	Östbo härad i öfrigt	8,55	13,601				
1	Västbo härads första distrikt samt Södra Unnaryds, Jäluntofta och Femsjö socknar	8,04	10,243				
1	Västbo härads tredje distrikt samt Refteleds socken	6,89	9,605				
1	Västbo härad i öfrigt	6,99	9,279	1	Östbo och Västbo härads	38,71	52,300
17	Säger			4			
Kronobergs län.							
1	Konga härads norra distrikt utom Nöbbele socken	5,67	10,211				
1	Konga härads södra distrikt utom Linneryds socken men med tillägg af Nöbbele socken	5,35	10,424				
1	Konga härads östra distrikt samt Linneryds socken	6,02	10,174				
1	Uppvidinge härads öfre distrikt (oför- ändradt)	6,22	8,116				
1	Uppvidinge härads mellan-distrikt (oför- ändradt)	8,56	8,303				
1	Uppvidinge härads nedre distrikt (oför- ändradt)	7,57	9,648	1	Motstående 6 länsmans- distrikt	39,59	56,876
1	Kinnevalds härads södra distrikt utom Kalfsviks och Jäts socknar	4,50	8,499				
1	Kinnevalds härads norra distrikt samt Kalfsviks och Jäts socknar	4,84	8,448				
1	Norrvidinge härads distrikt (oförändradt)	6,16	8,347				

Nuvarande indelning.						
Fögderier.				Länsmansdistrikt.		
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil. Folkmängd den 31/12 1909.
1	Allbo härads	15,89	28,655	1	Allbo härads södra distrikt.....	7,60 12,451
				1	Allbo härads mellan-distrikt	4,67 9,651
				1	Allbo härads öfre distrikt	3,62 6,553
1	Sunnerbo härads	28,21	39,214	1	Sunnerbo härads södra distrikt	5,91 9,640
				1	Sunnerbo härads sydöstra distrikt.....	4,02 6,162
				1	Sunnerbo härads sydvästra distrikt ...	7,04 6,314
				1	Sunnerbo härads norra distrikt	5,45 9,138
				1	Sunnerbo härads östra distrikt	6,99 7,960
5	Säger			17		
Kalmar län.						
1	Tjusts	27,01	38,904	1	Norra Tjusts norra distrikt	8,13 9,381
				1	Norra Tjusts södra distrikt	5,51 9,583
				1	Södra Tjusts norra distrikt	6,84 10,992
				1	Södra Tjusts södra distrikt	6,53 8,948
1	Tunaläns och Sevede härads	20,26	26,570	1	Sevede härads norra distrikt	6,55 7,328
				1	Sevede härads södra distrikt	4,81 7,495
				1	Tunaläns härad	8,90 11,747
1	Aspelands och Handbörds härads	22,42	30,299	1	Aspelands härads östra distrikt.....	} 9,92 7,648
				1	Aspelands härads västra distrikt	
				1	Handbörds härads östra distrikt	8,49 12,049
				1	Handbörds härads västra distrikt	4,01 4,518

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd.
1	Allbo härads södra distrikt utom Västra Thorsås socken	5,52	9,187				
1	Allbo härads mellan-distrikt utom Hjortsberga och Lekaryds socknar men med tillägg af Västra Thorsås socken	5,36	10,898				
1	Allbo härads öfre distrikt samt Hjortsberga och Lekaryds socknar	5,01	8,570	1	Motstående 6 länsmansdistrikt	31,39	53,949
1	Hvittaryds, Berga, Dörraps, Ljungby, Kämma, Ryssby och Tutaryds socknar	6,37	10,691				
1	Agunnaryds, Pjätteryds, Göteryds, Södra Ljunga och Hamneda socknar	7,14	9,504				
1	Markaryds, Hinneryds, Traryds och Hallaryds socknar	6,41	11,257				
1	Angelstads, Annerstads, Torpa, Nöttja, Odensjö, Lidhults och Vrå socknar	8,29	7,762	1	Sunnerbo härads (oförändradt)	28,21	39,214
16	Säger			3			
Kalmar län.							
1	Norra Tjusts norra distrikt (oförändradt)	8,13	9,381				
1	Norra Tjusts södra distrikt (oförändradt)	5,51	9,583				
1	Södra Tjusts norra distrikt (oförändradt)	6,84	10,992				
1	Södra Tjusts södra distrikt (oförändradt)	6,53	8,948				
			7,328				
1	Sevede härads norra distrikt (oförändradt)	6,55					
1	Sevede härads södra distrikt (oförändradt)	4,81	7,495	1	Motstående 6 länsmansdistrikt	38,37	53,727
1	Tunaläns härad (oförändradt)	8,90	11,747				
1	Aspelands härad	9,92	13,732				
1	Fågelfors, Fagerhults och Kråksmåla socknar af Handbörds härad	4,91	5,911				
1	Handbörds härad i öfrigt	7,59	10,656				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd den 31/12 1909.
1	Norra Möre och Stranda härad	14,12	27,712	1	Stranda härad södra distrikt	3,45	9,457
				1	Stranda härad norra distrikt	2,95	5,295
				1	Norra Möre härad södra distrikt	2,62	5,585
				1	Norra Möre härad norra distrikt	5,10	7,375
1	Södra Möre härad	17,59	40,310	1	Södra Möre härad södra distrikt	3,69	7,508
				1	Södra Möre härad nordöstra distrikt	3,62	8,088
				1	Södra Möre härad norra distrikt	3,88	9,220
				1	Södra Möre härad västra distrikt	2,63	5,635
				1	Södra Möre härad östra distrikt	2,72	5,503
				1	Södra Möre härad sydöstra distrikt	1,05	4,356
1	Ölands	13,45	28,979	1	Ölands Norra Mots norra distrikt	3,09	7,124
				1	Ölands Norra Mots södra distrikt (Borgholms stad)	3,74	7,945 1,124
				1	Ölands Södra Mots norra distrikt	3,35	6,711
				1	Ölands Södra Mots södra distrikt	3,27	6,075
6	Säger			25			
Gottlands län.							
1	Norra	17,77	22,367	1	Norra fögderiets norra distrikt	7,63	8,617
				1	Norra fögderiets mellersta distrikt	4,67	7,034
				1	Norra fögderiets södra distrikt	5,47	6,716

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd.
1	Stranda härad	6,40	14,752	1	Motstående 5 länsmansdistrikt	37,72	56,798
1	Norra Møre härad	7,72	12,960				
1	Torsås och Söderåkra socknar	3,33	9,429				
1	Vissefjärda, Gullabo och Karlslunda socknar	9,18	9,511				
1	Halltorps, Växtorps, Arby, Hagby, Mortorps, Ljungby och Hossmo socknar		10,070				
1	Madesjö, Örsjö, Oskars och S:t Sigfrids socknar samt Nybro köping	5,08	11,300	1	Motstående 5 länsmansdistrikt	25,31	53,270
1	Ölands Norra Mot utom Köpings, Repplinge, Högsrums, Gårdslösa, Bred-sättra, Långlöts och Runstens socknar	3,95	8,656				
1	Sistnämnda 7 socknar samt af Ölands Södra Mot Norra Möckleby, Torslunda, Glömminge och Algutsrums socknar	4,57	10,144				
	(Borgholms stad	—	1,124)				
1	Ölands Södra Mot i öfrigt	4,93	9,055	1	Ölands (oförändradt)	13,45	28,979
19	Säger			4			
Gottlands län.							
1	Norra fögderiets norra distrikt samt Hejnums, Bäls, Vallstena och Got-hems socknar	9,32	9,990				
1	Norra fögderiets mellersta och södra distrikt utom nyssnämnda socknar	8,45	12,377				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Anf.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Anf.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Södra	13,59	22,543	1	Södra fögderiets norra distrikt	4,53	8,540
				1	Södra fögderiets mellersta distrikt.....	5,07	9,085
				1	Södra fögderiets södra distrikt	3,99	4,918
2	Säger			6			
Blekinge län.							
1	Östra	16,47	58,488	1	Kristianopels distrikt	2,63	11,645
				1	Ramdala distrikt	3,72	13,224
				1	Tvings distrikt	4,81	11,504
				1	Hjortsberga distrikt	2,34	10,318
				1	Ronneby distrikt	2,97	11,797
1	Västra	13,45	49,995	1	Hoby distrikt.....	4,23	13,642
				1	Asarums distrikt	3,29	16,116
				1	Jämshögs distrikt	4,19	10,681
				1	Gammalstorps distrikt.....	1,74	9,556
2	Säger			9			
Kristianstads län.							
1	Norra och Södra Åsbo samt Bjäre härads.....	15,63	54,681	1	Riseberga distrikt.....	3,69	8,333
				1	Örkelljunga distrikt.....	3,99	7,907
				1	Gråmanstorps distrikt.....	2,59	10,409
				1	Björnekulla distrikt.....	1,56	8,949
				1	Rebbelberga distrikt.....	2,07	9,546
				1	Båstads distrikt	1,73	9,537

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd.
1	Södra fögderiets norra distrikt samt Hablingbo, Silte, Levede, Gerums, Fardhems, Linde och Lojsta socknar	7,15	11,137				
1	Södra fögderiets mellersta och södra distrikt utom sistnämnda socknar...	6,44	11,406	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	31,36	44,910
4	Säger			1			
Blekinge län.							
1	Kristianopels distrikt (oförändrad) ...	2,63	11,645				
1	Ramdala distrikt (oförändrad)	3,72	13,224				
1	Tvings distrikt (oförändrad)	4,81	11,504				
1	Hjortsberga distrikt (oförändrad)	2,34	10,318				
1	Ronneby distrikt (oförändrad)	2,97	11,797	1	Östra (oförändrad)	16,47	58,488
1	Bräkne-Hoby, Ölnehults och Åryds socknar	3,44	10,328				
1	Asarums, Ringamåla och Hällaryds socknar	3,31	14,416				
1	Jämshögs distrikt (oförändrad)	4,19	10,681				
1	Mörums, Elleholms, Gammalstorps, Ysane, Mjällby socknar samt Sölvesborgs landskommun	2,51	14,570	1	Västra (oförändrad)	13,45	49,995
9	Säger			2			
Kristianstads län.							
1	Riseberga distrikt (oförändrad)	3,69	8,333				
1	Örkellunga distrikt (oförändrad)	3,99	7,907				
1	Gråmanstorps distrikt (oförändrad)	2,59	10,409				
1	Björnekulla distrikt (oförändrad)	1,56	8,949				
1	Rebberga distrikt (oförändrad)	2,07	9,546	1	Norra och Södra Åsbo samt Bjäre härads (oförändrad)	15,63	54,681
1	Båstads distrikt (oförändrad)	1,73	9,537				

Nuvarande indelning.						
Fögderier.				Länsmansdistrikt.		
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Ingelstads och Järrestads härads	5,85	34,410	1	Tryde distrikt	2,12 11,635
				1	Löderups distrikt	2,05 11,427
				1	Järrestads distrikt	1,68 11,348
1	Villands, Gärds och Albo härads	17,22	58,215	1	Brösarps distrikt (Albo härad)	3,02 10,661
				1	Vä distrikt	1,66 8,476
				1	Esphults distrikt	2,18 6,869
				1	Degeberga distrikt	2,66 7,547
				1	Oppmanna distrikt	2,68 6,222
				1	Näsums distrikt	3,12 8,401
				1	Fjälkinge distrikt	1,90 10,039
1	Östra och Västra Göinge härads	25,52	61,748	1	Verums distrikt	4,52 8,021
				1	Stoby distrikt	5,30 14,307
				1	Vinslöfs distrikt	1,92 6,522
				1	Brönnestads distrikt	2,75 5,985
				1	Osby distrikt	3,44 8,307
				1	Broby distrikt	5,02 11,009
				1	Färlöfs distrikt	2,57 7,597
				—	Se ofvan (Villands härad)	— —
4	Säger			23		
Malmöhus län.						
1	Oxie och Skytts härads	5,00	47,613	1	Skytts härads västra distrikt	1,17 6,566

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Anfsl.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd.	Anfsl.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd.
1	Tryde distrikt (oförändradt)	2,12	11,635				
1	Löderups distrikt (oförändradt)	2,05	11,427				
1	Järrestads distrikt (oförändradt)	1,68	11,348	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	8,87	45,071
1	Albo härad	3,02	10,661				
1	Eshults distrikt samt Vä, Norra Åsums och Skepparlöfs socknar	3,24	13,167				
1	Degeberga distrikt samt Köpinge och Lyngsjö socknar	3,26	9,725				
	Se nedan.						
1	Verums distrikt samt Röke socken	5,71	9,729				
1	Stoby distrikt utom Röke socken	4,11	12,599				
1	Vinslöfs och Brönnestads distrikt	4,67	12,507	1	Motstående 5 länsmansdistrikt	20,99	57,727
1	Osby distrikt (oförändradt)	3,44	8,307				
1	Broby distrikt (oförändradt)	5,02	11,009				
1	Färlöfs distrikt (oförändradt)	2,57	7,597				
1	Oppmanna distrikt samt Näsums och Ifvetofta socknar	4,89	11,113				
1	Fjälkinge distrikt samt Ifö, Kiaby, Trolle-Ljungby och Gualöfs socknar	3,31	13,549	1	Motstående 5 länsmansdistrikt	18,73	51,575
20	Säger			4			
Malmöhus län.							
1	Skytts härads västra distrikt samt Västra Ingelstads, Östra Grefvie, Mellan Grefvie, Södra Åkarps, Gässie, Eskilstorps, Arrie och Hököpinge socknar af Oxie härad	1,82	11,188				

Nuvarande indelning.						
Fögderier.				Länsmansdistrikt.		
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil. Folk-mängd den 31/12 1909.
				1	Skytts härads östra distrikt	1,69 12,108
				1	Oxie härads östra distrikt	1,07 11,330
				1	Oxie härads västra	1,07 ¹⁾ 17,609
1	Ljunits, Herrestads och Vemmenhögs härads ...	6,41	36,094	1	Vemmenhögs härads östra distrikt....	1,90 13,191
				1	Vemmenhögs härads västra distrikt ...	1,65 9,032
				1	Ljunits härad	1,08 6,349
				1	Herrestads härad	1,78 7,522
1	Torna och Bara härads	7,75	44,871	1	Torna härads östra distrikt	3,06 11,598
				1	Torna härads västra distrikt	1,56 11,383
				1	Bara härads östra distrikt	2,19 8,839
				1	Bara härads västra distrikt	0,94 13,051
1	Frosta och Färs härads	13,53	48,721	1	Frosta härads norra distrikt	3,12 7,325
				1	Frosta härads östra distrikt	2,43 9,364
				1	Frosta härads västra distrikt	1,94 8,307
				1	Färs härads norra distrikt	3,22 12,708
				1	Färs härads södra distrikt	2,82 11,017
1	Rönnebergs, Onsjö och Harjagers härads	7,92	46,989	1	Rönnebergs härads distrikt.....	1,83 11,421
				1	Ön Hvens distrikt	0,08 1,154
				1	Onsjö härads norra distrikt	} 3,84 { 5,563
				1	Onsjö härads södra distrikt	

¹⁾ Här i ingår med 9,411 invånare Limhamns köpings, som föreslagits till inkorporering med Malmö stad.

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Skytts härads östra distrikt samt Västra Kärntorps socken af Oxie härad	1,81	12,661				
1	Oxie härad utom dels förenämnda socknar och dels till Skytts härads östra distrikt hörande socknen Svedala ...	1,37	23,764				
1	Gärdslöfs, Svenstorps, Orsjö, Slimminge, Skurups och Gustafs socknar af Vemmenhøgs härad	1,72	9,862	1	Motstående 5 länsmansdistrikt	8,55	69,836
1	Vemmenhøgs härad i öfrigt	1,83	12,361				
1	Ljunits och Herrestads härad	2,86	13,871				
1	Torna härads östra distrikt(oförändradt)	3,06	11,598				
1	Torna härads västra distrikt(oförändradt)	1,56	11,383				
1	Bara härads östra distrikt (oförändradt)	2,19	8,839	1	Motstående 5 länsmansdistrikt	10,61	58,742
1	Bara härads västra distrikt(oförändradt)	0,94	13,051				
1	Frosta härads norra distrikt samt Hörby, Svensköps och Ostra Espinge socknar jämte Hörby köping	4,48	12,558				
1	Frosta härads västra distrikt samt Lyby, Ostra Sallerups och Högseröds socknar	3,01	12,438				
1	Färs härads norra distrikt (oförändradt)	3,22	12,708	1	Frosta och Färs härads (oförändradt)	13,58	48,721
1	Färs härads södra distrikt (oförändradt)	2,82	11,017				
1	Rönnebergs härad	1,91	12,575				
1	Konga, Asks, Billinge, Röstänga, Hallaröds, Torrlösa, Trollenäs, Västra Strö, Ostra Karleby, Norra Skreflinge och Kells-Nöbbelefs socknar	2,78	9,816				
1	Stehags och Norrhvidinge socknar i deras helhet, Bosarps, Reslöfs, Söderhvidinge, Västra Sallerups, Remmarlöfs, Örtofta, Virke, Stora Harrie och Lilla Harrie socknar	2,01	10,234				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Luggude härads	6,82	55,445	1	(Eslöfs stad	—	5,108)
				1	Harjagers härads distrikt	2,17	11,826
				1	Luggude härads norra distrikt	1,41	15,648
				1	Luggude härads mellandistrikt	1,86	10,087
				1	Luggude härads östra distrikt	2,16	13,165
				1	Luggude härads västra distrikt	1,39	16,545
6	Säger			26			
Hallands län.							
1	Laholms	18,06	35,303	1	Södra distriktet	4,48	10,138
				1	Mellersta distriktet	13,58	10,820
				1	Norra distriktet		
1	Halmstads	12,45	34,635	1	Södra distriktet	4,05	13,476
				1	Mellersta distriktet	5,59	10,548
				1	Norra distriktet	2,81	10,611
1	Varbergs	10,30	22,461	1	Södra distriktet	4,68	6,019
				1	Mellersta distriktet	3,19	9,685
				1	Norra distriktet	2,43	6,757

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Anf.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd.	Anf.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd.
1	(Eslöfs stad Öfriga socknar i Onsjö och Harjagers härad	— 1,27	5,108 9,256	1	Rönnebergs, Onsjö och Harjagers härads (oförändradt)	7,92	46,989
1	Luggude härads norra distrikt (oförändradt)	1,41	15,648				
1	Luggude härads mellandistrikt samt Bjufs socken	2,03	13,457				
1	Luggude härads östra distrikt utom Bjufs, Hässlunda och Risekatslösa socknar men med tillägg af Ekby socken	2,08	12,958				
1	Luggude härads västra distrikt utom Ekby socken men med tillägg af Hässlunda och Risekatslösa socknar	1,30	13,382	1	Luggude härads (oförändradt)	6,82	55,445
22	Säger			5			

Hallands län.

1	Laholms fögderis södra distrikt (oförändradt)	4,48	10,138				
1	Laholms fögderis mellersta distrikt (oförändradt)	13,58	10,820 14,345				
1	Laholms fögderis norra distrikt (oförändradt)						
1	Halmstads fögderis södra distrikt (oförändradt)	4,05	13,476				
1	Halmstads fögderis mellersta distrikt (oförändradt)	5,59	10,548	1	Motstående 5 länsmansdistrikt	27,70	59,327
1	Halmstads fögderis norra distrikt (oförändradt)	2,81	10,611				
1	Faurås härad utom de till Halmstads norra fögderi hörande kommuner men med tillägg af Nösslinge, Skällinge och Rolfstorps socknar af Himle härad	6,21	8,295				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Kungsbacka	7,99	22,049	1	Södra distriktet	4,36	11,093
				1	Norra distriktet	3,63	10,956
4	Säger			11			
Göteborgs och Bohus län.							
1	Göteborgs	6,61	53,066	1	Askims härad utom Styrso socken ..	1,79	15,464
				1	Västra och Östra Hisings härad utom Ockerö socken	1,68	5,720
				1	Styrso och Ockerö distrikt	0,43	6,677
				1	Säfvedals härad	2,71	25,205
1	Orusts och Tjörns	5,60	29,691	1	Orusts östra härad	1,85	7,016
				1	Orusts västra härad	2,15	12,876
				1	Tjörns härad	1,60	9,799
1	Inlands	10,34	28,817	1	Inlands södra härad	2,58	8,030
				1	Inlands norra härad	3,52	10,327
				1	Inlands Fräkne härad	2,20	5,268
				1	Inlands Torpe härad	2,04	5,192
1	Sunnervikens	12,94	43,714	1	Lane härads östra distrikt	2,33	4,510
				1	Lane härads västra distrikt	1,67	4,073
				1	Sotenäs härad	1,57	13,520
				1	Stängenäs härad	1,79	10,159
				1	Tunge härad	2,75	7,308
				1	Sörbygdens härad	2,83	4,144

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Himle härad utom sistnämnda socknar men med tillägg af Ås och Säll- torps socknar af Viske härad	3,29	12,447				
1	Viske härad utom sistnämnda 2 socknar men med tillägg af Olmevalla, Landa, Frillesås, Gallinge, Idala, Fjärås och Förlanda socknar af Fjäre härad	4,17	12,812	1	Motstående 5 länsmans- distrikt.....	21,10	55,121
1	Fjäre härad i öfrigt.....	4,62	10,956				
10	Såger			2			
G ö t e b o r g s o c h B o h u s l ä n .							
1	Askims, Västra Frölunda, Nya Varfvets och Styrsö socknar	0,89	8,498				
1	Askims härad i öfrigt.....	1,09	9,346				
1	Västra och Östra Hisings härad	1,92	10,017				
1	Säfvedals härad (oförändradt)	2,71	25,205	1	Göteborgs (oförändradt)...	6,61	53,066
1	Orusts östra härad samt Röra socken	2,31	8,695				
1	Orusts västra härad utom Röra socken	1,69	11,197				
1	Tjörns härad (oförändradt).....	1,60	9,799				
1	Inlands södra härad (oförändradt) ...	2,58	8,030	1	Motstående 5 länsmans- distrikt.....	11,70	48,048
1	Inlands norra härad (oförändradt).....	3,52	10,327				
1	Inlands Fräkne och Inlands Torpe härad	4,24	10,460				
1	Lane härad.....	4,00	8,583				
1	Sotenäs härad (oförändradt)	1,57	13,520	1	Motstående 4 länsmans- distrikt.....	11,60	42,722
1	Stångenäs härad (oförändradt)	1,79	10,159				
1	Tunge och Sörbygdens härad	5,58	11,452				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Norrvikens	13,99	33,180	1	Vette härad	4,67	12,886
				1	Kville härad	3,52	7,621
				1	Tanums härad	2,07	8,992
				1	Bullarens härad	3,73	3,681
5	Säger			21			
Älfsborgs län.							
1	Vedbo	23,89	30,931	1	Tössbo härad	5,07	7,736
				1	Vedbo härads östra distrikt	5,88	8,615
				1	Vedbo härads norra distrikt	6,35	8,045
				1	Vedbo härads västra distrikt	6,59	6,535
1	Sundals	17,32	34,015	1	Valbo härads norra distrikt	3,78	6,036
				1	Valbo härads södra distrikt	3,59	5,864
				1	Nordals härad	4,11	9,228
				1	Sundals härads södra distrikt	3,73	7,586
				1	Sundals härads norra distrikt	2,11	5,301
1	Väne	16,76	57,223	1	Tunhems gäll	2,74	16,673
				1	Vassända gäll	1,36	6,527
				1	Bjärke härad	2,23	5,128
				1	Flundre härad	1,53	7,248
				1	Ale härad	5,19	12,940
				1	Vätle härad	3,71	8,707
1	Kullings	18,02	36,143	1	Kullings härads västra distrikt	4,35	8,268
				1	Kullings härads östra distrikt	3,20	8,023
				1	Gäsene härad	5,85	9,752
				1	Ås härad	4,62	10,100

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Vette härad (oförändradt)	4,67	12,886				
1	Kville härad samt söder om Gräb- stad belägen del af Tanums härad	9,32	20,294				
1	Tanums härad i öfrigt samt Bullarens härad						
17	Säger			1	Motstående 4 länsmans- distrikt	19,57	44,632
				4			
Älfsborgs län.							
1	Tössbo härad samt Laxarby och Tissel- skogs socknar af Vedbo härad	8,24	10,934				
1	Nössemarks, Håbols, Vårviks, Torr- skogs och Ärtemarks socknar	7,69	9,295				
1	Vedbo härad i öfrigt	7,96	10,702				
1	Valbo härad	7,37	11,900	1	Motstående 4 länsmans- distrikt	31,26	42,831
1	Nordals härad (oförändradt)	4,11	9,228				
1	Sundals härad	5,84	12,887				
1	Tunhems gäll (oförändradt)	2,74	16,673				
1	Vassända gäll (oförändradt)	1,36	6,527				
1	Bjärke och Flundre härad	3,76	12,376	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	17,81	57,691
1	Ale härad (oförändradt)	5,19	12,940				
1	Vätle härad (oförändradt)	3,71	8,707				
1	Kullings härads västra distrikt (oför- ändradt)	4,95	8,268				
1	Kullings härads östra distrikt (oför- ändradt)	3,20	8,023				
1	Gäsene härad (oförändradt)	5,85	9,752	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	22,30	47,690
1	Ås härad (oförändradt)	4,62	10,100				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Redvägs och Kinds	28,41	38,961	1	Redvägs härads norra distrikt	2,81	4,603
				1	Redvägs härads södra distrikt	3,42	5,502
				1	Kinds härads norra distrikt	7,56	11,130
				1	Kinds härads södra distrikt	7,57	7,941
				1	Kinds härads västra distrikt	7,05	9,785
1	Marks	22,18	49,765	1	Marks härads östra distrikt	6,81	18,136
				1	Marks härads södra distrikt	3,08	6,324
				1	Marks härads västra distrikt	4,25	9,630
				1	Bollebygds härad	3,75	6,636
				1	Vedens härad	4,29	9,039
6	Säger			29			
Skaraborgs län.							
1	Norra Vadsbo	13,15	25,412	1	Hofva tingslag	7,98	12,696
				1	Hasslerörs tingslag	5,17	12,716
1	Södra Vadsbo	14,17	28,811	1	Valla tingslags västra distrikt	3,08	6,492
				1	Valla tingslags östra distrikt	2,14	6,521
				1	Valla tingslags norra distrikt	5,34	6,257
				1	Binnebergs tingslag	3,61	9,541
1	Vartofta	15,08	35,604	1	Dimbo tingslags östra distrikt	4,30	9,230
					(Tidaholms stad	0,03	4,768)
				1	Dimbo tingslags västra distrikt	1,60	4,427
				1	Frökinds härad och Ollebergs fjärdings tingslag af Vartofta härad	1,95	5,000
				1	Slättängs tingslags östra distrikt	2,66	4,134
				1	Slättängs tingslags västra distrikt	4,54	8,045

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Redvägs härad	6,23	10,105				
1	Kinds härads norra distrikt utom Södra Åsarps och Nittorps socknar	6,63	9,811				
1	Kinds härads södra distrikt samt Södra Åsarps och Nittorps socknar	8,50	9,260				
1	Kinds härads västra distrikt (oför- ändradt)	7,05	9,785	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	33,03	49,061
1	Marks härads östra distrikt utom Elle- kulla, Torestorps och Oxabäcks socknar	4,76	14,824				
1	Marks härads södra distrikt samt sist- nämnda 3 socknar	5,13	9,636				
1	Marks härads västra distrikt (oför- ändradt)	4,25	9,630				
1	Bollebygds härad (oförändradt)	3,75	6,636				
1	Vedens härad (oförändradt)	4,29	9,039	1	Marks (oförändradt)	22,18	49,765
24	Säger			5			
Skaraborgs län.							
1	Hofva tingslag (oförändradt)	7,98	12,696				
1	Hasslerörs tingslag (oförändradt)	5,17	12,716				
1	Valla tingslags västra distrikt samt Halna och Ransbergs socknar	4,69	9,672				
1	Valla tingslag i öfrigt	5,87	9,598	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	27,32	54,223
1	Binnebergs tingslag (oförändradt)	3,61	9,541				
1	Dimbo tingslags östra distrikt (oför- ändradt)	4,30	9,230				
	(Tidaholms stad	0,03	4,768)				
1	Dimbo tingslags västra distrikt, Frö- kinds härad, Leaby tingslag samt Hvalstads, Vättaks, Kymbo och Sun- taks socknar af Slättängs tingslag	4,25	10,985				
1	Slättängs tingslag i öfrigt	6,50	10,621				

Nuvarande indelning.						
Fögderier.				Länsmansdistrikt.		
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Sköfde	10,37	28,505	1	Kåkinds härads öfre distrikt	2,58 8,303
				1	Kåkinds härads nedre distrikt	3,88 9,411
				1	Gudhems härads östra distrikt	2,53 5,856
				1	Gudhems härads västra distrikt	1,38 4,935
1	Skara	10,18	26,455	1	Vilske härad	2,75 6,818
				1	Valle härad	2,32 5,543
				1	Skånings härads norra distrikt	2,11 6,480
				1	Skånings härads södra distrikt	3,00 7,614
1	Lidköpings	10,27	31,171	1	Kinne härad	3,71 11,939
				1	Kinnefjärdings härad	2,16 7,238
				1	Källands härads norra distrikt	2,16 5,746
				1	Källands härads södra distrikt	2,24 6,248
1	Barne	10,92	34,820	1	Åse härad	2,38 6,562
				1	Viste härad	3,08 10,111
				1	Barne härad	3,24 11,936
				1	Laske härad	2,22 6,211
7	Säger			27		
Värmlands län.						
1	Öster-Sysslets	37,43	44,534	1	Nyeds härads och Alsters sockens distrikt	5,27 6,872
				1	Färnebo härad	19,59 18,927
				1	Ölme och Väse härads distrikt	7,41 10,446
				1	Visnums härad	5,16 8,289

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Anf.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd.	Anf.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd.
1	Kåkinds härads öfre distrikt (oförändradt)	2,58	8,303				
1	Kåkinds härads nedre distrikt (oförändradt)	3,88	9,411	1	Motstående 5 länsmansdistrikt.....	21,54	53,318
1	Gudhems härad.....	3,91	10,791				
1	Vilske härad (oförändradt)	2,75	6,818				
1	Valle härad samt Marums, Skånings-Åsaka, Händene, Härlunda och Vinköls socknar samt Skara landsförsamling af Skånings härad	3,94	9,233				
1	Skånings härad i öfrigt	3,49	10,404	1	Motstående 5 länsmansdistrikt.....	17,80	49,185
1	Kinne härad (oförändradt)	3,71	11,939				
1	Kinnefjärdings härad samt Råda, Källands-Åsaka och Mellby socken af Källands härad	2,82	9,294				
1	Källands härad i öfrigt	3,74	9,938				
1	Åse härad samt Levene, Flakebergs, Bjärby, Sparlösa, Slädene, och Tengene socknar jämte Gråstorps köping af Viste härad	3,66	11,726				
1	Viste härad i öfrigt samt Elings, Lekåsa, Barne-Åsaka, Fåglums, Kyrkås och Essunga socknar af Barne härad	3,33	11,540	1	Motstående 5 länsmansdistrikt.....	17,48	54,052
1	Barne härad i öfrigt samt Laske härad	3,93	11,554				
20	Säger			4			
Värmlands län.							
1	Nyeds härad samt Brattfors, Kroppa, och Lungsunds socknar af Färnebo härad	10,66	12,463				
1	Färnebo härad i öfrigt	12,92	11,818				
1	Ölme och Väse härad	8,69	11,964	1	Öster-Sysslets (oförändradt).....	37,43	44,534
1	Visnums härad (oförändradt)	5,16	8,289				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Mellan-Sysslets	16,06	39,369	1	Kils härad	8,34	17,508
				1	Karlstads härad	2,75	10,598
				1	Grums härad	4,97	11,263
1	Söder-Sysslets	20,18	27,309	1	Gillbergs härad	12,68	14,861
				1	Näs härad	7,50	12,448
1	Nordmarks	20,33	20,041	1	Nordmarks härads nedre distrikt	9,28	8,427
				1	Nordmarks härads öfre distrikt	11,05	11,614
1	Jösse	19,84	32,655	1	Jösse härads östra distrikt	8,54	12,652
					(Arvika stad	—	4,633)
				1	Jösse härads västra distrikt	11,30	15,370
1	Fryksdals	27,75	34,362	1	Fryksdals härads nedre tingslags östra distrikt	14,44	21,099
				1	Fryksdals härads nedre tingslags västra distrikt		
				1	Fryksdals härads öfre tingslag	13,31	13,263
1	Älfdals	50,92	31,265	1	Älfdals härads nedre distrikt	20,43	20,743
				1	Norra Ny och Dalby socknar	15,29	6,509
				1	Norra och Södra Finskoga samt Ny-skoga kapells socknar	15,20	4,013
7	Säger			19			

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Kils härad (oförändradt)	8,34	17,508	1	Mellan-Sysslets (oförändradt)	16,06	39,369
1	Karlstads härad (oförändradt)	2,75	10,598				
1	Grums härad (oförändradt)	4,97	11,263				
1	Gillbergs härad (oförändradt)	12,68	14,861	1	Motstående 4 länsmansdistrikt	40,51	47,350
1	Näs härad (oförändradt)	7,50	12,448				
1	Nordmarks härads nedre distrikt (oförändradt)	9,28	8,427				
1	Nordmarks härads öfre distrikt (oförändradt)	11,05	11,614				
1	Jösse härads östra distrikt (oförändradt) (Arvika stad	8,54	12,652				
1	Jösse härads västra distrikt (oförändradt)	11,30	15,370				
1	Fryksdals härads nedre tingslags östra distrikt (oförändradt)	14,44	21,099				
1	Fryksdals härads nedre tingslags västra distrikt (oförändradt)						
1	Fryksdals härads öfre tingslag (oförändradt)	13,31	13,263				
1	Norra Råda, Sunnemo och Gustaf Adolfs socknar	10,94	13,511				
1	Ekshärads och Norra Ny socknar	16,98	10,196				
1	Dalby, Norra och Södra Finskoga samt Nyskoga kapells socknar	23,00	7,558				
19	Säger			5			

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd den 31/12 1909.
Örebro län.							
1	Väster-Närkes	23,92	52,851	1	Hardemo härad och Kumla socken ..	2,18	10,531
				1	Lerbäck och Hallsbergs socknar	4,27	10,476
				1	Grimstens härad	3,11	7,317
				1	Edsbergs härads östra distrikt	3,18	6,263
				1	Edsbergs härads västra distrikt	5,49	7,235
				1	Sundbo härad	5,74	11,029
1	Öster-Närkes	19,24	43,741	1	Askers härad	3,70	10,869
				1	Sköllersta härad	5,70	10,308
				1	Glanshammars härad	3,57	7,437
				1	Örebro härads östra distrikt	2,90	9,150
				1	Örebro härads västra distrikt	3,37	5,977
1	Lindes	21,49	35,914	1	Fellingsbro härad	4,96	10,565
				1	Lindes och Ramsbergs bergslag	9,87	13,801
				1	Nya Kopparbergs bergslag	6,66	11,548
1	Nora	25,82	37,626	1	Grythytte och Hällefors bergslag	9,03	8,364
				1	Nora och Hjulsjö bergslag	9,34	11,994
				1	Karlskoga härad	7,45	17,268
4	Säger			17			

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
Örebro län.							
1	Hardemo härad och Kumla socken (oförändrad)	2,13	10,531				
1	Lerbäck och Hallsbergs socknar (oför- ändrad)	4,27	10,476				
1	Grimstens härad samt Edsbergs, Tång- eråsa och Skagerhults socknar af Edsbergs härad	5,58	11,023				
1	Edsbergs härad i öfrigt	6,20	9,792	1	(Väster-Närkes (oföränd- rad)	23,92	52,851
1	Sundbo härad (oförändrad)	5,74	11,029				
1	Askers härad (oförändrad)	3,70	10,869				
1	Sköllersta härad (oförändrad)	5,70	10,308				
1	Glanshammars härad samt Axbergs och Hofsta socknar af Örebro härad	4,83	9,912				
1	Örebro härad i öfrigt	5,01	12,652	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	24,20	54,306
1	Fellingsbro härad (oförändrad)	4,96	10,565				
1	Lindes och Ramsbergs bergsslåg (oför- ändrad)	9,87	13,801				
1	Nya Kopparbergs bergsslåg (oförändrad)	6,66	11,548				
1	Grythytte och Hällefors bergsslåg (oför- ändrad)	9,03	8,364				
1	Nora och Hjulsjö bergsslåg utom Vikers kapell	7,85	10,067				
1	Vikers kapell, Bjurtjärns socken samt lämplig del af Karlskoga socken ...	8,94	19,195	1	Motstående 6 länsmans- distrikt	42,35	62,975
1	Karlskoga socken i öfrigt						
16	Säger			3			

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
Västmanlands län.							
1	Västerås	13,24	30,425	1	Västerås fögderis första distrikt	5,08	9,673
				1	Västerås fögderis andra distrikt	2,46	7,933
				1	Västerås fögderis tredje distrikt	2,95	7,329
				1	Västerås fögderis fjärde distrikt	2,75	5,490
1	Kungsörs	16,04	27,443	1	Skinnskattebergs distrikt	7,17	7,466
				1	Köpings distrikt	4,62	8,758
				1	Arboga distrikt	2,23	4,715
				1	Kungsörs distrikt	2,02	6,504
1	Bergslags	14,91	27,174	1	Bergslags fögderis första distrikt	6,14	13,856
				1	Bergslags fögderis andra distrikt	4,50	5,864
				1	Bergslags fögderis tredje distrikt (Norrbo härad)	4,27	7,454
1	Salbergs-Väsby	22,20	32,817	1	Våla distrikt	6,71	8,273
				1	Heby distrikt	3,85	6,266
				1	Sala distrikt	4,79	5,661
				1	Simtuna distrikt	3,29	6,384
				1	Torstuna distrikt	3,56	6,233
4	Säger			16			
Kopparbergs län.							
1	Falu	31,12	47,692	1	Svärdsjö distrikt	13,23	8,176
				1	Kopparbergs distrikt	3,77	6,847
				1	Sundborns och Vika distrikt	4,20	6,148
				1	Stora Tuna distrikt Utombrodelen ...	9,92	21,053
				1	Stora Tuna distrikt Ofvanbrodelen ...		
				1	Silfbergs, Gustafs och Torsångs distrikt		5,468

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Anf.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Anf.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
Västmanlands län.							
1	Västerås fögderis första distrikt samt Lillhärads socken af Tuhundra härad	5,60	10,182				
1	Västerås fögderis andra distrikt jämte Västerås-Barkarö och Dingtuna socknar af Tuhundra härad	3,58	10,551				
1	Västerås fögderis tredje och fjärde distrikt utom Lillhärads, Västerås-Barkarö och Dingtuna socknar	4,06	9,692				
1	Skinnskattebergs distrikt (oförändradt)	7,17	7,466				
1	Köpings distrikt samt Himmets socken	5,11	9,656	1	Motstående 6 länsmansdistrikt	29,28	57,868
1	Åkerbo härad i öfrigt	3,76	10,321				
1	Norbergs och Västanfors socknar	4,77	12,256				
1	Karbenings, Väster-Våla och Väster-Färnebo socknar	5,87	7,464				
1	Norrbo härad (oförändradt)	4,27	7,454				
1	Våla härad jämte Enåkers socken	8,91	10,745				
1	Möklinta, Väster-Löfsta, Sala, Norrby och Kila socknar	7,42	11,046				
1	Kumla, Tärna, Altuna, Simtuna, Frösthults, Härnevi, Torstuna, Österunda och Hvittinge socknar	5,87	11,026	1	Motstående 6 länsmansdistrikt	37,11	59,991
12	Säger			2			
Kopparbergs län.							
1	Svärdsjö distrikt samt Sundborns socken	15,16	10,531				
1	Kopparbergs distrikt samt Vika socken	6,04	10,640				
1	Stora Tuna, Torsånga, Silfbergs och Gustafs socknar samt Borlänge köping med lämplig uppdelning på två distrikt	9,92	26,521	1	Falu (oförändradt)	31,12	47,692

(Forts.) Indelning af fögderier

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd den 31/12 1909.
1	Hedomora	18,80	38,099	1	Folkärna distrikt	3,28	13,638
				1	Stora Skedvi och Sätters distrikt	3,32	5,024
				1	Husby distrikt	4,13	5,549
				1	Hedomora distrikt	3,34	5,736
				1	Garpenbergs distrikt	1,46	2,311
				1	By distrikt	3,27	5,841
1	Väster-Bergslags	19,92	31,467	1	Norrbärke distrikt	4,94	8,400
				1	Söderbärke distrikt	5,67	5,008
				1	Grangärde distrikt	7,14	11,376
				1	Ludvika distrikt	2,17	6,683
1	Väster-Dals	69,49	27,653	1	Malungs distrikt	18,31	6,180
				1	Transtrands distrikt	10,49	1,862
				1	Lima distrikt	14,13	2,718
				1	Äppelbo distrikt	3,76	2,455
				1	Järna distrikt	7,55	6,079
				1	Nås och Söfsnäs distrikt	11,35	5,798
				1	Floda distrikt	3,90	2,561
1	Nedan-Siljans	41,24	41,491	1	Leksands distrikt	13,05	13,871
				1	Åls distrikt	1,47	2,308
				1	Bjursås distrikt	0,92	2,937
				1	Rättviks distrikt	12,02	11,097
				1	Gagnefs distrikt	4,11	8,190
				1	Ore distrikt	9,67	3,088

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Folkärna distrikt (oförändradt)	3,28	13,638				
1	Stora Skedvi och Husby socknar	6,27	8,752				
1	Sätters och Hedemora landskommuner	4,52	7,557				
1	Garpenbergs och By socknar	4,73	8,152				
1	Norrbärke och Söderbärke	10,61	13,408	1	Motstående 5 länsmans- distrikt	29,41	51,507
1	Grangärde distrikt (oförändradt)	7,14	11,376				
1	Ludvika distrikt (oförändradt)	2,17	6,683				
1	Malungs distrikt (oförändradt)	18,31	6,180				
1	Transtrands och Lima distrikt	24,62	4,580				
1	Äppelbo och Järna distrikt	11,31	8,534				
1	Näs, Säfsnäs och Floda distrikt	15,25	8,359	1	Motstående 6 länsmans- distrikt	78,80	45,712
1	Leksands, Åls och Bjursås distrikt med lämplig uppdelning på två di- strikt	15,44	19,116				
1	Rättviks distrikt (oförändradt)	12,02	11,097				
1	Gagnefs distrikt (oförändradt)	4,11	8,190	1	Nedan-Siljans (oföränd- radt)	41,24	41,491
1	Ore distrikt (oförändradt)	9,67	3,088				

N u v a r a n d e i n d e l n i n g .							
F ö g d e r i e r .				L ä n s m a n s d i s t r i k t .			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd den 31/12 1909.
1	Ofvan-Siljans	117,51	31,298	1	Älfdalens distrikt	25,13	5,133
				1	Orsa distrikt	17,83	7,841
				1	Mora distrikt	19,17	11,909
				1	Solleröns distrikt	4,96	1,969
				1	Vänjans distrikt	6,89	1,989
				1	Särna distrikt	43,53	2,457
6	Säger			35			
Gäflleborgs län.							
1	Gästriklands	43,99	69,552	1	Hedesunda och Årsunda distrikt	7,28	7,565
				1	Valbo och Högbo distrikt	6,27	22,045
				1	Ofvansjö och Järbo distrikt	5,87	10,780
				1	Torsåkers distrikt	7,87	11,069
				1	Oekelbo distrikt	10,36	9,022
				1	Hamrånge och Hille distrikt	6,34	9,071
1	Södra Hälsinglands	47,11	55,128	1	Skogs distrikt	4,51	3,829
				1	Hanebo distrikt	4,22	5,802
				1	Söderala distrikt	2,79	10,979
				1	Bollnäs distrikt	8,94	13,651
				1	Alfta distrikt	10,10	5,913
				1	Ofvanåkers distrikt	10,90	6,131
				1	Mo distrikt	2,26	3,548
				1	Norråla distrikt	3,39	5,275

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Anf.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Anf.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Ålfdalens distrikt (oförändradt).....	25,13	5,133				
1	Orsa distrikt (oförändradt).....	17,93	7,841				
1	Mora, Solleröns och Vänjans distrikt med lämplig uppdelning på två distrikt	31,02	15,867				
1							
1	Särna distrikt (oförändradt)	43,53	2,457	1	Ofvan-Siljans (oföränd- radt	117,51	31,298
25	Säger			5			

Gäfleborgs län.

1	Hedesunda distrikt och Årsunda socken samt lämplig del af Valbo socken...	13,55	29,610				
1	Återstoden af Valbo socken samt Hög- bo socken						
1	Ofvansjö och Järbo distrikt (oförändradt)	5,87	10,780				
1	Torsåkers distrikt (oförändradt).....	7,87	11,069				
1	Oekelbo distrikt (oförändradt).....	10,86	9,022				
1	Hamrånge och Hille distrikt (oför- ändradt)	6,34	9,071	1	(Gästriklands (oföränd- radt).....	43,99	69,552
1	Skogs och Hanebo distrikt.....	8,73	9,631				
1	Söderala distrikt (oförändradt)	2,79	10,979				
1	Bollnäs distrikt (oförändradt).....	8,94	13,651				
1	Alfta distrikt (oförändradt).....	10,10	5,913				
1	Ofvanåkers distrikt (oförändradt)	10,90	6,131				
1	Mo och Norrala distrikt	5,65	8,823	1	Södra Hälsinglands (oför- ändradt)	47,11	55,128

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Norra Hälsinglands	40,02	44,336	1	Enångers distrikt	4,10	6,257
				1	Norrbo distrikt	9,42	5,170
				1	Delsbo distrikt	4,55	5,413
				1	Hälsing-Tuna distrikt	1,57	5,616
				1	Forsa distrikt	3,47	4,863
				1	Rogsta distrikt	2,90	2,710
				1	Harmångers distrikt	2,36	4,273
				1	Gnarps distrikt	3,33	3,698
				1	Bergsjö distrikt	8,32	6,336
1	Västra Hälsinglands	59,96	34,495	1	Arbrå och Undersviks distrikt	6,13	7,057
				1	Järfso distrikt	7,40	7,467
				1	Ljusdals distrikt	11,77	10,168
				1	Ramsjö distrikt	7,65	1,815
				1	Färila distrikt	12,84	5,168
				1	Los distrikt	14,17	2,820
4	Säger			29			
Västernorrlands län. •							
1	Medelpads östra	25,56	47,769	1	Njurunda distrikt	3,27	8,773
				1	Indals distrikt	13,18	6,675
				1	Timrå distrikt	1,71	13,021
				1	Sköns distrikt	0,47	11,577
				1	Ljustorps distrikt	6,93	7,723
1	Medelpads västra	49,11	34,328	1	Torps distrikt	11,69	8,269
				1	Borgsjö distrikt	20,89	9,133
				1	Stöde distrikt	6,85	5,308
				1	Selångers distrikt	3,64	4,928
				1	Tuna distrikt	6,04	6,690

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Enångers distrikt (oförändradt)	4,10	6,257				
1	Norrbo distrikt (oförändradt)	9,42	5,170				
1	Delsbo distrikt (oförändradt)	4,55	5,413				
1	Hälsing-Tuna och Forsa distrikt	5,04	10,479				
1	Rogsta och Harmångers distrikt	5,26	6,983				
1	Gnarps och Bergsjö distrikt	11,65	10,034	1	Norra Hälsinglands (oförändradt)	40,02	44,336
1	Arbrå och Underviks distrikt (oförändradt)	6,13	7,057				
1	Järfso distrikt (oförändradt)	7,40	7,467				
1	Ljusdals och Ramsjö distrikt	19,42	11,983				
1	Färila och Los distrikt	27,01	7,988	1	Västra Hälsinglands (oförändradt)	59,96	34,495
22	Säger			4			

Västernorrlands län.

1	Njurunda distrikt (oförändradt)	3,27	8,773				
1	Indals distrikt (oförändradt)	13,18	6,675				
1	Timrå distrikt (oförändradt)	1,71	13,021				
1	Sköns distrikt (oförändradt)	0,47	11,577	1	Medelpads östra (oförändradt)	25,56	47,769
1	Ljustorps distrikt (oförändradt)	6,93	7,723				
1	Torps distrikt (oförändradt)	11,69	8,269				
1	Borgsjö distrikt (oförändradt)	20,89	9,133				
1	Stöde och Selångers distrikt	10,49	10,236	1	Medelpads västra (oförändradt)	49,11	34,328
1	Tuna distrikt (oförändradt)	6,04	6,690				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Södra Ångermanlands öfra	78,75	36,792	1	Sollefteå distrikt	10,83	12,097
				1	Resele distrikt	10,68	4,803
				1	Junsele distrikt	12,78	3,677
				1	Hellgums distrikt	9,04	4,858
				1	Ramsle distrikt	10,37	3,938
				1	Bodums distrikt	15,08	3,812
				1	Tåsjö distrikt	9,97	3,607
1	Södra Ångermanlands nedra	27,21	48,088	1	Säbrå distrikt	7,95	9,663
				1	Gudmundrå distrikt	5,13	14,590
				1	Torsåkers distrikt	4,48	8,754
				1	Boteå distrikt	5,61	5,180
				1	Nora distrikt	4,04	9,901
1	Norra Ångermanlands nedra	45,71	25,635	1	Nordingrå distrikt	5,97	7,638
				1	Nätra distrikt	3,62	5,700
				1	Sidensjö distrikt	9,08	4,743
				1	Anundsjö distrikt	27,04	7,554
1	Norra Ångermanlands öfra	28,37	26,530	1	Sjålevads distrikt	5,00	9,101
				1	Arnäs distrikt	8,27	9,067
				1	Björna distrikt	12,01	4,487
				1	Grundunda distrikt	3,09	3,875
6	Säger			30			
Jämtlands län.							
1	Jämtlands norra	144,27	31,308	1	Lits distrikt	14,17	5,720
				1	Föllinge distrikt	35,13	4,194
				1	Hammerdals distrikt	15,56	5,293
				1	Ströms distrikt	24,90	7,017
				1	Rödöns distrikt	6,52	6,613
				1	Frostvikens distrikt	47,99	2,471

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Anst.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd.	Anst.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd.
1	Sollefteå distrikt (oförändradt)	10,83	12,097				
1	Resele och Junsele distrikt	23,46	8,480				
1	Hellgums distrikt (oförändradt)	9,04	4,858				
1	Ramsele och Fjällsjö socknar	18,33	6,261				
1	Bodums och Tåsjö socknar	17,09	5,096	1	Södra Ångermanlands öfra (oförändradt)	78,75	36,792
1	Sabrá distrikt (oförändradt)	7,95	9,663				
1	Gudmundrå distrikt (oförändradt)	5,13	14,590				
1	Torsåkers distrikt (oförändradt)	4,48	8,754				
1	Boteå distrikt (oförändradt)	5,61	5,180	1	Södra Ångermanlands nedra (oförändradt)	27,21	48,088
1	Nora distrikt (oförändradt)	4,04	9,901				
1	Nordingrå distrikt (oförändradt)	5,97	7,638				
1	Nätra och Sidensjö distrikt	12,70	10,443				
1	Anundsjö distrikt (oförändradt)	27,04	7,554				
1	Sjålevads distrikt (oförändradt)	5,00	9,101				
1	Arnäs och Grundsunda socknar	6,45	9,808				
1	Björna, Gideå och Trehörningsjö socknar	16,92	7,621	1	Motstående 6 länsmansdistrikt	74,08	52,165
25	Såger			5			
Jämtlands län.							
1	Lits distrikt (oförändradt)	14,17	5,720				
1	Föllinge distrikt (oförändradt)	35,13	4,194				
1	Hammerdals distrikt (oförändradt) ...	15,56	5,293				
1	Ströms distrikt (oförändradt)	24,90	7,017				
	(Se nedan.)						
1	Frostvikens distrikt (oförändradt)	47,99	2,471				

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folkmängd den 31/12 1909.
1	Jämtlands östra	74,55	32,843	1	Ragunda distrikt	20,62	7,819
				1	Fors distrikt	17,54	6,510
				1	Refsunds distrikt	} 25,43	} 3,850
				1	Bräcke distrikt		
				1	Brunflo distrikt	5,60	6,788
				1	Hackås distrikt	5,36	2,659
1	Jämtlands södra	165,21	19,094	1	Svegs distrikt	31,44	4,261
				1	Lillhärdals distrikt	24,07	1,530
				1	Ytter-Hogdals distrikt	14,14	2,258
				1	Hede distrikt	29,68	2,477
				1	Tännäs distrikt	41,18	2,488
				1	Bergs distrikt	11,98	3,492
				1	Rätans distrikt	12,72	2,588
1	Jämtlands västra	122,67	25,567	1	Sunne distrikt	2,61	3,936
				1	Ovikens distrikt	9,71	3,321
				1	Hallens distrikt	11,19	2,179
				1	Undersåkers distrikt	43,88	5,143
				1	Mörsils distrikt	29,05	3,293
				1	Offerdals distrikt	20,66	3,962
				1	Alsens distrikt	6,07	3,733
					(Se ofvan)		
4	Säger			26			
Västerbottens län.							
1	Umeå	93,35	57,098	1	Nordmalings distrikt	13,70	10,158
				1	Bjurholms distrikt	13,35	4,300
				1	Umeå södra distrikt	} 14,08	} 17,772
				1	Umeå norra distrikt		
				1	Vännäs distrikt	5,55	5,908
				1	Säfvars distrikt	8,15	3,778
				1	Degerfors distrikt	29,40	7,929
				1	Bygdeå distrikt	9,12	7,253

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.											
Länsmansdistrikt.				Fögderier.							
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.				
1	Ragunda distrikt (oförändradt)	20,62	7,819	1	Motstående 7 länsmans- distrikt.....	175,91	39,024				
1	Fors distrikt (oförändradt)	17,54	6,510								
1	Refsunds distrikt (oförändradt)	25,43	3,850								
1	Bräcke distrikt (oförändradt)							5,217			
1	Brunflo och Hackås distrikt	10,96	9,447								
1	Svegs, Lillhårdals och Ytter-Hogdals distrikt med lämplig fördelning på två distrikt	69,65	8,049								
1	Hede distrikt (oförändradt).....							29,68	2,477		
1	Tännäs diktrikt (oförändradt).....	41,18	2,488								
1	Bergs och Rätans distrikt	24,70	6,080					1	Motstående 8 länsmans- distrikt.....	201,60	37,608
1	Sunne distrikt (oförändradt)	2,61	3,936								
1	Ovikens och Hallens distrikt.....	20,90	5,500								
1	Underåkers distrikt (oförändradt)	43,38	5,143								
1	Mörsils distrikt (oförändradt).....	29,05	3,293								
1	Offerdals distrikt (oförändradt)	20,66	3,962								
1	Alsens distrikt (oförändradt)	6,07	3,733								
1	Rödöns distrikt (oförändradt).....	6,52	6,613								
22	Säger			3							
Västerbottens län.											
1	Nordmalings distrikt (oförändradt) ...	13,70	10,158	1	Umeå (oförändradt)	93,35	57,098				
1	Bjurholms distrikt (oförändradt)	13,35	4,300								
1	Umeå, Vännäs och Säfvars socknar med lämplig uppdelning på 3 di- strikt	27,78	27,458								
1	Degerfors distrikt (oförändradt).....							29,40	7,929		
1	Bygdeå distrikt (oförändradt).....							9,12	7,253		

Nuvarande indelning.						
Fögderier.				Länsmansdistrikt.		
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil. Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Skellefteå	111,56	61,259	1	Nysätra distrikt	3,94 3,451
				1	Löfångers distrikt	5,53 4,198
				1	Burträsk distrikt	20,15 8,932
				1	Skellefteå södra distrikt	} 17,00 22,313
				1	Skellefteå norra distrikt	
				1	Jörns distrikt	17,86 4,347
				1	Norsjö distrikt	18,60 5,623
				1	Byske distrikt	11,19 9,516
				1	Malå distrikt	17,29 2,879
1	Lappmarks	384,91	34,768	1	Lycksele norra distrikt	} 71,18 7,891
				1	Lycksele södra distrikt	
				1	Fredrika distrikt	} 83,58 3,533
				1	Stensele distrikt	
				1	Tärna distrikt	} 1,451
				1	Sorsele distrikt	
				1	Åsele distrikt	78,35 3,414
				1	Åsele distrikt	33,78 4,791
				1	Vilhelmina distrikt	87,51 7,339
				1	Dorothea distrikt	30,51 3,808
3	Säger			26		
Norrbottnens län.						
1	Piteå	256,88	34,324	1	Piteå södra distrikt	} 32,26 25,298
				1	Piteå norra distrikt	
				1	Ålfsby distrikt	16,88
				1	Arvidsjaur distrikt	60,90 6,231
				1	Arjeplogs distrikt	146,84 2,795

och länsmansdistrikt i riket.

Föreslagen indelning.							
Länsmansdistrikt.				Fögderier.			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Nysätra och Löfångers distrikt.....	9,47	7,649				
1	Burträsk distrikt (oförändradt).....	20,15	8,932				
1	Skellefteå södra distrikt (oförändradt)	17,00	22,313				
1	Skellefteå norra distrikt (oförändradt)						
1	Jörns distrikt (oförändradt)	17,86	4,347				
1	Norsjö distrikt (oförändradt)	18,60	5,623				
1	Byske distrikt (oförändradt)	11,19	9,516				
1	Malå distrikt (oförändradt).....	17,29	2,879	1	Skellefteå (oförändradt)...	111,56	61,259
1	Lycksele norra distrikt (oförändradt)..	71,18	7,891				
1	Lycksele södra distrikt (oförändradt)..						
1	Fredrika distrikt (oförändradt)	83,58	2,541				
1	Stensele distrikt (oförändradt)		3,533				
1	Tärna distrikt (oförändradt)		1,451				
1	Sorsele distrikt (oförändradt)	78,35	3,414				
1	Åsele distrikt (oförändradt)	33,78	4,791				
1	Vilhelmina distrikt (oförändradt)	87,51	7,339				
1	Dorothea distrikt (oförändradt)	30,51	3,808	1	Lappmarks (oförändradt)	384,91	34,768
24	Säger			3			
Norrbottnens län.							
1	Piteå södra distrikt (oförändradt)	32,26	25,298				
1	Piteå norra distrikt (oförändradt)						
1	Ålfsby distrikt (oförändradt)	16,88					
1	Arvidsjaur distrikt (oförändradt)	60,90	6,231				
1	Arjeplogs distrikt (oförändradt)	146,84	2,795	1	Piteå (oförändradt).....	256,88	34,324

Nuvarande indelning.							
Fögderier.				Länsmansdistrikt.			
Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.	Antal.	Benämning.	Areal i kv. nymil.	Folk-mängd den 31/12 1909.
1	Luleå	235,25	33,698	1	Neder-Luleå distrikt.....	11,82	12,208
				1	Öfver-Luleå distrikt	29,29	15,995
				1	Jockmocks distrikt	194,14	5,495
1	Kalix	238,36	45,059	1	Råneå distrikt	21,76	8,068
				1	Neder-Kalix distrikt.....	18,09	15,044
				1	Öfver-Kalix distrikt	28,84	5,982
				1	Gellivare distrikt	169,67	15,965
1	Torneå.....	312,76	33,661	1	Neder-Torneå och Karl Gustafs socknar (Haparanda stad	9,30 —	5,873 1,350)
				1	Öfver-Torneå distrikt	24,81	5,808
				1	Korpilombolo distrikt	31,97	3,468
				1	Pajala distrikt	48,18	4,767
				1	Juckasjärvi distrikt	141,77	11,209
				1	Karesuando distrikt (oförändradt)	56,73	1,186
4	Sager			18			

och länsmansdistrikt i riket.

F ö r e s l a g e n i n d e l n i n g .							
L ä n s m a n s d i s t r i k t .				F ö g d e r i e r .			
Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.	Antal.	Omfattning.	Areal i kv. nymil.	Folk- mängd.
1	Neder-Luleå distrikt (oförändradt).....	11,82	12,208	1	Luleå (oförändradt)	235,25	33,698
1	Öfver-Luleå distrikt (oförändradt).....	29,29	15,995				
1	Jockmocks distrikt (oförändradt)	194,14	5,495				
1	Råneå distrikt (oförändradt)	21,76	8,068	1	Kalix (oförändradt).....	238,36	45,059
1	Neder-Kalix distrikt (oförändradt).....	18,09	15,044				
1	Öfver-Kalix distrikt (oförändradt)	28,84	5,982				
1	Malmberget samt lämplig del af Gellivare socken	169,67	15,965				
1	Gellivare socken i öfrigt.....						
1	Neder-Torneå och Karl Gustafs socknar (oförändradt)	9,30	5,873				
	(Haparanda stad	—	1,350)	1	Torneå (oförändradt)	312,76	33,661
1	Öfver-Torneå distrikt (oförändradt) ...	24,81	5,808				
1	Korpilombolo distrikt (oförändradt) ...	31,97	3,468				
1	Pajala distrikt (oförändradt)	48,18	4,767				
1	Kiruna jämte lämplig del af Juckasjärvi socken	141,77	11,209				
1	Juckasjärvi socken i öfrigt						
1	Karesuando distrikt (oförändradt).....	56,73	1,186				
20	Säger			4			

Sammandrag.

L ä n.	Antal fögderier.		Antal länsmansdistrikt.	
	Enligt nuvarande indelning.	Enligt kommitténs förslag.	Enligt nuvarande indelning.	Enligt kommitténs förslag.
Stockholms	6	4	23	17
Uppsala	4	2	19	10
Södermanlands	4	3	12	11
Östergötlands	8	4	29	20
Jönköpings	6	4	23	17
Kronobergs	5	3	17	16
Kalmar	6	4	25	19
Gottlands	2	1	6	4
Blekinge	2	2	9	9
Kristianstads	4	4	23	20
Malmöhus	6	5	26	22
Hallands	4	2	11	10
Göteborgs och Bohus	5	4	21	17
Älfsborgs	6	5	29	24
Skaraborgs	7	4	27	20
Värmlands	7	5	19	19
Örebro	4	3	17	16
Västmanlands	4	2	16	12
Kopparbergs	6	5	35	25
Gäflleborgs	4	4	29	22
Västernorrlands	6	5	30	25
Jämtlands	4	3	26	22
Västerbottens	3	3	26	24
Norrbottens	4	4	18	20
Summa	117	85	516	421

AFDELNING IV.

TABELLBILAGOR.

Tabell I. Länens folkmängd den 31 december 1909, städer med egen jurisdiktion ej medräknade.

		Folkmängd.
Stockholms	län	201,553
Uppsala	»	96,825
Södermanlands	»	131,710
Östergötlands	»	219,253
Jönköpings	»	181,793
Kronobergs	»	150,039
Kalmar	»	*) 192,774
Gottlands	»	44,910
Blekinge	»	108,483
Kristianstads	»	209,054
Malmöhus	»	279,733
Hallands	»	114,448
Göteborgs och Bohus	»	188,468
Älfsborgs	»	247,038
Skaraborgs	»	210,778
Värmlands	»	229,535
Örebro	»	170,132
Västmanlands	»	117,859
Kopparbergs	»	217,700
Gäflborgs	»	203,511
Västernorrlands	»	219,142
Jämtlands	»	108,812
Västerbottens	»	153,125
Norrbottnens	»	***) 146,742
		Summa 4,143,417

*) Häre ingår Borgholms stad med 1,124 innevånare.

***) » » Haparanda » » 1,350 »

Tabell II. Kronofogdarnas hufvudsakliga arbete i och för indrifning af kronofogdarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
(Tabellen afser förhållandena år

1	2	3	4	5	6	7	8
				Indrifning af			
				kronoutskylder.		böter.	
Län och fögderier.	Antal kommuner.	Folkmängden 31 december 1909.	Areal i kvadrattyml.	Antal restförda vid 1909 års uppbördsstämmor.	Antal aflättna skrivelser för indrifning.	Antal bötfällda upptagna i saköres- och böteslängder, inkomna under år 1909.	Antal aflättna skrivelser för bötesindrifning.
Stockholms län.							
Svartsjö fögderi	14	27,951	4,31	5,328	1,600	1,200	1,000
Västra "	27	20,752	11,35	544	350	258	202
Norra Roslags "	16	30,956	20,37	890	235	304	210
Mellersta Roslags "	15	22,973	12,30	2,221	285	264	127
Vaxholms "	18	43,349	10,24	9,098		973	
Södertörns "	25	55,572	19,19	9,279		1,022	
Uppsala län.							
Södra fögderiet	30	21,378	9,85	1,215	300	139	80
Mellersta "	33	23,671	14,27	1,458	251	142	135
Örbyhus fögderi	11	31,893	15,61	3,172	747	277	169
Olands "	11	19,883	13,13	708	161	104	62
Södermanlands län.							
Nyköpings fögderi	30	36,330	20,66	1,960	263	215	190
Vingåkers "	22	49,553	22,15	3,500	450	570	350
Rekarne "	17	22,087	11,31	1,142	103	53	61
Gripsholms "	21	23,740	13,45	1,326	164	170	191
Östergötlands län.							
Kinda och Ydre härads fögderi	17	26,375	23,49	947	159	133	146
Vifolka m. fl. " "	21	26,165	10,85	1,725	200	221	150

*) Hit hänföres icke ärenden, hvilka angå krono- och kommunal- m. fl. utskylder och afgifter, debiterade inom Tom plats i en kolumn innebär, att uppgift saknas.

utskylder, afgifter och böter samt för handräknings- och exekutionsärenden, tjänstegörarna äfvensom fögderiers folkmängd m. m. 1909, där ej annorlunda angifves.)

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
kommunal- utskylder m. m.	Handräknings- ärenden. *)		Antal inkomna exekutions- ärenden.	Antal förskotts- vis betalda räkningar å vittnes- ersättningar m. m.	Antal personer upptagna i kronofogdes uppgifter till 1910 års röstlängder för riksdags- mannaval.	Af krono- fogde an- vända dagar för förrätt- ningar utom tjänste- rummet.	Af krono- fogde och dennes stän- diga biträ- den i me- deltal dagli- gen använda timmar för å tjänste- rummet verkställt arbete i tjänsten.	Antal anställ- da stän- diga tjänste- biträ- den.	Anmärkingar.
	Antal aflåtna skrifvelser för indrif- ning och redovis- ning.	Antal inkomna ärenden.							
4,800	1,465	3,200	293	450	7,987	150	26	2	
530	827	1,828	241		1,183	49	14	1	
243	561	1,302	98	191		36	6	—	
298	484	1,187	121	128	2,682	29	7,5		
□	2,217		424		21,636	28	18	1	
	2,271	4,909	500	1,000	18,539		26	2	
500	698	1,800	88	30	350	75	5		
512	790	1,885	140		1,200	35	10,5	1	
499	684	1,440	149	273	1,200	31	12	1	
200	454	928	79	45	408	49	4,5		
349	853	1,648	136	72	878	39	10,5	1	
900	1,174	2,600	144	200	4,542	75	8		
387	705	776	31	36		28	5		
361	820	1,613	60	88	1,102	29	7,5	—	
280	801	1,800	79	82		40	8		
600	783	1,850	170	88		44	11	1	

fögderiet, och böter, uppförda i *fögderiets* bötesredogörelse. Dessa ärenden redovisas nämligen i kolumnerna 5—11.

Tabell II (forts.). Kronofogdarnas hufvudsakliga arbete i och för indrifning af kronofogdarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
(Tabellen afser förhållandena år

1 Län och fögderier.	2 Antal kom-muner.	3 Folk-mängd den 31 december 1909.	4 Areal i kvadrat-nymil.	5 Indrifning af			
				6 kronoutskylder.		7 böter.	
				8 Antal restförda vid 1909 års uppbörds-stämmor.	9 Antal aflättna skrivelser för indrifning.	10 Antal bötfällda upptagna i sakföres- och bötes-längder, inkomna under år 1909.	11 Antal aflättna skrivelser för bötes-indrifning.
Åkerbo m. fl. härads fögderi ¹⁾	20	25,811	10,77	1,570	147	135	88
Hammarkinds och Skärkinds h:ds fögderi...	14	22,350	13,69	1,976	134	225	198
Finspånge läns härads fögderi.....	7	26,022	17,96	1,655	105	140	102
Björkekinds m. fl. " "	23	38,506	13,62	4,818	260	450	360
Lysings och Göstrings " "	21	24,320	11,22	1,330	85	127	45
Aska, Dals och Bobergs " "	27	29,704	8,52	2,490	125	220	120
Jönköpings län.							
Tveta m. fl. härads fögderi ²⁾ ...	30	43,558	22,43	2,417	300	444	220
Norra och Södra Vedbo " "	22	33,671	20,07	1,748	138	218	171
Östra " "	19	22,586	14,00	1,265	120	241	150
Västra " "	20	27,844	19,56	1,026	197	271	267
Östbo " "	14	23,173	16,79	1,385	163	433	186
Västbo " "	25	29,127	21,92	960	178	264	120
Kronobergs län.							
Konga h:ds fögderi...	15	30,809	17,04	2,672	256	389	434
Uppvidinge " "	13	26,067	22,35	2,250	200	275	223
Kinnervalds och Norrvidinge " "	19	25,294	15,50	1,531	128	312	92
Allbo " "	17	28,655	15,89	2,361	119	380	196
Sunnerbo " "	23	39,214	28,21	2,621	319	606	389

^{*)} Hit hänföres icke ärenden, hvilka angå krono- och kommunal- m. fl. utskylder och afgifter, debiterade inom Tom plats i en kolumn innebär, att uppgift saknas.

utskylder, afgifter och böter samt för handräknings- och exekutionsärenden,
tjänstegöromålen äfvensom fögderiers folkmängd m. m.
1909, där ej annorlunda angifves.)

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
kommunal- utskylder m. m.	Handräknings- ärenden. *)		Antal inkomna exekutions- ärenden.	Antal förskotts- vis betalda räkningar å vittnes- ersättning- gar m. m.	Antal personer upptagna i kronofogdes uppgifter till 1910 års röstlängder för riksdags- mannaval.	Af krono- fogde an- vända dagar för förrätt- ningar utom tjänste- rummet.	Af krono- fogde och dennes stän- diga biträ- den i me- deltal dagli- gen använda timmar för å tjänste- rummet verkställdt arbete i tjänsten.	Antal anställ- da stän- diga tjän- ste- biträ- den.	Anmärkingar.
	Antal afåfåta skrifvelser för indrif- ning och redovis- ning.	Antal inkomna ärenden.							
219	791	1,772	97	70	1,806	42	8	1	1) Fr. o. m. år 1911 har S:t Lars socken afgått och in- förlifvats med Linköpings stad.
473	477	1,026	53	96	1,825	30	8,5	1	
277	333	695	80	57	2,556	12	5		
	899		118		8,919	50	12	1	
222	748	1,206	118	112	1,168	27	8	1	
	709		141	78	6,180	30	6		
657	1,025	2,025	203	108	2,984	49	13	1	2) Fr. o. m. år 1910 har Ljungarums socken afgått och införlif- vats med Jön- köpings stad. Huskvarna bildar fr. o. m. år 1911 stad under landsrätt.
316	916	2,022	236	92	2,896	40	11	1	
400	546	1,200	86	76	580	45	20	1	
244	600	1,220	113	60	1,495	28	10	1	
395	675	1,068	256	48	1,155	39	11	1	
375	615	1,750	127		1,136		11	1	
332	390	1,034	132	50	3,876	33	9,5	1	
250	425	934	222	72	687	50	10	1	
139	336	839	83	65	470	79	6		
486	748	1,579	179	48	1,175	50	11,5	1	
637	734	2,174	353	103	1,993	35	14	1	

fögderiet, och böter, uppförda i *fögderiets* bötesredogörelse. Dessa ärenden redovisas nämligen i kolumnerna 5—11.

Tabell II (forts.). Kronofogdarnas hufvudsakliga arbete i och för indrifning af kronofogdarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
(Tabellen afser förhållandena år

1	2	3	4	5	6	7	8
Län och fögderier.	Antal kom-muner.	Folk-mängd den 31 december 1909.	Areal i kvadrat-nymil.	Indrifning af			
				kronoutskylder.		böter.	
				Antal restförda vid 1909 års uppbördsstämmor.	Antal aflättna skrivelser för indrifning.	Antal bötfällda upptagna i saköres- och bötes-längder, inkomna under år 1909.	Antal aflättna skrivelser för bötes-indrifning.
Kalmar län.							
Tjusts fögderi	18	38,904	27,01	2,490	149	292	176
Tunaläns och Sevede härads fögderi.....	11	26,570	20,26	1,996	100	223	100
Aspelands och Handbörds » »	13	30,299	22,42	3,978	438	433	88
Norra Möre och Stranda » »	12	27,712	14,12	3,584	87	450	180
Södra Möre » »	17	40,310	17,59	4,252	83	858	301
Ölands Norra Mots fögderi.....	35	28,979	13,45	1,178	67	332	161
Ölands Södra Mots » *).....				815	84	302	104
Gottlands län.							
Norra fögderiet	48	22,367	17,77	893	231	168	149
Södra »	44	22,543	13,60	407	24	142	36
Blekinge län.							
Östra fögderiet	21	58,488	16,47	6,954	602	1,317	950
Västra »	14	49,995	13,45	5,376	457	1,198	845
Kristianstads län.							
N:a o. S:a Åsbo o. Bjäre härads fögderi.....	34	54,681	15,63	3,678	356	499	316
Östra och Västra Göinge » »	37	61,748	25,52	6,219	350	1,303	3,000
Villands m. fl. » »	44	58,215	17,22	3,755	308	640	404
Ingelstads och Järrestads » »	31	34,410	5,85	1,408	273	479	123

*) Hit hänföres icke ärenden, hvilka angå krono- och kommunal- m. fl. utskylder och afgifter, debiterade inom Tom plats i en kolumn innebär, att uppgift saknas.

**) Fögderierna sammanslagna först med 1910 års ingång.

utskylder, afgifter och böter samt för handräknings- och exekutionsärenden, tjänstegöromålen äfvensom fögderiers folkmängd m. m. 1909, där ej annorlunda angifves.)

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
kommunal- utskylder m. m.	Handräknings- ärenden. *)		Antal inkomna exekutions- ärenden.	Antal förskotts- vis betalda räkningar å vittnes- ersättnin- gar m. m.	Antal personer upptagna i kronofogdes uppgifter till 1910 års röstlängder för riksdags- mannaval.	Af krono- fogde an- vända dagar för förrätt- ningar utom tjänste- rummet.	Af krono- fogde och dennes stän- diga biträ- den i me- deltal dagli- gen använda timmar för å tjänste- rummet verkställt arbete i tjänsten.	Antal anställ- da stän- diga tjänste- biträ- den.	Anmärkningar.
	Antal affättna skrifvelser för indrif- ning och redovis- ning.	Antal inkomna ärenden.							
502	657	1,392	152	35	1,921	54	14	1	
259	680	1,063	222	149	376	27	7		
252	679	1,834	303	54	2,500	60	18	1	
210	541	1,248	248	130	2,922	28	5	—	
285	708	2,500	202	141	7,464	22	9	—	
137	347	985	78	63	25	32	8,5	—	
57	364	637	61	121		39	7	1	1) Häri ingår Borgholms stad, lydande under lands- rätt, med 1,124 perso- ner.
535	453	1,220	150	93	936	63	11,5	1	
84	278	621	92	41	200	35	4	—	
847	806	2,002	188	475	9,463	198	16	1	
374	479	1,280	217	145	10,626	18	9	1	
628	1,375	3,868	476	298	3,836	55	14	1	
1,650	1,643	6,500	643	603	4,422	68	22	2	
878	1,123	3,014	432	290	2,689		16	1	
493	653	2,074	137	238	921	31	13	1	

fögderiet, och böter, uppförda i *fögderiets* bötesredogörelse. Dessa ärenden redovisas nämligen i kolumnerna 5—11.

Tabell II (forts.). Kronofogdarnas hufvudsakliga arbete i och för indrifning af kronofogdarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
(Tabellen afser förhållandena år

1 Län och fögderier.	2 Antal kom- muner.	3 Folk- mängd den 31 december 1909.	4 Areal i kvadrat- nymil.	5 Indrifning af			
				6 kronoutskylder.		7 böter.	
				5 Antal restförda vid 1909 års uppbörds- stämmor.	6 Antal aflåtna skrifvel- ser för indrif- ning.	7 Antal bötfulla upptagna i saköres- och bötes- längder, inkomna under år 1909.	8 Antal aflåtna skrifvel- ser för bötes- indrif- ning.
Malmöhus län.							
Oxie och Skytts härads fögderi ¹⁾	44	47,613	5,09	4,711	378	562	494
Luggude " "	28	55,445	6,83	3,773	477	796	441
Torna och Bara " "	45	44,871	7,75	3,815	399	334	292
Frosta och Färs " "	41	48,721	13,53	2,085	198	572	319
Ljunits m. fl. " "	40	36,094	6,41	871	130	247	200
Rönnebergs m. fl. " " ²⁾	46	46,989	7,92	3,097	1,015	777	2,300
Hallands län.							
Laholms fögderi	19	35,303	18,06	995	105	282	144
Halmstads "	27	34,635	12,45	1,764	363	246	133
Varbergs "	24	22,461	10,30	863	40	238	45
Kungsbacka "	16	22,049	7,99	814	45	196	50
Göteborgs och Bohus län.							
Göteborgs fögderi.....	18	53,066	6,89	8,488	201	712	322
Inlands "	19	28,817	10,34	1,742	100	228	130
Orusts och Tjörns "	17	29,691	5,60	1,502	70	267	182
Sunnervikens "	21	43,714	12,94	5,128	300	759	150
Norrvikens "	12	33,180	13,99	4,154	50	635	75

*) Hit hänföres icke ärenden, hvilka angå krono- och kommunal- m. fl. utskylder och afgifter, debiterade inom Tom plats i en kolumn innebär att uppgift saknas.

utskylder, afgifter och böter samt för handräknings- och exekutionsärenden, tjänstegöromålen äfvensom fögderiers folkmängd m. m. 1909, där ej annorlunda angifves.)

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
kommunal- utskylder m. m.	Handräknings- ärenden.*)		Antal inkomna exekutions- ärenden.	Antal förskotts- vis betalda räkningar å vittnes- ersättnin- gar m. m.	Antal personer upptagna i kronofogdes uppgifter till 1910 års röstlängder för riksdags- mannaval.	Af krono- fogde an- vända dagar för förrätt- ningar utom tjänste- rummet.	Af krono- fogde och dennes stän- diga biträ- den i me- deltal dagli- gen använda timmar för å tjänste- rummet verkställt arbete i tjänsten.	Antal anställ- da stän- diga tjänste- biträ- den.	Anmärkingar.
Antal aflåtna skrifvelser för indrif- ning och redovis- ning.	Antal inkomna ärenden.	Antal aflåtna skrifvelser.							
731	1,309	3,029	261	360	»flera tusen»	30	26,5	3	1) Fr. o. m. år 1911 har Västra Skref- linge socken afgått o. inför- livaats med Malmö stad. 2) Eslöf utgör fr. o. m. år 1911 stad under lands- rätt.
953	1,618	3,014	298	240	6,206	77	18	1	
872	1,235	1,765	210	281	2,000		16	1	
606	1,334	2,576	400	216	1,538	45	11	1	
307	930	1,874	90	143	1,309	20	12,5	1	
1,992	1,576	4,090	226	55	3,215	49	30	2	
221	857	1,930	243	132	1,133	42	8	1	
307	724	1,577	258	93	2,231	61	15	1	
179	532	973	325	36	47	40	8	1	
75	476	765	187	71	429	53	9	1	
519	1,059	1,842	223	571	12,000	41	15,5	1	
260	274	608	89	85	3,297	28	12	1	
157	357	736	64	100	4,594	55	14	1	
376	682	1,550	121	160	11,555	50	16	1	
155	487	1,000	152	193	6,500	35	8	1	

fögderiet, och böter, uppförda i fögderiets bötesredogörelse. Dessa ärenden redovisas nämligen i kolumnerna 5—11.

Tabell II (forts.). Kronofogdarnas hufvudsakliga arbete i och för indrifning af kronofogdarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för (Tabellen afser förhållandena år

1	2	3	4	5		6		7	8
Län och fögderier.	Antal kommuner.	Folk-mängd den 31 december 1909.	Areal i kvadrat-nymil.	Indrifning af					
				kronoutskylder.		böter.			
				Antal restförda vid 1909 års uppbörds-stämmor.	Antal aflättna skrivelser för indrifning.	Antal bötfällda upptagna i saköres- och bötes-längder, inkomna under år 1909.	Antal aflättna skrivelser för bötes-indrifning.		
Älfsborgs län.									
Väne fögderi	30	57,223	16,76	5,214	115	769			
Kullings "	60	36,143	18,02	1,544		248			
Marks "	34	49,765	22,18	4,711	200	356		225	
Redvägs- och Kinds "	53	38,961	28,41	1,435	260	228		250	
Sundals "	23	34,015	17,92	2,294	123	383		98	
Vedbo "	21	30,931	23,89	3,043	80	424		30	
Skaraborgs län.									
Norra Vadsbo fögderi	18	25,412	13,15	1,722	73	246		155	
Södra Vadsbo "	30	28,811	14,17	2,409	151	330		144	
Sköfde "	41	28,505	10,97	2,158	131	266		111	
Vartofta " ¹⁾	46	35,604	15,08	2,274	219	413		133	
Skara "	38	26,455	10,18	1,250	49	256		83	
Barne "	45	34 820	10,87	660	68	375		78	
Lidköpings "	47	31,171	10,27	1,254	90	200		87	
Värmlands län.									
Östersysslets fögderi	19	44,534	37,44	4,003	225	353		150	
Mellansysslets "	13	39,369	16,06	4,611		484		181	
Södersysslets "	18	27,309	20,17	3,017	250	272		53	
Nordmarks "	11	20,041	20,93	2,205	50	173		91	

*) Hit hänföres icke ärenden, hvilka angå krono- och kommunal- m. fl. utskylder och afgifter, debiterade inom Tom plats i en kolumn innebär att uppgift saknas.

utskylder, afgifter och böter samt för handräcknings- och exekutionsärenden,
tjänstegöromålen äfvensom fögderiers folkmängd m. m.
1909, där ej annorlunda angifves.)

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
kommunal- utskylder m. m.	Handräcknings- ärenden. *)		Antal inkomna exekutions- ärenden.	Antal förskotts- vis betalda räkningar & vittnes- ersättnin- gar m. m.	Antal personer upptagna i kronofogdes uppgifter till 1910 års röstlängder för riksdags- mannaval.	Af krono- fogde an- vända dagar för förrätt- ningar utom tjänste- rummet.	Af krono- fogde och dennes stän- diga biträ- den i me- deltal dagli- gen använda timmar för å tjänste- rummet verkställt arbete i tjänsten.	Antal anställ- da stän- diga tjän- ste- biträ- den.	Anmärkingar.
Antal aflättna skrivelser för indrif- ning och redovis- ning.	Antal inkomna ärenden.	Antal aflättna skrivelser.							
	1,344	3,360	165	357	7,748	45	16	1	
	822	1,644	97	55	862	41	8		
275	540	1,000	169	175	3,000	40	10	1	
363	589	1,292	118	300	572	93	7		
329	430	1,084	148	379	3,616	24	9		
200	274	354	112	60	1,389	28	6		
114	659	1,811	108	93	1,533	20	5		
170	732	1,663	170	65	2,423	32	8,5	1	
306	565	1,645	185	114	2,147	19	11,5	1	
316	709	1,776	192	230	760	26	11,5	1	
228	303	681	94	90	629	20	14,5	1	
380	507	1,200	159	150	902	35	9		
42	509	726	93	140	700	28	16	1	
600	792	1,500	83	29	4,877	42	8		
463	898	1,700	194	32	7,842	24	12	1	
189	487	1,500	2	32	1,400	30	6		
517	345	683	34	37	1,058	30	8,5		

1) Tidholm ut-
gör fr. o. m.
år 1910 stad
under lands-
rätt.

fögderiet, och böter, uppförda i *fögderiets* bötesredogörelse. Dessa ärenden redovisas nämligen i kolumnerna 5—11.

Tabell II (forts.). Kronofogdarnas hufvudsakliga arbete i och för indrifning af kronofogdarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
(Tabellen afser förhållandena år

1 Län och fögderier.	2 Antal kom- muner.	3 Folk- mängd den 31 december 1909.	4 Areal i kvadrat- nymil.	5 Indrifning af			
				6 kronoutskylder.		7 böter.	
				8 Antal restförda vid 1909 års uppbörds- stämmor.	9 Antal aflåtna skrifvel- ser för indrif- ning.	10 Antal bötfällda upptagna i saköres- och bötes- och bötes- längder, inkomna under år 1909.	11 Antal aflåtna skrifvel- ser för bötes- indrif- ning.
Jösse fögderi ¹⁾	11	32,655	19,84	2,108		496	
Älfvals »	6	31,265	50,93	3,278	185	326	135
Fryksdals »	9	34,362	27,75	2,556	119	446	175
Örebro län.							
Öster-Närkes fögderi	26	43,741	19,24	2,828	198	253	162
Väster-Närkes »	19	52,851	23,92	3,450	200	341	151
Nora »	8	37,626	25,82	4,820	182	419	249
Lindes »	7	35,914	21,49	4,252	270	417	50
Västmanlands län.							
Västerås fögderi	23	30,425	13,24	2,833		335	250
Kungsörs »	17	27,443	16,04	1,146	192	211	181
Bergslags »	11	27,174	14,91	2,621	200	298	200
Salbergs-Väsby »	19	32,817	22,20	2,035	354	357	333
Kopparbergs län.							
Falu fögderi	11	47,692	31,12	6,605	300	528	600
Hedemora »	9	38,099	18,80	3,511	273	447	260
Nedan-Siljans »	8	41,491	41,24	1,940	94	323	149
Ofvan-Siljans »	8	31,298	117,51	2,770	204	482	321
Västerdals »	8	27,653	69,49	2,145	150	283	
Väster-Bergslags »	5	31,467	19,92	4,492	1,000	452	1,000

*) Hit hänföres icke ärenden, hvilka angå krono- och kommunal- m. fl. utskylder och afgifter, debiterade inom Tom plats i en kolumn innebär att uppgift saknas.

utskylder, afgifter och böter samt för handräknings- och exekutionsärenden,
tjänstegörarna äfvensom fögderiers folkmängd m. m.
1909, där ej annorlunda angifves.)

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
kommunal- utskylder m. m.	Handräknings- ärenden. *)		Antal inkomna exekutions- ärenden.	Antal förskotts- vis betalda räkningar å vittnes- ersättnin- gar m. m.	Antal personer upptagna i kronofogdes uppgifter till 1910 års röstlängder för riksdags- manaval.	Af krono- fogde an- vända dagar för förrätt- ningar utom tjänste- rummet.	Af krono- fogde och dennes stän- diga biträ- den i me- deltal dagli- gen använda timmar för å tjänste- rummet verkställdt arbete i tjänsten.	Antal anställ- da stän- diga biträ- den.	Anmärkingar.
	Antal afslåna skrifvelser för indrif- ning och redovis- ning.	Antal inkomna ärenden.							
	640		240	128		30	8	—	1) Arvika utgör fr. o. m. år 1911 stad under lands- rätt.
353	636	1,005	92	69	300	40	10	1	
307	546	1,047	142	38	3,309	26	11	1	
609	815	1,952	135	74	2,351	32	13	1	
1,002	1,036	4,144	268	104	4,157	114	16	1	
398	770	984	65	123	5,833	40	6		
650	973	2,220	102	30	4,570	40	14	1	
750	1,003		167	33	2,750	50	12,5	1	
565	870	1,460	118	27		100	11	—	
450	830	1,500	93	95	3,316	75	9,5	1	
703	896	1,741	305	75	2,249	75	14	1	
800	2,533	2,500	142	100		30	8		
700	1,157	2,000	227	77	44	39	16	1	
250	625	1,373	154	169	1,994	32	7,5		
178	1,254	941	223	313	1,400	50	18	1	
	864		132		2,242	20	8		
800	1,291	2,000	157	105	3,982	23	17	1	

fögderiet, och böter, uppförda i fögderiets bötesredogörelse. Dessa ärenden redovisas nämligen i kolumnerna 5—11.

Tabell II (forts.). Kronofogdarnas hufvudsakliga arbete i och för indrifning af kronofogdarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
(Tabellen afser förhållandena år

1	2	3	4	5				6	7	8
Län och fögderier.	Antal kom-muner.	Folk-mängd den 31 december 1909.	Areal i kvadrat-nymil.	Indrifning af						
				kronoutskylder.		böter.				
				Antal restförda vid 1909 års uppbörds-stämmor.	Antal aflåtna skrifvel-ser för indrif-ning.	Antal bötfällda upptagna i saköres- och bötes-längder, inkomna under år 1909.	Antal aflåtna skrifvel-ser för bötes-indrif-ning.			
Gäflleborgs län.										
Gestriklands fögderi.....	11	69,552	43,99	7,260	1,130	773	625			
Södra Hälsinglands »	13	55,128	47,11	4,624	1,000	489	1,000			
Norra Hälsinglands »	17	44,336	40,02	2,894	358	464	249			
Västra Hälsinglands »	7	34,495	59,96	3,694	490	470	285			
Västernorrlands län.										
Medelpads östra fögderi	10	47,769	25,56	5,860	266	1,072	506			
Medelpads västra »	8	34,328	49,11	3,770	157	593	207			
Södra Ångermanlands nedre fögderi	17	48,088	27,21	5,833	183	1,269	369			
Södra Ångermanlands öfre »	15	36,792	78,75	3,381	275	1,356	464			
Norra Ångermanlands nedre »	7	25,635	45,71	1,374	169	261	189			
Norra Ångermanlands öfre »	7	26,530	28,37	2,218	165	297	237			
Jämtlands län.										
Jämtlands norra fögderi	17	31,308	144,27	490	139	525	217			
Jämtlands östra »	16	32,843	74,55	449	430	513	230			
Jämtlands västra »	15	25,567	122,67	490	125	375	150			
Jämtlands södra »	15	19,094	165,21	181	63	295	174			

*) Hit hänföres icke ärenden, hvilka angå krono- och kommunal- m. fl. utskylder och afgifter, debiterade inom Tom plats i en kolumn innebär att uppgift saknas.

utskylder, afgifter och böter samt för handräknings- och exekutionsärenden, tjänstegöromalen äfvensom fögderiers folkmängd m. m. 1909, där ej annorlunda angifves.)

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
kommunal- utskylder m. m.	Handräknings- ärenden. *)		Antal inkomna exekutions- ärenden.	Antal förskotts- vis betalda räkningar å vittnes- ersättnin- gar m. m.	Antal personer upptagna i kronofogdes uppgifter till 1910 års röstlängder för riksdags- mannaval.	Af krono- fogde an- vända dagar för förrätt- ningar utom tjänste- rummet.	Af krono- fogde och dennes stän- diga biträ- den i me- deltal dagli- gen använda timmar för å tjänste- rummet verkställt arbete i tjänsten.	Antal anställ- da stän- diga tjänste- biträde- n.	Anmärkningar.
Antal afåtna skrifvelser för indrif- ning och redovis- ning.	Antal inkomna ärenden.	Antal afåtna skrifvelser.							
2,316	1,518	4,271	480	311	12,519	89	24,5	2	
2,000	1,200	5,000	300	290	5,676	73	13	1	
552	702	1,641	333	17	5,182	55	15	1	
480	870	1,740	291	135	2,836	60	10	1	
602	1,091	2,811	301	750	15,428	80	16	1	
440	722	1,864	256	175	6,486	45	13	1	
516	835	2,022	510	300	5,000		16	1	
521	959	1,700	449	200	4,035	32	7		
333	517	1,198	96	104	2,722	31	9	1	
244	493	1,439	188	154	3,971	37	10,5	1	
470	994	2,051	533	97	3,192	60	13	1	
	688	1,500	270	9	3,005	56	13	1	
540	614	1,400	338	75	3,096	63	10	1	
150	434	710	195	70	1,200	51	9	1	

fögderiet, och böter, uppförda i fögderiets bötesredogörelse. Dessa ärenden redovisas nämligen i kolumnerna 5—11.

Tabell II (forts.). Kronofogdarnas hufvudsakliga arbete i och för indrifning af kronofogdarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
(Tabellen afser förhållandena år

1	2	3	4	5		6		7	8
				Indrifning af					
				kronoutskylder.		böter.			
Län och fögderier.	Antal kom-muner.	Folk-mängd den 31 december 1909.	Areal i kvadrat-nymil.	Antal restförda vid 1909 års upp-börds-stämmor.	Antal aflättna skrivel-ser för indrif-ning.	Antal bötfällda upptagna i saköres- och bötes-längder, inkomna under år 1909.	Antal aflättna skrivel-ser för bötes-indrif-ning.		
Västerbottens län.									
Umeå fögderi	7	57,098	93,55	4,241	454	615	257		
Skellefteå »	8	61,259	111,56	4,000	215	546	200		
Lappmarks »	9	34,768	384,91	6,571	251	529	260		
Norrbottens län.									
Piteå fögderi	4	34,324	256,88	4,057	241	326	54		
Luleå »	4	33,698	235,25	5,122	184	878	192		
Kalix »	4	45,059	238,56	7,223	187	1,158	165		
Torneå »	10	1)33,661	312,76	4,395	245	1,119	350		

*) Hit hänföras icke ärenden, hvilka angå krono- och kommunal- m. fl. utskylder och afgifter, debiterade inom Tom plats i en kolumn innebär att uppgift saknas.

utskylder, afgifter och böter samt för handräknings- och exekutionsärenden, tjänstegöromålen äfvensom fögderiers folkmängd m. m. 1909, där ej annorlunda angifves.)

9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
kommunal- utskylder m. m.	Handräknings- ärenden.*)		Antal inkomna exekutions- ärenden.	Antal förskotts- vis betalda räkningar å vittnes- ersättnin- gar m. m.	Antal personer upptagna i kronofogdes uppgifter till 1910 års röstlängder för riksdags- mannaval.	Af krono- fogde an- vända dagar för förrätt- ningar utom tjänste- rummet.	Af krono- fogde och dennes stän- diga biträ- den i me- deltal dagli- gen använda timmar för å tjänste- rummet verkställdt arbete i tjänsten.	Antal anställ- da stän- diga tjänste- biträ- den.	Anmärkningar.
Antal afåtna skrifvelser för indrif- ning och redovis- ning.	Antal inkomna ärenden.	Antal afåtna skrifvelser.							
380	715	1,600	290	70	4,178	39	16,5	1	
300	660	1,400	236	120	4,654	36	15	1	
340	629	1,543	269	220	3,601	96	14	1	
181	164	328	199	71	12,500	51		1	
409	750	1,599	341	77	8,060	44	16,5	1	
391	1,022	2,250	319	164	6,840	143	20	1	
90	1,450	1,737	81	296	7,298	79	15	1	1) Häri ingår Haparanda stad, lydande under lands- rätt, med 1,350 invå- nare.

fögderiet, och böter, uppförda i *fögderiets* bötesredogörelse. Dessa ärenden redovisas nämligen i kolumnerna 5—11.

Tabell III. Fögderierna grupperade efter folkmängden den 31 december 1909.

Län.	Högst 20,000.	20,001— 25,000.	25,001— 30,000.	30,001— 35,000.	35,001— 40,000.	40,001— 45,000.	45,001— 50,000.	50,001— 55,000.	55,001— 60,000.	Öfver 60,000.	Hela antalet.
Stockholms	—	2	1	1	—	1	—	—	1	—	6
Uppsala	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	4
Södermanlands	—	2	—	—	1	—	1	—	—	—	4
Östergötlands	—	3	4	—	1	—	—	—	—	—	8
Jönköpings	—	2	2	1	—	1	—	—	—	—	6
Kronobergs	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	5
Kalmar	—	—	3	1	1	1	—	—	—	—	6
Gottlands	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Blekinge	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2
Kristianstads	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	4
Malmöhus	—	—	—	—	1	2	2	—	1	—	6
Hallands	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	4
Göteb. o. Bohus	—	—	2	1	—	1	—	—	1	—	5
Älfborgs	—	—	—	2	2	—	1	—	1	—	6
Skaraborgs	—	—	4	2	1	—	—	—	—	—	7
Värmlands	—	1	1	3	1	1	—	—	—	—	7
Örebro	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	4
Västmanlands	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Kopparbergs	—	—	1	2	1	1	1	—	—	—	6
Gäflleborgs	—	—	—	1	—	1	—	—	1	1	4
Västernorrlands	—	—	2	1	1	—	2	—	—	—	6
Jämtlands	1	—	1	2	—	—	—	—	—	—	4
Västerbottens	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	3
Norrbottens	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	4
Summa	2	16	26	27	14	10	9	2	8	3	117

Tabell IV. Fögderierna grupperade efter arealen.

Län.	Areal i kvadratn. mil.												Hela an- talet.		
	Högst 5.	5 till 8.	8 till 12.	12 till 15.	15 till 20.	20 till 25.	25 till 30.	30 till 40.	40 till 50.	50 till 70.	70 till 100.	100 till 150.		150 till 300.	300 och mer.
Stockholms	1	—	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Uppsala	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Södermanlands	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Östergötlands	—	—	4	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Jönköpings	—	—	—	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Kronobergs	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5
Kalmar	—	—	—	2	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	6
Gottlands	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Blekinge	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Kristianstads	—	1	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4
Malmöhus	1	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Hallands	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Göteborgs o. Bohus	—	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Älfsborgs	—	—	—	—	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	6
Skaraborgs	—	—	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Värmlands	—	—	—	—	2	2	1	1	—	1	—	—	—	—	7
Örebro	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	4
Västmanlands	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Kopparbergs	—	—	—	—	2	—	—	1	1	1	—	1	—	—	6
Gäflleborgs	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	4
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	1	—	—	—	6
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	4
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	3
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4
Summa	2	8	14	19	24	17	9	2	6	3	3	4	4	2	117

Tabell V. Af kronofogdarna år 1909 använda dagar för förrättningar utom tjänsterummet samt för tjänsteresor.

Län.	Antal kronofogdar, för hvilka använda dagar utgjort							Antal kronofogdar, för hvilka saknas uppgift.	Hela antalet.
	intill 25.	25—49.	50—74.	75—99.	100—124.	125—149.	150 och flera.		
Stockholms	—	4	—	—	—	—	1	1	6
Uppsala	—	3	—	1	—	—	—	—	4
Södermanlands	—	3	—	1	—	—	—	—	4
Östergötlands	1	6	1	—	—	—	—	—	8
Jönköpings	—	5	—	—	—	—	—	1	6
Kronobergs	—	2	2	1	—	—	—	—	5
Kalmar	1	4	2	—	—	—	—	—	7
Gottlands	—	1	1	—	—	—	—	—	2
Blekinge	1	—	—	—	—	—	1	—	2
Kristianstads	—	1	2	—	—	—	—	1	4
Malmöhus	1	3	—	1	—	—	—	1	6
Hallands	—	2	2	—	—	—	—	—	4
Göteborgs och Bohus	—	3	2	—	—	—	—	—	5
Älfsborgs	1	4	—	1	—	—	—	—	6
Skaraborgs	3	4	—	—	—	—	—	—	7
Värmlands	1	6	—	—	—	—	—	—	7
Örebro	—	3	—	—	1	—	—	—	4
Västmanlands	—	—	1	2	1	—	—	—	4
Kopparbergs	2	3	1	—	—	—	—	—	6
Gäflborgs	—	—	3	1	—	—	—	—	4
Västernorrlands	—	4	—	1	—	—	—	1	6
Jämtlands	—	—	4	—	—	—	—	—	4
Västerbottens	—	2	—	1	—	—	—	—	3
Norrbottens	—	1	1	1	—	1	—	—	4
Summa	11	64	22	11	2	1	2	5	118

Tabell VI. Af kronofogdarna och deras ständiga biträden år 1909 i medeltal dagligen använda timmar för å tjänsterummet verkställdt arbete i tjänsten.

Län.	Antal fögderier, i hvilka använda timmar utgjort							Hela antalet.
	intill 6.	6 till 8.	8 till 10.	10 till 12.	12 till 15.	15 till 20.	20 o. flera.	
Stockholms	—	2	—	—	1	1	2	6
Uppsala	2	—	—	1	1	—	—	4
Södermanlands	1	1	1	1	—	—	—	4
Östergötlands	1	1	4	1	1	—	—	8
Jönköpings	—	—	—	4	1	—	1	6
Kronobergs	—	1	1	2	1	—	—	5
Kalmar	1	2	2	—	1	1	—	7
Gottlands	1	—	—	1	—	—	—	2
Blekinge	—	—	1	—	—	1	—	2
Kristianstads	—	—	—	—	2	1	1	4
Malmöhus	—	—	—	1	1	2	2	6
Hallands	—	—	3	—	—	1	—	4
Göteborgs och Bohus ...	—	—	1	—	2	2	—	5
Älfsborgs	—	2	2	1	—	1	—	6
Skaraborgs	1	—	2	2	1	1	—	7
Värmlands	—	1	3	2	1	—	—	7
Örebro	—	1	—	—	2	1	—	4
Västmanlands	—	—	1	1	2	—	—	4
Kopparbergs	—	1	2	—	—	3	—	6
Gäflerborgs	—	—	—	1	1	1	1	4
Västernorrlands	—	1	1	1	1	2	—	6
Jämtlands	—	—	1	1	2	—	—	4
Västerbottens	—	—	—	—	1	2	—	3
Norrbottnens	—	—	—	—	1	2	1	4
Summa	7	13	25	20	23	22	8	118

Tabell VII. Inom vissa grupper af fögderierna år 1909 använd tid för kronofogdarnas tjänstearbete.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Län.	Fögderier med folkmängd af								
	intill 45,000.			45,001—55,000.			mera än 55,000.		
	Antal fögderier.	Summa af kronofogdarna använda dagar för förrättningar utom tjänsterummet och för tjänsteresor.	Summa af kronofogdarna och deras ständiga biträden i medeltal dagligen använda timmar för arbete å tjänsterummet.	Antal fögderier.	Summa af kronofogdarna använda dagar för förrättningar utom tjänsterummet och för tjänsteresor.	Summa af kronofogdarna och deras ständiga biträden i medeltal dagligen använda timmar för arbete å tjänsterummet.	Antal fögderier.	Summa af kronofogdarna använda dagar för förrättningar utom tjänsterummet och för tjänsteresor.	Summa af kronofogdarna och deras ständiga biträden i medeltal dagligen använda timmar för arbete å tjänsterummet.
Stockholms	5	292	71,5	—	—	—	1	—	26
Uppsala	4	190	32	—	—	—	—	—	—
Södermanlands	3	96	23	1	75	8	—	—	—
Östergötlands	8	275	66,5	—	—	—	—	—	—
Jönköpings	6	201	76	—	—	—	—	—	—
Kronobergs	5	247	51	—	—	—	—	—	—
Kalmar	*) 7	262	68,5	—	—	—	—	—	—
Gottlands	2	98	15,5	—	—	—	—	—	—
Blekinge	—	—	—	1	18	9	1	198	16
Kristianstads	1	31	13	1	55	14	2	68	38
Malmöhus	3	50	55	2	94	41	1	77	18
Hallands	4	196	40	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus	4	168	50	1	41	15,5	—	—	—
Älfborgs	4	186	30	1	40	10	1	45	16
Skaraborgs	7	180	76	—	—	—	—	—	—
Värmlands	7	222	63,5	—	—	—	—	—	—
Örebro	3	112	33	1	114	16	—	—	—
Västmanlands	4	300	47	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	5	164	66,5	1	30	8	—	—	—
Gäflborgs	2	115	25	—	—	—	2	162	37,5
Västernorrlands	4	145	39,5	2	80	32	—	—	—
Jämtlands	4	230	45	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	1	96	14	—	—	—	2	75	31,5
Norrbottens	3	174	31,5	1	143	20	—	—	—
Summa	96	4,030	1,033	12	690	173,5	10	625	183
Medium för	94	43	—	11	62,7	—	8	78	—
» »	95	—	10,9	12	—	14,5	10	—	18,3

*) Uppgift saknas i kolumn 3 för 2 kronofogdar, i kolumn 4 för 1, i kolumn 6 för 1 och i kolumn 9 för 2.

Tabell VIII. Kronofogdarnas extra inkomster i tjänsten i medeltal för åren 1901—1904. (Hämtad från lönerogleringskommitténs tabellbilagor).

Län.	Antal tjänstemän, hvilkas extra inkomster uppgått till								Hela antalet.
	högst 500 kr.	501—1,000 kr.	1,001—1,500 kr.	1,501—2,000 kr.	2,001—2,500 kr.	2,501—3,000 kr.	mera än 3,000 kr.	ej upp gifvet belopp.	
Stockholms	—	5	—	1	—	—	—	—	6
Uppsala	1	3	—	—	—	—	—	—	4
Södermanlands	—	3	1	—	—	—	—	—	4
Östergötlands	6	2	—	—	—	—	—	—	8
Jönköpings	3	1	—	1	1	—	—	—	6
Kronobergs	4	—	—	1	—	—	—	—	5
Kalmar	2	4	1	—	—	—	—	—	7
Gottlands	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Blekinge	—	1	—	1	—	—	—	—	2
Kristianstads	—	2	1	1	—	—	—	—	4
Malmöhus	—	—	3	2	—	1	—	—	6
Hallands	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Göteborgs o. Bohus ...	—	3	1	—	1	—	—	—	5
Älfsborgs	1	3	2	—	—	—	—	—	6
Skaraborgs	2	4	1	—	—	—	—	—	7
Värmlands	—	3	1	2	—	—	—	1	7
Örebro	—	1	3	—	—	—	—	—	4
Västmanlands	—	1	*) 3	—	—	—	—	—	4
Kopparbergs	—	2	4	—	—	—	—	—	6
Gäflborgs	—	—	1	1	2	—	—	—	4
Västernorrlands	—	1	2	1	1	—	1	—	6
Jämtlands	—	1	2	1	—	—	—	—	4
Västerbottens	—	—	2	1	—	—	—	—	3
Norrbottnens	—	1	—	1	1	—	1	—	4
Summa	23	42	28	14	6	1	2	2	118

*) Från 1 kronofogde saknas fullständig uppgift.

Tabell IX. Häradsskrifvarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
fögderiers
(Tabellen afser förhållandena år

1	2	3	4	5	6
Län och fögderier.	Antal kommuner.	Folkmängd den 31 dec. 1909.	Areal i kv.-nymil.	Af häradsskrifvare använda dagar för mantals-skrifningarna.	Af häradsskrifvare och dennes ständiga biträden i medeltal dagligen använda timmar för å tjänsterummet verkställdt arbete i tjänsten.
Stockholms län.					
Svartsjö fögderi	14	27,951	4,31	19	13
Västra »	27	20,752	11,35	15	18
Norra Roslags »	16	30,956	20,37	24	26
Mellersta Roslags »	15	22,973	12,30	15	16
Vaxholms »	18	43,349	10,24	29	10
Södertörns »	25	55,572	19,19	22	55
Uppsala län.					
Södra fögderiet	30	21,378	9,85	12	7
Mellersta »	33	23,671	14,27	22	17
Örbyhus fögderi	11	31,893	15,61	24	12
Olands »	11	19,883	13,13	10	8
Södermanlands län.					
Nyköpings fögderi	30	36,330	20,66	15	19
Vingåkers »	22	49,553	22,15		
Rekarne »	17	22,087	11,31	11	11
Gripsholms »	21	23,740	13,45	16	10
Östergötlands län.					
Kinda och Ydre härads fögderi	17	26,375	23,49	14	6 ¹⁾
Vifolka m. fl. » »	21	26,165	10,85	14	9

Tom plats i en kolumn innebär, att uppgift saknas.

tjänstegörömlen samt vissa delar af häradsskrifvarnas arbete i tjänsten äfvensom
folkmängd m. m.

1909, där ej annorlunda angifves.)

7	8	9	10	11	12	13	
Antal anställda ständiga tjänste- biträden.	Samman- lagda ungefärliga antalet i år 1909 upprättade röstlängder för prästval upptagna personer.	1910 års röstlängder för val till Riksdagens andra kammare.				Antal utdrag af röst- längdsupp- gifter, som af härade- skrifvare verkstälts och sändts till röst- längds- upprättare.	Anmärkingar.
		Antal i röstläng- derna upptagna personer.	Antal personer, som upptagits i röstlängds- uppgifter inkomna från		andra uppgifts- pliktiga samt andra röstlängds- upprättare.		
			kronofogde.				
1	3,500	7,210	7,987	176	8		
1	—	5,115	1,183	58	18		
2							
1	1,200	6,000	2,682	111	30		
—	1,200	11,128	21,636	218	50		
4	—	14,520	18,539	145	9		
—	150	5,500	350	39	1		
1	550	6,200	1,200	56	2		
1	4,000	7,900	1,200	75	—		
—	600	5,039	408	32	2		
1	—	9,051	878	224	2		
—	—	12,650	4,542	223	—		
1	600	5,379					
—	—	6,150	1,102	58	—		
—	—	6,700			—		
—	—	6,800			—		

1) Nedsatt arbetsförmåga.

Tabell IX (forts.). Häradsskrifvarnas och deras ständiga biträdens arbetstid
fögderiers
(Tabellen afser förhållandena år

1	2	3	4	5	6
Län och fögderier.	Antal kommuner.	Folkmängd den 31 dec. 1909.	Areal i kv.-nymil.	Af häradsskrifvare använda dagar för mantals-skrifningarna.	Af häradsskrifvare och dennes ständiga biträden i medeltal dagligen använda timmar för å tjänsterummet verkställdt arbete i tjänsten.
Åkerbo m. fl. härads fögderi ¹⁾	20	25,811	10,77	20	9
Hammarkinds och Skärkinds » »	14	22,350	13,69	13	16
Finsponga läns » »	7	26,022	17,96	9	8
Björkekinds m. fl. » »	23	38,506	13,62	26	26
Lysings och Göstrings » »	21	24,320	11,22	13	10
Aska, Dals och Bobergs » »	27	29,704	8,52	16	16
Jönköpings län.					
Tveta m. fl. härads fögderi ²⁾	30	43,558	22,43	24	17
Norra och Södra Vedbo » »	22	33,671	20,07	15	18
Östra » »	19	22,586	14,00	12	10
Västra » »	20	27,844	19,56	20	12
Östbo » »	14	23,173	16,79	11	10
Västbo » »	25	29,127	21,92	15	24
Kronobergs län.					
Konga härads fögderi	15.	30,809	17,04	18	8
Uppvidinge » »	13	26,067	22,35	12	7
Kinnevalds och Norrvidinge » »	19	25,294	15,50	19	13
Allbo » »	17	23,655	15,89	34	9
Sunnerbo » »	23	39,214	28,21	22	23

tjänstegöromålen samt vissa delar af häradsskrifvarnas arbete i tjänsten äfvensom
folkmängd m. m.

1909, där ej annorlunda angifves.)

7	8	9	10	11	12	13	
Antal anställda ständiga tjänste- biträden.	Samman- lagda ungefärliga antalet i år 1909 upprättade röstlängder för prästval upptagna personer.	1910 års röstlängder för val till Riksdagens andra kammare.				Antal utdrag af röst- längdsupp- gifter, som af hära- dskrifvare verkstälts och sändts till röst- längds- upprättare.	Anmärkingar.
		Antal i röstläng- derna upptagna personer.	Antal personer, som upptagits i röstlängds- uppgifter inkomna från		andra uppgifts- pliktiga samt andra röstlängds- upprättare.		
			kronofogde.				
—	400	6,660	1,806	109	10	1) Fr. o. m. år 1911 har S:t Lars socken afgått och införlivats med Linköpings stad.	
1	750	6,046	1,825	91	—		
—	—	6,742	2,556	86	—		
2	—	9,511	8,919	86	—		
—	—	5,997	1,163	76	—		
1 ²⁾	200	7,506	6,180	85	—	2) Hustrun biträder ständigt.	
1	600	10,723	2,984	96	18	3) Fr. o. m. år 1910 har Ljungarums socken afgått och införlivats med Jön- köpings stad. Huskvarna bildar fr. o. m. år 1911 stad under landsrätt.	
1 ⁴⁾	—	8,210	2,896	170	—		
1	—	5,816	580	271	8	4) Hustrun biträder ständigt.	
1	2,000	6,822	1,495	828	—		
1	690	5,895	1,155	78	—		
2	900	7,429	1,136	171	2		
—	700	7,514	3,876	421	—		
—	—	6,424	687	1,065	2		
1	729	6,415	470	241	—		
—	800	7,147	1,175	402	3		
2	—	9,894	1,993	162	5		

Tabell IX (forts.). Häradsskrifvarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
fögderiers
(Tabellen afser förhållandena år

1	2	3	4	5	6
Län och fögderier.	Antal kommuner.	Folkmängd den 31 dec. 1909.	Areal i kv.-nymil.	Af härads-skrifvare använda dagar för mantals-skrifningarna.	Af härads-skrifvare och dennes ständiga biträden i medeltal dagligen använda timmar för å tjänsterummet verkställt arbete i tjänsten.
Kalmar län.					
Tjusts fögderi	18	38,904	27,01	20	8
Tunaläns och Sevede härads fögderi.....	11	26,570	20,26	10	17
Aspelands och Handbörds " "	13	30,299	22,42	13	10
Norra Möre och Stranda " "	12	27,712	14,12	11	1)
Södra Möre " "	17	40,310	17,59	21	8
Ölands Norra Mots fögderi } *)	35	28,979	13,45	10	9
Ölands Södra Mots " }					
Gottlands län.					
Norra fögderiet.....	48	22,367	17,77	19	19
Södra "	44	22,543	13,60	24	16
Blekinge län.					
Östra fögderiet.....	21	58,488	16,47	20	18
Västra "	14	49,995	13,45	18	23
Kristianstads län.					
Norra och Södra Åsbo och Bjäre härads fögderi ..	34	54,681	15,63	29	24
Östra och Västra Göinge " " ..	37	61,748	25,52	24	24
Villands m. fl. " " ..	44	58,215	17,22	32	22
Ingelstads och Järrestads " " ..	31	34,410	5,85	23	17

*) Fögderierna sammanslagna först med 1910 års ingång.

tjänstegörömlen samt vissa delar af häradsskrifvarnas arbete i tjänsten äfvensom
folkmängd m. m.

1909, där ej annorlunda angifves.)

7	8	9	10	11	12	13	
Antal anställda ständiga tjänste- biträden.	Samman- lagda ungefärliga antalet i år 1909 upprättade röstlängder för prästval upptagna personer.	1910 års röstlängder för val till Riksdagens andra kammare.				Antal utdrag af röst- längdsupp- gifter, som af häradss- skrifvare verkstälts och sändts till röst- längds- upprättare.	Anmärkingar.
		Antal i röstläng- derna upptagna personer.	Antal personer, som upptagits i röstlängds- uppgifter inkomna från		andra uppgifts- pliktiga samt andra röstlängds- upprättare.		
	kronofogde.						
—	196	9,900	1,921	454	—		
1	500	6,915	376	261	—		
—	—	7,451	2,500	501	—		
—	—	3,570	2,922	209	—	1) Har ej kunnat angifvas.	
—	672	10,082	7,464	597	5	{ ²⁾ Häri ingår Borgholms stad, lydande under landsrätt, med 1,124 invånare.	
—	—	3,927	25	165	—		
—	—	3,447	³⁾		—	³⁾ Har ej kunnat angifvas.	
1	300	6,055	936	97	—		
1	251	6,298	200	68	1		
2	900	13,783	9,463	455	247		
2	—	11,878	10,626	419	—		
2	399	14,135	3,836	223	—		
2	550	15,492	4,422	430	5		
2	—	14,356	2,689	3,067	2		
1	1,400	9,059	921	114	—		

Tabell IX (forts.). Häradsskrifvarnas och deras ständiga biträdens arbetstid för
fögderiers

(Tabellen afser förhållandena år

1	2	3	4	5	6
Län och fögderier.	Antal kommuner.	Folkmängd den 31 dec. 1909.	Areal i kv.-nymil.	Af härads-skrifvare använda dagar för mantals-skrifnina-garna.	Af härads-skrifvare och dennes ständiga biträden i medeltal dagligen använda timmar för å tjänsterummet verkställt arbete i tjänsten.
Malmöhus län.					
Oxie och Skytts härads fögderi ¹⁾	44	47,613	5,09	23	46
Luggude " "	28	55,445	6,83	24	27
Torna och Bara " "	45	44,871	7,75	23	26
Frosta och Färs " "	41	48,721	13,53	20	20
Ljunits m. fl. " "	40	36,094	6,41	19	22
Rönnebergs m. fl. " " ²⁾	46	46,989	7,92	24	25
Hallands län.					
Laholms fögderi	19	35,303	18,06	32	11
Halmstads "	27	34,635	12,45	24	7
Varbergs "	24	22,461	10,30	28	15
Kungsbacka "	16	22,049	7,99	19	16
Göteborgs och Bohus län.					
Göteborgs fögderi	18	53,066	6,89	23	38
Inlands "	19	28,817	10,34	15	16
Orust och Tjörns "	17	29,691	5,60	15	16
Sunnervikens "	21	43,714	12,94	19	9
Norrvikens "	12	33,180	13,99	19	16

tjänstegöromålen samt vissa delar af hüradsskrifvarnas arbete i tjänsten äfvensom folkmängd m. m.

1909, där ej annorlunda angifves.)

7	8	9	10	11	12	13	
Antal anställda ständiga tjänstebiträden.	Sammanlagda ungefärliga antalet i år 1909 upprättade röstlängder för prästval upptagna personer.	1910 års röstlängder för val till Riksdagens andra kammare.				Antal utdrag af röstlängdsuppgifter, som af hürads-skrifvare verkställets och sändts till röstlängdsupprättare.	Anmärkingar.
		Antal i röstlängderna upptagna personer.	Antal personer, som upptagits i röstlängdsuppgifter inkomna från	kronofogde.	andra uppgifts-pliktiga samt andra röstlängdsupprättare.		
4	—	12,500	flera tusen	73	1	} ¹⁾ Fr. o. m. år 1911 har Västra Skreflinge socken afgätt och införlifvats med Malmö stad.	
3	300	13,767	6,206	625	—		
2	2,000	11,800	{ inalles omkr. } 2,000	—	—	} ²⁾ Eslöf utgör fr. o. m. år 1911 stad under landsrätt.	
1	1,600	13,000		1,558	163		2
2	1,100	9,934	1,309	127	10		
2	—	12,009	3,215	183	—		
—	2,200	8,955	1,133	372	3		
—	—	8,258	2,231	148	14		
1	1,000	5,730	47	63	—		
1	575	5,205	429	234	2		
4	—	12,975	12,000	128	4		
1	500	7,560	3,297	88	25		
1	—	7,610	4,594	385	—		
—	—	10,191	11,555	161	—		
1	—	8,115	6,500	1,780	—		